

غزليات

بسم الله الرحمن الرحيم

(الف)

صورتگر چه بڼه صورت په ديوال ساز کا
د هغه نقاش په صنع نظر نه کا
سترگی ورځی پوزه نور کښيږدی په مخ کښ
يو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه
بند په بند د لاسو گوتی و بله کښيږدی
که څوک زر کتابه وکښی له دې باب
هر ويښته چی په صورت باندی لیده شي
خاص بنده د خدای هغه گڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنگزيب چه آرایش د تخت او تاج کا
په جهان کښ به ئې پاتو بڼه بد نوم شي
زه غمجن په عيد په جشن خبر نه شوم
اوبه سترگو لره لارې اور د زړه شو
چه په رگ می گټی کښيږدی رنگ ئې زير شي
جدائی د ما په زړه کا هسی چاری
دوه مین چه په هواد و بله بیل شي
خما اوبی د کوگل په جوش پیدا دی
هر ناوک چه د قضا له شسته خيږی

زمانه د خه شحال زده ورته آماج کا
Ketabton.com

بازیگر چه د بازیو صندوق وا کا
ندارچی چه ورته گوری حیرانیږی
عارفان د سر په سترگو گټی کښيږدی
دا عالم لکه طفلان ورته ښکاریږی
همیشه خوښی د چا ده، د هغه ده

د هغه په وفا څه خوښی خوشحاله
چه وفا درسه کا بیا زر جفا کا

بیا رباب د مغنی بڼه سرایت کا
شیخ د کنج د صومعی زه به گلگشت کړم
گدایانو لره غم د گیلپی ډیر دی
د وفا مهر کرم به ئې لا څه وی
په مانی ئې هم خوشحال شم هم دلگیر شم

په نغمه کښ نوی نوی حکایت کا
د بهار گلونه ما ته هدایت کا
بادشاهان دی غم د ملک و ولایت کا
په جفا کښ چه دا هونیره عنایت کا
لکه څوک چه له چا شکر و شکایت کا

دا د ما د بخت اثر نه دی نو څه دی
 په دا بهر کښې څرگند شراب خرڅیږی
 له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا
 محتسب د باده نوشو رعایت کا
 که د کښلیو^۱ د دیدن مینه گناه ده
 سکه خوشحال خټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر څرگند کا
 بادشاهی د بحر و برده که باور کړې
 ډیر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا
 قناعت د که په خشک و تر خورسند کا
 چه د چا سره نه مهر نه پیوند کا
 کله کله له دریابه سر بلند کا
 خلق واره داند وه په دریاب ډوب دی
 درویش بحر خونی غم د هغو دی
 هوښیارانو څخه ډیری اندیښنی دی
 چه په شمار د زرو ناست دی چون و چند کا
 چه ملنگ د مسلې، هغه انند^۲ کا
 و نور چا وته به څه وته څه وایی
 و خپل ځان وته خوشحال خټک دا پند کا

په عاشق باندی غوغا غماز پدول^۳ کا
 ارسطو تر افلاتون ښه و سکندر ته
 څو می زړه په بیغمی پسی درومی
 دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم
 آشنایی لکه ښه تول^۴ چه ورته اش^۵ کړی
 یو ښکاره د قیامت علامت دا دی
 دریغه یو هسی پیدا شی چه په عشق کښ
 زه د عشق په کنج توانگر یم که نور خلق
 ځما دوې ستررگی و لاری ته څلور شوې
 چه گندی وی چه د وصال په خوښی خوښ شی
 چه خوشحال په جدائی کښ ډیر نول^۶ کا

په اختر په جمعه څه غرض زما
 هغه وخت د ما اختر د ما جمعه ده
 عاشقان د عشق له کاره انکار نه کا
 د یاری لایق نه دی رنگ ئې ورک شه
 د رښتینی^۸ یاری لافی ډیر عالم کا
 زه مجنون یم سر نیولی په صحرا
 چه دیدار راته ښکاره کا د لیل
 فاسقان به پخپل زړه کښ لری غلا
 چه ئې نه وی په یاری کښ وفا
 ولی ما پکښ و نه لیدل رشتیا

۱. ښکلیو.

۲. عیش.

۳. بیهوده.

۴. یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.

۵. کښت.

۶. په پښتو کښ د تعجب او مسرت کلمه ده.

۷. غم، ویر.

۸. رښتینی.

هی توبه د عشق د پتو سرو لمبو نه
 نه وانه نه ئی لرگی لگی په تا
 په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی
 په لیدل په ارویدل شی را پیدا
 نه په پنډ لویږی له هر کانی بخری
 دی سوخته سره بکر^۱ لری سودا
 دا رنگینی معنی چیری دی خوشحاله
 چه را درومی لکه گل په بیاض ستا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته خما^۲
 خه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئې
 که کل جهان خوبا شی په هر لوری محبوبا شی
 په هونبره ډیر مقتول ته لا هیخ نه ئې ملوله
 چه گل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه
 خو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم
 که لوی دی که هلک دی دواړه ستا په نعره^۳ ورک دی
 د سبر ونه گوره په زمان شی نامنظوره
 زه خو د ژوندی کړم که دروغ کړې که رشتیا
 که دا عیب د نه وی په زړه سخته ئې بلا
 عجب که لا پیدا شی یوه تا غندی زیبا
 که سل خونونه وکا د جلاد ترو خه پروا
 که خس را عنایت کړې هم په گل نیولی ما
 چه تل ئې سل سل زړونه په هر تار دی مبتلا
 په ښهر کښ خوک نشته چه مین نه دی په تا
 چه وخوځې په باغ کښ ته په دا قدر و بلا
 نسیه جنت سبا دی، د زاهد دی د ملا دی
 په لاس جنت موندلی نن خوشحال دی ستا لقا

تل که دادی د خوبی طمطراق ستا
 نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې!
 دواړه شونډی د تریاق زلفی ښامار دی
 لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دی
 د بازو د موندلی یم غلوه می
 نه خپل خان لره مهمیز کړه خه پروا کړې
 لکه تل وه همیشه په هغه شان دی
 لکه باد د صبا راشی گذر کا
 نور د لاس له خانه پری وینځی عشاق ستا
 چه په هر لوری ثنا وائی آفاق ستا
 جار وتلی دا ماران دی تر تریاق ستا
 په شکیب کښ به په خو پائی مشتاق ستا
 د هلک غندی رشتیا گڼم مزاق ستا
 که قدم د چا په سر کښیږدی براق ستا
 هیخ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا
 ما خوشحال چه آزمیلی دی میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نگارا
 رنگ ئې د سړی و اما خوی د ښاپیږو
 راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه
 ډیری لری نخښی^۴ د صورت د زیبایی
 دنکه^۵ تازه کنکه^۶ قد عرعره مو کمره
 غاښ ئې د گوهر په لب شکر ابرو کمانه
 شوخه غمزه گره خنده رویه خود آرا
 تن ئې لکه سیم و په زړه سخته سنگ خارا
 کوی په کوی جار وزم پسې غواړم بخارا
 خخو درته وایم یو خو نخښی آشکارا
 ښه ئې تر گلونو د گلابو عذارا
 تور بانو ناوک په دواړو سترگو خونخوارا

-
۱. بکری.
 ۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
 ۳. په لوری.
 ۴. ښی.
 ۵. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد اوجگ راغلې ده.
 ۶. خربه پیغله.

پوزه ئې غنچه وه د زنبق سيب سپينه زن ئې
 هار د جواهر و دوه لړې د مرغلرو
 واړه ئې د تن جامې گلگونې زرنګاري
 بيا هسي مدد کړه چه خوشحال سره د تل کړ
 بخته! د دې ورکې سراغ نخښه و مارا

خان ئې سر تر پايه جوړ کړ بيا بلا کا
 معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ
 په هر ځای چه څو محبوبه^۲ سره کښينی
 دوه مين که سره هر څو، مرور وی
 تور بانو ئې تور توبری دی را خرڅیږی
 څو د شاه په کښلی مخ باندی خالونه
 همګی ئې ستا له مخه گفتګوی شي
 په خیر خیر ئې مخ ته مه ګوره خوشحاله
 په خاطر به دی اور لمبې والا کا

څه عجب دلخوا دی دا صهبا
 د غنچې خندا محاله په چمن ده
 مصلحت ئې د بلبل په کار کښ دا و
 د بلبلې قدر زده کړه اې ګله!
 چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دی
 بې د یار د زیبا مخ ګمان مکړه
 چه خوشحال به په بل مخ شی شکیا

چه یار مهر وفا نکاندی څوک څه کا
 د جهود به هم زړه سوی را باندی وشي
 ما وی زړه ئې ګندی نرم په ژړا کړم
 که وصال ئې په دنیا له عمره خوړ وی
 چه بی جور و جفا نکاندی څوک څه کا
 چه یار رحم په ما نکاندی څوک څه کا
 چه اثر پر ژړا نکاندی څوک څه کا
 چه تل عمر وفا نکاندی څوک څه کا
 حال د هیڅ له یاره پټ نه دی خوشحاله
 عنایت چه په تا کاندی څوک څه کا

چه په ما باندی ئې زړه سیڅی تپاک کا
 ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ
 که د خضر په چشمه باندی می کور شی
 چه بقا ئې په چمن کښ یوه ورځ وی
 الحذر چیری به ځان د اور خوراک کا
 عالم عالم دی په ما سل ځله بلغاک کا
 د فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
 لاله ځکه د کمیس گریبان چاک کا

۱. نښه.

۲. محبوبی.

۳. پخولا.

۴. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

دَ اسمان له عاشقانو سره کست دی
هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
ترې به سل رنگه گلونه شگفته شی
هر سړی چه خاکساری واخلی ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوری حیران یم
چه له یاره نه جدا شی په څو ژواک کا

چه دَ پلار سره دروغ نفاق خلاف کا
دَ نور چا سره به څه رنگه زړه صاف کا
گوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دی
منافق پخپل گناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف گناه مراف کړم
نه به خدای د عزایل گناه معاف کا
دا وایه غرونه لا هیڅ ندی راضی یم
که په میان کښ مو خدای غر د کوه قاف کا
حال د خپل زوی ئې خپل پلار وته معلوم دی
څوک به څه لره د عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندی دروغ دروغجن وائی
هم هزار رنگه دروغ خلاف په زړه کښ
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم
چه می هسی تربیت د نا خلف کړ
په ژوندون په ئې ارمان وزی له دله
زمانه که د خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بې وفا
و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
دَ غرض یاری هیڅ یاری نه دی
که یاران دی خو اخوان دی د صفا
که کاته دی که لیده که ارویده دی
دا د ښو یارانو وایه دی شفا
چه په چا باندی مین شوې قبلوه ئې
سل نازونه سل ناسازی سل جفا
که په وصل کښ ئې هر ساعت یو کال شی
لا په دا د عاشق نه وی اکتفا
له ما خوار سره څو قاف^۱ ووهې وری کړې
جگې جگې څه خو لا وطی وفا^۲
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب د خپل مولا
دَ هغو په خدمت ودری دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دی گوری
چه سایه ورپسې درومی په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته
دَ غره کانی به هم شی لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادیری په جهان کښ
که د تخت دپاسه ناست وی صاحبی کا
خیری زنگ ورځنی نن دی چا وللی
مړه و ده وته ژوندی وی ژوندی مړه وی
مگر چیری د درویش په مهر یاد شی
چه خوشحال ئې کړ دا هسی بینوا

۱. ځان.

۲. ق،ه،ر: قهر.

۳. ل،ط،ف: لطف.

۴. ځانه.

چه خپل خوی شی په جهان بد خواه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوی شی
کانی لعل د بدخشان، گیا کیمیا ده
چه بادشاه ئې ستمگر شی خلق خوار شی
زه که سل حيله وفا کړم یار جفا کا
د جمشید او د سکندر فلک پرې نښوې
دا دنیا لکه لولی ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه د چا شی گاه د چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا^۱
زړه بویه چه خوی ئې د بورا یا د بلبل وی
وسیځی په اور کښ پتنگ، هو چه پتنگ نه وی
ډیر په باغ کښ گډ شی څوک خالی وزی له باغه
ما ئې چه مزه د خوړو شنډو ده موندلی
خیال ئې د زلفینو لکه غل د خپلی خونی
سترگو ته ئې وگوره څه ځنې توری زلفی
هر چرته چه گرزی لکه سرو سمه درومی
تن ئې آزاریری په کمیس د سری^۳ صافو
گل د چنډی بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه می ولیدې دا توری سترگی ستا
یا د باز یا د طاوس یا د شاهین دی
لکه وژغوری کبلی په مرغزار کښ
لکه پټ سپاره د جنگ نیزه په غاړه
چه دی هسی و هر در وته ولاړ کړ
لکه څوک په میو مست شی هسی شم
که شیخان که زاهدان که عابدان دی
زه به نکړمه هیر نوری سترگی ستا
یا د تور هوسی که گوری سترگی ستا
د خواره وربل تر سیوری سترگی ستا
دا اوږده بانو پرې پوری سترگی ستا
د عاشق دی اور په کوری سترگی ستا
زه چه ووینم میخوری سترگی ستا
د هر چا د زړونو چوری^۵ سترگی ستا
چه دی غوښت هغه دیدن دی ورته گوره
که خوشحال ندی^۶ کوری سترگی ستا

چه می ښکته پورته اوبښکی تگ و پو کا
زه په دا طمع د شاه د سپیو مل شوم
د خپل یار په طلب گرځی جستجو کا
گوندی ما د خپلو سپیو سره تو کا

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۲. د اغزو خواره.

۳. یو ډول کالی.

۴. نور هیری.

۵. غلې.

۶. نه وی.

هر چه ستا په کښلي مخ باندی مین دی
که زه ورو وایم خبری گرم می مه کړه
ستا له غمه چه و چا و ته ویل کړم
په هر ځای چی درې څلور و بله ناست وی
پادشاهان یې ارزومند د نندارې دی
د گلونو دور تل نه وی خوشحاله!
ښایسته به په خپل حسن کبر څو کا

حقیقت راته معلوم شو د هر چا
چه په سر دی سوگند خوری ور ځنی ډار کړه
د هر چا نه چه دی طمع د وفا وی
یا خو و دا جهان واپه بې وفا و
آدمیت له آدمیانو نه خدای واخیست
که هندو که مسلمان که بل فریق دی
نه د دین د چاری شناخت مهر و وفا شته
د تقلید رسم عادت یاری خپلوی کا
همگی واپه یاران د خپل مطلب دی
مخامخ د په ثنا په صفت سر شی
د دو دام ترې سپړونه بهتر دی
ای خوشحاله څه له ښه به صحره

خدای دی مخ د هیڅ غافل را ښکاره نکا
په هر لوری نوبهار دی غوړیدلی
هغه څوک چه د الفت په توری پوه شو
هغه څوک دی چه په حال ځما خبر شی
په یوه نظر ئې هر څه له ما یووړه
د چارپایو په حساب دی سپری ندی
طبیان د رنځ و هر لوری ته ډیر دی
د تقوی غلیمی دف کښیرده له لاسه
واپه ستا دا توری سترگی خوشحال وژنی
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار یاران بیا سره ټول کا
د جهان غمونه یو سر، ځما بل سر
نه می یار نه می غمخوار شته په دا غم کښ
که په پوهه کښ دانا د زمانې ویې
چه ئې ډول واهه ځما په دلگیری
چه مستان د یوه جام دی غم ئې نشته
توری خاوری به په سر د رنځبول کا
که سپری ئې د باور په تله ټول کا
لکه بې اوبو څوک بند په گرم چول کا
د زړه غم ئې تر هلكو کچو کول کا
اوس دی ترپه^۲ نڅا هم په دغه ډول کا
که ئې هر څو زمانه په لاس کچکول کا

۱. په قلمی نسخه کښ یوه محشی "نادان" ورته کښلی دی.

۲. تری.

د پساله صفت ئې شي د رنگ ئې نشي
 که د اسپنو کلا وی چه بخت یار شي
 چه گلونه د بهار واره تمام شي
 خال ئې مست خونی هاطی دی سنبال کړی
 خوک چه پوری په بدرنگی ناوی پسول کا
 خاوند خدای به ئې آسانه لکه شپول کا
 د زړه سود شیدا بلبله په ختول^۱ کا
 چه ښکاره شي شا به ورته د غم غول^۲ کا
 د خوشحال د رنځ علاج په یوه خدای شي
 چه له درده سره تل ښوری آشول^۳ کا

خپل عمل چه سړی سپک کا
 بد عمل لیونی سپی دی
 مگر نه گوری و ځان ته
 مزی ښکار کا د گاوزو
 دا خبره ده که کښی
 چتی^۴ باز په پرونو نشو
 چه بیزو د بازیگر شو
 ځما ژبه نده اور ده
 چه ځما اختیار ئې خور کړ
 لکه خس هسی ئې ورک کا
 چه حملې پخپل کنډک کا
 چه احوال پیغور د پک کا
 پیشوگرزی ښکار مبرک^۵ کا
 که کیسه د دو تک کا
 که الوزی پر پرک کا
 نن څه ناسته په اندک^۶ کا
 گذارونه د توپک کا
 خدای دی خوار هغه ختک کا
 خوشحال ناست په برمول دی
 ارمانونه د اټک کا

د دنیا یاران په خوی دی د دنیا
 که د دین دپاره تا سره یاری کا
 د دنیا ښادی غمونه سره گډ دی
 چه فتی ترې پیدا کښی واره نفس دی
 اولیاء د اولیاء سره بد نه وی
 په دنیا د بادشاهانو سره ضد دی
 یا په نه یاری کښ سود دی که پوهیږی
 بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه
 بی وفا لکه ئې مخ هسی ئې شا
 له هغو غواړه که غواړی څه وفا
 په خندا خندا د ژر کا په ژړا
 نفسانی یاران به نه وی بی بلا
 دا پدا چه ئې د نفس نشته هوا
 امرا سره دښمن وی امرا
 یا په نه ویل کښ سود دی د دانا
 که ته نه ویني په ځان کښ هیڅ جفا
 لکه تا سره خوک څه کاندی خوشحاله
 ته هم هسی زیست روزگار کړه له هر چا

۱. یو خودرویه گل دی.

۲. په قلمی نسخه کښ محشی (فوج) ورته کښلی دی، ممکنه ده چه دا د پښتو یو ورک لغت وی، په قندهار کښ داسی ویل کیږی (غولی غولی خلق راغله) ممکنه ده چه د دې دوو کلمو اصل یو وی یعنی فوج فوج.

۳. په قلمی نسخه کښ محشی آه و فریاد ورته کښلی دی، ما تر اوسه دا لغت ندی ارویدلی.

۴. ښکار د مبرک.

۵. یعنی شب پرک.

۶. پر یوه انډی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا
 که مته^۱ غندی تیره لری مبرک داړه
 په ارمان د دیدن مرم پری سلام دی
 بنایسته په جهان ډیر دی ښه هغه دی
 لکه سترگی تصویرې ځنبل می نه وی
 څه خوښی ئې پکښی ښی دی پوهیږې
 په هر څه کښی ئې لذت فرحت راحت دی
 که په تن خوشحال خټک دی ځنی لری
 د ده زړه د یار په کوی کښی جار واته کا

د عشق په بادیه کښی مبرده گام د تمنا^۲
 زار^۳ ځما د زړه دی، زار ځما دی په دا کار کښی
 مرم د یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږی
 څه شوه هغه مینه چه د سترگو په کاته کښی
 قدم زده د هغه عاشق په پله باندی خوشحاله
 چه کام ئې خپل موندلی په هنگام د تمنا

دنیا یی یاران چه طمع د دنیا کا
 دیدنی یاران په کار دی په دنیا کښی
 د گونگت مینه په غل په غوښایه ده
 که پخپله رضا درومی چاره نشته
 په بار بار د هغه یار منت را باندی
 سل رحمت د عاشقانو په همت شه
 په رقیب به ئې بی تیغه مرگ روا شی
 که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنگین سره پیوند کا^۴
 بلا کاندی خوله وازه د فتنو آتش تازه شی
 آزاد تر سینه درومی د ځگر دننه کښی
 که نور مهر د نشته څه خوکره د حال پوښتنه
 څه زه څه می مجال دی، چه د وصل غواړم دریغه
 که ځان غواړې خوشحاله له چشمانو ئې حذر کره
 خپل ځان وژنی تخری^۵ چه شاهین سره پیوند کا

۱. محشی په خربشوی ترجمه کړی دی، ما ته د دې کلمې حقیقت نسو ښکاره.

۲. دا بدله په چاپی نسخه کښی نشته.

۳. د راز بله املا څار دی په معنی د ایثار او قربانیدو، مگر دلته دغه کلمه معنی نه ښندی، ښائی کاتب به غلط سوی وی، دلته د زار پر ځای زیار یعنی زحمت ښه ور سره لگیږی.

۴. را ستاوه

۵. دا بدله په چاپی نسخه کښی نشته.

۶. بله املا د دې کلمې تنزری دی په معنی د تیهو او کبک.

دوی د توری سترگی لکه دوی توری بلا
 بیا د تور بانو د دواړو سترگو کر بلا^۱
 له هسی رنگه حاله، راته ووايه اصلا
 عاشقان د واره سر کړل همیشه په واويلا
 د خاطر بخچه می هسی تا خالی کړله تالا
 دوی د توری ورځی لکه دوی توری تر ملا
 بیا دی توری زلفی تر ښامارونه بلا
 د هغو به څه احوال شی چه په تا وی مبتلا
 چه هسی رنگ ستم به په هیچا نه وی اصلا
 لکه غل د خپلی خونی همیش رور دیی په غلا
 نه به بل څه وکی نه به کاندی نور املا
 دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبی نوم د ولاړ د بد خو هم لا
 ته چه هسی په دا خپل جمال نازیږي
 چه بد مست شی په مجلس کښ هغه نه یم
 ستا له جوړه له ستمه هورته لاړی
 د نماستی په وخت ئې واکړه آزار مه شه
 پخپل کلی په اولس په هر سو هم لا^۱
 گله ستا به دا جمال نه وی بو هم لا
 که کپو د میو تش کرم سبو هم لا
 هغه ځای چه آدم نه وی آهو هم لا
 د وربل غوتی کوڅی د گیسو هم لا
 د خوشحال خټک دپاره چه میخور شو
 په مغان می وښی کښینوول باهو^۲ هم لا

دوه زړونه چه یو شی غر به هم پاره کا
 توری زلفی بویه خط و خال زر و زیور هم
 څوک چه په اخلاص و بله مین شی په دنیا کښ
 خلق په شیطان باندی لعنت لرینه
 سل رنگه غمونه لور په لور د نفس له لاسه
 چه ویش وی د شکرو ډیر عالم ورباندی ټول شی
 خوبی د خپلی چاری څوک په مټ په کوشن غواړی
 څار تر یکرنگی چه زړه ئې یو یو ئې اقرار وی
 هر څوک د دعا کاندی چه حاجت ئې چا ته نه وی
 څار تر یگانگی چه نعمتونه را ښکاره کا
 مخ چه ښایسته وی خلقه ئې ننداره کا
 زر سازی ناسازی په دنیا کښ آواره کا
 چاری په سړیو واره نفس اماره کا
 دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
 چه واخلی خپلی بخری نور ځانونه کناره کا
 څوک خپل کارونه واره حواله په ستاره کا
 هر چه دو زبان وی خپل غمونه دوباره کا
 ولی بادشاه نه وی چه حاجت ئې بیچاره کا
 گل و سړی ورکړه چه خوشحال په یوه گل شی
 خره غوايه نظر کله د گل په پشتاره کا

د بی ننگو پښتنو له غم ما
 دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وی
 چه د ننگ گوهر می مات شو دواړه سترگی
 هغه دُر می په لاس نه راغی^۳ بیریه!
 هغه ملا می چه په هوډ سره لوی غر ده
 هم د بخت و ما ته شا شوه هم د خلقو
 که می لاس وی په رضا می به کښې نښول
 لوئی پریښوه ونیو له کم ما
 چه که واخیست انتقام له گرم ما
 په ژړا کړې یو دم بې نم ما
 استاده کړه په ساحل له یم ما
 په ناکام کړه و مغل ته خم ما
 په مغل کړ ځکه مخ له هم ما
 د مغل په لوری دوه قدم ما

۱. تر دې کلمه لاندی محشی (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وی، یعنی خاصه او خالصه.

۲. بله املا ئې (باؤ) دی، په معنی د بنگړی چه د ښځو یو پښول دی.

۳. نه راځی.

د هغو د خولې کبرې خبرې اړوم
 دم د خپلو د پردیو را معلوم شو
 په هغو لویو خبرو شرمسار یم
 سل غندنې پیغورونه را دو څار شول
 دا الم می هیڅ الم سره سم نه دی
 مگر بخت را سره بیا مدد آغاز کا
 چه خبره ورته نکړه سم ما
 که هر څو ساته خپل ځان له دم ما
 چه هر چا وته ایستې له فم ما
 چه به ځان ساته همیش له دم ما
 که لیدلې دی هزار الم ما
 چه فارغ کا د اندوه له سم ما
 هاتی ځکه په سر لونی دا خاوری
 چه خبر کړ د خوشحال له غم ما

راته څه وائې چه ییار در سره څه کا
 دا تل دود د بنایسته وو، د یاری دی
 سل بلا ئې قبلوه ور پسی درومه
 چه د کبر خیال دماغ وته ئې گورم
 که په نه عمر ئې نه گنیم زه خوار شم
 تیره چار به د هیچا په لاس را نشی
 د بتانو په دیدن د زړه نشاط شی
 که وفا کا، که جفا کا واپړه ښه کا
 چه یک لخته د زړه مهر په چا نه کا
 بنایسته د جهان کل واپړه خپل زړه کا
 اندیښنې می وینې بیدار ورته اوده کا
 هغه عمر چه جدا له یاره تله کا
 که په ډیره ژړا سره دواړه لیمه کا
 کله باغ پانی گلونه په اوبه کا
 په درتللو ئې شپې په تلو ئې بولې
 چه ئې نه پریردې په هیڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وگوره نن دا طراز ځما
 درست عالم ئې په بازار په کوڅه وایی
 د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شی
 د عمزې په تیغ می وژنه صرفه مه کړه
 د مسجد محراب د چا دی د عابد دی
 بنایسته د بې طاوس ور لره بویه
 چه په خوړو زړونو بلوسی سزا مومی
 حقیقت سره قرین مجاز ځما
 لا و چا ته ښکاره ندی راز ځما
 که بی نیاز وگری نه وړی نیاز ځما
 څوک به نه غواړی لتانه ساز ځما
 په محراب ئې د ابرو نماز ځما
 دا واپړه ښکارونه نه کا باز ځما
 ښه چه خوار شو پدنيا غماز ځما
 ته په ما باندی تل ناز کړه معشوقه ئې
 زه خوشحال خټک عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وی مبتلا
 تر عاشق د صدقه شی
 عاشق هر زمان غزا کا
 که عاشق د یار په تیغ مری
 زاهد خوښ کنج د خلوت کړ
 گل د عشق دی غوړیدلی
 د ادنی چاری ادنی وی
 که شیخی زاهدی غواړې
 پرې د سازه شی بلا
 که زاهد دی که ملا
 په تیره توره د لا
 پری منت دی د یار لا
 عاشق خوښ د یار بالا
 و عاشق ته ده صلا
 د اعلا چاری اعلا
 پخپل لاس کښ ده لا لا

لکيور^۱ دستار په سر کړه
يا مسواک کښيږده په سر کښ
په تسبيح خوځوه شونډۍ
مرد هغه گڼه خوشحاله
چه ئې کيږي مشغولا

زه تا پيژنم هوا
چه هميش ئې په عالم کا
په نوا ئې بې نوا کړل
د هر رنځ دارو موندل شي
عاشقۍ ځنې په گور کړل
چه مي وينی د کوگل خورې
واړه تا کړم^۲ سر هوا
د جهان گوره غلوا
بې نوا شول په نوا
د بد خوی نشته دوا
څوک پراته دي په زگروا
وينی کله دي روا
د چمن گلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه^۳ وا

زاهدان چه د رندانو تل پيغور کا
ښه چه سپين د زهد ليري له ما گزري
که رشتيا وایم ويل ئې په ما اور دي
که په خوله مهر وهلي د عاشق دي
د ليلي نه نوریده د مجنون مينه
نازیني د دي ښهر واړه بويه
ځما يار په هر محفل باندی چه راشي
يو زمان د زړه خوښی په لاله زار کښ
چه دیدن د مين نه وی زه ئې څه کړم
تير ياران به نور و نه وينی په سترگو
که خوشحال ورپسي دوه سترگی څلور کا

سور پيژوان د په زرگر نوی سواريا^۴
په خاوند می د سوگند وی باور وکړه
زه هر گوره دماغی په ځان غره وم
د چرې د کتارې حاجت هيڅ نشته
بيا د زړونو آزار آخلې پاريا
چه هيڅ دم می له خاطر نه ئې وساريا
ولی ستا سترگو ځما دماغ اوتاريا
د ښو په غشيو تا بيچاره ماريا

۱. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا املا ليکل سوې ده، په يوه نسخه کښ (لکور) په بله کښ (لکيور) په بله کښ (لکه يور) کښلې ده، په يوه نسخه کښ محشی (شملة) هم ورته ليکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وی او په اصل کښ (لکی ور) وی.
۲. واړه تا کړمه رسوا.
۳. زړه نه شو وا.
۴. تر دی کلمی لاندی محشی (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سيد راحت په لغاتو کښ بيوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوی دی.
۵. په دې بدله کښ د بيتو وروستنی کلمات ټوله هندي دی چه د لمړی بيت د لمړی مصراع د اخیری کلمی اصل نسو را معلوم، د دغه بيت پاريا په معنا د کناره گیری او د دوهم بيت آخر په معنا د فراموشی او دريم بيت په معنا د کښته اچولو او څلورم په معنا د ویشتلو دی، په څلورم بيت کښ د کتارې کلمه په معنا د خنجر ده.

کله کله ئې له حاله خبر آخله
بیچاره خوشحال خپل زړه در پسی هاریا^۱

ښه سپری د چا په بدو نظر نه کا
په بارداره ونه تل ورپری کانی
د جهان کینې غصې واره تر شا کا
دا پدا چه خودبینی ور څخه نشته
په کینه په حسد هیڅ د چا و نه شی
نصیحت د نیکو ښه دی نه د بدو
و سپری ته ئې اختیار ورکړ هوبنیاره
ورځ او شپه په لار روانی قافلې دی
یک تنها په لاری تله^۲ نه ده خوشحاله
په دا هسی لار څوک څه د لاری مله کا

که بی نمازه د قیامت په ورځ ممتاز کا
نماز گذارو ته ئې هسی حکم وشي
اولیا او انبیا به هیڅوک نه وی
تر عاصی نه لا بتر هغه عابد دی
و جنت ته ئې روان په ډیر اعزاز کا
چه فرشتې ئې د دوړڅ په اور گذار کا
چه تر شونډو به بیرون نری آواز کا
چه په خپل طاعت به عجب یا به ناز کا
دا ځای کار د هیڅ طاعت ندی خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز کا

که یو ځل د د وصاله بهره مند کا
په زمان به د پیوند له هر چا پرې کا
نوې میاشت به د په مخ گوری وگری
زه به ځان لکه پتنگ ترې صدقه کړم
مبتلا خاطر می مری د یار له لاسه
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شی
د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وی
چه د عشق د لیونیو په حلقه شی
د جاهل سره گلگښت لکه دوړڅ دی
په هر دود به د خرم خوشحال خورسند کا
که محبوبه د د ځان سره پیوند کا
که په مخ باندی د جوړ سم د سمند کا
که له ورايه د دیدن مشغل څرگند کا
بیا له مینی هم د یار په سر سوگند کا
زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند کا
د گنی قدر څرگند د گنی خوند کا
کله وی چه هغه غوړ د چا په پند کا
له دانا سره راضی یم که می بند کا
که د خپلو سپیو نوم ورباندی کنسیردی
خوار خوشحال به په عالم کښ سر بلند کا

که د زړه لری بها^۳ ځان به نه کړې کم بها

۱. بایلو.

۲. تلنه.

۳. لمړۍ بها په معنا د روڼوالی او دوهمه په معنا د پلور ده.

څه وې څه به شې خبر شه
چه به کاندۀ^۱ تنها کيږي
چه ئې نور له تا آخلي
ته خبر نه ئې له ځانه
درته وایم نه پوهيږي

ابتدا په انتها
خو لا نن ښه ئې تنها
پخپل لاس ئې کړه رها
چه په تا کيږي څه، ها^۲
څه غفلت لري هاها

بل مخ مه گوره خوشحاله
مخامخ شه په شها^۳

له دلبري نه می خوله غوښته اما
د مانې په وخت ئې تل هسی خواب و
هسی یار سره څوک څه لره یاری کا
زه به هیڅکله له عشقه نه وا نوړم
څه خبر یې چه اول په عشق کښ څه ځی
د چا زړه لکه کابل د چا بگرام دی
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم
له دلبري نه می خوله غوښته اما
د مانې په وخت ئې تل هسی خواب و
هسی یار سره څوک څه لره یاری کا
زه به هیڅکله له عشقه نه وا نوړم
څه خبر یې چه اول په عشق کښ څه ځی
د چا زړه لکه کابل د چا بگرام دی
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم
زه وشحال چه ستا په مخ باندی مین شوم^۴
پاسایی غواړي له ما نه صنما؟

نو بهار شو بیا نرگس په باغ مستی کا
په پنځه ورځی کښ گل د باغ تازه وی
مبتلا بلبله سر د گل په پښو ږدی
تواضع زده کړه په تن له سرو وني
چه صبا می په سنبل دراز دستی کا
په شپږمه ورځ فنا خپله هستی کا
لکه برهمن د بت بت پرستی کا
چه په هسی بلندی^۵ کښ پسی کا
کرلانی لا نور شراب نوشلی ندی
دا مستی واړه په جام الستی کا

نادیده په نادانی څه بلا کا
روستایی تر دښته نه وی رسیدلی
وکافرو^۶ ته روغ کړی د دین توره
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه
دا همه د بد خوږی علامت دی
په جهان کښ چه خوږونه د بدی دی
الف بې ئې لوستی نه وی ځان ملا کا
بیهوده ویکل د دښت کربلا کا
مسلمان ته ئې مشرک سپری تر ملا کا
چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
چه سپری زنا خونونه، ټگی غلا کا
یو دروغ تر زرو بدو تیری لا کا

۱. ښایی چه دلته د کاتب غلطی وی او اصلی ئې دا وی (چه په کاندۀ تنها کيږي).

۲. "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځای (چها) وویل شی، هم صحیح دی.

۳. شها یا شهي په بښتو کښ لکه لیل د معشوقو عام نوم دی.

۴. یا به وهلت وی یعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلی دی.

۵. یم.

۶. چه په هسی بلندی کښ ئې پستی کا.

۷. په بله نسخه کښ داسی دی "وکافر ته روغه کړي د دین توره".

عطارد^۱ د نور قلم له لاسه کښیږدی
 چه په دا خوبی بهرام انشا املا کا
 دا خبری د خوشحال و چا ته نه دی
 خو هم دی له خپله ځانه مشغولا کا

واړه مست شه بد ویل کا
 سل بلا تر خوله وباسی
 چه خپل زړه و چا ته ورکړی
 زه به څه ماڼه له چا کړم
 ځان به واچوم و سیند ته
 ده پخپله دا فتني زده
 نه ئې ویره د آزاد شی
 چرته ځم په چا فریاد کړم
 و سړیو ته ښکښل کا
 په تیره توره ورژل^۲ کا
 هغه چاری په تاتل کا
 په ما دا چاری زړه خپل کا
 څک به دا هونبره زغمل کا
 که بد خواه ورته ښیل کا
 نه می رحم په ژړل کا
 څوک به داد ځما د دل کا
 بل تاراج نشته خوشحاله
 واړه عشق دی چه نتل کا

هر بیمار چه د^۳ طبیب سره شدت کا
 د ماهی ژوندون دریاب دی که ترې ووت
 ساپیرک چه له آفتابه نه پتیري
 و مهتاب و ته د سپیو غیا کیږی
 د گونگت^۴ د گل د بویه نه بلا ده
 انبیاء چه کافرانو و ته بد شول
 خوار هغه چه د غلیم په نغوته^۵ درومی
 یو د رود په غاړه تیری تشنه لب مری^۶
 د فرقان په هدایت فاروق پوهیږی
 که ئې گور و خپل ځان و ته آفت کا
 په خشکی کښ به دی کله فراغت کا
 د افتاب د کومی چاری خسارت کا
 په غیا غیا ځان هسی فضیحت کا
 ژواک ژوندون واړه په بوی د نجاست کا
 واړه چاری د شیطان په مصلحت کا
 مدعی غلیم د نیکو نصیحت کا
 هر خسیس په خساست کښ خپل عادت کا
 نه بو جهل بو لهب ته هدایت کا
 طهارت د مسلمان کیږی خوشحاله
 نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفائی کا
 لکه شمع له ما درومی
 عاشقی د هغه کاندی
 خو ښایست لری دلبره
 چه بی جرمه جدائی کا
 په بل ځای به روښنائی کا
 چه قبوله رسوائی کا
 هونبره کبر و منائی کا
 خوار خوشحال ته د سرو شونډو
 بوسه ورکړه گدائی کا

۱. ستوری چه منشی د فلک ئې بولی.

۲. غوښی کوتل او ټک ټک کول.

۳. له طبیب.

۴. جعل.

۵. یعنی اشاره.

۶. دا بیت په بله قلمی نسخه کښ داسی دی "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مری"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحیح دی بوتیمار په پښتو ککوی بولی، چه د رود پر غاړه سوی سوی نارې وهی او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندی وی.

یار می مَرَوَر دَی که خوک وِی چه ئې پُخلا^۱
 تل به د جفا په دریابونو کښ غوټې خوری
 څه گنده عالم دَی مه ئې دود وِی مه ئې رسم^۲
 هیڅ سزا ئې نشي باندی لاس د ما د زړه شوی
 ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه ده
 ته چه عاشقی کړې قبلوه په عاشقی کښ
 ستا خخونخوارو زلفو زه تنها ننلی نه یم
 راشه که ئې گوری دا پخپل جمال مغروره
 څو رنگه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

یار چه تل هسی جفا کا
 نور خوک هم شته په دنیا کښ
 راشه گوره ستا له لاسه
 د هغو په حال خبریږه
 که رشتیا ور څخه نشته
 څه ئې شته په زړه پوهیږم
 مخ ئې گل دَی زه بلبل یم
 هیڅ ماڼه مکره خوشحاله
 ښایسته خپله رضا کا

په سپین جمال چه تار په تار دوی زلفی عنبر فام کا^۳
 چه ډیری د یار زلفی یادوم مقصود می دا دَی
 عاشق چه په جهان کښ خپل ژوندون له خدایه غواړی
 زه مست بیخوده پروت یم په یوه پیاله د میو
 په مخ د ښو محبوبو زه مین چه هونبره نه یم
 دلبره چه له دله د عاشق په مرگ راضی شی
 چه تا منع کوی د بت په عشق کښ ورته وایه
 که غټ د عنایت په سترگو وگورې خوشحال ته
 د ده مقصود به وایه په یوه نظر تمام کا

نشته په دا ښهر خوک چه نه دی خریدار ستا^۴
 ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد
 څرنگه ډیر تود دَی چه می ولیده بازار ستا
 شهد که شیرین دی نه شیرین دی تر گفتار ستا

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۲. څه ئې دود دی څه ئې رسم.

۳. یعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښ ”غل غلا“ کښل سوی دی.

۴. سوخل او بلول.

۵. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

۶. دا بدله هم په چاپی دیوان کښ نسته.

ښې د هوسۍ سترگی دی، نه ښې دی ستا تر سترگو
 څوک دی چه تا ووينی مین در باندی نشی
 چا چه تا ته کړی یو نظر دی په درست عمر
 زه به ورته نه وایم سړی چه تش کالبد دی
 گل د لاله داغ لری سختی د رابیل پانی
 ډیر طبیان راغله لکه راغله هسی ولاړل
 وې می و طبیب ته چه د رنځ دارو می وکړه
 سر لری خوشحال درته پینځکښ که د په کار دی
 به تر دا نور څه چه د چا سر راشی په کار ستا

(ب)

خوار عاشق په خاصیت دی د سیماب
 ولی هسی خپل عاشق په جفا وژنی
 ستا د سپیو سره گوزم ستا په کوی کښ
 خو خوښی د د خپل یار د دیدن مومم
 دا چیستان د یار له شونډو راته حل شو
 چه په ډکه خوله د ووی یاری نگریم
 په ملال ملال کاته عاشقان وژنی
 ما ته څه وایې چه وایه څوک د وژنی
 که د زړه وی چه به زړه د خوشحال گورم
 راشه وگوره په اور ینی کباب

خپل بیمار می حواله کړ به نصیب
 برآمد ورباندی صوت د غراب شو
 طبیعت چه مخبط شی سود ئې نشته
 په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ
 عمارت لکه خطا هسی خطا ځی
 نصیحت د ناصحانو باندی باد شی
 دانشمند دی خپل دانش لیری ساتلی
 د پخو په حال اومه کله پوهیږی
 نصیحت بې ځایه وایه جگر خون دی
 د هلک مینه په چا وی په هلکو
 په زرگونو می دنیا و هر چا ورکړه
 د خوشحال خټک په شمار په حساب ندی
 په هر ځای په هر دیار لری رقیب

۱. په یوه قلمی نسخه کښ داسی دی: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

ما د مخکې په مخ وليده مهتاب
 د زلفينو تر نگهت ئې مشک شرميری
 د وربل په هر هر پيچ کښ ئې نافې دې
 نور شراب ورته اوبه د ترخو بی^۳ دې
 وې می زړه می ستا د مخ په اور وړيتيری
 ستا په زار می صورت سر تر پایه پر دې
 عاشقان می کشتگان د معشوقې دې
 که ته څه خو اشارت وکړی د سترگو
 د خوشحال خټک به ووينې شتاب

نول د تن د ځان شيون د زړه آشوب
 وایی ته په چا مين ئې راته وایه
 خوله چينه ده د حیات په تور ملسل^۴ کښ
 ستا له تورو شهلا سترگو ئې سيالی کړه
 خار و خس به د په لاری کښ پرې نېردم
 واپه شونډی په لذت سره یو نه دې
 لکه باز خال د تارو دا ښگار د ده دې
 دا ځما د سترگو اوسنی وینی ندی
 یوه څه بده بلا دی عاشق توب
 بې له تا له نورو مینو توبا توب
 نوم ئې شته لا هيڅوک ندی پرې خړوب
 نرگس ځکه کښيښ سر د دار په چوب
 چه ئې توریم د مژگانو په جاروب
 څوک حلوا دې د نباتو څوک اتوب
 که څه شي ځما د زړه په تلا توب
 د ویشتلې زړه له سترگو ځي زهوب
 ستا د مخ په یاد ئې دواړه له زړه ولاړل
 د خوشحال د زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان کښ څلور قسمه دې نعمت
 لمړنی نعمت د علم، د ښه خلق دی
 بل نعمت په دا جهان د ډیر دولت دی
 بل نعمت د ریاضت دی که ئې گورې
 عاقلان ئې دی خبر په حقیقت
 دا نعمت په دواړه کون دې راحت
 چه هر شان پرې ابلهان کا فراغت
 په هغه جهان راحت دلې محنت
 په خپل مټ، په خپل کوشښ نه ده خوشحاله
 هر آزاد بنده ته رسی خپل قسمت

۱. د خولو.

۲. پرانځی.

۳. په چاپی نسخه کښ "تر خولی" لیکل سوی دی چه معنا ئې نسوه را ښکاره.

۴. مطلب ځنی زلفی دی.

چه مین شوم د بلندی په قامت
 چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه
 چه محراب ئې د ابرو راته ښکاره شه
 د مژگانو ناوکی ئې هسی نه دی
 چه نه مې نه معشوقه نه کښت د گلو
 نن د کښلیو د دیدن ننداره گوره
 چه د کښلیو ننداره ور څخه ولاړه
 راته ودریده دار د ملامت
 گویا پاڅیده بلا د قیامت
 هغه دم می ناره وکړه قد قامت
 چه به څوک ورځنی درومی سلامت
 تیر ئې عمر دی په غم په غرامت
 او کڼه کاندې به درشې ندامت
 خبر نه یم کوم گنا وه کوم شامت
 چه نظر به د کرم پر خوشحال کاندې
 لا به کله وی دا فضل و کرامت

چه می ولیده په سترگو ستا ښایست
 هم هغه درباندي هسی شان مین کړم
 مخ ئې کله د لاله غندی زیبا دی
 گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایې نگاری
 لور ته لور به د بلبلو ږغ پرې وشي
 د نرگس گلونه هم هر گوره زیب کا
 عاشقان د پرې پتنگ کړل چه وریتیری
 ملاحه وه نزاکت وه لطافت وه
 د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست
 ښایریو څخه نشته دا ښایست
 چه درکړی ئې وتا دی دا ښایست
 د لاله تر گل ئې ډیر دی لا ښایست
 وایې نه لری قمر ځما ښایست
 که صبا کا د گلونو وا ښایست
 ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
 خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست

چه د پلار بد گوئی سر شی پوت^۱
 چه د مور په چوت ئې خیر و برکت وی
 بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وی
 د بد زویه ږغ د فسق و د فساد ځي
 د مزری په خوی پیدا شی ځنی زویه
 چه ئې نوم په جهان پاتو شی د نیکو
 د صورت وته ئې مه غږوه سترگی
 د سپین توب چه مزه وی په څه کار دی
 صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
 له هغه موره به نه زیری کپوت^۲
 چه له موره نه فرزند زیری ثبوت
 د ښه زویه ځي نارې په ملکوت
 ځنی غواړی د گیدر غندی خپل قوت
 هغه زوی دی په جهان کښ لا یموت
 د خپل زوی خو عمل گوره کرتوت^۳
 که ښه خوند لری ترې ښه گڼه تور توت
 ډیر ځوانان چه احمقان دی لکه پیاز دی
 و خوشحال ته هوښیار مښک دی پیر فرتوت

۱. محشی فرزند او زوی ورته کښلی دی.

۲. محشی "نه زوی" ورته کښلی دی چه مطلب ئې نالایق دی.

۳. چلند، عادت، عمل.

د شوم سپړی له کوره که اوبه وی د حیات^۱
 موسیٰ څخه هیچ نه و ور څخه یوه عصا وه
 هر چا څخه چه مال وی و بال هم ورسره مل وی
 د گل د عمر کار، د دنیا مال، د سفله مهر
 چه شرم ننگ ئې نه وی نه هنر لری نه پوهه^۲
 دانا په جگر خون کښ د نادان خوښی افزونه
 چه تل به پرې ښادی وی غم به نه ورځی په عمر
 عادت د قلک دا دی هم د ښاد هم د غمجن کا
 خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښی کړه
 چه بې ما له غنی دی نه ئې حج نه ئې زکات

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات
 یو څادر تر میان وی فهم پاتو شی له کاره
 هیڅ بنی ولی ئې درست اسرار موندلی ندی
 وزیری له نوح د طوفان په موج فنا شی
 کار د بل حکیم دی چه څه کاندی هسی کاندن
 دخل د ساعت د طبیعت دی که د نور څه
 هونبره علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړی
 رد دی که مقبول دی که معقول که نا معقول دی
 سر په سجده کښیردی وایی نمونځ کوم خوشحاله
 زړه ته نظر نه کړی، پکښ خولات و منات

نن می ولیده هغه مست
 په دوو زلفو عنبر پاش
 څه^۳ شیوې دی په جهان کښ
 منفعل ئې گل تر مخه
 اوس می بیا مونده په کور کښ
 د بالا بلا ئې ښه ده
 د خوشحال سره پیوست

غنچه خوله ئې نیست و هست^۴
 په دوو سترگی^۵ می پرست
 د همه شیوو همدست
 تر ښه قد ئې سروپست
 چه دایم ئې وم په مرست

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۲. وی.

۳. چه شرم ننگ ئې نه وی نه مهر دی نه پوهه.

۴. مطلب ځنی د نوح زوی دی چه کافر و او د آذر زوی ابراهیم و.

۵. همزه شی عالم چه فرښتو ته.

۶. خوله په اعتبار د تنگی گویا نیست ده.

۷. سترگو.

۸. چه.

که عطار د خپلو مښکو کا صفت^۱ په دا څه څو ئې روان نشې نگهت
 مشاطه د دَ دَرِيُو آرایش کا ولی دریغه که د ناوی وی صورت
 که د خره زین د سړی واره سره زر کړې خر به آس نشې په دا زیب و زینت
 کوری هم لکه یاقوت هسی لیده شي جوهری ئې خبردار دی په قیمت
 د هوشیار چه زیست روزگار شی له نادانو شیرین عمر پرې تیریری په حسرت
 په نصیب ئې دغه دواړه توکه نه وی چه هم بخت هم ئې د عقل وی نعمت
 د خوشحال که نه د تن وی نه د گیلپی و سفله لره ورشه په حاجت

(پ)

که د شمع غندی کښیناستې مخ پټ تجلی د د جمال وینم تر خټ
 ته ورڅه په نجاست باندي پیرې کړه د گلزار له گلو څه غواړی گونگټ
 د چندن دونی لږ لرگی تحفه دی نه د بلی بدی ونی درسته سټ
 په وکښلو به ئې څوک وی چه بد وایی د گنډهیر ونه که خیزی تر بُسټ
 که په څو را باندي وخیژی خطا شی راته وایه چه د پر یوزه دواړه مټ
 مگر مرگ ئې په ارمان و بله جدا کا د جیجی^۲ جدائی نشته له لویټ
 چه د زړه هغه به وویښ خوشحاله خو یوه قطره که تیر شي تر دا خټ^۳

(ث)

چه بد نه کاندې خبیث نور به څه کاندې خبیث
 ځني طمع د ښو مکړه کله ښه کاندې خبیث
 چه د بل ښیگړه ویني ځان اوبه کاندې خبیث
 که ئې ځای وکړې په زړه کښ خور د زړه کاندې خبیث
 که ځما په خوله شي خدای د زر پانده کاندې خبیث
 چه جهان ور ځنی خلاص شي خدای د مړه کاندې خبیث
 د میری غندی خوشحاله الوته کاندې خبیث

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.

۲. محشی ورته لیکي: چه جی جی او لویټه دوه مرغونه دی چه یو له بله هیڅکله نه بیلیری.

۳. خط.

يار می بيا دَ سترگو تور کا الغياث
 په ما خوار باندی ئې نر نا حقه لیږدی^۱
 زاهد هم هسی له عشقه خالی ندی
 چه دَ وصل په دولت وی سَره جمع
 د خزان دوک ئې لیدلی دی په سترگو
 هونبره اور چه دَ خوشحال په خاطر بل دی
 څوک به مَر دا هونبره اور کا الغياث

(چ)

ته چه خیال په زر زری جامو کړې غچې^۲
 که بادشاه دَ مملکت شی په تخت کښینی
 ځان چه کم گڼی تر بله هغه لوی شی
 ځما ستا په خوله به مرگ کا توری خاوری
 ودانی دَ درست جهان په محبت شی
 د اسمان ستوری به نشی په دا پچی
 چه به تل په جهان نه دی دا په پچی^۳
 د سلیمان گتې پدا راغله په خچی
 که ته هر کله حلوا خورې زه خچی^۴
 راشه گوره محبت دَ مچ دَ مچی^۵

زه خوشحال که خپل مین په ژړا مومم
 په ژړا به پسی نه کړم سترگی وچی

(خ)

چه صاحب نفر پرور نه وی هم هیڅ
 په پالنگ دَ معشوقې وړځی سر تیری
 له معشوقی نه شیوه بویه خو رنگه
 که په زر رنگه خوبی اراسته وی
 هونبارانو لره عقل فکر بویه
 چه له شور و شره خلاص دی مردگان دی
 که بادشاه څخه بی شماره خزانی دی
 مړنی چه بی وسلې شو په څه کار دی
 په نفرو کښ چه هنر نه وی هم هیڅ
 هر عاشق چه تیر تر سر نه وی هم هیڅ
 دَ عاشق چه پرې نظر نه وی هم هیڅ
 چه زلمی په بلا بر نه وی هم هیڅ
 لیونی چه بی خبر وی هم هیڅ
 دَ ژوندیو چه شور شر نه وی هم هیڅ
 چه ئی ښه جنگی لښکر نه وی هم هیڅ
 چه سخی سړی تونگر نه وی هم هیڅ

۱. تلنگ او راهی کیده او لیږل.

۲. دی.

۳. په دې بیت کښ دَ غچ او پچ معنی جوتنه نسوه، سید راحت لیکي چه غچی یو تکیه کلام دی چه په اصل کښ (خوچه) ؤ، دا بیت حل طلب دی.

۴. یعنی دَ پچی ارزش لری.

۵. باجره یا بد جواړی.

۶. مؤنث دَ مچ.

زور سړی که تر خنګ کښینوی ښه ناوې
 سوداګر که وقوف دار د هر کالی وی
 که سړی د جهان واره علم وکا
 باز که لوی کټه خو شرنګ د ډیر صفت وی
 چه قوت ئې د ذکر نه وی هم هیڅ
 په کیسه کښن چه ئې زر نی وی هم هیڅ
 چه د ده د عمل چر نه وی هم هیڅ
 چه تیز پر په زړه زړه ور نه وی هم هیڅ
 یو د بل له حاله پند اخلی خوشحاله
 د سړی چه دا سیر نه وی هم هیڅ

(ح)

کلک خراباتی یم له ما مه غواړه صلاح
 څوک دی چه د نمر خوبی به ستا مخ په څیر کا
 مه پوښه زاهده د ښه مخ له نندارو نه
 توی کړه په هنگام د حادثې ساقی په جام کښ
 ډکی پیالی اخلم تر صبح تر رواح
 نمر مثال خراغ دی ستا جمال لکه صبح
 سترګی چه دا کار دی په فتوای د عشق مباح
 می چه باد را پاڅی په زجاج کښ ښه مصباح
 پاڅه محتسبه خوشحال راغی جنگ ته جوړ شه
 غسل په می وکړه د مومن وضو سلاح^۱

(د)

د خدای عرفان می وشو په عرفان د محمد
 راشه نظر وکړه په طه او په یسین^۲ کښ
 ډیر خلق پیدا دی انبیاء که اولیاء دی
 خدای سره موسی په کوه طور کړلې خبری
 پیک ئې جبرئیل و د رفرف جلب نیولې
 خوان د موسی خوړمن سلوی یو لک وگوری
 خواست به نور څوک نکا د خسته و عاصیانو
 پاک دی محمد پاک دی سجان د محمد
 خدای دی صفت کړی په قرآن د محمد
 نشته په خلقت کښ یو په شان د محمد
 دی د عرش د پاسه لامکان د محمد
 پاس ئې چه معراج و په اسمان د محمد
 انس و جن مریزی تل په خوان د محمد
 خواست به محمد کا، خاندان د محمد
 لاس دی لگولی ما خوشحال په دواړو کونه
 غم اندوه می نشته په دامان د محمد (ﷺ)

ډیر عالم ځما په یاد
 هم دا هسی راشی تیر شی
 عجب لویه کارخابه ده
 و حباب و ته نظر کړه
 هسی نه ئې که پوهیږي
 راغی تیر شو لکه باد
 په ځای نه لری ایستاد
 چه پیدا کړه لوی اُستاد
 څه حباب څه ئې بنیاد
 ښه مثال شو درته زیاد^۳

۱. الوضوء سلاح کلؤ من، یعنی اودس د مؤمن وسله ده.

۲. راشه نظر وکړه په طه په یسین باندی.

۳. یعنی یاد او بیان او ثانت.

هیڅ خبر نشوې له ځانه
غمجن والی د په څه وی
هی فریاد، فریاد، فریاد
بیا په څه شی هسی بناد
څه سختی لری خوشحاله
دا د زړه دی که فولاد

سپې چه ولامبی په رود
په بهار او په خزان ئې
لیونی لیونی تر شی
په سور والی کښ چه کار شی
چه ئې قصد د گزار نه وی
که ته کام غواړې خوشحاله
کام به مومې په مښود
لا بد بوی شی دا دی دود
هیڅ و نه شو ځما سود
خو چه شی ورته سرود
و هیچا ته مشه تود
هغه نکا زغره خود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد
چه د عمر ئې بیناد هوا ایښی
د آدم خاوری د غم په اوبو نم دی
انبیاء او اولیاء لارل وگور ته
د دنیا ژوندون هیڅ ندی که ئې گورې
همیشه که ژوندون^۳ غواړې درته وایم
مسافر چه ئې سفر وی خو د وړاند
راشه زړه له غیرو پریکړه ای خوشحاله
په امید ئې د دیدار لره زړه بناد
مرگ د هر سړی همیشه لری په یاد
په دا هسی ژوندون څه دی اعتماد
خمیره^۲ په قدرت کړې چل بامداد
ته به وائی چه د دوی نه و بنیاد
چه هیچا ځنی بیا نه مونده مراد
همیشه کوه د نفس سره جهاد
په مقدار د هغې لاری اخیلی زاد

و د نه زیږی فرزند
د مریخ په کوکب شوی
د زهر په ستوری زیږه
نخس او سعد اوه ستوری
په هغه طالع چه وشي
بختور دا نامخ روئی
د ده زړه په هره چار کښ
همگی په خوړو ډک وی
د ده علم عطائی وی
چه تر ژبه څه وباسي
پخپل شرم ننگ راغلی
د با با په غولی وند
شوڅ بې باک بلا لوند
خوش خرم خوشحال خورسند
تر دا نور شته لا بلند
په عالم کښ شی خرگند
د وگړی دلپسند
د همت سره پیوند
نه سبق د دانشمند
به سبق د دانشمند
نصیحت وی وعظ، پند
نه په شخوند وی نه په خوند

-
۱. د مرگ په اوبو.
 ۲. خمريت طينة آدم اربعين صباحاً.
 ۳. ژوندون که غواړی.
 ۴. سيد راحت وند په معنی د خندق او غنډی را وړی دی.

دا ته څه وايي خوشحاله
خرو ته څه ورکوي پند^۱

هر گروه له خپله گروه دى خوشنود
دانشمند د دانشمند په صحبت خوښ دى
مسلمان ئې په بزرگي په لويي پوه دى
د جماع په لذت حيز کله خبر دى
هر سړى لري نظر پخپل مقصود
د جاهل په صحبت گاه شي جاهل زود
د جنيد له حاله څه پوښتي جهود
که ئې حوره په پالنگ کښيني څه سود
چه په خوي د خبر نشو غير جنس دى
غير جنس سره خوشحاله کوم بهود؟

(ذ)

د خوړو شونډ وئى ډير دى تلذذ
ما وى زه به ئې غسل سره نسبت کړم
له شکرو زړه نيوه شي نه له ده نه
څو مى ياد د هغى خولى د مچي خوند دى
د ناوک ئې هم لذت تر حساب تير دى
لکه و د زنج سيب په هغه شان دى
ستا د ژبي د سر ډير منت را باندې
تر همه خواړه ئې تير دى تلذذ
د دشنام ئې په بل پير دى تلذذ
د پيوړوى^۲ په څه خير دى تلذذ
نور مى کل له دله هير دى تلذذ
ولى زيات ئې د شمشير دى تلذذ
نه چه اوس ئې تير و بير دى تلذذ
په دا يم ئې را بر سير دى تلذذ
په هجران د شکر لېو په جهان کښ
په خوشحال زهر و گند هير دى تلذذ

(ر)

آه دا هونبره استغفار
که رشتيا دا استغفار دى
که دا کار د په دروغ کړى
هم دروغ کړى هم گناه کړى
هم توبه کړم هم گناه کړم
زه عاجز بنده عاصي يم
د خاصانو توبه راگړه
ما خوشحال ته استوار

۱. قند.

۲. دا کلمه په هره نسخه کښې جلا املا لري (پيوړي، پيوړي) اما اصل بى (پيروي) يې چه په پارسي ئې قيماق بولي.

۳. د.

۴. د.

۵. ترس د نشته.

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر
 پنج روزی بیش نبود صحبت گل با هزار
 بار آن صبر است این سیب زنج در دست ماست
 آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود
 گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت
 می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلی
 لشکر درد تو اکنون کرد دل را زیر زیر

تا غُندی به نه وی یوه کنبلی په دا دور
 وخت د نو بهار دی راغ و باغ واره گلزار دی
 بار^۲ درباندي مه وه زه هم زپه لرم ویریوم
 نور عالم بی غمه زه دا یم په درد و غم کنبی
 می شته چنگ و نی شته ساقی راشه باده راکړه
 کنبینم و رودبار ته چه روانی اوبه گورم
 یار دی که د کور دین قبول کا پدا څه شی
 مینه^۵ د مجنون په لیلا لا شوه ډیره ډیره
 یون د دی د زرکی دواړه سترگی د د میور^۱
 راز د کردگار دی دا گلونه طور طور
 باز خوری د زپه غوښی، یا ئی ته خوری یا ئی بور^۳
 عشق نه دی بلا دی چه ئی وینوم په خور
 تل به بهار نه وی چه تیری وخت د ثور
 عمر غُندی درومی چه ښه وکم باندي غور
 شرط د محبت دی ته هم واخله دین د کور
 خو به چه عالم وړباندي وکړه هور زور
 طبع د خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کنبی
 گل و هر چا ورکا چه ئی زپه وی علی الفور

په تازه عاشقی مهر کوه مهر
 که د زهرو پیاله وی ستا له لاسه
 چه له لویو له هلکو جفا اروم
 په عالم کړی بلا ستا سترگی نزولی
 زه هاله د عافیت ناوی قبول کړم
 د وصال ورځی هلکی ترگری دی
 د دیدن تیزی بی حده تلوار کاندی
 چه آشنا شو نور که مهر کړی که قهر
 تر عسلو به لا ښه وی هغه زهر
 مگر دود د وفا نشته ستا په ښهر
 خوک به څه لره تهمت وایی په دهر
 چه می خپله تمنا ورکړه په مهر
 بی لیدلو میاشتی کال شوی گړی پهر
 گوره کله به خړوب شی ستا په نهر
 خوار خوشحال ئی لکه خس هسی لاهو کړ
 چه د عشق سیلاب را وخت لهر لهر

-
۱. یعنی طاوس.
 ۲. په قلمی نسخو کنبی پار هم راغلی دی.
 ۳. یعنی پړانگ.
 ۴. محشی تر کور لاندی کافر کنبلی دی.
 ۵. مینه د مجنون به په لیلا وشوه لا ډیره

ته چه مخ په آینه کړی برابر
مړنی سپاره د مخ دی دا دوه توگه
چه پلو له مخه واخلې زه دعا کړم
د یوسف غنډی مخ پټ کړه په برقع کنب
مخ هغه چه ئی ستاینه درست عالم کا
زاهد مخ په محراب وینو سجود کا
مخ د هسی شان لیده شی په خالونو
ستا د مخ مخی به نه کړم نور مخونه
دا د مخ خوبی ئی وگوره خوشحاله
د شرابو د مستی لری اثر

چه مرغونه د آسمان ساتی دا کار^۱
زه دا نه وایم چه زه هوښیار بیدار یم
د نادان خطا لا هسی گرانه نه وی
هو دا هوښیږه تفاوت تر منځ لیده شی
سرنېسته د میر ښکاری ور څخه نه وی
ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ورمه شه
د خوشحال خبره نغوړه پری عمل کړه
تجربې ئی دی لیدلی د روزگار

څه سپری څه ئی تدبیر
که جهان شی تیره توره
بی تقدیره به و نه مری
بی اجله مرگی نشته
لکه کار د مړنی دی
د غازیانو شهیدانو
گل گټنه ده د توری
مړنی دی چه یادیری
چه دروغ د توری لاف کا
توره بخره د خوشحال ده
تر اوو پیپیو پوری

هم هغه شی چه تقدیر
ستا په مرگ شی خلق خیر^۲
نه په توره نه په تیر
تیغ وهه مکړه تقصیر
هسی کار نه دی د پیر
پروا نشته د سعیر
که کابل دی که کشمیر
په سندرو هم په ویر
د آهغو نه یم دلگیر
کان^۳ په کان خلق خیر
واړه مړه په تیغ په تیر

-
۱. دا توری د هری نسخی لیکونکی په جلا ډول غلط کړی دی، چه هیڅ معنی نه ښندی مگر رېښه صحیح دی، د سپورمی سپکی رڼا ته وایی، یا نوره سپکه رڼا.
 ۲. دا بدله په چاپی دیوان کنب نشته.
 ۳. محشی ورته کنبلی دی چه څو دینار بازونه.
 ۴. خیر.
 ۵. که یادیری.
 ۶. په هغو.
 ۷. کال په کال.

دا د خان ستاينه نه ده

حقيقت وایم په خیر^۱

چه له خپله هوډه نه واوښت منصور
ملاعت چه په عاشق باندې وایه شي
عاشقان په معشوقه باندې پتنگ دي
خو د عشق مينه زیاتیرې په کوگل کښ
د عشق کار په لیونتوب دې نور څه ندی
معشوقی وته بادشاه لکه بنده شي
روغ ئی هیڅ په حال خبر نه وی له درد
زړه می سر تر پایه واړه آبله دې
هر گوره له خپله گرده سره سرور کا
عاشقان په عشق کښ واړه نا صبور دي
څه خوشحال یواځی نه دې نا صبور

چه مکې لره څوک درومی^۲ په خره سور
چه خبر په هنر نه هغه کم عقل
چه ئی خدای و چا ته ورکا د هغه^۳ دی
اصالت هنر چه دواړه سره یو وی
په^۴ خصلت هنر سیرت دانش باقی وی
دا همه له نا پوهی پیدا کیږی
پیرځوینه، ښه سلوک، نمځنه^۵، عدل
کبر جن، حریص، بی زړه چه دروغ وایی
که وعده ئی قیامت وی د غوښتنی
که طالع ئی د دولت په شربت ډک کا
د یاری د دوستی لایق هغه دی
که خوانمرد یی خوانمردی به د هاله وی
په ایمان په ځان په دواړه خرفه نکا
د هوښیار^۶ سره مجلس ښه دې خوشحاله
د نادانه سره ښه ندی بیور

۱. په خیر.

۲. یعنی دار.

۳. ورشی.

۴. شته.

۵. د هغو.

۶. جوړه.

۷. نقش یا د نقاشی اسباب.

۸. چه.

۹. دا کلمه په ځنو نسخو کښ فقط (نمځنه) لیکلی ده، چه معنی ئی نسوه راته جوته، ممکنه ده چه نمځنه حاصل مصدر وی له نمانځل څخه یعنی لمونځ کول.

۱۰. دخاروی سره.

خپل پردی^۱ راته په خوله وایی زر زر
اوس په دا دور ما ولیدل خواږه دی
نور و چارو و ته څه گوری دا گوره
که د قصد کینه حسد ور سره پیوژی
فیروزه الماس یا قوت لعل له کانه
مخکه څه چه د آسمان بڼایست په زر دی
شاهزاده بی زرو گڼی تنها گزی
زور، قوت، حرمت هوری درومی چه زر وی
خدای د ما د قانعانو په حساب کا
ښه ځوانان ئی لیدل نه مومی له ورايه
جوهری قدر قیمت زده د جوهر و
د گیدړو نوم په خوله څه لره اخلی
هر مراد چه د سپری وی په دنیا کښ
که چمیار دی که نداف دی که جولا دی
نه به دی په لږو زور نظر وکا
نه به پیوژی و خوشحال ته غر غر زر

د غریق اوبه چه پاس واوړی تر سر^۲
خبر دار ئی په پساره په اوږده نه وی
اوس می درست صورت د غم په دریاب پوب دی
اندرون بیرون همه په غم کښ څار شوم
ژواک ژوندون می همگی واړه په غم شو
ژواک ژوندون می همگی واړه په غم شو
شش جهته می خالی ندی له غمه
غم په هسی شان مبهوت بی خوده یو وړم
هغه خیز چی له نظره نه پناه شی
د غم شپه لکه یو کاه شوه، نه تیریږی
په خوشحال باندی به کله کپړی سحر

د دولت لمن نیوه نشی په زور^۳
دولت څه دی په مثال بڼایسته ناوې
د گنده تپو نه بد تپو پیدا شی
د دولت په آس د هر ناسور سوز نشی
چه په کور کښ می اول تپو راغلی
تپوگی دی تازه گی دی ترې زوولی
نه یو ښه لایق فرزند د پلار په خونه
ربه ډیر اولاد د راکړ منت دار یم

پوند که سترگی په سمه کا لا پیغور
د نامرد کره ئی عمر وی په اور
ښه آسونه د میدان راوړی ښه مور
که سواری ورباندی کاندی خو شاه سور
د ما بخت و لا اول له ځایه تور
همیشه کا په پایگاه کښ شروشور
نه د سرو د سپیمو گنج د ده په کور
د خوبی دغ ئی بیایې په هر لور

۱. خپل پردی په خوله په زړه وایی زر زر.

۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

چه په وړونو کښې نفاق کا نا لایق دی
یا ئې ښه کړه یا ئې مه گرزوه نور
د خوشحال په دعا غور د سترگو ورکړه
که بهرام^۱ عابد دی واپه کروکور

د بازونو ښکار د چا دی د زردار
هم زردار هم بی پروا قلندر وار
که ئې غم د هوس کا د زیان ئې نکا
چه بنده دی د درم او د دینار^۲
د هغه سپری څه کار دی په بازونو
دا یو عشق دی چه ئې ورکا کردگار
د ښکار کار په مصلحت په سیالی نه دی
چه په اصل کښې شجاع عالی فطرت وی
قمار باز به له قماره صبر وکا
مست به هم شی له شرابو توبه گار
زه خوشحال به د بازونو ښکار پرینردم
څو ژوندی^۳ یم دا می کار دی دا روزگار

زه ژولیده تر یم که مجنون ژولیده تر
گوره چه څه حال دی ستا په زلفو کښې د زړه می
مخ دی مسلمان دی واپه زلفی دی کافری
گل د لاله ښه دی راته وایه که بارخو می
نه په گڼت د باغ ځی نه په سیل د گلونو
تا وته د خپلو شونډو قدر ښکاره ندی
مخ په پلو پټ کړې رڼا ورځ ور باندی شام کړې
دیر^۴ په غیر کښې پروت قدر ئې هیڅ نه نه ئې زده شی
سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بانو ورځی
ستا د مرگ دپاره په څو جوړ لری لښکر

راشه گوره د بهرام د نفاق چر
کله ښه زوی د پلار ښه ورور د ورور شی
دا تاثیر د بد پټی دی که د تخم
که لوگی د اور فرزند دی په دا څه شو
په مادر کښې ئې بلا وی که په پلار کښې
بهرام خان^۵ دی سعادت دی هم یحیی دی
و خانې وته ځغله هنر هیڅ نه
خانی کار د هر چا نه دی د هغه دی

گاه سنی گاه رافضی گهی کافر
گاه له دواړو توگه گززی پر نخر^۶
چه غنم باندی کړې کیږی جودر
چه داور غندی ئې نشته خیر و شر
چه دا هسی ځنی زیږی گیدی^۷ خر
په خصلت کښې سره یو تر^۸ بل بدتر
و عالم وته پیدا کړه درد سر
چه صرفه ئې نه په زر وی نه په سر

-
۱. بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.
 ۲. محشی ورته کښلی دی: یعنی دینار بازونه، ممکنه ده چه یوه نوعه د باز وی.
 ۳. په ژوندون دی له ما نه درومی دا کار.
 ۴. نده.
 ۵. توری زلفی.
 ۶. در په غیر کښې.
 ۷. دا کلمه په چاپی دیوان کښې پرنخر او په نورو کښې هم ډول ډول لیکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.
 ۸. سید راحت گیدی په معنی د خره راوړی دی.
 ۹. بهرام، سعادت، یحیی د خوشحال خان زامن دی.
 ۱۰. سره یو تېله بتر.

يکباره ئې په نظر کښ شرم ننگ وړی
د دنیا په سود زیان نه وړی خبر
د خوشحال خټک که سل زویه نمسی دی
لا لایق د خانۍ نه وینم پسر

راشه مه کوډه ډیر جور
زه فرهاد د زمانې یم
د غماز په خولې^۱ می وژنې
په خبرو د پوهیږم
گندی راشې په منگلو
زه هم خوی لرم یو طور
ته شیرینه د دې دور
نه انصاف لرې نه غور
که ته رنگ لرې د میور^۲
درته پروت یم لکه بور
په خوشحال کړې ځنی چاری
د غمزي په هور زور

ستا په داغ راغلم له موره
کم خدمت یم په خدمت کښ
که زه هر څو کم خدمت یم
خانه زاد بنده کین یم
توان او زور می وایه ته یې
بد غلیم راته په څو دې
خداي می مکړه د غمه^۳ نوره
ځان لازم وینم هر گوره
ته خپل شرم وټه گوره
هم بې توانه هم بې زوره
بې تا نه پیرم^۴ په توره
له غلیمه می وژغوره
ته شفیع د قیامت یې
خوشحال وساته له اوره

شپه ئی وینځه بی بی نور
مرده شوی چه منافق دی
نادیده چه منیه^۵ لولی
سقله ټول کا څو درهمه
دروغجن تر ټوپه^۶ ورشی
خپله بل وټه نیولی
پټی ډکی پیالې اخلی
موحد د رسالو شه
د خوشحال سره خدا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

-
۱. په خوله می.
 ۲. طاوس.
 ۳. تغمه.
 ۴. مخامخ کیدل او وار و نوبت.
 ۵. په چاپی نسخه کښ څو لیکلی دی په بله نسخه کښ پڅو دی چه معنی ئې حل طلبه ده.
 ۶. د فقه له لمړنیو کتابو څخه دی.
 ۷. په ننگهار کښ د یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه بنایسه ټوپ ئې بولی ، دا ټوپ زما په خیال له هغی زړی کلمې (ستوپه) څخه پاته ده، چه پخوا ئې د بودائی دین معابدو ته ویله.
 ۸. منصور.

عشق تر خوان نه زور کا ژر نسکور^۱
 اندرون د هر چا شين د عشق په شين دى
 چه په عشق کښ څوک پيغور تړى په نورو
 زاهد ورچاني^۲ انکار کاندې له عشقه
 چه د مخکې د اسمان په منځ کښ څه شته
 زه حيران يم دا مى څه دى په کوگل کښ
 په وصال کښ سل هراسه د هجران دى
 جهان واپه کور د عشق د محبت دى
 په خوشحال باندې بانډه شو رنتبهور

که د زلفى نه وى تار تار
 ستا له خاره خاره عشقه
 چه په تا ئې د زړه مينه
 زړه د يار له لاسه مړينه
 تورى سترگي د گواښ گرند
 ستا د شکرينو شونډو
 خوشحال ستا له مخه وايي
 واپه ښه وايي څار څار

که په خوله را سره جنگ کا هغه يار
 چه له ما سره راځي غاړه غړي
 هيڅ حاجت د تورى نسته مانې بس دى
 چه مشال ئې د جمال راته ښکاره کړ
 چه ملنگ د مسلې غواړي خپل مخ ته
 له هر چا سره خندا په آرت زړه کا
 مرصع بسير د نور لړۍ په پوزه
 زه فقير يم دى بادشاه دى باندې ښائي
 رقيبانو وته نرم شى تر موم
 و خوشحال وته زړه سنگ کا هغه يار

که مسجد گوري که دير
 يو مى بيا موند په هر څه کښ
 هغه ځاى په سير گوزم
 واپه يو دى نشته غير
 چه مى وکړ د زړه سير
 چه تر نه رسيرى غير^۶

۱. دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.
۲. يعنى دروازه تړى.
۳. د يوه عاشق نوم دى چه جلا کتاب لرى.
۴. يعنى گوچنى کلى، کلا.
۵. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا ډول ليکلى ده، په چاپي کښ بير، په بله کښ پسر ده، چه اصل ئې نسو را معلوم.
۶. طير.

په احوال باندې یو دوه شی
خوشحال یو وینی خوشحال دی
ورته ورک دی غیر و زیر

لکه کار لری نظر
ماهیت ئې مونده نشی
هم ترکیب د نیک و بد دی
هم فرسته دی هم حیوان
کله اور کله اوبه شی
کله خورب شی له باده
لکه دی دی په جهان کنې
د خلورو^۲ میندو زوی
څه خو لږ تر خدای را کوز دی
دا و چا ته کړې خوشحاله
د مستی شور و شر

لیونی سره^۳ به څه کړې نور تدبیر
دما زړه ئې په حلقه د زلفو یووړ
که خوښی ده په جهان کنې د لیدو ده
که یوسف ئې د کنعان د څاه وکینې
د شکرو په دکان هندو بچه دی
د بهار په وخت په بوره^۴ د سرای گرز
د لنډې^۵ اوبه هغه گڼه خوشحاله
چه یادیری په جنت کنې جوی د شیر

مرد به نشې په گفتار
چه دی وښکنځی مرد نه یی
چه څه دی خو انتقام دی
عفو هورته ځای لرینه
چه غیرت ور څخه نه وی
هم مهره لری هم زهر
چه هم تندره هم باران دی

څو پیدا نه کړې کردار
که له تا نه وی په ډار
د مردانو کار و بار
چه نه عیب دی نه عار
هغه مرد نه وی پکار
ښه مردان وی لکه مار
تر هغو مردانو څار

۱. د پدر.

۲. مطلب خلورو مندو څخه خلور عنصر دی، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وی، په اصطلاح د قدیم حکمت، مگر په بعضو نسخو کنې (د نو پلارو پسر دی چه محشی ورته کښلی دی مطلب ځنی نه فلک دی).

۳. لره.

۴. دا بدله په چاپی نسخه کنې نسته.

۵. دا کلمه په هره نسخه کنې جلا املا لری. یو ځای پوږه، بل ځای بوږه، بل ځای ښه لیکلی ده، ممکنه ده چه دا کلمه بوشی سره چه نن په قندهار کنې رواج لری، نزدیوالی ولری، ولی چه اوس بوشه په معنی د گوشه علاقې او لیری دښت یا غره ده.

۶. د پیښور پر خوا د یوه رود نوم دی.

مرد به غم د خپل هنر کا
مرد به غم کا د خپل شرم
نا مرد فخر په نسب کا

د خوشحال خبری گوره
لعل و دُر پیئی په تار

نه د زر نه د دینار
د عزت د اعتبار
مرد نه مور لری نه پلار

نه می لاس رسی په یار
دا ستم په ما خپل یار کا
پکښی ستا غمونه ځای دی
تر وینسته ضعیف وجود می
غم د یار د بیلته د دی
خپلې اوښی می دریاب شوې
چه می تل په دیو زورې
چې څوک سوځی، هغه سوځی
ځما زړه څه اسان ندی

د بوسې وعده د وکړه
زه خوشحال لرم تلوار

نه طاقت د انتظا
که گردش دی د روزگار
که یو زړه دی که هزار
ستا د زلفو دی یادگار
چه تر هر څه دی دشوار
پکښی نه مومم کنار
ستا په شونډو لرم کار
هم پتنگ گوره، هم نار
چه ئې وړې نه ترس نه ډار

ننگیالی قبلوی گور^۱
لس په کال پرې ننوژی
مور زادی بلا پروت^۲ یم
ننگیالی د ننگ دپاره
سر په باد د سپرۍ پریوزه
چه په نام و ننگ آړنه وی
سر په دار لک شوی ښه دی
په همت سپرۍ پورده دی

د خوشحال سلام په واپو
زیات ئې لا پخپله مور

گور خو نه وی رنتبهور^۳
ځنی وزی درې څلور
چه بلا هورې می کور
په هر څه لگوي اور
چه ئې نه وی ژوندون نور
خو د نشی ویی سپور
نه لک شوی پر پیغور
نه د مست هاتی په زور

نه د ما د هنر شته څوک طلبگار
خپل ځانونه هوبنیاران کښی نادان دی
په یو ژبه ویل سره پښتو کړو
چه د سوات په ملک کښی ما ننداره وکړه
زور زیاتی خود پسندی خصلت د واپو
که په کور کښی مال دولت لری سترگ وړی
حقه چار به د عزیز کاندی نا حقه

نه د ما دی ددې ملک هنر په کار
خدای د ما د هسی خلقو کړ روزگار
ولی هیش ځبله نشوو خبردار
بل اولس تر یوسف زیو نشته خوار
هر سپرۍ ئې طمع خواست وته تیار
ملکان ئې لا تر نورو دی مردار
که په بډی رشوت مومی یو دینار

-
۱. دا بدله په چاپی نسخه کښی نسته.
 ۲. خو نه دی.
 ۳. وې لاری او سرک ته وایی.
 ۴. په یوه قلمی نسخه کښی وهي لیکلی دی.
 ۵. وبله.

خټکې له خټکې نه رنګ آخلې
 چه مې وليدل له نورو خبر نه يم
 عالمان شيخان ئې لا دې ناپکار
 دا خو واپه^۱ يا غوايه دې يا حمار
 چه خوشحال وته څرگند شو هر اسرار
 چه د سوات د سيمې خاوري خوشحال بوی کړې
 يو سړی^۲ به ځنی نه وي وفادار

نخبنه نه ولی هميش ليندې په سر
 دا يو لحظه د هوبنيار غلطی نه وي؟
 کله منځ کله بنی کين کله لږ بر
 يا هر گز د لانبوزن نه وي خطر؟
 د سړی که لاس رسيړی په قدر
 چه می ښه تر عراقی شی لاشه خر
 د سړی طالع په کار دی نه هنر
 په هر ځای قدر قيمت لری سره زر
 په چمن کښ خار و خس بلا بتر
 باز په دا سبب نیولی دی لوی غر
 کاتبان تر کښو پخوا وهي مسطر
 هنر مند سړی په هر دیار عزیز وی
 د بلبلو په کار گل دی نه دا نور څه
 چه د زرکو ښکار په غره کښ پیدا کيړی
 اول فکر د زړه وکړه بیا ویل کړه
 هيڅ خبر د ورځو شپو په حساب نه دی
 هميشه ښه د خوشحال خټک اختر

ولی په کوڅه د هغه یار نکړې گذر
 خاوری د په سر شه چه به ورپه ورجار وزې
 وړلړه د بولی ته لا گرزې در په در
 زده کړه دا خبره درپه در خاوری په سر
 ولی ئې له مخه لاله گل ته کړې نظر
 دواړه سترگی وځورې هيڅ په ځان نه يې خبر
 فکر د توبنې کړه چه پخوا لري سفر
 هسی باز در څخه تا ئې وتړل سهپر
 هر اسباب د جوړ دی ولی نکړې کار د کر
 څه دی پکښ کښلی راشه گوره خپل دفتر
 مه اوسه بی غمه غلیمان لکې له هم
 فهم کړه خوشحاله چه دا لار لری خطر

هر ساعت چه په چا ځی هسی بې کار
 رنځوران که کاروبار نکا معذور دی
 تر هغه نه زه لا ښه گڼم بیگار
 روغ سړی به ولی نکا خپل روزگار
 هسی مه کښینه بیکاره نا پکار
 که په نرد که په شطرنج وی که په ښکار
 هميشه په یوه حال دی کردگار
 ستا به نوم په جهان پاتو شی خوشحاله
 یوه لویه مشغولا ده ستا د کار

۱. دا خو بی غورو لکې دی حمار.

۲. به پکښی نه وي.

۳. بیل بیل.

یو دا هسی بڼه بهار
 څوک سپاره په عراقیانو
 په لاس ناست خاصه بازونه
 بڼه کرجی^۱ وړاندې نیولی
 بڼه تازی په دور تړلی
 زړه فارغ له هره لوریه

بیا پرې صوت د هزار
 تر چا لاندې بڼه رهوار
 په هر لوری خاصه ښکار
 د بازونو سره یار
 پرانستلی په وار وار
 پکښې واړه خیال د یار

تر دا هسی بڼه هوس به
 زه خوشحال کړم دنیا څار

په

په سرو شونډو د بازار د شکر مات کړ
 چه د صبر په آهن می وه تړلې
 چه ئې ستا د خط و قد ننداره وکړه
 سحر گرو اوس د سحر دکان ونغښت
 پدا دوه سپاره د مخ یعنی ستا سترگی
 په هوس هوس راځې طره پریښې
 چه آرزو لرم په زړه کښ ستا د ورځیو
 تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دی
 په بارخو د مار حلقه شو که صبا می

تورو زلفو د ناموس د عنبر مات کړ
 تا د زلفو په حلقه هغه ورمات کړ
 صورت گرو می پرکار و مسطرمات کړ
 دواړو سترگو د د سحر هنرمات کړ
 تا می درست د پارسایی لښکرمات کړ
 گوره بیا د د چا نوی سنگرمات کړ
 دې ارزو می په څگر کښ خنجر مات کړ
 په سوگند سوگند د لا څه بهترمات کړ
 ستا د تورو زلفو خولې وته سرمات کړ

ماتوه د خوشحال زړه بیا به ووايي
 چه می څه لره دا هسی گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوی ښکاره آتش کړ
 زړه پخپله هغه مخ لره لار نشو
 دا بیغش شراب د کومی میخانې دی
 لیونتوب ئې مبارک شه تل ترته
 په یاری ئې نر باحقه نازیدلم
 مشوش ئې کړ روزگار د پرهیز گارو

اگر درست صورت واوروته پیشکش کړ
 د ذلفینو ئې هر تار ورته دلکش کړ
 چه ځما د زړه ئې لیری غل و غش کړ
 چه ئې یار د زړه په غوره پریوش کړ
 بیهوده می په سراب د اوبو آش^۲ کړ
 چه کاکل ئې په جبین را مشوش کړ

ما وې سپینه خوله به ورکړې و خوشحال ته
 په خندا ئې له ناخوا له پنج و شش کړ

۱. په قلمی نسخو کښ کرځی لیکلی دی یعنی زور باز یا جره.

۲. عود.

۳. د تحسین او تعجب کلمه ده.

چه می زړه د مال و ملک په هوا نه ولاړ^۱
 عقل و هوښ صبر و آرام وړپاتو نشی
 هر چه خور د کښلی مخ په مینه نه وی
 هم می زړه په غمزه وړی هم ځان نادان کا
 محبت د کښلی مخ ځما په زړه کښ
 د هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو
 هغه یار را څخه وایې هرگز نه و
 هر زمان به ئې شا راته په ماڼۍ وه

که په کښلیو پسې لاړ شو ښه چه ښه ولاړ
 د هر چا چه په دلبرو پسې زړه ولاړ
 د جهان په مخ اوده راغی اوده ولاړ
 راته وایی وایه بیا د زړه په څه ولاړ
 باور وکړه لکه اور په وچ وابښه ولاړ
 په ژړا ژړا می زړه تر دوه لیمه ولاړ
 هیڅ می نه زده که همیش را سره وه ولاړ
 یوه ورځ بې غمه نه وه تلل ته ولاړ

نور به بیا په بیارته را نشی خوشحاله
 گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه می ښه توریت د خپلی چاری څیر کړ^۲
 لکه واچوی دانه د دام په منځ کښ
 ما پدا سترگی لیده د دنیا خلق
 مور زاری کاڼه هرگز نه هوښیاریری
 په ناپوه باندی بې غمه بې غمی ده
 راشه وگوره یوگز مخکه نیولې
 د ارمان لاسونه مړه مړی په گور کښ
 د هر چا می خپل هنر بلا د ځان دی
 چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړی
 لیونی د لیونتوب په سبب بند شی
 په بار بار د خپل استاد منت را باندی
 د زړه ښهر می چه ځای د قناعت دی
 که ویل ئې د غماز منلی نه دی
 پوره زر اتیا کالونه په کابل کښ

ځان می واړه حبطه پخپل تدبیر کړ
 خلقو ما سره په مهر کښ ترویر کړ
 څو ئې ډیر د دنیا سود هونبره ئې ویر کړ
 نصیحت په تور زړگی کله تاثیر کړ
 د دانا آفت ئې خپل ضمیر منیر کړ
 چه ئې مټ د خپلی خونی په توفیر کړ
 چه مو ولی په نیکی کښ تقصیر کړ
 خپلو پرونو په خزه بندی کجیر کړ
 چا د هری چاری حکم په تقدیر کړ
 مست هاتی خپلی مستی په زنجیر کړ
 چه له زنگه ئې صفا ځما ضمیر کړ
 په ناحقه می حرص پکښ امیر کړ
 بیا ئې ولی له حیرانه زړه دلگیر کړ
 دا غزل می په بیاض باندی تحریر کړ

د خوشحال د زړه خوښی نشی بې سرای
 خپل وطن ئې په هر چا باندی کشمیر کړ

څو ئې بوی په هر طرف بهیر و نه کړ^۳
 ځما اوښو کانی هم په مخه یووړل
 په ژړا په بې صبری له لیدل موم
 په خندا خندا د مرگ وته نیژدې کړم
 خو لا زه یم چه له غشیه نه د درومم

په گلوڼو عندلیب نفیر و نه کړ
 ولی ستا په زړه ئې هیڅ تاثیر و نه کړ
 ما په دواړو توگه هیڅ تقصیر و نه کړ
 ترو د څرنګه په ما تزویر و نه کړ
 گڼه هونبره مټ په تور نخچیر و نه کړ

-
۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
 ۲. د طالع ستوری، نجوم.
 ۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
 ۴. سور.
 ۵. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

مگر زه سهل غرخه وم ستا تر فهمه
اوس به خرنکه خلاصيرم له دې غمه
د کعبې په لار به خرنکه بری کړې
په صورت به د تل ویر وی پسله مرگه
زه خوشحال چه سر و تیر خم ستا له تیره
هیڅ ارمان د د غمزې په تیر و نه کړ

خدای یو هسی فکر راکړ^۱
چه په ملک په ملکوت دی
په اعلی په اسفل واړه
که په نورو توره شپه ده
په خوشحال ئې سپین سبا کړ

لکه خدای چه د یار حسن بې نظیر کړ
د مجنون غندی په درد د عاشقی کنب
ما وې گندی تفحص وکا پخولا شی
بنايسته د قندهار د چا په یاد دی
دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دی
زړه پخپله هغه مخ لږه ولاړ نشو
نه گناه نه ئې خطا نه نیت ئې نور دی
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگیر کړ

مخ ئې فکر د نسرین را څخه یووې
د ترسا زلفی زناړ شوې را تر غاړه
بې د یار د شونډو تل چه یادوم ئې
درسته شپه ژړا نارې آه و فریاد کړم
دواړه سترگی ئې شاهین شهپر ئې زلفی
په راتله ئې درست آرام را لږه راوې
د چمن گلونه کوز گوری دا وایی
چه می زړه وړی ما وې پاسه په اسمان ده
زه هاله د عافیت ناوې قبول کړم
تل اوبه په نری ځای باندی ماتیري
هغه ورځ می زړه له خپله ځانه موړ شو
چه دعا ځما د صبر کا وگړی

ما وې زه به ئې لا فکر د علاج کړم
ولی خوار خوشحال زړه خوړین را څخه یووې

۱. دا بدله په چاپی دیوان کنبی نسته.

۲. ولی خوار عاشق زړه.

ما د کښلیو ننداره کړه زاهد ننگ کړ^۱
 هغه وخت چه را په یاد شی ډیر خوشحال شم
 زما زړه ئې په قلاب د زلفو یووړ
 که ژوندی نشی له خوبه^۲ عمر ئې شوم دی
 کښلی مخ ئې لکه خراغ هسی بلیری
 ملنگان ئې د دربار درويزه مومی
 ما هم ځکه ځان د یار د ور ملنگ کړ
 ته د ځانه هسی نه وې دا څه حال دی
 چه په ما باندې د زړه دا هسی سنگ کړ

ز

پر د قاز شته پر د باز^۳
 لکه سترگی لیده هونبره
 لکه قد جامه هم هونبره
 د دانش کښیده بویه
 بیړی گزړی په بيله کښ
 سگ لاهو غندی خو نشته
 لکه پر هسی پرواز
 لکه خلق هسی آواز
 لکه حسن هونبره ناز
 نه د سرو زرو طراز
 په قلزم گزړی جهاز
 مېرک که هر څو وی اوباز

په دا پرانگ نشو خوشحاله
 که پرانگ پش دی پرانگ ته ساز

چه هر یار ته می تر خوله ویوست آواز^۴
 که د زړه دی چه رسوا په هیچا نشي
 که آواز د زرگو نه وی په درو کښ
 چه نارې کا تور تارو په مرغزار کښ
 چه ځما تر خوله و نه ووت چا و نه وې
 په سبا به هغه راز په کلی خور و
 ډیر یاران می تر سر تیر دی ځوان و م زوړ شوم
 پخپل زړه کښ جگرخون کوه خوشحاله
 خپل پردی ته د زړه راز مکړه آغاز
 زر په واره عالم خور شو هغه راز
 د قلوب دننه ښه دی ساز ناساز
 چا به چیرې ور پسې گرزاه باز
 باز جره ئې بتي یوسی د طراز
 خپل نفس دی په سپرې باندی غماز
 چه په شپه به ما و زوی ته وی په ناز
 په زرگونو کښ پیدا نشو دمساز
 په زړه کښ جگرخون کوه خوشحاله

لکه غشی لږه بویه تیر انداز
 همیشه د زړه په لاس تله د وزن
 په تور آس د حقیقت ناوې سپره کا
 هسی شعر لږه بویه سحر ساز
 زیات و کم د وزن یو توری غماز
 په سپین مخ پلو نیولی د مجاز

-
۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته له یوې قلمی څخه نقل سوه.
 ۲. له مرگه.
 ۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه، په نورو کښ نسته.
 ۴. یعنی جزیره.
 ۵. د زنگله یاغی پیشی چه لکه پرانگ داسی ده.
 ۶. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

سل جلوی سل کرشمې سل مکیزونه
 د صنعت زیور په خو رنگه پریوزی^۱
 د تجنیس پایلی جوړی^۲ په پښو کړی
 د مضمون د نزاکت غمزه ورڅخه
 که په نظم کښ کارگه او تپوس راوړی^۳
 چه یوه وینا ئې وکړه هوبنیار هغه
 و پښتو ژبی ئې ډیره خوبی ورکړه
 چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهیږی بس^۴
 په ضمیر د نخلبندو نخلبند سړی خبر وی
 چه کښتۍ پکښ بیایي په عظیم دریاب گډیږی
 چه گردش ئې ورځ و شپه کا د کامل انسان دپاره
 سپینی ږیری وټه بویه چه نظر پخپل قوت کا
 نادانان د ملک څښتن کا دانا هسی ورته گوری
 چه خوشحال ئې په بیاض کښ دا تازه تازه خبری
 نو په دا تازه خبرو سخندان پوهیږی بس

په درست کلی کښ می یار دی هغه کس
 که په شکل شمایل سړی لیده شی
 ځکه زه ورباندی هسی عندلیب یم
 که هر څو راته ښکښل کا یا قهریږی
 که ئې زلفی که کا کل که ئې گیسو دی
 چیری نه چه په ټولی کښ ئې غلط کړی
 د جایفل په ځای به سر ورته پښکښ کړم
 چه زه خوله ورځنی غواړم نور ښکښل کا
 سر تر پایه زرزری جامې آغوستی
 زرکی! څه لره پخپل رفتار غره یې
 چه صورت سیرت ئې دواړه سره جوړ دی
 د خوشحال د زړه پکار دی هغه کس

۱. پریوزی یا پرې پوری.

۲. خوړی.

۳. امیل.

۴. دا دریې بیت په نورو نسخو کښ نسته، له یوې نسخې څخه را نقل سوه.

۵. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

په لحد کښ به هوا نه وې هوس^۱
 بې طوطی نه قفس هیڅ نه دی باور کړه
 فهم وکړه چه ضائع در خخه نشي
 چه دا در بې بها هسی تلف کا
 د خانانو په خاکوئو گذر وکړه
 هر چه شوی نه بد لیږی دا په څه کړې
 نصیبه به له جهان یو کفن وړی
 دا به واره له تا پاتو شی ای جانه!
 تیاریره وخت د کوچ راغی خوشحاله
 په هر لوری نارې آروې د جرس

ته څه زړه لرې څه لاس
 گاه د مخکې طراحي کړې
 لکه ډک شې هسی تش شې
 لکه پونا^۲ یې و اور ته
 هم گوهر یې هم شبه یې
 هم ملک یې هم ملک یې
 په افلاس کښ د دولت دی
 ته له دیوه په هراس یې
 نه اطلس دی نه زربفت دی

واره ښه وایې خوشحاله
 وایه هیڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې د مخ هم دا وصال بس^۳
 بادشاهان د زر زری جامې اغوندي
 په بهاندو اوبو کښینه ننداره کړه
 خو یوه گیلپه خواره دوه درې خرخوړی
 و حریص وته درست مال د دنیا لږ دی
 زاهد سترگی ترې پوښی زه کښلی گورم
 که لایق ئې د جمال د لیدو نه یم
 دواړه کونه د هغه چه ئې طلب کا
 ستا د سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

اندیښنه ئې د جمال د خط واخل بس
 د قانع گدای په شا باندی یو شال بس
 د جهان د تیریدلو دا مثال بس
 که دانا یې په جهان کښ دا جنجال بس
 وقانع ته یو فلوس د دنیا مال بس
 که جنت لره می بیایی دا وبال بس
 که ئې بیا مومم وصال په خوب و خال بس

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

۲. یاپون دا یو راز قدیم اورلگت ؤ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخیستونکی مواد به وه.

۳. هم کیمخایی.

۴. ستا پلاس.

۵. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

خدایه که زه تا ته نیژدې کیرم په افلاس^۱
 ته که په دا خوښ یې چه خاوند د ملک و مال وم
 هسی مال را مه کړه چه ئې ځای وی تر زړه کښته
 لاس می همیش بر لره په واپو غلیمانو
 طمع که حسد وی که حرص که بد خوښونه
 توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سره مل وی
 یا بار کریمه! د خوشحال خټک دا خواست دی
 تل د ده په زړه کښ لري ټینگ د دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس^۲
 نائب دی د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ
 د تورو په میدان کښ چه سودا وی د سرونو
 حاسد می لکه کانی دا صحرا په هیڅ حساب دی
 که حال می د قضا په حکم هسی محول وی
 ظاهر لکه شهباز یم که و ما و ته نظر کړې
 که لافی د کوزی د هسکۍ وهم باور کړه
 ویل کوي و چا ته چه د ما ویل سره زر دی
 رندو و ته خوشحاله لکه زر هسی رصاس

سړی ښه دی حق شناس
 د یوی دانې اوریشی
 چه احسان و ته ئې شا شوه
 څو اخلاص ور سره نه وی
 یار ئې مه گڼه اغیار دی
 تل خالی دی^۳ له خلله
 که د یار دی هغه یار دی
 بی وفا دی دا درې توکه

د خوشحال خبری دُر دی
 چه ئې کښلی په قرطاس

کله باز کا و مرداری ته هوس
 وگفتار و ته ئې غږوه سترگی
 که ئې سر په لکۍ اوړی هغه دی
 په ظاهر شماره که لس سره دوه پنج وی
 دوه سړی په باغ کښ گډ شې یو گل گوری
 زه دا یم په بیلثانه کښ له هغو یم

دغه کار دی د کارگه و د کرگس
 په کرده په عمل گوره کس ناکس
 په هیڅ رنگ به نور څه نشی سگ مگس
 د ابجد په حساب نوی وگڼه لس
 دویم گززی په طلب د خار و خس
 چه د یار بی یادو ندی یو نفس

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. وی.

که هر خو بنایسته روغ دی خوک ئې څه کا
د طوطی له مخه ښه یشی^۱ قفس
خوار شوخحال به ځنی خو شپې په جور
که سپې شونډی دی شکر دی دی مگس

که د مور نفس کښ څه وی لکه وی هسی به اوس^۲ چه په څه د زړه مینه هم هغه مینه به بوس
لاس د زړه دپاسه کښیرده چه څه حال درته معلوم شی څه تسپې په لاس کښ نموریږي څه په ږمنځی ږیره پوس
که د باغ دی که د راغ دی په څولونه دی دا ونی خوک سپیدار خوک چنار دی څول پلو دی خوک پلوس
اینځر نه لری گلونه میوه سپینه لری توره د انگور ژنکوری گوره میوه گل لری نلگوس^۳
دا جهان پتې پتې دی جنس د جنس سره خوښی کا مار له ماره یوزله یوزه خرس له خرسه کوس له کوس
له عصمت فتوت نه وی واړه وسیڅه په اور کښ چه په خیال په هواگرزی زیر پرونی سر منډوس
الحذر د عشق له اوره که د لاس رسی زړه ژغوره
د دلبرو مینه اور ده ای خوشحاله زړه کړه بوس

ش

تورانی خو د جنجال دی د پرخاش^۴ دروغجن سوگند خواره بهتان تراش
ایرانی د آشنایی د وفا دی د خلقت د مروت دی د معاش
پښتانه د بد نیتی د خصومت دی په حیا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوڅ که هزاره واړه چرکین دی نه ئې دین نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندی دی که سندی دی مخ ئې تور شه نه حیا نه ئې وفا نه نان و آش
کشمیری که نرکه ښځی واړه هیڅ دی د مردی ورڅخه نشته هیڅ قماش
د آدم له نسله نه دی گوره څه دی دواړه ورک شه یو اوزبک بل قزلباش
لغمانی بنگښ سواتی تیراهی واړه موټ مټر لوبیا چنه دی مهی ماش
هر احوال ورته ښکاره دی د وگری
د خوشحال خټک په پوهه کړه شاباش

ښ

دا بنایست چه ئې په تا باندی کښیښ
که جمال ئې و یوسف نه وې ورکړی د زړه داغ به ئې په ما باندی کښیښ
مگر گل په اشارت کښ ورته و وې چا به غم په زلیخا باندی کښیښ
چه بلبل ټټر په ما باندی کښیښ

۱. نغنی ښه ایسی.

۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوی قلمی څخه را نقل سوه.

۳. دا کلمه عیناً ولیکه سوله حل طلبه ده.

۴. د دی کلمی تلفظ د قندهار په خوا کښ نرگوس دی، مگر دلته په ټوله نسخو کښ په لام لیکلی دی، نو موږ هم پر دغه املا پریښود.

۵. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۶. چه بلبلې ټټر بیا باندی کښیښ.

که د زلفو^۱ مار ئې و خوری عاشق گرم دی
 زه که ستا په لږ شوبو^۲ باندې پروت نه وی
 چه ئې لاس په اړدهار باندې کښېښ
 د سپی نوم به دی په چا باندې کښېښ
 که هر خو به د له خپله وره
 خوار خوشحال به قدم لا باندې کښېښ

ض

له تا به ستا له تیغه عاشق چیری کا اعراض
 د خپل خاطر احوال به زه خپل یار و ته معلوم کړم
 تر دا نه به ته کوم طاعت ته به مومي ای دله
 سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا ابتر شوه
 د یار کوڅه می بیا مونده یار له بویه پُره
 خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې^۳
 وریږی د قابل په زړه تل فیض د فیاض
 د شمع د اور پښتې^۴ مینه نه ځی په مقراض
 بیمار به له طبیبه په خو پت لری امراض
 چه یو ساعت می کښېښ د زاهد سره مرتاض
 د اونیو محرمی^۵ ئې اوس ورینه په بیاض
 هوا به د گلو نو نوره خو کړم د ریاض
 خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې^۶
 وریږی د قابل په زړه تل فیض د فیاض

ظ

چه د کښلیو په لیدل نه وی محفوظ
 چه حاصل ئې د خپل یار ننداره نه وی
 که شیخان که زاهدان که عابدان دی
 چه ئې دواړه شونډی کښل کړم پرې محفوظ شم
 کله کله هسی وخت په سپری راشی
 د خوشحال ویل^۷ هنر دی هغه خر دی
 چه به دی په دا ویل نه وی محفوظ
 بیله کښلیه مخه په گلزار نه وی محفوظ
 دی د تیرې توری په پرهار^۸ نه وی محفوظ
 هر چه عاشقان دی پدا کار نه وی محفوظ

زړه می بې له عشقه په بل کار نه وی محفوظ^۹
 کله مړنی دی چه د توری په میدان کښ
 هر چه عاقلان دی په فتوی د عقل کار کا

-
۱. د زلفینو مار کې و خوری.
 ۲. دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.
 ۳. یعنی پتن.
 ۴. د اونیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.
 ۵. شه.
 ۶. خسته دل.
 ۷. د خوشحال ویل هنر نه د هغه دی.
 ۸. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
 ۹. گزار.

هر چه بل ئې وولې بيا دې پرې غشي لک کا
 خاوری ئې په سر حبطه ئې عمر تیر شو
 عید شو هم بهار شو و صحرا و ته خلق ووت
 دور د عاشقانو دې که وگورې په عشق کښ
 هیڅکله ښکاری په هغه ښکار نه وې محفوظ
 هر چه نن د کښلیو په دیدار نه وې محفوظ
 زار دی د هغه چه پخپل یار نه وې محفوظ
 پند که ورته وایی پخپل پلار نه وې محفوظ
 هر کله چه راشې ورته وځاندي له ورايه
 خوار خوشحال به ولی په بار بار نه وې محفوظ

ع

سخت ساعت د د وداع
 چه يو ځل سره څوک بيل شي
 عجب هر زمان نیاز کا
 چه په لږ ماني وه نزع
 هم می وغلوی بيا وایی
 شونډه بوڅه په نځوال^۱ کا
 د بورجل غمجن په رقص
 چه ترې د لیدو لاری
 په آشوب و په صداع
 بيا په بخت وی اجتماع
 نوی نوی اختراع
 ترو به څه وی په نزاع
 نه پوهیږی په خداع
 چه می ووینی اوضاع
 د پایلو په سماع
 څه د خیر دې مناع!
 نه ئې یو دیدن خوشحاله!
 نه د درست جهان متاع

غ

خلقی سره یاری کا په دروغ
 د شودو پيو عوض ئې وی په زړه کښ
 د هغو صحبت کیمیا دې که ئې مومې
 د دې دور یارن واره منافق دی
 په قیامت به ئې په کوم عبادت پټ کا
 و به نه وینې دوه زړونه سره روغ
 چه سفله و چا ته ورکا چیری دوع
 چه ئې بيا مومې په ناسته کښ فروغ
 په خوله تا سره هو هو کا په زړه یوغ^۲
 په آزاد د خپل پدر ترلې توغ
 نور کارونه اوس په کار ندی خوشحاله!
 یا و چا څه ورکوه یا الجوغ^۳

که یو گل و ما نه را کړې د خپل باغ
 ستا له باغه یو گل ما لره دولت دې
 چه ورتله د باندې نه وی سپیره ډاگ وی
 په خوړو خوړو میوو په گلو ډک وی
 خدای دی تا تر و تازه لری تل باغ
 نه په سل رنگه گلونه د بل باغ
 په راتله د شی درست ملک و بورجل باغ
 چه ښکاره کړې راته ته په ښکښل باغ

۱. نا خوال.

۲. بوغ، تور رنگی مجازاً چه راز نه شی ساتلی.

۳. سرکوزی، ملامت.

د ښه مخ د گلاستان بلا هجران دی
نور باغونه د نورو په وخت غوړیږي
تل کلونه په خزان ریږول باغ
په اهاړ کا غوړیده د کابل باغ
همیشه به پرې نارې وې د بلبلو
دا چه ساز کې نن خوشحال په ویل باغ

ف

را معلوم شو د اورنگ عدل و انصاف
سکه وروڼه وار په وار واړه وژلي
که هزار ځله څوک سر وهې په مخکه
خو نیت^۱ د ښه عمل سره جوړ نشي
چه د ژبي لار یوه د زړه نې بله
مار په تن د پاسه ښه ښایسته روغ دی
مړنی په کرده ډیر ویکل نې لږ وې
که دلې د خوشحال لاس په ظالم نشته
د قیامت په ورځ نې خدای مکړه معاف

د ده ښه مسلماني ښه اعتکاف!
پلار په بند کښن اچولې په مصاف
یا په صوم تر شمخې وړولې ناف
عبادت، طاعت د واړه دی خلاف
په چاره نې شه ځگر شگاف شگاف
ولی ننه^۲ اندرون لری ناصاف
د نامردو لږ عمل وې ډیر نې لاف
که دلې د خوشحال لاس په ظالم نشته
د قیامت په ورځ نې خدای مکړه معاف

ق

چه بنیاد نې پیدا شوی په نفاق^۳
چه وودلې وې په ذات توره شپې
چه په باغ کښن رنگارنگ میوه پیدا شي
د غسل سره نې خوره خوړه به نشي
د دانا به د ناپوه سره څه زیست شي
که اخلاق ناصری په یاد ووايي
د طاوس سره که زاغ په قفس بند کړې
تر وصاله نې خوشحال وې په فراق

د هغه نه طمع مکړه اتفاق
سپینول نې و هر چا وټه دی شاق
لون لون نې مزه وې په مذاق
مړغونې چه ترخه ده په میثاق^۴
کونګي^۵ هیڅکله د باز نه وې مشتاق
په اخلاق کښن به ښه نشي بد اخلاق
د طاوس سره که زاغ په قفس بند کړې
تر وصاله نې خوشحال وې په فراق

خر د سرو زرو د زین نه دی لایق^۶
بوالهوس چه عاشقی کا عاشق ندی
ښه څپړی ور لره بویه موافق
په خالی هوس نې مه بوله عاشق

-
۱. خو د نیت.
 ۲. ننه د دننه مخخف دی په چاپی نسخو کښن دا مسری داسی ده: ولی تن نې اندرون لری ناصاف.
 ۳. دا بدله په چاپی نسخو کښن نشته.
 ۴. د هغونه.
 ۵. یعنی په ازلی ترؤن.
 ۶. یعنی جغد.
 ۷. د بدله هم په چاپی نسخو کښن نشته.

نفسانی تاریکه شپه صادق هغه دی
 څه په علم په تلقین سره نور نشی
 د سینا زوی له ځایه شیخ ملا و
 په ادب آداب به نه فائق تر چا شی
 صالحان له ظالمانو نه پیدا شی
 د بد خوی د خوی علاج ملک الموت دی
 هغه باغ هغه باغوان هغه ئې گل دی
 زړه سوخته مینان ډیر دی په جهان کښ
 که کارگه غندی ئې فهم وی خوشحاله!
 هیڅ استاد به شین طوطا نکړی ناطق

ډیر د خیال سپاره ترې لاپل معلق^۲
 په دا طشت کښ هر ورځ وینی توئیری
 په ازل چه دا نسق د بیلته نه دی
 وگدای وته به څرنگ پاتو کیري
 روغ له هاله د دردمن په حال خبر شی
 پیدا کیري، فنا کیري، نه ښکاریږي
 که د مرگ سبق د هیر دی گورې گوره
 که هر څو په سود سودا گرم لیده شی
 سپور په شا پریښی نه دی دې ابلق
 ښکارول ئې هر ماښام کاندې شفق
 تر ابده به وران نشی دا نسق
 د بادشاه له تنه خیري دا یلمق^۳
 چه په زړه باندې رسا وځوری شلق
 پدا سیند کښ جهازنه هم زورق
 خپل یاران به درته یاد کاندې سبق
 تر ماښامه دی د دې بازار رونق
 عاقبت به وایړه ستړی شی خوشحاله
 که څوک ژاړی ناری مرگ گڼی ناحق

دریغه سره تش کړی دا ډک زړونه د فراق^۴
 مرگ به ما قبول کړ نه بیلتون له خپله یاره
 ویش چه په ازل و د هر چا د قسمتونو
 څوک په عاشقی ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت^۵
 هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دی
 عشق ئې د زلفینو لکه زهر د مارونو^۶
 تل سبا بیگا باندې د آه د ناوکیو
 ټول کړلی په تله د چا زیات شوی اشتیاق
 څه کړم چاره نشته حکم دا و په میثاق
 غم و که محنت و په نصیب شو د عشاق
 اوس به له ما څه غواړی وگړی خوی اخلاق
 یو بیلتون بلا دی تر هر څه په اتفاق
 ښوری په څگر کښ د وایړه لب ئې دی تریاق
 ووری^۷ سپین تویری څه ښادی کا اهل نفاق
 تل شهد و شکری که خوشحال خوری گمان مکړه
 چه بې هغو لباؤ به خور شی د ده مذاق

-
۱. بو علی سینا د اسلام مشهور حکیم او فیلسوف د څلورمې هجري پېړۍ.
 ۲. دا بدله په چاپي دیوان کښ نسته.
 ۳. محشی ورته لیکي چه یو راز کالی دی.
 ۴. دا بدله په چاپي دیوان کښ نسته.
 ۵. دا کلمه په نورو ټولو قلمي نسخو کښ دغسی ده مگر په یوه نسخه کښ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران یو.
 ۶. مارانو.
 ۷. د اوسپنی تویری څه ښادی....

که د سرو شونډو سره غواړې تحقیق^۱
خوله ئې هسته ده که نیسته نه پوهیږم
په زرگونو راته لاف کړی د یاری
په هر لور می غورزوی په سر لگیږم
اول غم د یار و ما و ته غلیم و
په لمړی قدم دی سر له تنه پرې کا
چه د عشق په بحر ډوب دی حال ئې گوره
طلبگار ئې د وصال په لوی طلب وی
آزاده عالم بندی دی که ئې گورې
گڼه زیان د عشق یوازی د عاشق دی
امید قطع کړه خوشحاله د رفیق

یو څه بحر دی عمیق
په شنا ترې واته نشي
په ساحل ولاړو څه زده
حال د مایو معما دی
چه می یار د طریقت وه
یو له بله بهره مومی
چه ئې زه لرم په زړه کښ
سل بلا د جهان کل وی
په نامه به شقیق^۲ نشي

پدا ښهر کښ اکبر دی
د خوشحال یار شفیق

ک

چه په روي به ئې بخښل شي پاک نا پاک^۳
تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص)
د بوذر او د سلمان ئې درويزگر يم
ذوالفقار ئې اړدهار و دوې ئې ژبی
په دا هسي مړنتوب ئې آفرين و
که سپاره ئې مړني د لښکر ډير دی
د خيبر په کوټ ئې هسي زور ښکاره کړ
محمد (ﷺ) د علم ښهر دی ئې ورؤ
تر قنبر ئې شه خوشحاله خټک فداک

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

۲. حضرت شقیق د بلخ یو لوی ستانه دی.

۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۴. چه له ويخ ئې راوړول پاگ.

دال^۱ و د محرم د صفر^۲ اک^۳
 د دوهمی خور پوښه اتلسمه
 څلورمی خوری^۴ دال چه سره ید شی
 د روژې د میاشتی جک^۵ پوره حساب دی
 چه په هره میاشت کښ دوې ورځې دې نحسی
 بیا وروستی چارشنبه د هری میاشتی
 نحسه ورځ ده، وایی ښه خوشحال خټک

که زه نه وی تا به ځان لره بلل څوک
 وایه عشق دی چه ئې سر راته گیاه کړ
 چه پتنگ ته روښنایی د خراغ ښکاره شی
 بدرگه که محبت را سره نه وی
 د دې^۶ میو پیالی ډیرو دی آخستی
 د زنج په څا دی بند د شونډو مست ویی
 چه پخپله^۷ راته ووايي چه وایه
 ته مې وژنه د قصاص اندیښنه مکره
 ښه خو دا چه د چا نوم پکښ یادیری
 په پالنگ به دی دا هسی درختل څوک
 گڼه^۸ زه په ځان مین د سر ښندل څوک
 نور له خراغه نه ئې غواړی جار وتل څوک^۹
 یک تنها به په خونخواری لاری تلل څوک
 ولی ما غندی به نه وی لا یعقل څوک
 روغ هوښیار به په کوهی کښ پریوتل څوک
 کڼه زه د مینی راز ښکاره ویل څوک
 د خپل خون په تور به ونسم^{۱۰} یو بل څوک
 په فانی دنیا به نه وی ژوندوی تل څوک
 تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
 گڼه دی دا هسی شونډی کښلول څوک

۱. دال یعنی څلورمه او (و) یعنی شپږمه ورځ.

۲. په دی بدله کښ پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هری میاشتی نحسی ورځی بیان سوی دی.

۳. یعنی لمړی اوک یعنی شلمه ورځ.

۴. ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.

۵. ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.

۶. ی یعنی لسمه او دال یعنی څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږی.

۷. ب یعنی دوهمه او یچ یعنی دیرلسمه ورځ.

۸. دال یعنی څلورمه اوک یعنی شلمه ورځ.

۹. ج یعنی دریمه او ک یعنی شلمه ورځ.

۱۰. ح یعنی اتمه او ی یعنی لسمه ورځ.

۱۱. ب یعنی دوهمه او ط یعنی نهمه ورځ.

۱۲. و یعنی سپږمه او ک یعنی شلمه ورځ.

۱۳. کنه.

۱۴. نور له خراغه د ده غواړی جار وتل څوک.

۱۵. د دیو میو.

۱۶. ته پخپله راته ووايي چه وایه.

۱۷. ونسیم.

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک
 مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد
 لږ ويل ډير ئې کول په خاموشي کښ
 چه خبره د پستي د بلندی شي
 په تمکين کښ لکه سبر په پستي کښ
 لکه گل شگفته روی تازه په باغ کښ
 د عالمه سره خور په زیست و ژواک
 نه دروغ، نه ئې فريب، نه تش تپاک
 د غنچې غندی خوله ډکه سینه چاک
 په لوئی لکه اسمان، په پستی خاک
 په هر لور خانگی ږنگوری لکه تاک
 همیشه د ښو بلبلو پر بلغاک
 چه دا هسی ښه ويل کا زه حیران یم
 چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه^۱ په خوله گولی خوړلې د ټوپک
 که د تن وینی یو جام وڅښې لانیې دی
 که اوبه دی د بخیل د منگی وڅښې
 نه د شوم دلاسه سل بیري خوړلی
 د نامرد سره مکې ته رسیدلی
 مخ د سوی د دوړخ په لمبو ښه دی
 نه نمری د لیثمانو د ښانک
 نه اوگره د بخیلانو یو کاشک^۲
 ستا د وخیژي دانه په چنغرک
 نه^۳ د مرد دلاسه پانی د پالک
 ښه د مرد سره په بید بید یا ورک
 نه چه سم کړې و ممسک وته ورسک^۴
 د منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
 تر حلوا نه لا بهتر دی وچ کنډک^۵

ل

اقربا راته اقرب شول
 دواړه تر و نه می نا اهل
 زه ئې بند کړم په مغولو
 رشوتونه ئې قبول کړه
 دا لوی زوی می لوی مشه
 زه ئې هند لره روان کړم
 خپلخانه می شوه په غرونو
 ناز پر وره زوی می واړه
 چه ئې نمر لیدلی نه و
 درست اولس قبيله واړه
 په آه آه د فراقجنو
 رضا من می په تعب شول
 ابو جهل، بو لهب شول
 په خانی^۶ او په منصب شول
 په تلائین کښ زوز و شب شول
 د زرو بلا سبب شول
 په نشاط او په طرب شول
 پرې کارونه پینښ عجب شول
 په فریاد و په شغب شول
 په ځنگلو تشنه لب شول
 گرفتار په ډیر غضب شول
 زړونه وړی د عنب شول

۱. په سخا کښ.

۲. ښه.

۳. د قاشق مفغن دی.

۴. ښه.

۵. ورسک: ورپوز درلودنکی او گردنه درلودونکی غری یا د کلا برج (سیند).

۶. دلته کنډک په معنی د یوه ټوک ډوډی دی.

۷. په خانیو په منصب شول.

خوشحال نه مونده خټکؤ
کښن ئې هر خو په طلب شول

بد زحمت شی په بازونو یو یو کال
طعمه اچوی طلب د اوبو ډیر کا
په نبات د غوا په غوړ سره باز صاف کا
د سنگتا و ترتیب اوبه د دریاب واخله
پکښن اچوه چه ښې اوبه په جوش کا
دا سنگتا وکه د اوبو سره باز څښینه
نوم ئې څه دی په پارسی سیه پیخال
تور پیخال کاندې د لویو په مثال
یا علاج د سنگتا وکړ دم در حال
د صحرا په غوشیو تاوده سفال
بول^۱ ناس، نبات پکښې مثقال مثقال
فائده ئې تجربه ده د خوشحال
که یوه ذره لونگ هم پکښن وینه
په ښښه کښن ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وی یو د ما غندی وی رسوا بل^۲ ورځم توره وکښلې چه مین واروم په تا بل
یو تیر د وویشته چه د ما د درد دارو شو
که سبر که عر عر که صنوبر ستا تر قامته
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تیغ ته
ستا زلفو می زړه یووړ سترگی ستا راته پخو دی
نه ننگ لری نه شرم تا وې هر چه عاشقان دی
ملا ئې فتنه گر دی ور ښی فتنی جنگونه
تعلیم ته ئې خوشحاله زر پیدا شوی یو ملا بل

چه په زلفو ئې پابست شول
د خمار ویره ئې نشته
چه په لام^۳ و بې ئې مینه
د هغو ښادی به تل وی
چه د خولې رموز ئې بیا موند
د ماهی غندی په شست شول
چه د شاه د سترگو مست شول
د سرو میو می پرست شول
چه د شاه د غم تر دست شول
عاشقان له نیسته هست شول
د خوشحال خلاصی له کومه
چه ئې تا غندی په کست^۴ شول

خپل پردی چه د شمشیر شول
توره و نغاړه خوشحاله
که صاحب^۵ و که تر سم و
هسی چاری کا ستا زوی
چه نظر و کړم خپل ځان ته
کشتی تر شماره تیر شول
اوس به خو وژنې چه ډیر شول
خټک ډیر د دوی په خیر شول
چه آتش^۶ شاهي بیگ هیر شول
خو غمونه را چاپیر شول

۱. یعنی د انسان بولی.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښن نشته.
۳. ل، ب: لب.
۴. قست.
۵. که ساهب وه که تور سم وه.
۶. د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفین وه.

دا پیری ده که طالع ده
چه گیدر وه راته شیر شول
هیخ دم مه وهه خوشحاله!
چه نبات درته گنپهیر شول

دَ بَنه یار دیدن وی تل
ترکنار او تر آغوش می
لکه سیب عَما په خوله کنب
رقیبان ولاړ له وراه
جدایی نه وی له یاره
مه مانی وی مه عتاب وی
سَره خای چمن وی تل
هغه گلبدن وی تل
غه شیرین ذقن وی تل
له ما هم سخن وی تل
سَره خان و تن وی تل
په رقیب شیون وی تل
دَ خپل یار دَ کوخې خاوری
دَ خوشحال وطن وی تل

راشه بر چشم نشین ای شاه خوبان چگل^۲
تا ویل قند و نبات و شهد یکجا دیده؟
سر^۳دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست
خار و قربان تو گردم گر به تیغ خود کشی
نن بمن میگفت در کوی تو میرفتم رقیب
خو په تن گشتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کر
تل سبا بیگاه آه و ناله و فریاد ماست
لمعه خورشید را بر چشم باشد جای تل
آری آری آن دهان و آن لبان و آن ویل
از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منل
نی به تیغ دیگران خونم ترا باشد بجل^۴
شوخ چشمی بر نه میگردی ازین کو بر شړل
نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب و خوړل
من نیاز و عجز و زاری مینمایم یو په شل
بر دل سخت نشد تاثیر زاری و ژړل
هیچیری مثل تو دلبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله گل دی لا بهتر تر لاله گل
چار کر مه لازم شم چه پریشانی کرې خبری
زلفی دی ښکاره کره چه خجل شی په خپل کار کنب
سرې شونډې د مل دی لا بهتری دی ترمل
مښک دی که عنبر دی ستا پریشان پریشان کاکل
خه لره ښیوه کا لکه ستا زلفی سنبل

نه زه ملک غواړم نه مال
نه په تله د جهان غم کریم
د اسفل فکرونه نه کا
په اسمان باندی پیره کریم
د خپل خدای منت را باندی
بخارا بخښم هغه یم
نه د دهر نور جنجال
نه په راغله ئې خوشحال
په اعلی ختلی^۵ فال
د همت په پر و بال
چه ئې رانه کر بل خیال
په دیدن د یوه خال

۱. غه مخفف د هغه دی.

۲. چو گل.

۳. سرور ما هر چه.

۴. بجل عربی دی یعنی بخښلی.

۵. ئې قیل و قال.

وَجِهَان وَتَه نِي شَا دَه
که خوشحال مومي وصال

يو ځله که ووينمه بيا وچلوی د يار خپل
هر چه بار نې پريوت په ځای پاتو شه له ملونو
ښه سړی پردی په دلاسا په نيکښ خپل کا
درد د زړه پنهان ساته که ويني د ځگر شي
زه خو اميدوار يم گندي وي چه مرهم کښيردي
حکم حکم ستا دی که آشتی کوي که جنگ کړي
زړه که عافيت غواړي نظر په کښليو مکره
گبر که ترسا دی که جهود که مسلمان دی
مه وايه و چا ته د خاطر له درده ډوکه
يو ځله د زړه په غورو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا گڼی گڼی د زړه زار خپل

م

آشفته دی د جمال يم
نورو مينو ته می شا کړه
چه می اوبی په گريوان ځی
ځای می ته یې په خاطر کښ
نور می هر څه فراموش دی

لا د مهر ویکل پریرده
په ښکځلو دی خوشحال يم

په مردن پروا دار نه يم
يو غصه دوهم بيلتون دی
اشرف خان^۲ دی راته کښلی
پنځه میاشتي يم په نبد کښ
زویه ما خو غم د تا کړ
چه فلک سره سر باسی

کړه یې نه دی بې حکمه
زه خوشحال د ده په کړه يم

په زړه تر یار څاریرم د پتنگ غندي پیري کړم.
يو باغ دی د گلونو چه و ما وته غوړیري
عاشق می پاتی نشو پریرده پخی پرتي اوسی
يو ازیدي په دا کار کښ که په خوله ورته ښیري کړم
چه یار را سره ناست وی ورته زه د ناز ښیري کړم
ښائي چه بوالهوس ته د عمزي توري تیري کړم

۱. نه يم.

۲. د خوشحال خان د زوی نوم دی، چه تخلص نې "هجری" او د پښتو يو مقتدر شاعر دی.

چه خای می په گلشن و هغه زه وم راشه گوره
 په هر چرته چه درومم په گلخن باندی دیرې کړم
 دا زړه دی که قسمت دی که خه نور خه کوچی مودی
 چه زه ئې مبتلا د ستمگری په خیرې کړم
 چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالبت که نهالی وی
 په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه ترې کړم
 که پایم په دنیا کنب زه خوشحال په دا زوروالی
 دخیلو د پردیو به لا خو مینی سپرې کړم

ته دلبره که عذار بی زه وامق یم
 ته که له ما نه پایې معشوقه یې
 ته تل خاندۀ هوسیره خما زړه یې
 پتنگ خان په اور کنب وویشت دا ئې ووې
 که د غشیو باران را باندی وشي
 چه و تورو خاورو هسی حسن ورکا
 د نیمگرو طبیبانو دارو اور دی
 زه خوشحال په طلب ستړی د حاذق یم

تا چه زلفی کړې خم خم
 تا چه سترگی کړې راپورته
 خو به ته لکه هوسی یې
 د خوبی کار په تا دی
 خکه نه وایې سم سم
 پکنب زه وینم غم غم
 تل له ما گرزې رم رم
 نن په دا دور تم تم
 که دی ډیر نه وی په زړه کنب
 خوشحال یاد لره کم کم

تا خو یاری پرې کړه واره زه در پسې درومم
 هیڅ په ما پوهیرې نوم می خه دی ستا په عشق کنب
 زه خه هغه نه یم چه خوبنی غواړې له ما نه
 هر چه شهسواران دی وارو و تیخلی وړاندی
 خار تر تا رسوله (ﷺ)! تا می یار لیده په سترگو
 خو در پسې درومم هونبره ډیره خواری مومم
 قیس د لیلی و، تا ویشتلې زه لیس نومم
 تل دی د غمونو لبالب جامونه شومم
 زه د دوی په منډه دا یم^۲ خم ورپسې درومم^۳
 راشه را نیژدې شه چه دی دواړه کسې چومم
 یو لوری می نشته مینی هسی سر هوا کړم
 باد غندی خوشحاله په هزار طرفه درومم

خه عجب زیبا صورت دی چه زه پابست د ده یم
 دواړه زلفی ئې د زړه په قصد دسره شکست کړې
 زه حیران یم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې
 آوازه شوله په دهر نیک بد واره خبر شول
 درسته شپه ئې په هر غولی زه ولاړ نارې و همه
 راشی وگوری عالمه چه په خو تر دست د ده یم
 زه په خان و زړه بندې په هر یوه شکست د ده یم
 چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست د ده یم
 چه خما اشنا یو بت دی زه هم بت پرست د ده یم
 چه ای خلقو عیب نشته که مستی کړم مست د ده یم

۱. یعنی تاخت ئې وکنب.

۲. یعنی لار او شهره.

۳. لغومم.

۴. خار تر تا رسول شم.

که دا خپل صورت دی نیست په عشق کښن نن کړې اې خوشحاله!
بيا د ځان د هستۍ لاف کړه، وایه زه هم هست د ده یم

چه دا هسی دی له جوړه مشوش یم
که قوت دی د هاتی په زړه مزی یې
د جنون بخړه می اوس نده هاله وه
څوک به ما غنډی یو هیښ په زړه ساده وی
راته څه وایې، چه ته په چا مین یې
که په در می زر خرید گزری بی شماره
طعام خورم مزه می نه درومی تر ستونی
غم د اور له تا وه زر لری چه قلب وی

د دې دور حریفان که شوده پي دی
زه خوشحال د شودو پيو په سرش^۲ یم

ځما خوب له اندینښو نه شی بیدار شم
غرږونه غرږونه گناځونه را په یاد شی
استغفار په خوله په زړه د شر فکرونه
د دې دور د شیخانو حال می وکوت
ما دا هسی شیخی دوی ته بخښلې
چه حلال کسب ئې نه وی شکرانې خوری
دانا تار چه په جلی ذکر شیخان کا

چه خرگنده سربازی کاندې د تورو
زه خوشحال خټک تر هسی هنر جار شم

چه د عشق په ملک ندیم یم
نه بهښت و ته هوس کړم
بند د یار په اختیار یم
سینه زه لرم روښانه
هغه قول چه ما کړی
خلیفه^۷ اصل ځما دی
که نور اوس د مینی لاف کا
په غه اور چه عشق ئې نوم دی
د یوه نفس دپاره

د اندوه په ملک مقیم یم
نه په ویره د جحیم یم
آزاده له هر نعیم یم
تا ته تور سیه گلیم یم
په هغه قول مستقیم یم
لوی نسب یم که یتیم یم
زه عاشق په یار قدیم یم
که براهیم کله کلیم یم
په امید، وهم، په بیم یم

۱. دا هسی.

۲. محشی ورته لیکلی، چه د ابجد په حساب ۵، و) پنځه او شپږ راځي، چه (هو) ځنی جوړیږي، یعنی په هومین یم.

۳. محشی ورته (پیروی) معنی لیکلې ده، په یوه نسخه کښ (د مخ رش یم) هم راغلی دی.

۴. دیو ته.

۵. بخن یعنی وړ سترگی، حریص.

۶. په ځنی نسخو کښ د مکار پر ځای رحمکار راغلی دی.

۷. تلمیح دی په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارض خلیفه.

زه خوشحال په خرابات^۱ کښ
گرم په امانت عظيم يم

چه ستا له زيبا مخه چيری گل وټه نظر کړم.
چه ستا له زيبا مخه څوک بل مخ راته وستايی
که هر څو د بهار گلونه ښه دی په چمن کښ
دا مه وایه و ما ته چه ته ولی وړ په ور شوې
خاطر می څه خو خلاص و فراغت وم له غمونو
که واره خزاني د شاه جهان بادشاه ځما شي
رشتيا خبره ښه ده راته غور باسه خوشحاله
که تیر تر سر و مال شوې ځما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه می مجال دی چه به ووايم ستا یار يم
چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لره څوک بولی
په لویه ورځ به ستا په گریوان ښخی کړم منگلی
په ما باندی ته تل د واورو سترگو عزیز یې
سودا د یار د وصل که په سر شي پایمال شي
چه ورم عزیزانو تور کفن را لره بویه
هزار ځله په کال کښ یوه میاشت د گلو وخت وی
څه جک وهي ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې
در درومه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار يم

چه نظر د په ټیکه د تور وړبل کړم
لا د ما طالع بهتره تر هر چا دی
د سرو شونډو په شرايو چه بیخود شم
اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندې
چه می زړه ورپسې سه^۲ هونبره سپړی
د ښه مخ مینه می نه درومی له دله
په صوحت می پرهارونه دی خوړیږی
دا داغونه چه می سیر په زړه بنخوس دی
چا په زور را لره غم نه دی راوړی
ازلی می د غم بخره ده راوړې
یو نیکبخت ساعت به وی چه راته غور کا

د جهان بادشاه د ځان مخی ته بل کړم
چه دا هسی کنلیو سترگو ته کتل کړم^۳
د مستی رقیانو ته ښکښل کړم
چه دعا د د وصال په سحر تل کړم
چه په مخ ئې پرهارونه په چیچل کړم
که تل غور د ناصحانو په ویل کړم
په وار د هر پرهار دارو به تل کړم
تر بل کال به ئې د عشق له لاسه سل کړم
و خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم
غم که نورو لره درومی زه ئې خپل کړم
چه په وړ ئې په فریاد ژړل کړم

۱. په خیر آباد کښ.

۲. سیخ.

۳. که غوڅ د هغه سر.

۴. و مه وایه.

۵. یو پ سوال دی، چه ښخی ئې پر ټیکو څړوی.

۶. سو.

چه لا ښهر د دهلي شته خوشحاله
 څه فائده که وران په آه سره کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خياله سره خواب کړم
 چه می ستا د خولو بوی تر سپر مو تیر شو
 بې نصینه لیدل نه میسر کیږی
 ښه لیدل ئې په مثال آب حیات دی
 په ښکښا می کله کله سر افراز کړه
 ما ته څه وایې چه چا هسی خراب کړې
 ما ته مه وایه چه ولی پیچ و تاب شوې
 چه له مخه د پکو واخیست لمبه شوې
 بیچاره خوشحال د درست سره کباب کړم

څو ژوندی یې د زرق مه کوه هیڅ غم
 قابل غم د ننگ و نام کا په دنیا کښ
 قارون لار تحت الثری لره لا درومی
 پسله مرگه ښخ د مرد تر قدم ښه یم
 د خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
 پسله مرگه به ئې یاد کا ډیر عالم

چه په ما باندې مین باندې مین یم
 ما وې یو زمان که بیل شم زه به ورم
 که د پښو خاوری ئې نه یم باری شکر
 په نور څه می د خاطر دلاسا نشی
 خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخښو شم
 که رقیب په دا خبر شی ترو به څه کا
 یمانی چهره می ولاړه حبشی شوه
 زه د دوو په ځای درې گواه لرم په عشق کښ
 ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
 زه خوشحال د اوسنی دور کوهکن یم

څوک خو به کیده وایه به نه وه سره سم^۳
 یو کلی یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډیر دی
 وڅوڅه په باغ کښ رنگارنگ گلونه گوره
 څه لره ای میاشتی ته خپل مخ ستایې و ما ته
 مخ ئې لکه اور دی، پرې پرې دی توری زلفی
 څوک چه ډیر ډیر گوری یار، د زړه مینه لږیږی
 ته د کنبلیو سر یې، نور تر تا دی وایه کم
 چون کنبلی هغه دی، چه ئې ستایی درست عالم
 گل دی د گلابو د گلونو مقدم
 د یار په مخ می نور څی ستا په مخ درومی تورتم
 څه رنگه بازی کا په سره اور کښ تورا رقم
 څو ئې ډیر ډیر گورم، پرې مین شم دم تر دم

۱. خیری.

۲. ارواښاد، خدای بخښلی، آزاد، په یوه نسخه کښ بخشو راغلی دی.

۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.

تا وېل خوشحاله که می غم لرې په زړه کښ
خوښ اوسه خوښی کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازی په جهان کړم هغه زه یم
و اغیار ته لکه کانی موم و یار ته
و بلا ته د اختیار توره په لاس کښ
لکه بوتی د کیمیا په مرغزار کښ
تندر هم ځما له ذاته نه پیدا دی
په هر نام چه د رضا هغه می بوله
د کونیو ننداره د زړه په عین
د هر چا بازار ځما په سودا تود دی
هم د اوبښ غندی هلک سره په لار ځم
هم می خیز هم می نا خیز کا په زمان کښ
زه خوشحال په حال خبر نه یم چه څه یم

خو به ستا د دیو غمونو زغمل تل کړم
په قراره قراری د یاری پرې کړه
چه وعده دی د وصال چیری خطا شی
هر طبیب لره چه وریشم ناقص وی
نور به هسی یک تنها له خلقو اوسم
بلا پیری زړه لرم دا ئې عادت دی
چه منگی می تشول د میو زه وم
منکری د عاشقی سره مله ده
خالی لاس ورځنی ځم هیله می نه وه
پدا هونبره هوشیاری هسی هینښ یم
غرگناه راته د خس غندی ښکاریری
هر غزل می په بیاض باندی وگوره
زه خوشحال خټک د زړه په وینو کښل کړم

چه مین دی د زلفینو په سلسل یم
واپی ته به د مجنون غندی مین وې
ما به څه پوښتنې چه څه لره زړه تنگ یې
د گلونو په لیده د مخ را یاد شی
په څیر څیر راته کاته کړې څیروې می
لکه څوک چی پخپل دین کښ مستحکم وی
چه جدا له خپله یاره ژوندی پایم
د نفر غندی می عذر چاره نشته
لکه څوک چه خواړه شهد وڅوری خوښ شی

خود پخود و لیونتوب و ته مائل یم
که و چاروته می گورې ترې فاضل یم
ستا د تنگی خولې په فکر کښ تنگدل یم
ځکه هسی په گلگشت د چمن تلل یم
چه د زړه هسی جفا کړه اوس د خپل یم
هسی زه د یار په مینه مستقل یم
زه په دا ژوندون له یاره تل خجل یم
هر چه ما و ته څه واپی په منل یم
هسی خوښ د شکر لېو په ښکښل یم

زه خوشحال په گلریزی کښ بهار راغی په زیبا ویکل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهیږم چه زه څه یم څه به شم
خبر د هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه وړ
دلې چه څوک لیده شي نن^۱ نې شپه پدا بانډه^۲ کښ
جهان یو کتوری شو زه په مثل د میری یم
په هیج^۳ کله زړه ښه کړی کله زړه په هیج بیا بد کړی
دنیا وته چه گورم کار و بار ته د وگړی
چه ته پرې مبتلا یې که د مال دی که د ملک دی
چه تور وینسته د سپین شول خوی د نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق د سړی نوم درباندي ږدم

د صفا په لاری نه یښی قدم
هغه کله شیخ، ملا، ولی، درویش دی
درویشان په تفاوت ندی راغلی
د درویش تر زړه به نه رسی دا دواړه
و درویش علم په درس په مکتب ندی
که څلور دی که پنځه که شپږ اوه دی
نه په نون دی نه په میم دی نه په جیم دی^۴
چه ذره طلب د نمر کاندی خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وایم و چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا ځما په مینه تازه ده
د مخ مشال دی بل کړ د پتنگ غندی پرې راغلم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښ
یا مست یا لیونی یم یا می نه زده کار د مینی
د هر ښهر په کوی کښ ناقصان طبیبان ډیر دی
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما د گمراهی
دروغ وعده هم ښه ده د سړی د زړه امید شی
که وایې هغه وایه چه د عشق د محبت دی
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

۱. د خوشحال.
۲. نن میسه په دا.
۳. له کلی جلا یوه کوچنی بنا بانډه بولی.
۴. که زړه په هیج ښه کړی که نه زړه په هیج بد کړی.
۵. په دې بیت کښ نون اشاره ده ناسوت ته او میم ملکوت او جیم جبروت، او لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دی.

درد د درد می ئې له خمه دی نوشلی
 چه می نشی بله یو سر بل سر سترگی
 له دوو سترگو می روان د اوبو سیند شو
 خوب و خور می له خاطره فراموش دی
 د محبوبی د جمال شغلی آتش دی
 زه خوشحال ئې له لیدلو زړه کباب غم

زه چه تل هونبره ناسازی د عالم وړم
 د لاله غندی داغدار په جهان راغلم
 په وصال ئې د جهان خوښی راشی
 په عالم د مجنون برغ دی مرد می بوله
 هر قدم په څگر خون ږدم توئی مشه
 چه نرگس ته نظر نکاندی له کبره
 کارکنان د کار فرمای په حکم کار کا
 هونبره ډیری خرڅینې فتنې جنگونه
 په هر دم د هغه یار منت را باندی
 مخ به چیری راته سم کړی په یاری
 چه په کوی کښ د مقیم شم دروغجن یم
 راته وایې نن زړه څه رنگ وړې له ما نه
 که د خوړین کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم وړم

زه چه خپل قدم د عشق په خونی راه ږدم
 د جمال خوبی د زیاته تر آفتاب ده
 درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم
 که ته تیغ د جفا وکارې و ما ته
 که می چیری لاس و واک در ورسیری
 بیچاره خوشحال چه ستا د ورگدای شو
 ځکه زه ورباندی نوم د بادشاه ږدم

ښه به هغه وخت وی چه به یار لره ور دروم
 زلفی ئې ښکاره کړې مښک غنبر ئې په ما توی کړه
 خدای په کور کښ را کړه، هغه توری سترگی ترکه
 زار د خوړو زړونو، خوښ خرم زړونه آزار کا
 هر چرته چه خار وی، هغه ځای مومی گلونه
 کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندی حیران یم
 هم ئې په ما وکړل شو څو رنگه ستمونه
 یار می په ښایست کښ لکه گل د نو بهار دی
 ښه خواږه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترگو
 اوس ئې په ژړا ژړا مزار لره ور دروم

وایم چه زه باغ و بهار لره ور دروم
 اوس به له دې پسه څه عطار لره ور دروم
 اوس به ئې په مرسته څه فرخار لره ور دروم
 غم اندوه می دا دی چه خپل زار لره ور دروم
 ځکه پدا هیله هر هر خار لره ور دروم
 مرگ و ته می ناست هغه خونخوار لره ور دروم
 بیا له نا خاری ستمگار لره ور دروم
 سود ئې د جمال کړم چه گلزار لره ور دروم

که مین زه په گلزار یمه په ځای یم که د مخ ئې په نندار یمه په ځای یم
 چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه! په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
 یار می ولاړ شو پدا لار ورپسی درومم که ډیر ستری پدا لار یمه په ځای یم
 بې له عشقه بله چار نشته بهتره که دايم د عشق په چار یمه په ځای یم
 په جنت کښن هم د حور و صفت کیږی که طالب د ښه نگار یمه په ځای یم
 له خوړو شونډو ئې سرې شکرې اوری که طوطی د شکر بار یمه په ځای یم
 زه خوشحال په لیونتوب کښ خوشحالی کړم
 لیونی د پری وار یمه په ځای یم

که می هر خو ته بادشاه یې زه گدا یم مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا یم
 زه چه ستا له غلامی داغ لرمه هیڅوک ځان سره سم نه گڼم بادشاه یم
 د خاطر ورمی تړلی دی په غنوا له عالمه سره ناست په فکر ستا یم
 که د څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم که د څوک د تلی خاوری زه خاکپا یم
 کله ستا د راز خبری په کاغذ کښم کله ستا له مخه حال قلم ته وایم
 د ښه مخ د عاشقان د شمار نشته ولی زه په همه وړو کښ یکتا یم
 خادمانو له شمارې می محروم مکره که د نور و انعامونو د تر شا یم
 که په ما مهر کرم کوې ته ښایی که پما جور و ستم کوې سزا یم
 تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
 که په کار که نا په کار یم خو هم ستا یم

که همیش د ملامت کانی په سر خورم غم می نشته چه په تور ئې د دلبر خورم
 که د سپیو د کودی اوبه ئې مومم زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
 لکه باد په نرگس ولگی تازه شی د رقیب خپیره هسی په بصر خورم
 زه به لا ورته تلوار کړم لکه تبری که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
 چه په ښاخ ئې ډول ډول میوې زانگی لا به کله د وصال د ونی بر خورم
 تا ویل خوشحاله چپ شه خوله می واخله
 زه طوطی یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که گناه نه کړی آدم ترو په چا به شو کرم
 سکه کرم لره بایده دی چه پیدا شوی نور عالم
 په یوه توبه گناه ځی د سړی له عمره سم
 گرد غبار چه په گل پریوزی شست و شو ئې کا شبنم
 د مؤمن گناه په غاړه د شیطان وی بیش وکم
 شاهزاده چه بدی وکا د ندیم سر شی قلم
 د ده بد په نور ویشل شی یار تر یاره ندی گرم
 په لا تقنطوا خوشحاله
 تل خوشحال اوسه خرم

۱. د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروئکی ئې پر کښت د ساتنی دپاره راگړزی، یا ئې د باغ په ورکی د تړلو دپاره ږدی.

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم
 بل بادشاه نشته اورنگ می عدل نکا
 د طلب غری می لاندی شول تر غروئو
 د هواد یاران می هر زمان یادیری
 چه قاصد د یار د خولې کتابت راوړی
 زه خوشحال پخپل قسمت پوری حیران یم
 چه په چرته گرزیدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سره ښورم
 لاله زار به شگفته په هغه ملک شی
 وایی زړه له ما نه وژغوره که ښه کړې
 ځان به درکړم، مچه را کړه ښه سودا ده
 نور به ډکی پیالې اخلي زه به گورم
 چه باران د دواړو سترگو باندی وورم
 کشکی ستا له لاسه خلاص شی زه ئې ژغورم
 که ئې ته په بهار پیرې زه ئې پلورم
 په دا راز به هر بې نیاز کله خبریږی
 چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمونه د دې خپل خاطر کباب کښم
 په بیان په قصیده به تمام نشی
 د فراق غمونه لور په لور انبار دی
 په ډیر غم کښ هیڅ خبر نه یم له حاله
 که جفا د زمانی وه که د خلق
 په فلک باندی د هیچا حکم نشته
 د آگرې په کوټ کښ بند شاه جهان دی
 نه به زړه ځما سپړی نه به بس کړم
 خراب شوی د فلک له لاسه ډیر دی
 که د خوړ خاطر له حاله چا ته کښل کړم
 یو مکتوب د خپل اشنا را لږه راغی
 حاسدان می په حساب لکه گلاب دی
 بوږیه دا چه دفترونه یا کتاب کښم
 که ناسازی د سپهر و د شهاب کښم
 په کاغذ باندی د کوم یوه حساب کښم
 چه زه دا اوږل په وینه که په خواب کښم
 زه به دا واړه په حکم د وهاب کښم
 چه ئې ظلم، ستمونه، انقلاب کښم
 د دارا به هغه کوم فانی جناب کښم
 ورځ و شپه که سلامونه په احباب کښم
 اوس به حال د هغه کوم یوه خراب کښم
 یا آهونه یا ژړا یا به عذاب کښم
 اوبښی بغرگی تو یوم چه ئې خواب کښم
 حیف ندی چه به جور د کلاب کښم
 ما خوشحال په خوب دا حال نه و لیدلی
 چه به دا د غم بیتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک ووايي لرم^۱
 په جهان کښ د وفا هنر کیمیا دی
 د وفا میوه د هر چا په باغ نشته^۲
 غه باران چه په دریاب باندی وریری
 نادانی می غلبه په هوښیاری شوه
 له قسمته به نه لږ نه به څه زیات شی
 چه می بخت نه کا یاری څه ووايم
 زه ئې څه لږه له چا هیله کوم
 بیهوده ئې هره ونه لټوم
 په باران به ئې زه څه حسابوم
 مرغلری په دریاب کښ تو یوم
 غه روزی چه ځما نده نه ئې خورم

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نشته.

۲. د وفا میوه د دهر په باغ نشته.

چه ځما له رزقه زيات ځما څخه وى
 كوم مكان د زمانې له مكره خلاص دى
 كه په تنبتي خلاصيدى^۱ ځنى به خلاص شم
 زمانه مې د فتنو په كاڼيو ولي
 چه په راغله ئې بڼادى را سره نه وه
 چا ويل چه صبر نڅښه د برى دى
 زه خوشحال په صبر ځكه زړه ترېم

لا به كله خپل مقام و دلبر وركړم^۲
 يو ويې د دلاسا راته پرې نږدى
 هيچا نه وكړه ځما د زړه ساتنه
 په درست كلي كښ يو هسى دلبر نشته
 خبر دار به شى عالم ځما له درده
 ستا د خولې خبرى نورى د زړه نورى
 زه خوشحال خټك پوهيږم پرې باور كړم

ما شراب خوړلى نه په حد واهه شم
 په هر لورى چه نظر كوم اغيار دى
 زمانې را باندي وكړې هسې چارى
 د اورنگ بادشاه په دور عدل نشته
 كه د رنځ دارو مې كړې طبيبه وخت دى
 خپل خونى و چا ته څه بنيم په گوته
 درسته شپه لكه اغزى په زړه خرخيري
 هيڅ په سترگو لیده نشي يو قصاب دى
 لكه و په هغه شان په وفا ټينگ دى
 په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر ياره
 خلق تشي تسلي كا زه له ځلى
 اللهداد چه بند په بندگوتى په تار ږدى
 نه شيخان نه طبيبان نه ساحران شته

زه خوشحال له نورو څه لره فرياد كړم
 په زړه زړه واړه پخپل غشى ويسته شم

ما بې دوده توسنى كړه منځيدلم^۳
 وړاندي وروستو ئې را واچول بندونه

عاقبت ئې په كمند و څكيړلم^۴
 په آخور ئې كيزه كړى و ترلم

۱. خلاصى وى.
۲. په مخ كښ ږدم يا په مخ كښ وړم.
۳. زړه څه.
۴. دا بدله په چاپي ديوان كښ نده راغلې.
۵. منځيدل: پورته پورته عمودى غورځيدل.
۶. يعنى پيچل او بندول.

هغه ډیچی^۱ هغه ترنډی^۲ له ما ولاړې
ریاضت ئې د مولا^۳ را باندې کښیښ
چه می لاس دا چا تر شا نه و راغلی
د سورلی هنر ئې وښایه و ما ته
ورځ و شپه می د تپاک خبر آخلې
هم ئې نوم د ډیری مینی په ما کښیښ
بیهوده زغاسته وایه له ما لاره
چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ
اوس می قدر یو په سله یو په زر دی
اوس په هر توکښ خوشحال خورسند خرم یم
پخپل قدر په قیمت و پوهیدلم

مست یم می پرست یم رندی کړمه کړمه کړم
نور شراب می وایه نور عالم و ته بخښلی
موږ به ځنی نشم زه د میو مستقی یم
لار د محبت ده تل به روغ سلامت نه وم
څه وائی و ما ته حال دی څه و په هجران کښ
خلق راته وایی رنگ د بیا زیر شو عاشق شوې
دود د عاشق دا دی چه په عشق کښ ملامت وړی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وړم

نور به مخ په آئینه برابر نه کړم
نه به سپین لاسونه سره کړم په نکړیځو
نه به ماتی ماتی خونې په مخ پریردم
چه د مینی یار می نشته چه ئې گوری
درست صورت می سرې لمبې شی شې ډډوزی
که ژوندون تر هر چه خور دی په جهان کښ
هغه یار چه چرته دی خوشحال د اوسی
دی د خپله خوشحالی کا غم به زه کړم

هغه دم چه د ساقی پیاله نوش کړم
په معنی کښ هم شراب یم هم ساقی یم
ناصران راته د عقل دفتر لولی
د زاهد په صومعه کښ می زړه تنگ شو
زه بلبله خوش نوا د دې چمن یم

۱. یعنی نه رام والی او نه ایل والی.

۲. دا کلمه له ترهاند څخه جوړه سوې ده یعنی توند والی، د آس هغه هال چه توریږی چه په فارسی ئې رم بولی.

۳. د سورلی.

چه په زړه ئې اثر نه کيږي خوشحاله
څه فايده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه ديوانه شوم
لا می ستا د مخ خراغ ليدلی نه و
اشنایی دی له ښادی نه وه غم وه
ستا د زلفو دام می وليده په لاری
ستا د زلفو د زنځير هوس می وکړ
آغرين^۱ دی د ښو نه و بلا و
زه چه تل د ليونیو په شماره وم
زه خوشحال هم بې نظير یم په عالم کښ'
چه مين په بې نظيري جانانه شوم

يوه نخښه درته وایم د بې شرم
خدایه ما د هغو مل مکره په لاری
د ناکس یاری په مثل د اورو ده
يوه بده زمانه شوه دریغه دریغه
که هندو که مسلمان د پت په کار کښ
څوک چه نرم ویل کا عمل ئې گوره
د هغو و مخ ته مه گوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمی کښ د مخ چرم

ن

په کاته شم و عالم و ته حیران
هسی چاری ئې پیدا شی له وجوده
تل قرآن د وړاندی ینی قرآن لولی
په کوم لوری پسی ځم چرته ئې غواړم
ښه سړی لعل و یاقوت دی مونده نشی
که په نور خلقو کښ ښه سړی موندل شی
له هر څو ورته د پند خبری وایي
هره چار د پښتانه تر مغل ښه ده
د بهلول^۲ او د شیر شاه^۳ خبری اورم
سپړ اوه پیري ئې هسی بادشاهی وه

چه د نس دپاره څه کا دا سگان
چه په فکر ذکر نه وی د شیطان
ولی هیڅ عمل ئې نه وی په قرآن
د کیمیا غندی نایاب شول دانایان
لکه نور کانی لیر ندی ناکسان
ولی ښه سړی به لیر وی افغانان
د پلار پند ئې هم ښه نه لگی په ځان
اتفاق ور څخه نشته ډیر ارمان
چه په هند کښ پښتانه وه بادشاهان
چه په دوی پوری درست خلق وه حیران

۱. دې کلمې ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی "غشی" معنی لیکلې ده، په دوو قلمی نسخو کښ آغزین راغلی دی، منسوب و آغزی ته یعنی خار ډار.

۲. سلطان بهلول په هندوستان کښ د لودیانو د کورنۍ مشهور پاچا دی وروسته تر څلویښت کاله پاچهی په (۸۹۴هـ-۱۴۸۸ع) کښ وفات شوی دی.

۳. شیر شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا و، چه په (۹۵۲هـ-۱۵۵۵ع) کښ وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دی.

يا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول
يا د خدای دى اوس دا هسى شان فرمان
که توفیق د اتفاق پښتانه مومى
زور خوشحال به دوباره شى پدا ځوان

په تیرو تورو، ور درومی یکرنگان
د کنجکو قدر یو، د درو بل دی
ارتگی د زړه دلیل د جنتی ده
د بادشاه په سلطنت پوری خندا کا
نور ماهی ئې تار په تار درومی له مخی
د هاتی د پاسه سپور ورته پیکه وی
څه د ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهاړزلی پلنگان

بیهوده په ځان غره دى دا انسان
لیونی ملال دلگیر د خوب په وړل کښ
په یوه ذره خبره خوار خسته شى
پدا هسى رنگ څو کبر څو لوئی کا
واړه عمر تیروی پدا غفلت کښ
په ژوندون چه د خپل ځان فکرونه نکا
زاهدان شیخان و هر لوری ته ډیر دى
د خوشحال خټک پکار دى عارفان

پنډ بد روز بکر حیران بهاردر خان
شیخ ستار ماشه ټوپک عبدالرحیم و
د ټوپک کنده هرگز نه وی بی سیخه^۲
د تسمو په ځای گویا دا نور عالم وه
مردکی دارو همه خواجه صادق وه
پدا هسى غرخه روځ د گذار نه و
په مثال خواجه خضرى غرخه خوشحال و
چه گزار ورباندی وشو ناگهان

څو گلرنگی چېرې راغلي په جهان
یو رمق دى راته پاتو په فراق کښ
که د زړه سترگی د شته ننداره وکړه
د هغه بقا فنا ده، بقا نده
دا څه توری خاوری ندی چه پرې درومی
چه را یاد شى ښه یاران وگور ته تللی

بیا فنا شوې لکه گل د گلستان
چه په مرگ له ما جدا شول ښه یاران
په وصال کښ مهیا گڼه هجران
چه تبدیل ئې په دنیا شیبی هر زمان
خاوری شوی کښلی جونه دی ځوانان
تل په ما وی دا غمونو گڼ باران

۱. په سوځونکو لمبو سوځی پتنگان.

۲. ننگیالی سره زر کنجکی بی ننگان.

۳. بی سیخ.

همگی تر مځکی لاندې شول خوشحاله
اوس د مځکی پر مخ نشته راز داران

خو خبر په قباحه نشي انسان
که يو کس په زرکي بيا مومي هم ډير دی
هونږه ترس ځما له يره خو که نشي
دانايان په ناکامي کښ خوار حيران دی
پخپل ښکار باندې غوټې وهي بازونه
تفاوت ئې په کرده په فعل گوره
چه په درست عمر کښ يو ځله تيره شي
چه هر ډور ئې و اودو ته هوس کاندې

که د زړه دې چه لذیذ شعر ووايم
د خوشحال غنډی پیدا کړه خپل لسان

خور ژوندون په سپری تريخ کاندې بيلتون
چه څه زور قوت د زړه وي په کوگل کښ
تر دا هسي عمر، نه عمر بهتر دی
په څگر څگر می ولی صرفه نکا
ځما زړه طومار د مهر د وفا دی
که کتان چه مهتاب څیری کا گانډه شي
کشکی څوک هسي پیدا شي زه راضي يم
په هجران کښ که امید د وصال نه وي
چه قدم په هغه لار کښيږدی سر درومي
يو د بل په ځای کښيږی د دنیا دود دی
زه خوشحال قائم مقام يم د مجنون

د زيبا جمال ئې ډير دی زيب و زين
يوه سترگه ئې رحمان بله رحيم شوه
چه د ښهر زاهدان شيخان پيران دی
لکه عين د خپل پلار خونې وژلی
واړه لواړه سرونه نغری د دردمنو
پخپل یار می باور شته چه بل به نشي
په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل یار ته
په خوشحال محصل نه و د چا تین

دواړه شملي پريږدی بريښوی ورته خپل ځان
خو گلرنگ مخونه پدا خاورو کښ بدرنگ شول
دور د دلبرو د ښايست دی يو خو ورځی
سپری سترگی اوښتی لکه ډير خونونه کړی
زړه می لکه گوی دی د مستي په میدان کښ
تل د تن هډونه را وکارم په نوکونو
گوره هغه ترکه به نظر کا په کوم ځوان
خو د خیال کړې بگړی یاد لری جهان
ژر له برمه پریوزی لکه گل د گلستان
خدایه خیریت کړې چه را درومی پدا شان
تل ئې هغه ترک وهي د زلفو په چوگان
غم ئې د ناوک خورم چیری مات نشي پیکان

پټه په نقاب وه د هر چا ورته نظر و
مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حيران
مخ په وړاندې درومی پټ په څنگ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بيا ښه پير وکړ اسمان

را ښکاره شوې کچ فهمي د جهان
دا هم ځای د تعجب دی که ئې وينې
دا هم ځای د تعجب دی که ئې وينې
دا هم ځای د تعجب دی که ئې وينې
د جهان د کچ فهميو الامان!
په بازونو چه غوټې وهي کارگان
چه مغل کاندې بازی په افغان
چه گيدر په وازدو ډک وړی زمريان
دا هم ځای د تعجب د حيراني دی
چه لښکری په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دی چه ئې شناخت وشو د ځان
چه ويرې د زړه نه وی نه عمل لری د نیکو
په کور کښ د بلا دی دا د نفس غلطی چاری
حرص مکره هوا پرېږده له هر چا نه پرېکړه طمعه
چه خدای ئې په لار نکا په ویل به په لار نشي
عیسی په معجزه سره ړانده سړی بینا کړه
د ځان په معرفت کښ معرفت دی د سجان
په دا ئې نظر مکره چه په یاد لولی قرآن
که ته په ځان شیطان نشي بل هیڅ نشته شیطان
بل نوم به پتا نږدم په ځان نوم کنښېږده سلطان
که پاڅوې له کوره و هغه وټه لقمان
دانا ئې په دعا نشو په عمر یو نادان
که هیڅ ور څخه نه وی غم دی نکا که دانا وی
خوشحال خټک گواهی لی د دانا نشته ارمان

گوره راته څه وایی دا ستا دواړه چشمان
مری چه لینده وینی کارگه ستا دا خال د ورځیو
راغله په خدا خدا وړه وړه پوښتنه
ورتي ورتي اوبنی تل ساړه ساړه آهونه
نوره پېښکښی را څخه نشته په فراق کښ
یو زمان می نه ځی هغه یار د زړه له سره
پاتویم له خپله یاره لیری لا ژوندی یم
پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمی دریغه
نور عالم نور ښکار کا، موږ د دین او د ایمان
ناست دی تور کارگه په خو په موتی د کمان
چا ورته ویل دا په رقیب نکړم گمان
ستا په درد و غم کښ زه هم دا لرم سامان
یار لږه به وږمه دُر د سترگو په دامان
څه شی که ئې زه په زړه یاد نه یم یو زمان
خداوړو په دا خپل ژوندون هر گوره یم پښیمان
ونیسم په لاس کښ توری زلفی ډیر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله د خپل یار په درد و غم کښ
درد د یار د مینی لا بهتر دی تر درمان

که همیش د همنشین وی تور ماران
هر چه ستا عیب و تا وټه ښکاره کا
په کردار کښ یار اغیار سره بیلیری
د کمذات یاری به هیڅ وفا و نه کا
لکه تخم هسی بر هسی ئې بوتی
د زړه راز و چاته نه ویلې بویه
په قیامت به یو په یو وړه ځواب لی
ښه دی دا نه چه قرین وی بد کاران
په جهان کښ هم هغه گڼه یاران
تر یارانو ډیر لباس کا اغیاران
لا په تیره بی نمازان او می خواران
نه ئې خوند مخکه بدل کا نه باران
چه د مخکې په مخ نشته راز داران
که میری ملخی پایمال کا شهسواران

د خوشحال باندی سلام بادشاه د وخت دی
په سپړو ایرو لړلي خاکساران

که هر خو ښایسته یې نه یوسف یې د کنعان
که هر خو ډیر حشم لري بادشاه د مملکت یې^۱
خو کښلی ښه مخونه خو هوښیار خو بادشاهان وه
یو نوم دی پاتو کیږی نور به هیڅوک پاتو نشی
که نوم د حجاج اړوي نوم د نوشیروان
که ښه کړې ساعت دا دی چه په شمار یې د ژوندیو
کافر سړی هغه دی چه د نفس په هوا درومی
هیڅ شک پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومرو
سخ به د هغه وی چه ایمان سره ئې مرگ وی
وخت د خوانی تیر شو اوس پیری راغله خوشحاله
نور کارونه پریږده خو د گور کوټه سامان

نس می افریدی دی څه غم نه لری د دین
زه د درويزه^۲ غندی ایمان ښیم و ده ته
دو شپيته کالونه په حساب لرم خپل عمر
نشته هغه دُر د سرو یاقوتو په دبلې کښ
زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سړینې
ډوبی شوي بیري د فنا په اباسیند کښ
څه د غم پلو دی چه ځما په سترگو پریووت
هونبره رنځ په ځان کښ طیبیان پدا جهان کښ
ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کرم وکا
نفس و شیطان دواړه له خوشحال سره قرین^۳

ندی لب د جان من
نن ما خپل گنې له طنزه
بختور می ئې نوم کښین
خونی تاو کا چین ئې گورم
پښتني په چین چین خوښی
ښې ښې ځی په شین شین
په پښې فیض ځنی زیږی
په زمین چه ځی په فن

۱. که هر خو ډیر حشم لري بادشاه د مملکت وی.
۲. اخند درويزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی د پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر کې د پیر روښان (پیر تاریک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.
۳. چه خوشحال لری قرین.
۴. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښ نشته.

آفرين د پد سرو سترگو خونخوارو
 توري سترگی ئې تور بازبانه ئې نوکی
 چه اوچت اوچت وهل کا هغه باز وی
 د وربل په هر هر تار ئې زړونه بند وی
 په مذهب د عیادت مگر گناه دی
 لا د پی له دواړو شونډو نه خخیری
 خپل یاران به په پیغور کړې د وگری
 په بنایست که بنایسته تر بناپیری یې
 تل په تشو تسلو عاشقان تیر کړې
 بلبان د گلستان په منځ کی گزری
 زمانه به ئې په سر گلونه نږدی
 طالبان ئې د جمال لکه حاجیان دی
 نیژدې یار سره ورو ورو خبری کیږی

یک تنها ئې د خوشحال خاطر یو نه وړ
 په جمال ئې زړونه یووړه د بسیارو

آفرين د په ولول تورو سنبلو
 ما چه ستا د شونډو می سره مزه کړل
 که په اصل پښتنه د هندوستان یې
 مگر مور د خطا د ملک هوسی وه
 زه په هونبره تمنا کی د به څه شی
 د هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه

د خوشحال په زړه ئې هسی چاری وکړې
 لکه باز چه زرکه یوسی په منگلؤ

بند و بست د کائنات دی په خبرو
 د همت په بال و پر سپری الوزی
 ورته وایه توره کنبیرده په صندوق کی
 یا د سپینی توری مرد شه یا عاشق شه
 د عاشق بخره خواری زاری ناندري ده
 له یوه دریابه خیري فرق ئې ډیر دی
 چه ئې غم د غلیم نشته بختور دی

د خوشحال ختک خوښی په هغه وخت وی
 چه بریننا د سپینو تورو شی د زغرو

بيا له کومه لورې بوی راغی د څوڼیو
 د اوږده اوږده غمونه پریشانی
 هم پدې می به د زړه پرهار گانده شی
 په هر مخ باندې څه څوڼی ښایست نکا
 چه په خیال ئې په سپین مخ باندې ولول کړې
 پدې کوی کی چه مقیم شوم خلقه ځکه
 بیا به هم د مښکو نوم په ژبه واخلي
 چه خوشحال لره ئې بوی راغی د څوڼیو

پرې غوغا کانی بلبلو
 د گلونه مسافر دی
 ستا په مخ به ئې څښمه
 ځایکی د وویشتلم
 که صورت ژغورې له غمه
 د د مهر ویل پریرده
 ما وې څو می به لا سوځې
 نه به باز نه به شهید شم
 وعده درسته کړه خوله راکړه
 خوشحال ندی د غلولو

چه می ولیده په زړه کی حال د واپړو
 په جمال غره که ډیر و بله ټول شی
 د کشمیر که د فرخار که د تاتار دی
 ما ئې ښه تحقیقی وکړه چه عاشق شی
 سل و سل خبری کاندې مرگ ئې مه وه
 چه ورتله کا تله به هم ور ځنی کاندې
 و عنقا وته به څه لره څوک دم ږدی
 که شیخان که زاهدن که عالمان دی
 چه ئې لاف د یاری د اشنایی کړې
 و خوشحال وته ښکاره شو حال د واپړو

چه په لار د رحیل راغی روا رو
 ناست په تخت څوک له منزله خبر نه وی
 نوی کور لره را درومی راشه گوره
 چه می سازه کړه دوهه د ملنگی
 هم ئې وینم هم ئې اروم ترې تیریرم
 د زړه نوی ښه یاران ور ځنی لاپل
 د خوشحال د زړه ژوندون و په دنو

حب د دنیا څه دی، سر د کل واړه بدیو
هر چه غل کا سیر دی د هغو سره مل مشه
هر چه بد شومت دی خپل شومت ور لره بس دی
یو نشه په زر کی چه ئې خوی د آدمزاد وی
بده ژبه بیل کا، تا له خپلو له پردیو
مل د غلو کا سیرو په شماره دی هم د دیو
تل به باندی تاخت وی د خپل فعل د غدیو
هر چرته چه گورې خلق سر شه په بدیو
خاندی په دادور لیونی په هونبیارانو
پیچی مسخرې کا بی خبر په بخردیو

د شهی زلفو مختولو
چه ئې لافی هر سړی کا
خما راز مو په ملک خپور کړ
په کوڅه کی د دلبرو
تاسو مشوی سره ټولی
سر هوا پریشانو طولو^۱
عشق آسان ندی فصولو
اې خما اونیو پډولو
حساب نشته د مقتلو
گنبدی گنبدی د زړه نولو

دا خبری چه خوشحال زده
نه دی دا د نامعقولو

د بنادمنو په خندا پرو^۲
د رندانو په رندی
د وصال په سل خوښی
د بهار په ښو گلونو
چه ترې سبر ونی هیڅ د
چه مکحولی دی له نازه
چه نری تر وینسته ده
چه عاشق ور پسی مړینه
چه راځی د یار له لوریه
چه پیغام راوړی د وصل
چه دوهمه پکښی نشته
پدا هونبره سوگندونه
د غمجنو په ژړا پرو
د شیخانو په تقوا پرو
د هجران په زر بلا پرو
د بلبلو په نوا پرو
په هغه قد بالا پرو
په هغو سترگو شهلا پرو
په هغه باریکه ملا پرو
په هغه جمال زیبا پرو
په هغه باد صبا پرو
د هغه قاصد په پا پرو
د رشتینو په رشتیا پرو
صد هزار ځله بیا بیا پرو

چه تر ځان پتا مین یم
زه خوشحال خټک پتا پرو

راته مه وایه پتا پرو^۳
ته خما د سترگو تور یې
منځ د ورځ زلفی د شپه دی
په جهان کی می ځان ته یې
یاد می ته یې په خاطر کی
چه پتا نه پرو په چا پرو
پدا تورو سترگو ستا پرو
په سبا پرو په مسا پرو
نه چه نور، پتا جانا پرو
هر زمان پخپل مولا پرو

۱. یعنی اوږدو.
۲. پرو په پښتو کی د قسم کلمه ده.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کی نشته.

ستا د پښو خاوری توتیا دی
 تمنا لرم ستا ډیره
 تر خندا پوری د هیڅ دی
 یار خو ستا یم د چا نه یم
 زه خوشحال ستا په لقا ږو

که د زړه څه خو ترس ډار وی څه به ښه و
 زه چه ستا له غمه راز کړمه په ورکی
 چه په ما باندې پیغور کاندې په عشق کی
 هر چه نن د زهد لاف کا په جهان کی
 پسله مرگه می یو هسی مکان گور شوی
 ستا په کوی کی ډیر کوټه تازی پراټه دی
 لږ د مهر په ما خوار وی چه به ښه و
 که د غور ځما په زار وی څه به ښه و
 ستا له حسنه خبر دار وی څه به ښه و
 په لیدو د پرهیزگار وی څه به ښه و
 چه پرې تل د کنبلیو لار وی څه به ښه و
 زه هم گډ د دوی په شمار وی څه به ښه و
 ستا په غم به پدا لږ عمر موږ نشی
 د خوشحال عمر بسیار وی څه به ښه و

که قربان شه تر جمال د ښو یارانو
 دا صورت می څه ژوندی په اروا ندی
 په خاطر کی می بل حب محبت نشته
 که دوی ستا په رضا درومی یا نه درومی
 په جهان کی د هر څه مثال مونده شی
 په هر زیان زوال راضی یم پدنی کی
 مرگه ستا علاج که شوی په هر څه وکړی
 په جهان کی که څه دی خو ښه یاران دی
 گڼی گڼی ځان او زړه لږه راحت دی
 ور څاریره تر مقال د ښو یارانو
 تل ژوندی دی په وصال د ښو یارانو
 پکښی ځای دی د زړه خیال د ښو یارانو
 ته هر کار کړه په اقوال د ښو یارانو
 ولی مه غواړه مثال د ښو یارانو
 خو د وی یو زوال د ښو یارانو
 چه قتلان کړې په هر کال د ښو یارانو
 خبر دار شه په احوال د ښو یارانو
 که ئې گورې خط و خال د ښو یارانو
 د یارانو د یاری په لذت پوه دی
 چه ثنا کاندې خوشحال د ښو یارانو

ما خوب لیده په خداږو، چه زه ته سره پخلا یو
 ما څخه کتاب دی پکښې واړه غزلونه
 لاس تر لاس نیولی سره گرزو کښینو پاڅو
 پیاله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم
 مطرب راته له ورايه په تارونو لیندی یښې
 ته کل واړه خوبی لرې زه واړه کامرانی
 ناگاهه له دې خوبه د سحر په وخت را وینس شوم
 خو پایم په دنیا کی د چا کار را سره نشته
 خورې خورې خبرې د زړه حال و بله وایو
 تا څخه مینا ده د گلزار په تماشا یو
 خپله خوشالی هوا هوس کړو په خندا یو
 د شونډو بوسه راکړې بیا په نوره تقاضا یو
 په بم په ځیر جار وزی موږ ئې محو په نوا یو
 بنادی ته مخامخ غم و اندو ته شاپشا یو
 نه ته وې نه د وضل زه دا کار سره جدا یو
 یو زه یم یو د غم دی، سره دواړه خواپخوا یو
 خوشحال یواځی ندی خو په ملک کی عاشقان شته
 په خوب په بیداری کی سره واړه باد پیما یو

ما هغه سپری شمارلی د په ورکو
 چه په خوی کی بی وفا عادت په سپکو

هغه باز تر مېنگير که لا بتر دى
غافلان له دې دنيا سره کا لوبى
عراقى په اشارت کى ځان څرگند کا
خه ئې ډيرى انديښنې د دنيا نشته
د عالم سره خواږه نه خوږى له کبره
که په شهد ئې ساتى مزه ئې نه وى
د خوشحال وېل که دُر قيمت بها دى
و ناپوهو ته بتر دى تر کنجکو

مونږه مې پرست ئو^۱
په سما مو قدم يېنى
هغى خولې وټه نظر کړه
که په تخت د پاسه کېښو
څوک د وصل خبرى کاندې
د ازل په ميو مست ئو
لکه مخکه هسى پست يو
هغه هسى نيست و هست يو
بيا يو مات کچکول په دست يو
موږه خوش پخپل برېست يو
تل مو زړه پدا خوشحال دى
چه خپل زړه سره پيوست يو

و د نى وينم زه ستا وصال په سترگو
ميلمستيا مې د زړه وينى ورته کېښېږي
هغه دم مې د زړه داغ له دله دور شو
چه ډير خلق سره ناست وى عجب ښه شى
په غمزو په کرشمو په مکيزونو
عارفان د قناعت په گنج تونگر دى
دمکې ديوال به نور په خوله ياد نکړم
ستا په گوتو کېښيده رومال چه راغى
هغه مخ چه مې به تل لیده اوس گوره
چه بې ستا له زيبا مخه بل مخ گورم
و ښه مخ وټه له ورايه ځلېلاند شم
که بې تا را درومى بل جمال په سترگو
چه ميلمه مې شو د يار خيال په سترگو
خو چه راغى سا د ورځيو خال په سترگو
د مينو سره قيل و قال په سترگو
نن د نه وينم په ملک کى سيال په سترگو
چه ئې نه راځى د خلقو مال په سترگو
ما چه وليده دا ستا دوال په سترگو
زه له مينى موږم ستا رومال په سترگو
چه ئې نه وينم ماه و سال په سترگو
زه به چيرى کېښيردم دا و بال په سترگو
لکه ووينى لوغسى^۳ تهال په سترگو
نور عالم خو د يارانو ناز په سر وړى
تل بازونه وړى د يار خوشحال په سترگو

هر نا اهل مزه څه زده د خبرو
چه دانا ئې په دانش سره انشا کا
بې استاده شاعرى بې لارى تله دى
تفاوت د خاص و عامو سره ډير دى
د شهبازو د عنقا برابر ندى
په چهارم اسمان به ناست لکه عيسى وم
د خبرو لذت ښه دى تر شکرو
يوه ښه خبره به ده تر زرو
ياوه گوى گرزى په لوږو په زورو
برابر نه دى شبه د مرغلو
مچ او ماشى چه الوزى په وزرو
که اسمان ته الواته شوى په خبرو

۱. يعنى چونگېښو.

۲. دا بدله له يوې قلمى نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کى نشته.

۳. يعنى لکه د لوشلو حيوان چه تهالى او د لوشلو لوبى ووينى او لوشلو ته نه دريږى.

عام به چیرې د خوشحال په ویل پوه شی
د گوهر و قدر څه زده بنسینه گرو

یا په زړه کی مهر ځای وی د بتانو	یا ئې ورکړې صبورې و عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ و مړې چه خلاص شوی	یا ئې هونبره جوړمه وی د چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سره جوړ وی	څه عجب خاصه مشرب دی د رندانو
چه په یار پسی روغ ځان سیځی په اور کی	زه پدا رسم مین یم د هندوانو
د خپل یار په بدو خاندم هوسیرم	چیرې زړه نشی را ښه د رقیبانو
چه می نوم په ژبه واخلی هسی خوبن شم	لکه برغ د خلاصی وشي په بندیانو
بیا به صبر د خوشحال خټک ألجه کا	
را خرگنده شوه سره کړې خوله په پانو	

یو څه د غ لرم په زړه د نادرستو	د دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
یا ئې عین په زړه و خورې یا زخمی ځی	چه هوسی په پره وریشی د چستو
د بې ننگو بې ننگی می به ارمان شی	خدای به واره چاری ښې کا وړاندی وروستو
د ښو اوښی می وینی شی ترې څاڅی	دا د تن جامه می نه وی د اغوستو
د دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا	که ئې وایې ښکاره نه وی په تندرستو
دا غزل چه د خوشحال ورشی تر سرایه	
ښه یاران به ئې نارې وکا په لوستو	

ابلهي بد گماني تر هسي حده
 بد گویی خست بد نیت تر دا پهورته
 که بیه نیت که بیه خلقت، که سخاوت دی
 په مجلس ئې بر آمد له منځه تللی
 چه په ملک د پلار غلیم هغه ئې سترگی
 که د باغ انگور ئې ډیر و خپل پلار ته
 یا د بیه زوی پیدا شي له بیه پلاره
 د ژوندیو د زړه رنځ^۱ دی د مړو شرم
 تر نظر ئې له وسوسه بیه هم بده
 سکه وروپه ئې پردی کړل له حسده
 دا ئې واره له زړه لار له خولې له یده
 بل مذکور پکښ خطا بې خوشامده
 په دوستانو ئې د پلار کینه بی عده
 مگر درست ژنکوری ورکا له سبده
 یا د هسي تنها اوسې بی ولده
 په ژوندون د بابا ورشه تر لحده
 د خوشحال عقل خطا نه و نور څه و
 چه خالی ئې په بهرام کړله نامزده

آرزو لرم ساقی یو څو اقداحه
 چه دا هسي نو بهار درومی بې میو
 ځما پیر وایی د میو توبه گار شه
 تل به وخت د نو بهار نه وی گلگنبست کړه
 د نرگس گلونه پلی سپاره راغله
 که ئې را کړې د خاصه ښیښې له راحه
 دا خبره په هر چا ده نا صلاحه
 د بهار په وخت توبه ده نا مباحه
 په دا باغ کښ تر صبح تر رواجه
 ننداره ئې د بهار کړه افتتاحه
 رنگارنگ غنچه د وا کړه په چمن کښ
 د خوشحال دپاره بیه راغلي صباحه!

ازلی بخره چه چا راوړه له خدایه
 چه دی زړه راضی د چا په آزار نه وی
 دا ئې واره د فراقه نه فریاد دی
 که په اصل د سید بادشاه زاده وی^۲
 که هر څو د زور قوت تر هر جا ډیر شی
 یو ساعت چه په طاعت تیر کړی داشه دی
 کله گل غندی نمای کله بلبل شي
 بله بخره به په زور له چا وانخلي
 د خوشحال بخره چه توره ده له ځایه
 نوریدل به ئې په چا شی راته وایه
 ته پخپله بخره خوښ اوسه همایه
 چه په څو رنگه نارې آروې له نایه
 چه هنر ور څخه نه وی مه ئې ستایه
 د خدایې دعوه مکړه که خدایه
 د دنیا له کر و فره هوی و هایه
 څوک به نه وی لکه ته یی خود نمایه

آه هم دا هونبره آهونه
 هم هغه پکښ پریوزی
 لکه باد هسي تیریری
 اور د آه هسي لگیری
 دم په دم بیا گناهونه
 چه کښیښې جان ته شاهونه
 د فانی دنیا جاهونه
 لکه اور په گياهونه

گوره بیا به په چا سر شی
 د خوشحال ساړه آهونه

۱. د زړه رنځ د مړو شرم.
 ۲. که په اصل د سید یا شاهزاده وی.

اورنگ زيبَ بې دليله!
لکه مچ په انگبين کښ
په تسپو کښ د بلا ده
د يوه صورت دپاره
نه په زويه نه په پلار يې
پا هسی بې عدلی

په ظاهر باطن عليه!
پسو بند شوې په قليله
هی توبه ستا له تهليله
خيلخانه د کړه قتيله
په هر چا باندې بخيله
هلاکو سره عديله

بيله خدايه بل يو نشته
د خوشحال په سته سيله^۱

اې پخپل گمان کښ بروسه^۲
دانه نه يې چه دی مغز وی
و خپل عيب وټه ژوند شوی
چه پيدا ئې خوشبویی شوه
د طوطی برابر نه يې
که غوټه يې^۳ په چرگوړيو
لعل و در پرې حبطه دی
راشه مخ په آئينه کړه

له اصلی کاره مايوسه
بی داني حبطه بوسه
د پردی عيب جاسوسه
اگر ښه شو تر آبنوسه
که نگار لرې طاوسه
په دا باز نشوې تپوسه
چه رنگ نه لری عروسه
چه چهره شي در معکوسه

د خوشحال خټک توبه ده
ستا له زرقه له سالوسه

اې چه ستا د يار له غمه استغفا ده
هيڅ د خپل مين د بدو غارت مشه
د يار بد هم لکه ښه هسی حساب کړه
که ئې نينښ زياته نه گڼې تر نوښه
مخامخ د يار و غم ته ودريره
آه که يو ځله مي وليدې په سترگو

که سينه د له زنگاره نه صفا ده
د اغيار تر وفا ښه د يار جفا ده
هم پدا د عاشقی اکتفا ده
بيهوده د طمعه کړې د شفا ده
که د غيرو آشنایي وټه قضا ده
چه مي تل تل ستا له غمه وا اسفا ده

د خوشحال د رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زگير وائي له طبيبه په اخفا ده

اې چه اصل د يوه قطره منی ده
راشه زړه ورپوری مه تره نادانه
عارفانو وټه تلخه شوه تر زهرو
له گدايه نه لا څه خو مخ جار باسی
روغ ئې واره په کمند د مکر بند کړه

پدا هسی رنگ وجود د څه منی ده
که ئې گورې دا فانی دنیا دنی ده
په غافل باندې شیرينه تر گنی ده
تل تشنه ناسته په وينو د غنی ده
آزادی که ځنی شته د لیونی ده

تل د خوښ د خوشحال زړه د عشق پکار وی
خو يو عشق دی چه د ده خوښی هنی ده

۱. طرفتداری او حمایت.

۲. د بروس کلمه سيد راحت په معنا د خفه او ناراض راوړې ده، په محاوره کښ هم دغسی دی. مگر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان کښ هم دا کلمه داسی راغلي ده: که هزار ځله می بروس دارو درمان کا - داغ می کله مرور دی ستا له درد. دلته یو محشی بروس ته طبیب کښلی دی، چه هم دلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځی.

۳. کښ.

ای چه مخ دی بنایسته دَی په خالونه
 همیشه به دِ دا هسی بنایسته نه وی
 چه د خپلو عاشقاؤ و بال اخلي
 کله ما و ته دعا، کله بنکنخل کړې
 ډیر د ما غنډی غلولی په رنگ رنگ دی
 ستا د ورځیو خال کوتره د هونا ده
 د بلبل په خاطر هونبره بلا نه وی
 نه به باز نه به شاهین نه به شفقار شی
 پدا خو توکه د هیڅوک باور نکا
 د مجنون په بیړۍ ناست دِ مرگ ئې مه وه
 خبر دار ورباندی روغ لیونی ندی
 په خوشحال کښ چه پراته دی دا حالونه

باغ وی د گلونو پکښ ناست وی زه او ته
 زیږه زعفرانی شوی یا گلگونه معطره
 سپینه خوله د راکړی بیا می هم در څخه غوشتی
 تل می درد و غم وی د زړه کاست او مهر مینه
 رنگ د غماز ورک شه راست روزگار د در ناراست کا
 گل وی غوړیدلی باندی ناست وی زه او ته
 لاس تر لاس نیولی سره زغاست وی زه او ته
 نور خواستونه نه وی خو دا خواست وی زه او ته
 تل پدا دنیا دا کم و کاست وی زه او ته
 خای د ناراست نه وی سره راست وی زه او ته
 نمر خیږی خوشحاله چه خروس د سحر بانگ لی
 شرط د پټ نیاز دی چه بر خواست وی زه او ته

بذرگر چه دانې لونی په مخکه
 حقیقت دی که مجاذ درته ئې وایم
 چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی
 که خبر نه ئې خبر شه حال څه دی
 هر زمان به د اوبو په فکر نه و
 دا پریشان پریشان ویل می د مستی دی
 تر لیدلو نه ئې نه لیدل بهتر دی
 د دی باغ گلونه واره بنایسته دی
 چه ئې مینه د زړه سنگو روزی نشوه
 که بوسه د هغې دنکی د خولې غواړې
 دا د واره ناپوهی نه ده نور څه ده
 د یوې دانې زر طمعی لری ځکه
 یوه ښه بنایسته جل^۲ بله کوچکه^۳
 خدای به نکاندی خواری د هیچا ورکه
 په ظاهر ډیر ټگی لری له ټکه
 بی اوبو که ماتیدی د تری^۴ سکه
 چه د مزی د ژوند بولم^۵ خو ټکه
 چه و مخ ته ئې نظر کنسیری په کرکه
 چه همیشه ئې بقا نشته په کڅکه
 په قیامت به د هغو تله وی سپکه
 یا ئې دواړه خونې نسه یا خونکه
 چه د لویو چاری غواړې د هلهکه

۱. پرکه، لومه.

۲. یعنی نجلۍ.

۳. لوچک.

۴. محشی ورته کښلی دی: تنده.

۵. یعنی زلف.

۶. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جگ راغلې ده.

د بد گوی د خولې خبری وایه روغی
 دا می شعر په بیاض کښ نه دی جمع
 چاړه توره بې سندانه بې^۲ خوتکه
 په کچکول کښ می پراته دی خو کنډکه
 بادشاهی د اورنگ زیب ځما غږکه
 کوم یاغیان هوډیان د پرې یستل له هوډه
 چه دا هوښه ډیر دماغ لرې خټکه!

برسیرن شول پیوندونه
 که پدر دی که پسر دی
 نه امید شو سره پاتو
 نه سزا د بد کردار شی
 د اورنگ په ظلم مات شول
 په دل نه لری پندونه
 سره بیل لری سندونه^۵
 نه باور په سوگندونه
 نه دغله ځی مړوندونه
 د بابر د وخت بندونه

پدا هسی وخت خوشحاله
 مرگ بهتر دی له ژوندونه

بې پر راسه نوروزه دل افروزه
 ستا په وخت سترگی د باغ گلونه گوری
 غور لا هم ستا له طفیله حظ حاصل کا
 په وصال د معشوقې عاشق فیروز شی
 خپل غوړونه ورته ځک^۶ کړه کندی واروی
 د نوروز له فیضه بوټی خالی نه دی
 که همه عمر د باغ گلونه گورم
 د بهار هوا هر گوره ښه هوا ده
 ستا په وخت می آسوده شی سترگی پوزه
 پوزه هم کاندی د بوی خوښی اندوزه
 مغنی شی عندلیب په څو څو سوزه
 د گلزار په وخت بلبله وی فیروزه
 راز د مینی د بلبلو له لوزه
 فیض رسی هم تر سپاندی هم تر خوزه
 ځما خوا به پرې سره نشی هنوزه
 که آفتاب ورپسې ته نه وی تموزه

په راتله ورلره ډیره خوښی راوړې
 په خوشحال باندی د قدر دی نوروزه

بیا څیره^۷ په سر کړه کښیرده له خیاله
 بیا سینه پسی په دواړه لاسه مېرم
 زه لا هسی کچوگول نادیده نه یم
 که د مښکو انبارې می په لاس کښیوزی
 ځما مینه هسی نده چه نورپیږی
 چه خوبا د په خوله نوم واخیست خوشحاله
 لکه باز د هوښی^۸ ووزی له جاله
 چه لاله به بهوم ستا له جماله
 همگی به صدقه کړم ستا تر خاله^۹
 که هزار رنگه جفا کړې ځما لاله

د عاشق عمر کوتاه دی لا پدا هم
 که د عمر هره ورځ ئې شی سل کاله

-
۱. چرې.
 ۲. کوچنی مطرقة ده.
 ۳. شلوېې.
 ۴. پدل.
 ۵. یعنی کناره او گوشه.
 ۶. یعنی سم کړه.
 ۷. لوگی، پگری.
 ۸. هوښا په معنی د پرکه، لومه ده.
 ۹. له خاله.

بيا د مار غندی راضی له خپله بخته
 بيا هغه حسن و جمال هغه لیده دی
 گرد غبار لږی وریخی تر منځ ولاړې
 خدای د وار، همت ورک نکا د مردانو
 زمانې په هر بازار وگرزولم
 د بهار په وخت ئې بيا نشو وغاوی
 چه د غم له پوسته ووتم یک لخته
 که د بخت سترگی می خور وې یو شو وخته
 بيا د نمر سترگه ښکاره شوله ویخته
 په دنیا کښ باندی راشی گرانه سخته
 خبر دار ئې کړم د هر بازار له رخته
 په خزان چه پانی پر یوزی له درخته
 د خوشحال خټک طالع تر خرم' ښه دی
 چه بندی شو خاوند بيا وروست تر تخته

بيا له ورايه په خدا راغله نگاره
 مختوری د رقیبانو د یار وصل
 د گلزار گلونه خه دی راشه گوره
 لکه روح چه له قالبه نه واته کا
 د مانی توره ئی خه توری پری باسی
 حما خوار سره چه تل غاړه غړي وه
 د عاشق په لاس زړا ده تل د ژاړی
 د معشوقی د پالنگ لافی خطا دی
 د دی کلی طبیبان واره نا ترس دی
 که هر خو ئی پتوی پسی ئی غواړی
 هر ساعت سره یو نوی خیال وی
 که خوګ غواړی چه خپل زړه په غم اخته کا
 په یرغ په مصلحت نه ده خائی ده
 د ښه کال خوبی ښکاره وی تر بهاره
 فلک ښه را سره وکړه دا دوه کاره
 تر گلونو ښایسته دواړه رخساره
 په دا شان می جدایی کښېږي له یاره
 چه په زړه ئی یو گزار وی سل پرهاره
 اوس نظر را باندی نکاندی له عاره
 معشوقه چه ویره نکا له آزار
 خو حما په سر کښ پروت یی د سر ډاره
 د دارو په طمع مه اوسه بیماره
 په دا باغ کښ به یو گل نه وی بی خاره
 که حما ډپاره بيا ور شی ریماره
 آشنایی ده لاس په لاس فتنه تیاره
 د خوشحال چه سړیکا شه له اشعاره
 که پوستی له پوستو واورې گندی واورې
 د خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بيا می خه د نورو یار بولې تور مکړه
 وایې سپی غندی می شو په کوڅو گرزي
 سر تر پایه اخلاصی یم په یاری کښ
 چه په دوه پیالو د میو بد مستی کا
 یو عجیب د میو جام دی ساقی راوړه
 چه حرمت د عاشقانو پکښی نه وی
 آشنایی د ناکسانو د ځان غم ده
 زه چه نن د بیلتانه په اور وریتم
 راز د عشق دی فهم دار اوسه خوشحاله
 ښکارونه ئې پخپل زوی و ورور مکړه
 په ما خوار د ظلم ډیر وکړ نور مکړه
 شو ژوندی په جهان پام، پیغور مکړه
 په ناحق می لباسی بولې زور مکړه
 هغه شوک په مجالس کښ میخور مکړه
 خداوند ئې په دا منځ کښ نسکور مکړه
 په هیڅ رنگ می په هغه کلی کور مکړه
 ناکسان له خپله ځانه خمسور مکړه
 د دوږخ لمبه نسبت پد اور مکړه

بې اخلاصه د یاری جواز نشته
 د دانش مرغه هسی پورته ولاړ شه
 خود پوهیږې بې اودسه نماز نشته
 چه هورې د کټه بازو پرواز نشته

که هر خو ئې په سره اور کښ لولپه کړې
هغه باغ چه تل ماوا وه د بلبلو
د زړه راز و چا ته ووايم حيران يم
توکلْتُ علی اللہ وینا یوه ده
د خوشحال د زمانې سره ساز نشته

پارسیای ئې د پارسا له لاسه یووړه
چه می کړې وه توبه له می خورۍ
معجزه چه د احیاء ده په دوه لب ئې
دلبرانو چه دعوا د دلبری کړه
راته پاتو دا یوه مسلمانی ده
ما وې زه به د عشق راز لرم په زړه کښ
چه د زړه صبر د یار له مخه غواړم
که د نورو هوښیاری په عشق کښ پس وړی^۱
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه یووړه

پلاو وخورې یوه لپه
هیڅ خبر نه وې له ځانه
نه درود وی نه د ذکر
چه هوا ئې درته ښه کا
په هر ځای چه له چا کښینې
ته به ځان تر هر چا ښه کړې
که پخپل فهم طبیب یې
د خوشحال تر فهم ټپه^۲

په خونې هاتی سوره شوه می پرسته^۳
خدای د درې واړه مستانو سره سر کړ
ندارو لره ئې راشی نندارچيو
چه ئې ستا زلفینې کښیوتې په لاس کښ
یار د ما شخه په کور دننه ناست و
نه یاری نه آشنائی واړه لباس دی
ما په وړیو سترگو ډیر یاران خوړلی
زه هم مست هاتی هم مست دی دا هم مسته
بله نشته یا به نیست شی یا نه هسته
یوه لویه هنگامه شوله پیوسته
لاس ئې پریوزه که ئې دی پریودی له دسته
زه بې روحه گرزیدم د ده په مرسته
چه خبر شوم د وگړی له برسته
په څیر څیر د مخ ته نه گورم له کسته

۱. پس ځی.

۲. غپ د سپی یرغ ته وایی، دلته نه ورسره جوړیږی ممکنه ده چه غپه وی یعنی غوطه، یا به خپ وی یعنی پټ او مستور.

۳. په هندي ذکر کول او خدای یادول.

۴. خواهش او هوس.

۵. په چاپی نسخه کښ (غروپ) کښلی دی، چه معنا ئې نه ده جوت، اما لکه په قلمی نسخه کښ چه غروپ کښل سوی دی، معنا لری یعنی غر او دپ چه ځان لوړ کړل او بر بر ویل دی.

۶. په چاپی نسخه کښ رطب کښل سوی دی چه معنا ئې نسوه راته جوت اما د قلمی نسخه ټپ لکه چه صحیح دی.

۷. دا بدله په چاپی نسخه کښ نشته.

د خوشحال په ځان د ډیرو غشی لک دی
خو هم ده زده چه دی مری د چا له شسته

په رشتیا ویل غوړیږي د زړه غوټه
په دریاب کښ خېسته واچوی هیڅ نسی
د هغې ښځې صحبت لکه دورخ دی
پدا کار نادان هوښیار واره پوهیږی
څوک خمونه تشوی مستی ئې نه وی
د هغه یاری په کار نده خوشحاله
چه له خپلی خولې وباسی وینا جهوټه^۴

په دا سرو شنډو ئی نه ده وینځه توره
مخ د یار له خط و خاله مستغنی دی
چه ئی سیوره په ما وه لکه بادشاه وم
ستا بارخو بله لمبه وربل د څه دی
د خپل پله خاوری د بیه په عنبر کړی
په څو بل لوری ته گوری ځان نادان کړی
ته په دا حسن د گل غندی زیبا ئی!
چه په خوله ئی نوم آخلی روخ ئی نه دی
زه له میو توبه وکړم توبه گار شم
چه ئی څوک په کوڅه پل ږدی هغه سر خوری
که ئی ناز وی که خیال وی ما به یووړ
زور ئی واره د خپل مخ ورته ښکاره کړ
چه معنی ورسره نه وی ویکل سپور وی
خدای به نکا د خوشحال خبره سپوره

پدا ساه نشته ویسا
هر نفس یو غنیمت دی
د سالک په ویکل کار کړه
د سالک ویکل هم دا دی
چه له خلقه نه زړه پریکړه
که هوا د کړله ترکه
بادشاهی به د هر تن کړې
مو وتواقبل آن نموتوا^۶

هر دم ته وایه الله
په ره دار اوسه د ساه
که د ځان نه یې بد خواه
ته ئې وایه یې اکراه
زړه پیوند کړه له الله
نور قبول یې د درگاه
که د خپل تن شې بادشاه
پدا راز شه انتباه

-
۱. یعنی په تریو تندی او نا رضایی، په بله قلمی نسخه کی دا مسری داسی ده:
چه میره وته کښینی په نغر لوټ.
 ۲. محشی ورته لیکلی دی چهولول یې خونده خټکی دی مگر دا د هند مشهوره میوه ده.
 ۳. یعنی یوه هنده او یوه جرعه.
 ۴. یعنی دورغ، دا کلمه هندی ده.
 ۵. ځان.
 ۶. حدیث شریف دی: یعنی تر مړینی دمخه ځانونه مړه کښ.

په جوار ئې د قربت کښ
د بيدارو د نصيب وې
څه اميد دور و دراز کړې

تل توبه کوڅه خوشحاله
چه د محو شي گناه

د کم شناختو نشته راه
ښه دولت د سحرگاه
پدا لږ عمر کوتاه

په جهان که لويه چاره د مير ښکار ده
څو قابو تالابن دا واره دې په ښکار کښ
ورته هيڅ د ښکار د ذوق خبرې مکړه
آلوده دې په ډير غم د عمر ورځې
که دا چار گورې هر کار لږه پکار ده
چار د جنگ د مړتوب که د پیکار ده
د هغه سړې چه طبعه د بيکار ده
چه په شمار د عمر نده ورځ د ښکار ده
په خوشحال باندې د ښکار هوا ژوندون شي
مرده دله که پتا باندې بيگار ده

په خوله کلمه لولی نمونځ روژه کاندې کافر شته
منطق معانی لولی درس فتوی قاضی گری کا
له کوره لوتپه واخلې استنجا لږه روان شي
د بل کره چه ورشي پخپل روی بنديان پرانزې
يو ځای آلوده ندی په دا هسې درويشانو
بادشاه قطب اقطاب دی اُمرگان چه ورته گزې
چه خاص د زمانې دې حال ئې دا دی نور وگړې
چه حال د پرهيزگارو سراسر واره دروغ شو
نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق
آشنا له هيچا مشې له پخوا آشنایي ښه وه
تر دې ژونديو ښه دې مړه پراته په گورستان کښ

دعوی کا د شیخی تر شیطانه لا بتر شته
اکثر پدا فرقو کښ که ئې گورې کون خر شته
تقوی تر هسې حده په اولجه ئې وېړی که زر شته
په ځان باندې چه راشي کله روی د پیغمبر شته
پدا دور که گورې دا ناپاک په هر کشور شته
کېږې خیر تړلی د هر چا په سر میزر شته
د غواؤ د خړو کلی خالی نوم باندې بشر شته
رشتیا غواړې له چا نه چرته پاتو دا هنر شته
عالم سره برهم دی خو دی دور د قمر شته
چه اوس له چا آشنا شي نور ئې خو رنگه خطر شته
چه نه ئې دا مکرونه نه دا فعل نه دا شر شته
دروغ وېل هغه کا چه ئې ویره وې یا طمع
خوشحال پدا اړ ندی حق به وایی څو ئې سر شته

پدنيا کښ نعمتونه رنگارنگ شته
عاشقی د هغه کا چه لیونی وې
ما په عشق کښ دا همه واره تر شا کړه
ما وې زه به د زړه حال ورته عرضه کړم
په آشتي کښ کشتن دې عاشق وژنی
خدایه ژر يو بل اورنگ لږه پیدا کړه

د دیدن د نعمت کوم نعمت همسنگ^۲ شته
د هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنگ شته
ته لا ښه یې چه د غم د نام و ننگ شته
یو غماز ئې تر شیطان بتر تر خنگ شته
همیشه ژوندون هم دا دی چه ئې جنگ شته
په جهان کښ ښادی نشته چه اورنگ^۳ شته

په وار وار ئې د خوشحال خاطر صیقل کړ
ولی کړه ته ئې لا پاتو څخو زنگ شته

-
۱. کېږې خپړې تړلې د هر چا په سر میزر شته، دا مصراع په دو نسخو کښ دوه ډوله ده په قلمی نسخه کښ تر میزر لاندې محشی پرونی کښلی دی.
 ۲. هم خنگ.
 ۳. یعنی اورنگ زیب چه پاچا ؤ.
 ۴. ولی کښته ئې.

پروت یم ستا په ورکښی په خیرات می یاد لره
 خو کړې ظلم جور په خو رنگه طور طور
 خیال دماغ د ډیر دې تر حساب تر حده تیر دی
 مرم په انتظار کښی نشی هیڅ په زاری زار کښی
 شرع شته کتاب شته د عذاب د خوی عذاب شته
 خدای وته څرگند دې چه د خپل خاطر پسند دې
 خوی خصلت چه ستا دی واره پټ ندی پیدا دی
 ملک شته کښته پورته گورم ستا د سترگو لور ته
 زلفی د زنجیر دې پکښی ډیر زړونه اسیر دې
 څوک پدا تدبیر دې، چه خوشحال آزاد لره

پدا کلی کښی څوک نه لرم نیکخواه
 له ځوان مرده په خندا په هوس درومې
 لکه سیوره وړاندې وروستو را سره ځی
 لکه لاس په شمار د زرو پول توریږی
 زه په رغم د صوفی خراباتی یم
 د زاهد پکار کښی څو رنگ اشتباه وی
 که څوک زړه سوځی په ما ځای د زړه سوی د
 چه ئې لافی د پاکۍ کړې څه ناپاک شه
 وایې سر په عاشقی کښی درته څه دې؟
 رعیت لکه عیال ساته خوشحاله
 په یاغی باندې مهم کاندې بادشاه

په هر کار کښی مصلحت شته
 چه لر بر له مصلحت شې
 د سپری هونبره ښادی ده
 چه همت د سپری نه وی
 سر هاله په تنه ښه دی
 د سپری چه عزت نه وی
 په صحیح غنی هغه دې
 د نیستی ئې اندوه مکره
 چه صحت د صورت نه وی
 دین دنیا د مبارک شه

اوس یاری مکره خوشحاله
 د یاری سره آفت شته

پخپل قسمت راضی شه، تل د بل قسمت مه غواړه
 د ژوندون پیوند تړلی په یوه او مه سپڼسی د
 خپل دې که پردی دې قلم وڅکوه په واپړو
 هر چرته چه گرم ځنی هسی چاری وینم
 گوره کوم یو باد دې چه په درست جهان را والووت
 فراغت د مبارک شه که د ونیوه دا دواړه
 د جهان غمونه پریرده نور به څه ژاړې ځان ژاړه
 دور د فساد شو پخپل زوی و ورور مه ویاړه
 کار مدار په نن شو، د سبا اندیښنه ولاړه
 زړه په چا ښه نشی لباسی شه خلق واره

ما وې کلی میشت دې چه په کلی باندې راغلم
هر چرته چه گرزې په لاحول ترې تیریره
ډیره سودا وشوه سل دعوی د سود په طمع
تل وایې خوشحاله چه دنیا وته به شا کړم
لا خو دا دنیا ده مخامخ درته ولاړه

په هره تنگه خوله کښې برابر ندې خواړه
سمې کړې ډیرې پخپل زړه لرې خپل یار ته
بخت دې چه ئې اوس ستا له لبانو سره څښمه
زه د زړه بدخواه وم ما پرې وکړه پرهاړونه
اور لرې په مخ کښې چه پتا مین کښدل
زلفی د تور مار دې زه ئې هسی وخورلم
مست یم مې پرست یم زه خوشحال په خرابات کښې
له میو به وانورم که مې وژنی په وراره

په دا باغ کښې به د پانی نه وی گله
دا خو ورځی غنیمت گڼه په باغ کښې
مرتبې دهغه باغ څه پاتو نه وی
وهغې ښیښې ته نه غړیږی سترگې
په دا پل باندې د خلقو گذر گوره
په درست عمر به ئې نه ووزی له یادو
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشي
عاشقان چه عاشقی کا غم به نه کا
څه کړم لاس و دست مې نشته قلندر یم
په پالنگ به خوب په څو بې غمه کاندې
هسی یار لرم ښایست ئې تر دا قیاس کړه
د دلبرو په مانی کښې هم مزه شته
بیچاره خوشحال ئې مری له تغافله

په دا ښهر کښې د نه وینم څوک سیاله^۱
په ښایست کښې دی ارمان د صورت نشته
په دردمنو کښې نن زه یم بی مانده
په دا سپین تندې د طعن په آفتاب شي
نن به ته دا کبر نه کړې نور به څوک کا
که تل جنگ و خرښې کړی زه پرې خوش یم
چه د حال پوښتنه نه کړې مرگ مې راغی
په پنځه وخته چه لاس په دعا هسک کړم

خبر دار نه یم د بل ښهر له حاله
دریغه دریغه په خوی هم وی څه خوشاله^۲
په دلبرو کښې نن ته ئې بې مثاله
په آبرو د گرو وړی له هلاله
چه په خلقو د نارې دې د جماله
ښایسته د جهان نه وی بې جنجاله
کله کله می خبریره له احواله
ستا د عمر دعا کړم په ډیر ډیر کاله

۱. دا بدله هم په چاپی دیوان کښې نشته.

۲. محشی ورته کښلی دی یعنی میانه.

دا بې وخته سپين ويسته نه وُ بلا وُ
چه د کنبليو زړه ئې تور کړ له خوشحاله

په زړه می هسی نهال یې ای له دوو سترگو غائبه
هر دم می ډیره خله اظطراب شی ستا دیدن ته
تروه ترخه که نه دی د خوږو قدر به نه وُ
یوه د بيلتانه رنځوری گرانه ده که نه وی
ناخپه دوه مشتاق چه سره ووينی په سترگو
په ډیر ضرور خوشحال د یار له مخه جدا کیږی
اروا کله راضی وی چه بیلیري له قالبه
که بله نامه وایم نامه ستا راشی په ژبه
په تبری باندی تل وی د اوبو مینی غائبه
سکه ځکه جدائی شوه آشنایی سره واجبه
نور همه زحمت آسان دی که نس خوږی دی که تبه
تر دا به بله نه وی په جهان کنب عجائبه

په بښوه بښوه رفتار کاندی غزاله^۱
و غمزو وته ئې حکم دی چه وژنه
د زړه حال ئې امانت پکښی لیده شی
له دوو سترگو خبر واخله چه ئې وژني^۲
که شیرین اشنا وفا در سره نکا
په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحاله

په هره کوڅه گرزم که می چا لیده رنگینه
په خوله غنچه دهانه، په غابونو در دندانه
په زنی لکه سیه په غغبغو دلفریبه
په تور باڼه ناوکه په ابرو لینده بې شکه
گلگونۍ ختی واره مرصع منی په غاړه
په خوی خونی خون ریزه مهر جنه چنگ امیزه
که زر خونونه کاندی زړه ئې نشی لاندی باندی
لا نور ورپسی غواړی خوشحالیري خو چه مړینه
گل مخه عنبر بویه هوسی چشمه مه جبینه
په دواړو خوږو شونډو تر شکرو لا شیرنه
په غاړه لکه زانې سیر قده تن سیمینه
په پوزه لکه لندی^۳ چه را پاخی له کمینه
تیکه پر تندۍ ایښې په زلفینو عنبرینه
بې باکه عاشق کسه بې پروا له دا دودینه

په هر لوری دی فغان د مرگ له لاسه
د آدم صورت ئې مرگ لره پیدا کړ
همگی پیغمبران که اولیاء وه
عاقبت به شی بې شکه بې گمانه
راسه ته هم د توبې په سر انجام شه
ای خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به درومي په ارمان د مرگ له لاسه
په هر لور په هر مکان د مرگ له لاسه
خرابی شوه په جهان د مرگ له لاسه
دوی په مځکه شول نهان د مرگ له لاسه
دا ودان کورونه وران د مرگ له لاسه
کاروانونه شول روان د مرگ له لاسه

په طلب کنب د سستی وینم درویشه
نعمتونه رنگارنگ دی په هر لوری
چه وتلی یې د دې خونی له ویشه
په غوښتونی بندی نده جفا پیشه

۱. دا بدله په چاپی نسخو کنب نسته.

۲. چه می وژني.

۳. د سیند نه استلی شوی لښتی.

څو طلب هونږه موندل دی په دا دور
د عسلو خواږه کله هغه مومي
لا دوخته د طبیب طلب باید دی
په هیڅ دین کښ ما وفا لیدلې نه ده
په هر غشی چه زخمی شوم بیا می وکوت
هیڅ پروا اندوه د بل د بدو نکړم

بلکه لا تر طلب بخړه مومی بیشه
چه حذر کا د مچی له بده نیشه
څو لا پایې په دنیا د زړه له ریشه
خبر دار یم د هر چا له دین وکیشه
هغه غشی و په تن ځما له کیشه
خو د پانڅی بلا له ځانه خویشه

په پیغام د بوسې^۲ سود نشی خوشحاله
چه ځما^۳ په خوله مین یې را نیژې شه

په هغه جهان به خلاص وی له عذابه
واړه زه یم چه می هسی شراب بد کړل
د شیطان له چارو لیری لیری گرزه
د ښه مخ په ننداره کښ خیریت دی
چه دا هسی ارت ملک په خپل سر تنگ کړې
چه ئې سرې لمبې په ځان کړلې قبولی
هم حیوان یې هم سړی یې هم ملک یې
که خبر له حاله نشې درته وایم
که پخوا ئې خرابی ده چا لیدلې
هر طناب ئې و دانا و ته معلوم دی

که دلې ئې سړیکار وی له کتابه
گڼه کومه بدی غواړې له شرابه
یو درنگ مه اوسه بې چنگ و بې ربابه
که ځما له لوریه چار نشی خرابه
په خلوت کښ د څه سود دی شیخ و شابه
د ښه بوی نفس پیدا شو له گلابه
که ته ښه په ځان خبر شې له حسابه
په بل نام نه باله نشې بې دوايه
بیا به هم وی د وجود مینه خرابه
دا خیمه ولاړه نه ده بې طنابه

د خوشحال خټک په ژبه برکت شه
چه ویل کا په پښتو له هره باب

تا وې نورې تر ما ښې دی پسی درومه
چه می ستا و خرخشو ته نظر وکړ
د خاطر مرغه می ستا په زلفو بند شو
دا چه وایې درومه صبر کړه له ما نه
په عاشق باندې ئې تل ظلم و ستم وی
زه لا اوس په زړه تنگی نوی عاشق یم

راته وایه تر تا ښه ده بله کومه
د جهان په مخ به نه وی هسی سلومه^۴
اوس به چرته ځی چه نښتی دی په لومه
بیا می کومه بې صبری وه در معلومه
ستا د سترگو ویره نشی له مظلومه
په خندا خندا بورجل لره را درومه

په خوشحال باندې که تل نارې سورې وی
باز پروا کا د کارگانو له هجومه؟

تا هنر د سرداری نه زده بهرامه
هم تمامی خیلخانی لره بلا شوې
تا طاهر د کم عقلی په جرگه مړ کړ
تا خپل ځان لره د مرگ رخنه پیدا کړه

سرداری دی په خپل دور کړه بد نامه
هم خپل ځان لره بلا شوې بد فرجامه
اوس فارغ شوې د طاهر له انتقامه
خیلخانه دی په بد خوی کړه بې آرامه

۱. څو پانه ځی بلا له ځانه خویش.

۲. په پیغام د بوسې سود د خوشحال نشی.

۳. که ځما.

۴. خرگند، نوموړی.

۵. ظاهر.

په دا هسی بد خویی بې بخت نه یې
مشر ورور دی په زندان کړ ته خانی کړې
چه خانی ته د هوس دی زړه په زور کړ
نور دی نوم د ما د زویو په شمار شمار مشه
د خوشحال خټک وینا پدا تمامه

تل په ځان کښیږدې تازه تازه نومونه
نه ئې څوک وینی په سترگو نه په خون کښ
که می ته د زړه له سوزه خبر نه یې
لکه ستا بانه په شمار په حساب ندی
بیا می هسی دا غمزې په غشیو وله
نه چه زه یواځی ناست یمه ویرژلی
ستا د توری د گزار حاجت هیڅ نشته
مگر څوک په غاړو غرونو ژوندی گزری
چه ډیر ډیر به ئې کښینول پرې پرهارونه
اوس د غم لکه لوی غر دی راته پاتو
یا د ستا د مخ ثنا خوشحال خټک کښی
چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښی
په خاطر کښی هونبره ندی المونه

تل چه ارته لمن ځکوی په مخکه
په بسیر دی رنگارنگه ټکی گوره
چه دا هسی شیوه گره ځنی زو وې
د مستی له مخه دا پریشان ویل کړم
زه به تا وټه نژدې شم تا به گورم
په بوسه می د لبانو سر فراز کړه
لیونی دی د جمال نه یم نور څه یم
لون لون شو لانونه^۱ د شاهانو
سر بازم وصال دی غواړم هغه زه یم
د ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانو^۲
چه ئې توره په کار نه وی جبطه ده
مگر تا څخه سامان د سلطنت دی:
چه په هوډ می سپینه خوله غواړې خټکه!

تور وربل د په سپین مخ را آشفته شه
عاشقانو د آرزو وکړه لیدن ته
سمن زار د په سنبل کښ نهفته شه
چه د کښلی مخ صفت د شفته شه

۱. محشی تنده ورته لیکلې ده په چاپی نسخه (ځکه) لیکلې ده، یعنی ذائقه.

۲. محشی ورته طعمونه لیکلې دی.

۳. و ترکانو.

۴. د قندهار په اصطلاح ټیکي یعنی غلاف.

څه خو سر له غرځې هسک کړه وئې گوره
 تا چه زلفی پیچاپیچ سره ولول کړې
 هغه دُر د فخر کا که ئې تمیز شته
 ستا دیوال مگر د عشق په خښتو روغ دی
 ځکه هسی رنگه بوی لری خوشحاله
 دا غزل چه د بهار په وخت گفته شه
 لاله زار د په جوار کښ شگفته شه
 په گلونو کښ یو تور منگور خفته شه
 چه ئې پاسه د ټیکی په تار سفته شه
 چه ئې شیخ تر سیوری کښیناست آشفته شه

توره چه تیریری خو گزار لره کنه
 ولی راته وایی چه په کښلیو نظر مکره
 شیخ د نمونځ روژه کا زه به ډکی پیالې اخلم
 تا وې چه ځما د خولې بوسه لکه دارو ده
 وینی می د زړه خورې مگر نور څه لره ندی
 څه ژړا فریاد کړې د شهی د تورو زلفو
 خود به ستا تر مخه د گیاه غندی څرگند شی
 می شته چنگ و نی شته د خپل یار سره خوشحاله
 خپل بیاض په لاس کښ خو گزار لره کنه
 زلفی چه ولول شی خو خپل یار لره کنه
 سترگی چه پیدا دی خپل خپل کار لره کنه
 هر سړی پیدا دی خپل خپل کار لره کنه
 غواړم دا دارو د زړه پرهار لره کنه
 زړه ځما پیدا دی تا خونخوار لره کنه
 ته ورتلې پخپله دې تور مار لره کنه
 گل د لاله راوړه خپل رخسار لره کنه^۱

تونگران په ملک و مال لری تکیه
 د عارف ژبه ئې بند کړه له مقاله
 د عاشق سره چه هونیره استغنا کا
 که تکښه ده خو تکښه د یوه خدای ده
 دا نابودی تکتې گوره د وگړی
 د دنیا تکتې ئې ولیدی په سترگو
 نور به چا وته خوشحال لری تکیه

تر هر چا دی د ما یار ښه
 تر سنبولو ئې ښې زلفی
 توری سترگی توری ورځی
 تنگه خوله ئې نیسته هسته
 لکه دُر هسی غاښونه
 تر وپښته ئې ملا نری
 قد ئې ښه تر سبر ونی
 چه هر ځای وته ئې گورم
 خدایه ماتې هغه خولې کړې
 هونیره کلی ډیر ښهرونه
 چه پکښې خواږه یاران دی
 په موسم د ښو گلونو^۲
 ښه په هند کښ چنبا گل دی
 شکر لب و شیرین بار ښه^۱
 تر گلونو ئې رخسار ښه
 تور گیسو ئې تار په تار ښه
 لکه خوله هسی گفتار ښه
 لا تر درو سپین هموار ښه
 تن ئې لا تر سپین چوتار ښه
 لکه قد هسی رفتار ښه
 سر تر پایه پریوار ښه
 چه به وایی هندو بار ښه
 پکښی نشته یو نگار ښه
 پیښور تر هر دیار ښه
 تر هر څه د میر ښکار ښه
 تر دا گل د وطن خار ښه

۱. خدایه راکړه د ما یار ښه شکر لب و شیرین کار ښه.

۲. د درې وروستی بیت له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

دَ سرای قدر نور چا نژده
په خوشحال دَی تر فرخار ښه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه
رقیبان د لکه سپی دَی په کوڅه کښی
دَ جنت میوې^۱ می نورو ته بڅښلی
هغه وایه مهیا دی په هجران کښی
که پرواز دَ شهباز دَ شاهین ندی
چۀ دَ قدر دَ وصال نه و خوشحاله
په فراق دَ ښو یارانو اوس آوخ کړه

ته چه دا حسن لرینه
توری سترگی په کجلو
په مثال لکه شاهین یې
که ته هر خو ښایسته یې
خکه هونبره کبر کرینه
په تنبولو شونډی سرینه
چه دَ زړونو غوښی خورینه
کبر مکړه و به مرینه
دَ خوشحال خاطر مفت ندی
فهم وکړه چه ئې ورینه

ته چه هسی په غوغا درومي سیلابه
آفرین دَ په همت دَ لوی دریاب شی
چه په پورته د کاغذ وگډی^۲ درومی
د طوطی ژبه استاد غواړی د نطق
چه په مخ کښی د نابود شی وایه ستوری
که لمبې ور باندی بلی کا ایرې شی
له یاقوته د هاله سیالی شېبه^۳ کا
چه مرغونه وزر بیا مومی آلوزی
ولی هسی په ساعت کښی شی بې آبه
چه په هیچری ئې چار نده کریابه
که رشتیا ده دا د درومی بې طنابه
گڼه دَی به لا بتر و تر غرابه
د اسمان په ستړیو وخیژه آفتابه
د ژوندون هنر به نه ځی له سیمابه
که د اور په تاو کښی دا نشی بې آبه
هیڅ مقصود تر سره نه ځی بې اسابه
په خوانی کښی اوده و په زور والی
د خوشحال سترگی بیداری شوې له خوابه

چه په درست تومن اوڅاره^۴
لا جنو تی سرگندی
یو سورکی پیزوان په پوزه
مخ نسرينه مه جبینه
شکر لبه پر طربه
نن هغه ده ځما یاره^۵
چه حجاب نه کا له پلاره
ور بلوتی یو څو تاره
سنبل مویه پری واره
هوسی سترگی گل رخساره

۱. منېې.

۲. کاغذ باد.

۳. په چاپی نسخه کښی لمړی توری زیر او دوهم توری زور لری، په قلمی نسه کښی محشی (مشکني) ورته کښلی دی، چه په مصنوعی مری ځنی مطلب دی.

۴. ظاهر، ښکاره، مشهور.

۵. دا بدله په چاپی دیوان کښی نسته.

قد عرعره مو کمره
 په زړه سنگه شوخه شنگه
 زه ئی قتل په لیدل یم
 چه می نوم ورته څوک اخلی
 څه کړم کوم فکر علاج کړم
 د دی خوی خصلت دا هسی
 دا یو څه علامت وشو
 که پټ نیاز ورځنی غواړم
 که خپل زور باندی ښکاره کړم
 که ئی وغواړم په زړو
 نه په زور شی نه په زر شی

د خوشحال تکیه په خدای ده

بیا پتا ده شیخ رحمکاره

چه پلو له مخه نه اخلی دلبره
 نه ئی زړه په ما نرمیری نه گروهیری^۱
 نه می خوب نه می قرار نه می آرام شته
 د وصال امید رمق دی لږ را پاته
 په یوه نفس کښ زر خطونه راوړی
 د معشوقی په پالنگ به هغه خپری
 غلیواز چه هنر نه لری آزاد دی
 څه وه څه شوه خبر نه یم بیا به څه شی
 څه یوه نیزه څه دوه څه تر دا زیاتی
 مگر خضر می مدد شی دعا را کا

خو ئی ځله هر ساعت شی هونبره ځله

د خوشحال سینه لگیری له حجره

چه په عشق کښ ئې و نورو ته پیغور شه
 محتسب چه په اهداد د مستانو
 چه پرون ئې فاسقانو سره جنگ و
 چه غیبت ئې بداوه د بل تر زنانه^۲
 که د ږیری په وکښل ئې ورته وایم
 گوره څو عالم به لاندی کا تر چلو
 صنوبر چه هونبره ضیره ږیره لوئی غوښته
 چه ئې زړه تر کانی سخت هغه می یار دی
 توری سترگی ئې بلا دی عاشق گوره

اخ چه لاس په لاس په ده پوری دا تور شه
 د رندانو سره ناست دی باده خور شه
 نن هغه تر فاسقانو لا څه نور شه
 راشه گوره په عیبت د پلارو مور شه
 نصیحت د نیکخواهانو باندی اور شه
 نن چه دا دریاب را وخوت موج ئې زور شه
 ځکه هسی په باد ته په باد نسکور شه
 بدی بخری څه ځما کانی په کور شه
 په بلا باندی ور درومی کر و گور شه

۱. گروهیدل یعنی گرویدن، پیروی نمودن.

۲. شپیره یعنی محرقه تبه، چه په پښتو ئی لویه تبه یا توره تبه هم بولی.

۳. تر زیانه.

دا د خپل عمر دليل وکړه خوشحاله
چه لاله په باغ کښ و غوړیده خپور شه

چه پیدا چیرې په ملک کښ یو حبیب شه
محمد (ﷺ) ته ابو جهل نصیحت کا
د دانا پخپل وطن کښ قدر نه وی
په چمن کښ رنگارنگ گلونه ډیر دی
که ئې رنگ و بوی و گل نه وی ورکړی
راشه تور و سپین د سترگو ننداره کړه
چه پروڼ را سره یار و خبر نه یم
تناونه ئې د زلفو دې دا زړه مې

چه ئې پرېښوه یارې د لیونیو
گمان مکړه چه خوشحال خټک لیب شه

چه می زړه پرې ښه کیده له واپړو بد شه
که ژوندون د خلقو دا دی چه لیده شی
د دنیا یاران مې ولیدل په سترگو
نه حیا شته نه وفا شته نه خپلوی شته
چه ئې نن کاندې له ما سره خپل قوم کا
تفحص د تورو سپین نشته په چا کښ
نور به چا ته یادوم چه رد گمراه دی
فرزندان چه مې له گیدې نه پیدا دی
په طالع په بخت د مال و ملک څښتن دی
له هغه بخته څما توره بلا ده:
چه د پلار له ځانه ښه زویه پیدا شی
چه قابل ئې پیدا نشی په اولاد کښ
د بهار گلونه هیڅ دی چه تیریری
که په ذات کښ د خوشحال آل و اولاد شته

بخ د نمر و تا و ته نه درې خوشحاله!
په دا څه که یو څو ورځې منجمد شه

چه گټل خورول بخښل کا ځوان هغه
کان د لعل د یاقوت د گوهر څه دی
چه ئې ته په گیده و خورې حبطه شی
که د مال دی که د ملک دی که د لیچو
په تمامه شپه په ورځ په میاشته کال کښ
چه د څوک د وړاندې وروستو ځی دا څه شی
و نور چا و ته وران مه وایه خوشحاله
چه په قول عهد وران شو وران هغه

چه توره لرې د توری خان هغه
چه احسان ترې پیدا کیږی کان هغه
د مجلس سره چه خوږ شی ځوان هغه
چه ئې توان د چا پکار شی توان هغه
چه د خدی په یادو درومی آن هغه
په تنها وجود چه شان دی شان هغه

چه دا هسی بنایسته یې زیره گله
 چه ئې طور ستا د تورو زلفو واخیست
 د لبانو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته
 چه په پټو سترگو ناست لیدل د یار کړم
 راشه خپل وژلي گوره پخپل ور کښ
 چه د خلقو له نظره ئې امان وی
 لکه یار را سره و په هغه شان دی
 لا به کله سر عما په غیر کښ کښیردې
 څوک چه صبر ستا له مخه راته وایی
 درست عالم د په خوشحال باندې غوغا کا
 باز پروا کا^۲ د کارگانو له غلغله

چه دا هسی په پالنگ راغله نوخیزه
 عقل و عشق چه سره دواړه په دعوه شی
 هم پخپله جنگ آغاز کا جنگیالی
 په بازی بازی وژلي گټل نشی
 زه د کښلیو په دا کار پوری حیران یم
 که له دله ئې شلوم شلوله نشی
 غچول ئې هسی نه دی چه څه پریردې
 قند و گل سره دا هونږه لذت نکا
 د معشوقی نوم عاشق په جهان خور کا
 که می بې له تا نه نوره یاری وکړه
 په کاته کاته زړه لا درته تاو تاو شی
 د لرگی لښتی په غاښ کړې زیر مزیزه

چه د زړه اخلاص د نه وی له معبوده
 محرمانو اجازت موندلی نه دی
 محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا
 خدای عما تر فهم ښه^۳ د عشق هنر کړ
 تورو زاغو د گلونو قدر څه زده
 په سند به د همه زړونو مردود شی
 تر مطلوبه پوری شرط د رسیدو دی
 خو یو بخت د ناسازی را سره نکا
 کل مقصود د زړه هورې چه هغه یار وی
 ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده ده
 که کالی په بها نه ځی بې نموده

۱. شخوله.

۲. باز پرواز کا.

۳. خوښ.

چه می ستا کوخه مأوا شه
ستا کوخه لکه بهشت ده
زړه می ستا د مخ په دور
هغه راز چه د خلوت و
عالم درد لره دوا کا
سانه ورو وهه په زلفو

چه ته مهر باندې نکړې
خوشحال ځکه بینوا شه

پر ئې خوره له ځانه سیر در څخه شته
چه خپل مخ د گل په څیر در څخه شته
ټولوه ئې چه کمشیر^۱ در څخه شته
چه وربل د تیر و بیر در څخه شته
یو څو خوار له دله هیر در څخه شته
دا تر شمار تر حساب تیر در څخه شته
د جفا خویونه ډیر در څخه شته
د غمزې تیره شمشیر در څخه شته

لکه ډک مهر د خولې په خوشحال وکړه
خو که تش مهر برسير در څخه شته

چه دا هسی رنگ مانې کړې بې گناه
چه په هر لورې روانه په نښویه شې
چه د هونږه ډیر دماغ وته وگورم
معشوقه می د عاشق غندی نه نه کا
یا په ما باندې مینه کړې دلبره
چا ته حال د زړه معلوم کړم خبر نه یم
رقیبان د غوغا کا پروا می نشی

ویره نه کړې د عاشق د زړه له آه
در سره ځما دعا درومی همراه
بل د سیال په جهان نشته بې بادشاه
گل بورا وته ونه وې توره سیاه
یا می مینه ځنی ماته کړې الله
یو نیکخواه په جهان نشته بې بدخواه
شیر به کومه اندیننه کا له روباه

په یوه گزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نگاه ئې په خوشحال وشو ناگاه

چه له هر چا تمع پرې کړې سلطانی ده
د خاتم د سخاوت خبری مکړه
په څو رنگه د یارې صفت کیږی
تر جانی یارانو هر څه صدقه کړه
د دنیا په پریشانی کښ جمعیت دی
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا
چه په کور کښ می څه و تر واپو تیر شوم

که د زړه په خاموشی کښ سېحانی ده
لا پدا کښ هم د طمعې نښانی ده
زبانی یاری، نانی یاری، جانی ده
هم پدا سبب پکار دنیا فانی ده
د دنیا په جمعیت کښ پریشانی ده
د هغو سړیو ښه زندگانی ده
و خپل یار وته می هسی مهمانی ده

۱. نظر کړه گل بسو کړې.

۲. پیوندول، یو ځای کول.

په زرگونه کتابونه ملا لولي
 الف بس که ئې غرض مسلماني ده
 په نادان باندې هم رحم شته خوشحاله
 معذرت د نادانانو، ناداني ده

چه دا هسي ئې آغازه عربده کړه
 عقل ډيره شعبده لري په ميو
 ښه جمال لره پيدا کړه خما سترگي
 يو ځل بيا له زيبا مخه پلو واخله
 ستا له غمه چه ډير ډير هميشه ژاړم
 د ويشتلو آه چه ولگي ښه ند
 د قلم له سره تور لوگي روان شو
 چه خوشحال د دې غزل مسوده کړه

چه بنياد د عاشقي چا کاوه
 په جهان ئې يوه څه بلا پيدا کړه
 د هغه جهان دورخ په غوړو اروم
 څوک ناحق د بيلتانه له لاسه ژاړي
 د هلک له لاسه والوزي مرغی
 هغه وخت چه د زانگو او د وني و
 خو لوئيری آشنای پرې ډيريری
 د وصال قدر عمجنو د فراق زده
 په حدونو سره ولاړو اوس خوشحاله
 په کوم لور نه سره مو زه او ته!

چه ئې مياشت کړه د اسمان د پاسه شقه
 چه په سر باندې ئې ابر سایه بان وه
 چه خورې ئې د خولې لاری تر عسلو
 چه جمال ئې ښايسته په ملاحه و
 چه سایه ئې د وجود په مخکه نه وه
 چه ئې تار په تار د باد په مخ خواړه^۱ کړل
 دواړه^۲ کون په طفيل د هغه دی
 چه دوست دار د څلور يار د اهل بيت دی
 چه آفتاب ئې را ښکاره کړ له شفق
 چه ئې پاتو جبرئيل شوله ابلقه
 چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
 چه د مښکو بوی ئې هيڅ و تر عرقه
 چه بره ورته گویا شو له طبق
 د تورات و د انجيل واړه ورکه
 مرتب او مهيا په ډير رونق
 په هغو د ښوگواهی وله مطلقه
 د عربو^۳ ثنا هيڅ ورنه رسيږي
 د خوشحال ژبه مښود کاندې ناحقه

۱. "نرېدا" يو رود د په هند کښی.

۲. خپاره.

۳. چه کونين په طفيل.

۴. چه عرب ئې و ثنا ته نه رسيږي.

چه له عشقه بله چار گڼی افزونه
 باور وکړه چه د عشق په کاروبار کښې
 ظاهري گڼه د زړه په حال گواهي لی
 ته ناترس به گوته هم پرې لنده نکړې
 چه د زړه له تاوه ووزی غه خبره^۱
 کل عالم دا بيلتانه له لاسه زار کا
 یو ئې قدر د وصال راته خرگند کړ
 چه تا شان د لیلی کړ زه پوهیدلم
 چه یک لخته دی خوشحال له زړه نه ویوست
 در پوهیږم ډار د نکیرې له خونه

چه می ولیده پخپل انگن ولاړه^۲
 که ښه مخ وته کاته کول گناه دی
 یو غه بځن^۳ زړه ئې راکړ هسی وایم
 زه جدا له یاره کوم خیر ناصحه!
 د ښه یار په جدائی کښې گرم نه یې
 د طوطی خوراک شکری دی خوشحاله ته
 جگی جگی څه خو ورکړه د خولې لاره

چرگ د خپل چرگ والی کا که ئې رضا ده
 هغه چار به مخامخ په مخه ورشی
 خوک به خوښ سره پرینږدی په جهان کښې
 تیره چار چه یادوی فایده ئې کومه
 د گمان لړی به تار په تار خپرې کا
 د خوشحال په ویل غور او فکر بویه
 چه موندنه د خبرې په امضا ده

چه می ولیده د زړه په سترگو خپل زړه
 عاشقی د خدای بلا ده عاشق مشې
 په ویل ویل می هیڅ تقصیر و نه کړ
 عاقبت به آفت سر لره پیدا کا
 وړ ئې واچول د زلغو ځنځیرونه
 د خپل سر په مهر هم دا هسی نه وی^۴
 ډیر ئې صبر شکیب وکړ نه پایږی
 د خپل زړه غندی می و نه لیده بل زړه
 خوک په سرو سکروټو یښی لری تل زړه
 که ستښیږی له دلبرو په ویل زړه
 چه جار وزی د بتانو په بورجل زړه
 که هرگز آموخته نه و په تړل زړه
 لکه خوښ شی د دلبرو په ښکښل زړه
 نور له تنه جدا کیږی په نیول زړه

۱. غه خبره چه د زړه له تاوه ووزی.

۲. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته له یوې قلمی څخه نقل شوه.

۳. په اصلی نسخه کښې بځن دی په معنی د بیرندوکی. د پښتو مرکې په لوی قاموس کښې بځن په معنی د رنگ لیکلی دی په قندهار کښې هم دا کلمه شته مثلاً وایی تور بځن وغیره، دلته هم ورسره جوړیږی یعنی څنگه زړه ئې راکښ.

۴. محشی ورته کښلی دی چه مطلب لمر دی.

۵. د خپل پیر دعا هم هسی رنگه نه وی.

د خوشحال خټک فریاد له نورو ندی:
په ده هونبره چاری وکړې واپه خپل زړه

چه وایم هغه نکا دا ځما زویه گمراه
که کار په دیو نشی په شماره دی د غویو
که ما د ځان بدخواه گڼی دا لا بله بلا ده
چه پلار د چا مزی وی مزرکتی ورځنی زیری
خو ډیر دی که قابل وی دا به څه بلا ښه کار و
د نورو نوم څه اخلم د تومی بیوجه خو دی
د ما په ناله زرشول د بی بی په ذات زرنځ شول
هر کار ئې په تقلید دی تحقیق نلری پذات کښی
ارمان ارمان چه زوړ شوم یو قابل زویه می نشته
چه زه خوشحال دعا گرم په سبا او په بیگاه

چه تا وته نظر کړم نور می هیر دی ښایسته
هم ځان راته ښکاره کا هم می ورک شی ژر له سترگو
تلخی ئې د هجران بده بلا ده عاشق وژنی
یاران لری زرگونه د هر چا سره ساز باز گا
تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا
د چین او د ماچین می ارویدلی دی په غوړو
ځوانی ولاړه خوشحاله راوړه زرکه عاشقی کړې
یا زر دی یا ځوانی چه ورته زیر دی ښایسته

چه پریوزی څوک له پانه مومیا یی ورلره بویه
چه کار د چا مشکل شی تدبیر وبله کښینی
په کانی کښی مرآت شته د کیمیا بوتی په غره کښی
که لور د اورنگزیب وی معشوقه په اصل لویه
که هر څو ښایسته وی معشوقه په هنر پسند
که څوک ښایسته غواړی په کوڅه کوڅه د گزری
یو زړه د خوشحال ندی چه جهان پکښی لیده شی
د هر چا زړه مرآت دی صفائی ور لره بویه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مخکه
په زرگونو راته لاف کړې اوس یو نشته
د هغو له خولې کړې خبری اورم
د راحت په وخت چه تل تر تا څاریږی

و اسمان وته روان شو عیسی (ﷺ) څکه
آشنایی له هر چا ښه ده بی خټکه
چه به ما ورته کاته کول په کرکه
په سختی کښی ویزاریږی له ابکه

۱. ټولی، تیر.
۲. نه ملک گیری شته.
۳. که نه.
۴. یعنی پلار.

ما وی واړه په احسان ځما بنده دی
 د معنی په سترگو گوره که دانا یې
 همگی ئې زیست روزگار و له کوتکه
 په ظاهر جامه که ښه بریښی لټکه^۱
 مروت یاری ترې مه غواړه خوشحاله
 هر سړی چه اوبه وڅښی له اټکه

چه نه لری ننگونه
 دا د ننگ دپاره گرم
 صد رحمت را باندی ښائی
 په څو به ځنی درومی
 مهدی له غاره ووزه
 نه دین شته نه آئین شته
 مختورن^۲ ظالمان ډیر دی
 د عدل توره واخله
 بیداره اوسه زرکښ
 وئې مه وینې رنگونه
 پدا هسی گړنگونه
 پدا هسی آهنگونه
 چه د زړه لرم زنگونه
 کښیږده پښه په پالنگونه
 شرم لار په فرسنگونه
 چه آخلی قلنگونه
 ملک اسلام کړه په جنگونه
 شاهین^۳ گرژی په ځنگونه

خوشحاله فهم وکړه
 چه پر یوزی خرسنگونه

چه ئې بخره ازلی راغله اصیله^۴
 چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کړل
 چه پخپله ئې عطا په خلقو نه کا
 د حاتم په مسند ناست هغه زلمی دی
 د عارف په بخره علم لدنی دی
 چه ئې واړه آما و صدقنا کړه
 د دې دور درویشان خلیفه بس دی
 که مکامل د په جهان هغه کسان دی
 عالمان دی ره زنان چه غواړی نغاری
 دا جاهل شیخان شیخان نه دی شیطان دی
 که د یاره نه جدا وی دوه درې لویشتی
 زه هم ځکه په جهان کښ بی عدیل یم
 چه آرام ئې د خپل یار په لیدو وشو
 د خوشحال له دله څه غواړې تعجیله!
 دا فلک ئې همیشه گرژی په سیله
 چار به نشی د هغو چیری ذلیله
 د هر مال بخره به واخلی له بخیله
 چه دنیا ئې په هر چا باندی سبیله
 په الست ئې روزی شوی بی تحصیله
 د دانا وینا به نه وی بی تاویله
 اوس خپل ځان لره بل کار کړه عزازیله
 چه فارغ دی د دنیا له قال و قیله
 عالم عالم لره زده کړی څو دلیله
 چه فساد ئې پیدا کیږی له تهلیله
 و عاشق و ته ښکاریږی دوه دری میله
 په جمال می معشوقه ده بی عدیله

چه ئې خوب په پالنگ نه و بی د پرو له بالښته
 چه فانی دنیا دنی ده بود ئې نشته ناهنی^۵ ده
 دا دنیا خارشتی بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده
 راشه گوره ننداره ک/ره تر سر لاندی اومه خښته
 ځکه دا ده ای نادانه د هوښیار تر فهم زشته
 شپون ئې وشړی له بزو نه چه ئې پوه شی له خارښته

۱. یعنی هغه توره چه په جنگ کښ کار نه کوی، پڅه اوښتې توره.

۲. مختوری.

۳. شهباز.

۴. دا بدله په پایی دیوانو کښ نسته.

۵. تر دې کلمې لاندی محشی "نا هضم" کښلی دی.

چه هم تول غی هم دلی^۱ دا طوفان دی که ژلی
 ما لیدلې پدا چشمانو وړانی مینی د شاهانو
 د لکونو پیدا غول^۲ کړه د جهان کنجونه ټول کړه
 د سیلاب په مخ د کور دی دا دنی فکر د نور دی
 په دنیا کښن که شداد شې بیا به ته په بلا یاد شې
 هغو^۳ یورله له خانه دا فانی دنیا ای خوانه!
 ما ئې ولیدل کارونه طور طور رفتارونه:
 که کم عقل که کانا^۴ یې که هوشیار یې که دانا یې!
 د میر باز غندی ور زغله د خوشحال غندی ترې تښته

چه ئې سوز نه وی له سازه
 د ژوندون راحت ئې کوم دی
 غم می واره تار په تار شې
 خما لاس له کاره ووزی
 په هر خای چه بنایسته وی
 چه د کنبلیو ننداره کړم
 ورته پاتو شم خوله وازه

چه ئې تا غندی را درومی په پوښتنه
 د بسیر موتی د لاس د سکندر کړ^۵
 تل په تا پسی غمجن یم هونبره نکړې
 که د سر له ما نه غوښت لتا می دریغ کړ
 زړه می ستا په لاسو درکړ تا خراب کړ
 خدای د لاس د هغه چا په ته کښن پرې کا
 که یو خل ئې طماغه^۶ له سره پریوزی
 که د کنبلیو وعده هر کله خلاف ده
 رنخوری ده د هغه رنخور سودمنه
 ښوریده ئې اشارت په جار و تنه
 چه می و پوښتي خه حال لرې غمجنه
 بیا هاله وایه و ما ته دروغجنه
 هلک خه زده د زیبا طوطا ساتنه
 چه په قصد به پرې کوی د گلوونه
 چوز و باز ووته خوک ښی وهنه
 خدای د تا دروغجن نکاندی په ژمنه
 و خوشحال ته خو هم دا وایه مطربه
 چه خار خار کله به رایشې مینه!

-
۱. درمن، دغلي کوټه.
 ۲. وړی.
 ۳. په مجهول واو لښکر او فوج.
 ۴. چه به مخ د سیلاب رغښت.
 ۵. هغه.
 ۶. په غره کښن نری او سخته لار.
 ۷. محشی ناپوه ورته کنبلی دی.
 ۸. په سر و ناز.
 ۹. د بسیر لولو د لاس د سکندر شوه.
 ۱۰. محشی ورته ټوپی لیکلې ده.

حیران یم نه پوهیږم چه له یاره مخ پوښل څه
 که نه ئې وې په زړه کښ د عاشقه سره مهر
 هغه می چه لیدلې د خپل یار ښایسته مخ دی
 ښه ئې دی ویلی چه زړه یو دی یار د یو وی
 زار ژړا هغه کا چه د یار له مخه دور وی
 اغیار وته په قهقهه لا له ورايه خندیدل څه
 سکه ده وته دا غنچ و دا دلال او دا ښکښل څه
 که حوری که پری وې و بل مخ وته کتل څه
 ښه ده دا خبره چه سر یو او سودا سل څه
 وخت د یار د وصل کوک په کوک نارې وهل څه
 خوشحال د ښه چه مړ کړ ته په کوم توکی دلگیر یی
 تر سر د صدقه شم گندې تا ته چا ویل څه

خپل پردی چه چا لینده په لاس آخسته
 چه قضا د ما د چا په غشې نه وه
 چه تعلیم ئې د سیفې^۱ له ما نه آخست
 په زرگونو راته لاف کړې د نارې
 اوس چه ورځی د نکبت راغلي یو نشته
 که بادشاه له تخته پریوزی نا آشنا شی
 د نکبت ورځی په مثل د دانو دی
 هر یوه کړه په ما تشه درسته درسته
 د بادشاه لینده ئې هم کړه په ما سسته
 بیا هغو د ما د بدو سیف لوسته
 په دولت کښ ئې د ما بلا آخسته
 چه ځما دپاره ووزي له بایسته
 بادشاهی ده د دولت په تار آمسته^۲
 ښایسته سړی و باسې له ښایسته
 هنرونه ئې عیبونه شی خوشحاله
 د سړی چه چار د بخت شی سسته پسته

خپله پوهه به لرم خپله لره
 که فاسق یم که فاجر یم د خپل ځان یم
 لیونی که مسخره دی و عالم ته
 په معنی پانې گلونه دی خبری
 نن یوازی یک تنها له یاره ښه یم
 د نور چا غرض پرې نشته چه صراف وی
 په ښوره مځکه کښ کله شی گلونه
 و هر چا ته خپله پوهه ده کړه
 د زاهد د عابد څه دی را سره
 عالم هم وی لیونی ته مسخره
 د سړی کرده د ونی ثمره
 څوک د غیرو دوهم نه وی را کړه
 هم هغه زده په سره په نا سره
 درته چا وې چه کلونه پرې کړه
 شاپی^۳ تل په گن پره گزۍ خوشحاله
 مړنی لیندی به ځی په سرپره

خواره عمر غندی تلنه کوې ښه
 په ناستې د رغیدن د بیمار وشي
 خوی د درست د ترهیدلی غرڅه واخیست
 دا د زړه ښهر می ستا دی چه په سترگو
 په خوله ما سره دروغ دروغ یاری
 هم په څو رنگه غمونه باندي کښیردې
 هم په څو رنگه عتاب کړې بیا پخپله
 په زمان کښ یو گلزار د وصل نهال کړې
 په مدت د دیدن ژمنه کوې ښه
 په ولاړی پښې پوښتنه کوې ښه
 وړاندې ځې تر شا کتنه کوې ښه
 باندي هر کله ختنه کوې ښه
 ویزاری د زړه دننه کوې ښه
 بیا گله له دې غمجنه کوې ښه
 بورجل ځای ته می بلنه کوې ښه
 بیا پخپل لاس ئې وکینه کوې ښه

۱. محش ورته لیگلی دی چه یوه دعا ده.

۲. محشی ورته لیگلی دی "پیلی".

۳. شاپ یعنی سست او کاهل.

۴. درومی.

۵. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.

وصل هجر د دا دواړه پخپل لاس دى
 د خوشحال په زړه د کښېښول داغونه
 پرې د مالگو د پورته کوي ښه

خوله مې غوښته له نگاري را ئې نگره
 ما وې دروم ستا له وره دعا راکړه
 صبورى له جفا کاره ياره غواړم
 په يوه جلوه له وراړه رغيدې نور
 د يوې غمزې په طمعه ورته گوره
 په اميد وم چه يوه پيال به را کا
 وې در به کړم بوسه د خورو شونډو
 گلدسته ئې چه له باغه وه ويلې
 هس نه چه ئې د زړه دلاسا نږد
 د رقيب په خوله شوه آرى را ئې نگره
 په فرياد او په چيغاري را ئې نگره
 را ئې وکړې ځنې چاري را ئې نگره
 دا ځما سترگي بيماري را ئې نگره
 عمر تير شو پدا لاري را ئې نگره
 هغه مستى شراب خواري را ئې نگره
 را نيودې نيودې شوه باري را ئې نگره
 که ئې ورکړه و ريباري را ئې نگره
 دلاسا لري تياري را ئې نگره
 زه خوشحال د يوه کښلي په طلب وم
 دا فلک لري بسياري را ئې نگره

خاتمه که د سپري په خيريت ده
 په زحمت کښ ئې نخوت له سره وزى
 هر زحمت چه د سپري په وجود ورشى
 په يوه تبه چه لږه په چا ورشى
 په هر چا باندې چه ډيره تبه ورشى
 هغه کس ولى د خداى دى گمان نشته
 غم ښادى چه و سپري وته رسيري
 په ښادى کښ د ئې شکر سپري کاندې
 چه دا دوه چاري لري حبيب الله دى
 تر صحت ئې چار بهتره د زحمت ده
 رنځورى نافي د کبر د نخوت ده
 معافى ئې د گناه په روايت ده
 هغه هم د گناهونو کفارت ده
 په صحيح چه دغه چار د مغفرت ده
 د هر چا چه صبورى په مصيبت ده
 همگي واړه له ځايه په قسمت ده
 په غمونو کښ د صبر چار فرحت ده
 په ويل نده دا چار په عنايت ده
 وار په وار به په خوشحال باندې ور دورمى
 هره چار چه د محنت يا د راحت ده

خو د ملک وارث و نه وهى سرونه
 يا به ستا په دره ناره وى يا به ژاړى
 رخنه گر د ملک پرې مړده پخپل ملک کښ
 خو په تورو، په توپريو، په نيز وشى
 ورور او زوى د ملک په کار کښ قتل کيږي
 بې د تيغ له آبه نوري اوبه نشته
 د سردار د رياست و نه په وينو
 په ميدان کښ توئى ښې دى د سر ويني
 يا د مرد غندى شمله د دستار پريږده
 هونږه چيري قراريږي سمى غرونه
 يا دى تا له لاسه وير د چا په ورونه
 په حکمت په زر وزور، په لښکرونه
 صد چندان شى په تدبير په هنرونه
 نور په واړو باندې جوړ شول محضرونه
 چه جنگجوى سره ساړه کا ټيرونه
 په لير شو د اعداء کا ثمرونه
 نه چه ډکه سينه وړى له ځگرخونه
 يا په سر کړه لکه ښځه ميزرونه
 خدايه چا وته ئې کښم څوک به پرې پوه شى
 ما ويلي هر يو بيت دى دفترونه

خوک به څه ساتې په پوهه په پندونه
په یوه قفص کښې بند کارگه طوطا کړه
یا گشتی د زور وړو سره مگړه
مور پدا عقل روغ نه یو لیونی یو
عاشقان د شاه د خولې یو زر مو نشته
چه باور د په رشتیا خبره نکا
چه ناپوه سره تیریری ډیر افسوس دی
پخپل ښکار پسی به څرنگ باز آلوزی
د شکرو خوند به هیڅ ورباندی نه وی

تا د زلفو په زنځیر کښې خوشحال بند کړ
آفرین دی پدا هسی شان بندونه

په ویښته سره ترلی پیوندونه
سره بیل به وی د هر یوه سندونه
یا د دوی غندی پیدا کړه مړوندونه
معشوقه چه و عاشق وته غندونه
که په سر ئې لیدل مومو سر ښندونه
و هغو وته به څه خورې سوگندونه
د دانا سړی کیمیا غندی ژوندونه
چه باز دار ئې پسی واک نکا بندونه
چه خبر وی د خبرو په خوندونه

خوک خبر دی له فتو د دې جهان
ما و تا غندی به خو باد وری یاد کا
چه له باده دمه ډک وه که ئې گورې
په شان شان می د وجود ننداره وکړه
نه ئې زر نه جواهر شته یو تاوان دی

زمانه می شوه په غاړه اې خوشحاله
که ئې گورې نه لتانه نه له مانه

نوی نوی را پیدا شی له دورانه
که خبر واخلي له مخکې له اسمانه
باد ئې خاوره په ملکونو کړه پریشانه
بیا به هم شی خو رنگه په خو شانه
که به ښه کړې ځان ئې خلاص کړه له تاوانه

خو را سره خلقه جفا ډیره هغه کس کړه
زار د خوار عاشق دی د محبوبی څه پروا ده
زړه ئې د کافر دی خو په خوله کلمه لولی
گرزی په گلونو کښې گندگی ور پسی غواړی
ښه چه را پیدا شوې د بهار زیږه گله
لیږ دی کاروانونه سبا کیږی اې ساربانه!
څه هغه شهباز شه، چه د ځای په سر درودی
بخت دی که طالع دی که دا خپله فقیری ده
قدر د خپل ځان د عافیت ور څخه نه و

خدای می پدا خوی کښې په ده مینه یو په لس کړه
زه و غم ته روغ یم ته تل خنده تل هوس کړه
څه ئې راته ستایې ما لیدلې ده نور بس کړه
څه ئې په جهان کښې بده بخره د مگس کړه
تل د یادونه غنډلیب په هر نفس کړه
پاخه د شتر په غاړه پوری اوس جرس کړه
نه لکه د کلی کارگه گرزه غم د نس کړه
خدای می چه شپږی برابره د اطللس کړه
ځکه عاشقی هسی آغازه بوالهوس کړه

نورو حریفانو واړه ډکی پیالې نوش کړې
ښه چه د خوشحال پیاله ئې ډکه په بکس^۱ کړه

خو جفا را سره ډیره هغه کس کړه
ښه چه راغلې د بهار زیږه گله!
د گلزار په گل غرض نکا غل غواړی
که زه خوار د د گلونو لایق نه یم
درست عالم پدا خبره خبر دار دی

خدای می مینه په ده باندی یو په لس کړه^۲
اندینښنه د غنډلیب په هر نفس کړه
په جهان ئې بده بخره د مگس کړه
ستا له باغه عنایت را خار و خس کړه
چه بلبله خپلی ژبی په قفس کړه

۱. سید راحت زاخیلی لیکي: چه بکس په معنی د خورا لیر او نه څه دی.

۲. خدای می لا ورباندی مینه یو په لس کړه.

ته ئې شناخت، علم، ادب لَره پيدا كړې
 د ژوندون په قدر هيڅ خبر دار نه و
 كله سول كله ژوندون بخښل و ما ته
 نه چه گرزه بيهوده چاري عبس كړه
 عاشقي مي چه آغازه بوالهوس كړه
 د عشق اوره په ما چاري د ققنس كړه
 د دنيا غمونه لږ ندى خوشحاله
 نن د يار و مخ ته گوره واړه پس كړه^۱

خو په باغ كښ لا يو گل د نو بهار شته
 نن د غم له ما نه ځان ساتي كه ښه كا
 چه له ياره سره مست د گلو گڼت كړم
 شيخ ملا د ځما غم په بهار نه خوري
 نه به زه د ميو جام كنښيردم له لاسه
 ما و خپلي پارسايي ته رخصت وركړ
 ساقى بيا ځما د ښهر خبر واخله!
 گل و مل ساز و سرود ساقى سرې سترگې^۲
 چه په هره پياله عقل له ما زدويي
 د گلونو په موسم كښ خوار هغه دى
 نن هغه شاه جهان د زمانې د
 چه نا اهل په غفلت ورباندې نه ځي
 د بهار زيبا گلونه سوداگر دي
 د بلبلو د طوطيانو پرې چيغار شته
 چه په سيل د بهار را سره يار شته
 محتسب كه را نيژدې شى پايزار شته
 چه رباب و سرينده غنډې غمخوار شته
 نه ځما له پارسايي سره كار شته
 په دا نورو پارسايانو مي اوس دار^۳ شته
 لا به خو په كوڅو پاتو پرهيزگار شته
 لا به ډير عالم رسوا كا چه دا چار شته
 د ساقى منت را باندې په بار بار شته
 چه ئې نه پياله په لاس نه ئې نگار شته
 چه دسته ئې د گلونو په دستار شته
 ځكه وصل د هر گل په څنگ كښ خار شته
 لخلخه به ځنى پيرى چه خريدار شته
 نن خوشحال د زړه داد د عشرت وركړ
 دا خو ورځي غنيمت دي خو گلزار شته

خو په باغ او په بوستان كښ لا لاله شته
 نن د غم له ما نه ليرى ليرى گرزي
 كه مي يار په لاس باده واخلي ساقى شى
 را يې وښيه چه څم تر پښو ئې پريوزم
 د بهار په زيبا گلو ډير ويريرم
 د بهار په سيل تل درومه خوشحاله
 يو خو ورځي چه د گلو پر كاله شته

څه بلا ډير ښه يې د بهار د گلو وخته^۴
 په وخت د ښو گلونو دو ساله باده نوشلى
 په وخت د ښو گلونو په خلوت دننه ناست يې
 هر گل وته چه گورې گوښى گوښى ئې نگهت وي
 په سم دى كه په غره دى د بهار خاص گلونه
 كه ژر درپسې نه وي د خزان سلى سخته
 د زړه اندوه د واړه دا عشرت يوسى يكلخته
 را ووزه ننداره كړه ناسوتى شيخه بدبخته
 په رنگ سره يو ندى نه يو سم د بل له رخته
 آخر به ئې رزون وي د گلونو له درخته

۱. هر څه بس كړه.

۲. وار.

۳. ساز و سرود د ساقى سترگې.

۴. دا بدله په چاپي نسخو كښ نسته.

چه تعین^۱ دا هارگره سلی راشی په چمن کښ
 گلونه د لاله لکه بادشاه پریوزي له تخته
 چه کښته پورته زانی مرغاوی تله را تله کا
 خوشحال خټک خوښ کړی په جهان کښ دا دوه وخته

څه به وایم د دې نفس له آزمینېته^۲
 چه پکښې د دواړو کونو مراد مومې
 د کیمیا د بوتی گل کله مونده شی
 د سړیو په غفلت پوری حیران یم
 بیا به ځله څوک طلب د دنیا کاندې
 که تر سر لاندې بالښت کښیردی د پرونو
 د دنیا مینه په مثل د خارښت ده
 د صحرا په کانی رخه^۳ د شیطان شوه
 د زیره مینه په مثال لکه پتنگ ده
 نفس آدم دې را یستلی له بهښته
 هغه چار د تر نظر لاندې کا زشته
 چه د پښو تلی گلگون نشی په غوښته
 چه په گور کښ توری خاوری هونږه نشته
 چه ئې خلاص نه وی یو دم د کار له کښته
 عاقبت به تر سر لاندې کاندې خښته
 هیڅوک نه وینم خالی له دې خارښته
 عیسی سر په مخکه کښینود له بالښته
 چه د گوی خښتن وکله هورته رغښته
 غم ئې واړه د آشنا د بیلته دې
 د خوشحال څه سړیکار شه له جوړښته

څه به ووايي خوشحاله
 د هغه مرغه څه نوم دی
 هم بیچون هم بیچگون دی
 هم بې سره هم بې پایه
 په یوه نفس آلوزی
 دې میوه د هغه باغ خوری
 له تکمیله له کماله
 چه په اورکښ لری ځاله
 هم بې مثله بې مثاله
 بې وزره هم بې باله
 خو عنقا درومی څو کاله
 چه ئې ونه نا نهاله
 چه په دا مشکل خبر شی^۴
 ځان به خلاص کړي^۵ له جنجاله

څه د بدو یرغ و چه ماښام را باندې وه شه
 څه خوښی د ده وه، چه بیا ژر پسی اندوه وه
 دا ژوندون هیڅ ندی چه می ساه وینی دا خلق
 ما وې زړه می سنگ دې، چه په هیڅ به نرم نشی
 ما د معظم په لیدو مینه ماته نه کړه:
 رنگ ئې تر خوی ښه و، خوی ئې لا ښه و تر رنگه
 دریغه دریغه دریغه که ئې مرگ په بد لیده وی
 زور و ستم نه و، نه څه جنگ توری نیزي وې
 زه یواځې نه یم ډیر عالم پسی کباب دې
 تندر و یا توپ و پری می تخنی تخنی زړه شه
 چا وې چه په رنځ کښ معظم^۶ په خوب اوده شه
 زه په ځان پوهیږم اوس می کار لکه د مړه شه
 راشه که ئې گورې په ژړا ژړا اوبه شه
 څه د قضا رنځ و په هفته کښ څه و څه شه
 گل و د گلابو شگفته شه نور په تله شه
 څو به می پری ورکړل ولی مرگ میلمه د ده شه
 بل علاج ئې نه و، د ده مرگ د خدی په کړه شه
 آه دې پسی کیږی روزی نه و روزی نه شه

۱. چه تعینه دا هارگره سلی شی په چمن کښ.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. حسد، کینه.

۴. محشی ورته لیکلی دی، چه مراد له دې همه مذکوره حقیقی زړه دی.

۵. خلاص کا.

۶. معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی و، چه دا بدله ئې د هغه په مرثیه کښ ویلې ده.

ښه تاريخ ئې راغی "بې بدل معظم"^۱
خوشحال د ده نيکه دی، د نيکه ئې داغ په زړه شه

څه لره زړه می وړې چه د زړه ساتل د نه زده^۲
تل په اوبښو وینو همیشه ژړا آهونه
ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لره بویه
کله د طوطیانو په گفتار کښی دا لهجه ده
روغ عالم به چیری د دردمن په حال خبریری
څه زړونه ئې وړی ستا بارخو پریشانی زلفو
ستا دا سور پیزوان چه فتنه گر دی بې حساب
چیری به له دله یو ډک مهر را بر سیر کړې
څه پوښتې خوشحال د بیلثانه په اشتیاق کښی
ستړی په منزل پوهیری تبری په اوبه زده

څه غم د نعمتونو چه اختر راغی درویشه^۳
یو گل می په دا باغ کښی ناگهان په نظر کښیووت
چه ما وکړه پوښتنه دغه گل له حقیقه
نافې چه له اوله خپل ځگر وکړ سرې وینی
په خو به د ویشتلو لا احواله نه خبریری
له دو اويا مذهب سره به ساز وکړې له دله
خوشحال که خبر شي په تحقیق د عشق له کښه

ځان چه پیژنی که گوري ښه هغه
واړه زړونه فراغت وی په ښادی کښی
سلامت لره ئې نور عالم پیدا کړ
یا یاری یا اغیاری ده که ئې گوري
چه تر تا نه وړاندې وروستو ځی مله ندی
چه په عشق سره ژوندی دی هغه نه مری
چه دروغ تر خوله و باسی کله خوله ده

هیڅ حجت له هیچا مه کوه خوشحاله
هر چه تا وته څوک وایی ته هغه

ځما عشق په هغه شان دی لکه وه^۴
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې
خر خښې د لکه وې په هغه شان دی

ستا خاطر هغه سندان دی لکه وه
قول عهد می همان دی لکه وه
فتنه گر د سور پیزوان دی لکه وه

۱. کلمات د "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (۱۰۹۸) راغی، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.
۲. تا د زړه ساتنه زده مست یم می پرست یم گڼه.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښی نسته.
۴. له خویش.
۵. دا بدله په چاپی دیوان کښی نسته.

د رقيب خبره مه نغوړه اې ياره
د بنو په ناوکیو د غلبیل کړ
په خاطر باندې می دغ دی ستا له لاسه
بل گمان فکر خاطر لره در موړه
چه د زړه هسی پرې ناز کوۀ دلبره
په خوشحال د خاطر گران دی لکه وه

د اسمان په حکم څه فتنه بر پای ده
بندیوان ئې اورنگ زیب لره روان کړم
پښتانه می چه حال ووینی کباب شی
لوی هلک می نندارو لره را درومی
زه هر چا وته موسیرم ترې تیریرم
نه یواځې په ما ظلم، ستم وشو
په هر ځای می په څوکی راځی فوزونه
په ولاړ کښ هاتی شمار په یوه غره دی
زړه می درست سوری سوری لکه غلبیل شو
گنډی وی چه بازی بیا را وچار وزی
که په اور کښ د سرو زرو وښی پریوزی
نوری واړه تکښې تار په تار خپرې شوې
د خوشحال خټک تکیه په یوه خدای ده

د جهان خونې همه د هغه کس ده
د ښه مخ له نندارې چه نظر نیسی
که سوگند راځنی غواړې هم به وکړم
ډیری مینی آشنایې څه په کار ندی
چه دوه ښه خواړه مین سره دلگیر کا
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ می ډیره ویره د عسس ده

د عشق بخره ازلی ده په جنگ نده
په قسمت ئې له ازله ده راوړې
خلقې ئې سره درغتی^۲ ککر کړې
تل د یار د صورت نخښی پکښی گوره
دا پیاله چه ما نوشلې ده پرې مست یم
د اغیار سره یو دم ناستی ښه ندی
د گلونو په موسم کښ هغه خوار شول^۳
لیچی څه لره غړی توره وکارې

په کتاب په مسئلو په فرهنگ نده
دا د سولو بخره اوس د پتنگ نده
لا د مستی د غمزې توره رنگ نده
له دننه آئینه د زړه رنگ نده
دا پیاله می د شرابو د بنگ نده
هیڅ خپلوی می د زجاج او د سنگ نده
چه گلرنگه معشوقه ئې تر څنگ نده
که د خوارو د وژو په اهنګ نده

۱. محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښ جکوڅه او غولی لیکلی دی.

۲. ټولی، له یوې خوا.

۳. هغه گرم دی.

که زه نه یم لیونی په آهو سترگو
مسله می د آهو پسې لنگ نده
کله کله خوار خوشحال و ته نظر کړه
د عاشق نمځنه هیڅ عیب و ننک نده

د مجاز عاشقی عین حقیقت ده
تر ثرا تر ثریا که فهم وکړې
په جهان به هیڅوک نه و که عشق نه وی
چه په مینه کښ یو زړه او یو زبان وی
دا یوه وینا د زړه په غورو وروې
سر د درومی مال د درومی پت د نه ځی
چه یو ځله زړه د چا په مینه بند کړې
چه د نیت غلطی لری بلا به ورشی
چه ئې خدای ورکا و چا شکر د کاندی
په تیره الماس د پاسه قدم یښی
چه کڼو ته نصیحت وایې خوشحاله
وايه څه فائده ستا د نصیحت ده

د سپیرو خاورو غوغا ده
و حباب و ته وگوره
گمان نکړم چه به ستا شی
چه به کاندې فنا کیږی
د هلكو لوبی گوره!
ته لا طفل د اونۍ یې
دا درگاه یوه بوډی
چه ئې یو ځله اړاند کا
راشه وگوره په سترگو
خو یو وهم خوب و خیال دی

د نور چا نده خوشحاله
ستا د خولې وینا هم ستا ده

درته چا وې چه د یار سره جفا کړه
چه د پله خاوری د سترگو لره غواړی
هغه ته یې چه له ما د محبت کړ
که په اور می کښینوې په اور به کښینم
د بادشاه د گدای څه و د یاری
که ځما په مرگ د زړه دی تیغ را واخله
د اغیار سره وفا، مهر خندا کړه
د هغه سره فتنې جنگ و غوغا کړه
که غه هونبره مینه ما سره نور چا کړه
چه د ځای په سترگو کړم راته د شا کړه
څه کړم خدای می ستا په مخ مینه پیدا کړه
د قصاب غنډی می بند په بند جدا کړه

زه خوشحال څه جيواري د سبکل نه يم^۱
د دنيا خونه مي ستا په مخ بيديا کړه

د ماړه تر فهم هيڅ نده غنمينه
په تونگو باندې اطللس لکه شپې وي
و مجنون ته د ليلي خبرې وايه
هغه خدای چه د هجران غمونه را کړه
خدایه کله به ديدن د آشنا را کړې
يو ځل بيا په حیات لولیدی په سترگو
ولی وړی ته حلوا ده اوربشینه
په نادار باندې شپه ده ورينمينه
نه له علمه، له مذهبه، نه له دينه
که د وصل بنيادی را کا توان لرینه
چه به زه پرې ماتوم د زړگی مينه
بيا له پسه لکه مردن وي هم د وينه

نمر په کوم لوري پريوزی چرته خيژی
په خوشحال باندې يوه شوه توره سپينه

د گلونو قدر چا زده
په جهان کنې به يو يو وي
چه وفا ور ځنی غواړې
که جهان در خبر ندی
ته بنيادی کړه زه به غم کړم
رنگ د ښه دی خوی د بد دی
زه خوشحال يم ما رشتيا زده
يا بلبلې يا بورا زده
چه هنر ئې د کيميا زده
بې وفا کله وفا زده
ما په تا زده تا پما زده
تا خدا زده ما ژړا زده

د صبا باده گذر په چمن بيا کړه
زه د توان د خرښو لرلی نشم^۲
بې نیاز څه خبر له نازه چه ناز څه دی
زه له خپله بخته چا وته فرياد کړم
خوله می ډکه شوه په شهدو په شکرو
عاشقی که سرا سر واره بلا ده
زه خوشحال کم زوری نه يم چه به ډار کړم
په ښکاره نارې وهم چه خوله ئې را کړه
په چمن کنې رنگارنگ گلونه وا کړه
که د زړه ځما په مرگ دی دا ادا کړه
ستا د سترگو بلا واخلم ناز پما کړه
چه پړون ئې راته مخ و نن ئې شا کړه
چه سحر می ستا د لام و بې^۳ ثنا کړه
ما په ځان د زړه قبوله دا بلا کړه

د دانا په ځان بلا شوه خپله پوه
چه فلک و چا ته عیش و عشرت ورکا
کله ونه د خزان په وخت لغړه
په ناحق ئې په میدان په سمه غواړې
چه می وليدې څو خولې هونبره خبری
پخپل زوی او ورور باور نشته خوشحاله
غافل مشه د جهان له مکره دروه
چه هرگز ئې خالی نه وي له اندوه
هونبره ډیر ورباندې کښيردی څو ستوه
کله بيا خوبی د پانيو پرې انبوه
چه د غرونو غرخه نه گزړی بې کوه
را څرگند شول واره دو اويا گروه

۱. د دې مسرې معنی حل غواړی. په بله نسخه کښې دا بیت په دې ډول دی:
خوشحال نه دیوالیا نه قمار باز دی
د دنيا خونه ئې بيا تالا تالا کړه
۲. د خرښو لرم چه کړې ئې.
۳. ل او ب: لب.

درسته شپه د په کوڅه کښې مرم له سوره
ته په خو بې غمه خاندې خوشحالی کړې
هم می بې حسابه پوری کړه په سترگو
ستا د خوی د زلفو کار سره یو رنگ دی
حال د واره وار په وار راته معلوم شو
خما یار چه میخوری کا په بدل ئې
پکښې زړه د خوار خوشحال دی چه خور نشی
ډمی ورو ورو د شهی زلفینی نموره
لاس می مات شه که د نکړم روره بوره
خما غاړه په ژړا در پسی بوره
د رنجور غنډی می بیا له سترگو توره
سر هوا لوئی دا هونبره سمه کوره
تگه یاره په زړه تریخه په خوله خوره
ولی ما لره راځه د درودو روره
پکښې زړه د خوار خوشحال دی چه خور نشی
ډمی ورو ورو د شهی زلفینی نموره

د ناکس له آشنایې توبه توبه
چه پردې ئې په الماس جراحان پریکا
چه ولور ئې په زرگونو جن بدرنگه
چه په جهل و حماقت دانا ځان بولی
د سفله دی د سفیه دی واره توکی
له هزار رنگه شیخی، زهد، تقوا کا
چه عمل ور سره نشته تش ویل کا
د خوشحال له گویایې توبه توبه
د شونتې له روڼایې توبه توبه
له دې هسی بینایې توبه توبه
له دې هسی کتخدایې توبه توبه
د احمق له دانایې توبه توبه
له خودی خودستایې توبه توبه
د جاهل له پارسایې توبه توبه
چه عمل ور سره نشته تش ویل کا
د خوشحال له گویایې توبه توبه

درخو^۲ خود په آدم خان باندې شیدا وه
چه په منځ کښې دلال نه وی وصال نه وی
پخپل یار پسی ژړا ننه په زړه کښې
چه غوتې ئې شگفته کړه په چمن کښې
چه ئې گل د بهار ستا و مخ ته ونیو
هونبره رنځ محنت آفت ځنی پیدا شو
دا نن شپه چه په ما تیره شوه بې یاره
نن خپل بخت را سره درسته مخامخ کړه
ما وی زه یم چه پیاله لرم په لاس کښې
تر دا منځ د میروگی ژبه بلا وه
په مجنون باندې مینه که لیلوا وه
د عالم سره په زور خما خندا وه
که د زده دا چاره واره د صبا وه
ستا د مخ خوبی تر گلو لا زیبا وه
خو خما د خوار خاطر مینه په تا وه
ته به وایې په دورخ کښې می ماوا وه
چه پرون راته یکلخته شا په شا وه
ولی دا پیاله په لاس کښې د هر چا وه
بس چه بیا ئې ستا جمال په نظر کښیوت
د خوشحال خټک د زړه ځله همدا وه

د یوه بادشاه په حکم شوم اگاه
یا مهدی یې یا عیسی چه را ښکاره شوې
د مهدی او د عیسی د وړاندې څه دی
خیر آباد لره د رایشی لښکره
چه خیبر لره ما بولې قضا کیږی
خواه ناخواه که امر دا دی چه را درمه
امر نهی می قبول دی د بادشاه
په جهان د غلغله وشوه ناگاه
هم د جال هم د دجال واره سپاه
چه احوال د غلیمانو شی تباه
ډیر کارونه هم په حضور یم د درگاه
دا بنده به در روان شی خواه نا خواه

۱. یو راز لرگی دی، چه د خراغ پر ځای ئې د رونا دپاره لگوی عموماً د لرگو خراغ ته هم شونتې وایی.
۲. کد خدایې.
۳. درخو او آدم خان په پښتنو یوسف زوکښ دوه مینان وه چه په عصر کښې د مغولی اکبر پاچا تیر سوی دی، میرو ئې ریار و.
۴. هیله.

دارنده د عریضې ځما د لوریه
زبانی خبری هم لری همراه!

د سپی غل د دروغجن په خوله کنب تل کړه
هر عمل چه سپی کا مضمهر به نشی
که پوهیږې چه د بل جهان حساب شته
ستا د خولې چیننه حنظل ده هم غسل ده
چه د دین دنیا کارنه درته پینښ شی
چه د مینکو د نافې شمیم را خپور شی
ساقی وخت د نو بهار دی شراب راوړه
نن خلل دنی اومی مکړه زاهده
چه یو دم د عشق له اوره خالی نه وی
ستا د مخ په دور زه جهانگیر شاه یم
ستا دا توری سترگی خو توری بلا دی
که هزار ځله شیخی کوی خوشحاله
چه ښه کنبلی در نیژدې نور ئې کنبل کړه

د ښایست سره سل نوری چاری بویه
تل د مینکو بوی روان په بستر نه وی
عاشق یو لکه لیوه په شمال پائی
په سبا پسې ئې مرم نه سبا کیږی
ځما دواړه سترگی جوی ته سبرقد یې
اوس د جونو هوس مه کوڅ خوشحاله
پښتنې جونه ترهیری له دوه مویه
د مجنون ور پسې هونبره رسوائی ده
یوه څرنگه نا بوده آشنائی ده
په ناحقه می نیولې پارسائی ده
ستا د تورو زلفو سیوره همائی ده
که هر څو را څخه پوهه دانائی ده
تر دا هسی وصل به جدائی ده
د خپل یار په مخ اوس ندی مین شوی
د خوشحال په زړه کنب دا مینه ځائی ده

د دنیا د سود دپاره کون او کوره
په درست عمر هغه ځای ورپسی غواړې
په زړگی باندی د توره سوی داغ شی
د لوی غره کنډی پتا باندی پریوزی
د دنیا مینه پتا باندی دریاب شوه
که پدا دریاب کنب هر څو لانبوزن یې
که هر څو پخپل حرص کړې دنیا ټوله
د دنیا د سود دپاره کون او کوره
په درست عمر هغه ځای ورپسی غواړې
په زړگی باندی د توره سوی داغ شی
د لوی غره کنډی پتا باندی پریوزی
د دنیا مینه پتا باندی دریاب شوه
که پدا دریاب کنب هر څو لانبوزن یې
که هر څو پخپل حرص کړې دنیا ټوله

څه خو شرم مروت وته وگوره
چه د پریوزی له پلوه چرته توره
چه د توره یا پیسه ووزی له کوره
چه د کوره د ډوډی وزی نان کوره
ته پدا دریاب کنب ډوب لارې هر گوره
عاقبت به پکښی بیا پریوزی له زوره
دا به واره د اجل سیلی کا خپوره

گورستان لره به هسی شان مفلس خې
لکه وژووي اول له خپلي موره
چه ئې خوښه عقیده د قلندر شوه
خدای به نکا د خوشحال عقیده نوره

دا ښه گل چه ئې کمی د جمال نشته
که وفا بقا ئې هم وي څه به ښه و
عالم زړه په هيڅ خورسند کا چه وصال وي
چه ئې وصف د جمال کاندې تر سره
منو نه منو نه ظلم جور پکښې پروت دي
د خمزې په تيغ عالم وژنی غم نکا
لکه ډک په ښو گلونو په هر کال و
راته څه وايي چه يار پتا مين دي
ما خوشحال وته په زوره نارې وکړې
چا و ما ته خواب راکړ خوشحال نشته

د غليم سره به نکا مکر دوره
بد خوئی به د خپلوانو سره څوک کا
ما چه وليدل اتلس زړه قومه
د محنت په وخت يو مل را سره نشته
په خوښيه کښ زړه لکه زلمي شي
د گزار په ځای اوس نه وينم هوسيه
مگر ډير تر بلا تير په عقل پوه
چه پخپله پخپل ځان پسندی اندوه
د خپل ذات سره الفت کا هر گوره
د راحت په وخت زرگونه وو انبوه
ځوان زلمي تر زړه لا کاندې ستوه
په ځوانی مې له کبلې لیده په کړوه
غر به هم لکه وينښته هسی نړی کا
که غمونه د خوشحال کنښيردي په کوه

دا تاو تاو زلفی ښکاره کړه تر نقابه
زه چه چيری تا ته سوال کړم ته ښکښل کړې
د سمند سمونه سره په وينو درومي
تا به هسی بې صرفه قتلونه نه کړل
لکه څوک چه له تيرو تورو ويريری
چه د کښلی زيا مخ نظير د غواړم
که فتې او خرڅښې د کښليو دود دي
زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
خوله زکوة راکړه د حسن له نصابه

دا ځما زړگی پخپل زړگوتی^۱ نسه^۲
 دا د وړکیو خوی د څه ونيو په لاس^۳ کښ
 زه په هيڅکله د تا له وره وانورم
 که هر څو د شندی^۴ گل څه ښه لیده شي
 چه ئې تل وغوا و غیلو^۵ ته سورې دی
 هر دم دار ئې پخپل کار کښ دې خوښ کړي
 چه یو هم د زړه ساتونی پکښی نسته
 زه خوشحال چه په مزیو باندی تیځ^۶ کړم
 تا ته څه رنگه گیدر شوم رترومی^۷ کسه

د جهان په مخ به ډیر وی ښه مخونه
 کله کله می له حاله خبر واخله
 د فراق په شپه سور کټ په ما سور اور شي
 په ښو می زړه و سترگو ته را گابری
 نو بهار ئې په راتللو شگفته شي
 خو غمزې ښیوې فتني جلوي مانې کړې
 که دا سرې شونډې د لعل غاښ د گوهر دی
 توری زلفی د په لیچو باندی زانگي
 چه ئې یو زمان له سترگو جدا کیږي
 د خوشحال په مخ د اوشیو ځي ورخونه

د جهان په مخ به نه وی هسی تا غندی دلبره
 گلغذاره زلفی ماره شهسواره خوش رفتار
 دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه
 طربناکه گریوان چاکه تل بیباکه تش تپاکه
 غزلخوانه خوش الحانه دُر دندان لب خندان
 عنبر خاله پُر خیاله تل خوشحاله د زړه غوره

د چمن په لوری وخوځه له کاخه
 گل چه ستا تر لاسه دراغی تازه شو
 غنچه گل ستا له خولې سره سیالي کا
 چه گلو ننداره شي انتساخه
 لاس د لا لری شرف د گل تر ښاخه
 خوله ئې باد په طماچه کړله فراخه

-
۱. زړگوتی کس.
 ۲. دا بدله په جاپی دیوان کښ نسته.
 ۳. هسی نس.
 ۴. په لاسو.
 ۵. یوه ونه ده چه ترخه میوه لری په هندی ئې پکائن بولی.
 ۶. چه ئې تل د غوا د غیلو نه بیور دی.
 ۷. د دی کلمی معنی نسو را ښکاره.
 ۸. تیځل یعنی د آس تند توپ.
 ۹. عیناً ولیکل سوه.

د ښه ممخ خوبی د ښه ده لا تر گله
 چه تر اور تر اوبو وزی هاله ور شی
 غه خبري چه بې ستا له مخه کیږی
 په بیمار و سترگو تل پهی^۲ کښینوې شی
 د خوشحال په لیمو پښه کښیرده گستاخه

د خوبا له بې نیازی سل آوخه
 د یاری په کار و بار کښ فهم وکړه
 ځان او زړه صبر آرام ئې له ما یووړل
 که جهان په تا ښندم ته ئې قبول کړه
 هر چه نن د محبت په اور ورپته شول
 ډیر بندی ئې د ذلفینو په کمند شول
 خوار خوشحال چه پکښ پریووت وتی نشی
 څه بلا یی د شهی چاه زنخه

د شرابو مستی زر شی نیست و هسته
 چه می نوم په جهان لاړ شو د رندی
 که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وی
 نه یاری شته نه خپلوی واره غلول دی
 د ښادی په امید اوسی په غم کښ
 د مقصود د گوهر په لوی درباب کښ پریووت
 په ادراک له قعره نه گوری ساحل ته
 د عاشق خاطر او خیال لکه درباب دی
 لا یزاله مستی نه درومی له مسته
 د رندی کار به نه پریووت له دسته
 د آزادو آزادي ده له المسته
 چه خبر شوم د وگړی له برسته
 تل په شپه پسی را درومی ورځ پوښته
 غواصان پکښ غوټې و هی په مرسته
 هغه کب چه ویره ووینی له شسته
 چه خپه ئې کله لوړه کله پسته
 د خوشحال له زړه د یار محبت نه څی
 لکه مینه د خپل بت له بت پرسته

د سبا نسیمه! راشه و گلشن ته
 زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دی؟
 زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا
 د لیدلو په ننداره ئې نه مریږم
 ته خوبا، د شقایق په زړه کښ داغ ږدې
 قهر مهر د د ورځیو په منځ وینم
 کله جنگ و خرڅینې کړې کله مهر
 که د ما په مرگ د زړه دی دایم زه هم
 اوس د اور را باندی بل کړه په ستنه^۳ شه
 د گلونو انتظار دی شگفتن ته
 د گلزار له حاله څه وایې زغن ته
 زه دایم په سجده پروت یم ووثن ته
 که هر څو په څیر څیر گورم و دیدن ته
 چه په شن^۴ شین درومی و چمن ته
 د جبین تخته د ښې و لوستن ته
 زه په زړه ساده حیران شم هوښه فن ته
 ستا جفا جور نزدې کړم و مردن ته
 چه لوگی د ننه نه وزی پیرهن ته

۱. د شاه د پوزی.

۲. پتی.

۳. محشی زندی تر لاندی کښلې ده، مگر په بله قلمی نسخه کی مخ لیکلی دی.

۴. زر راشه گلشن ته.

۵. تر دې کلمی لاندی محشی ناز او خیال کښلی دی.

۶. ستنه یعنی واپس او تر شا.

که تل ستا له لاسه توره د ستم وی
ما خوشحال قبوله^۱ کړې وگردن ته

د ښایست په کار کښ نه لرې څوک سیاله
هونږه کبر خیال چه ستا دی د چا نه دی
ستا په تش لیدو ځما د رنځ علاج شی
تا ویشتلې یم پخپل گزار پوهیږې
پرې د صبر پهی ږدم وایه خسا^۲ کیرې
جگی جگی ماڼی مه کوه پخولا شه
خرخښو فتو د مرگ وټه نیژدې کړم
راته گوته ښوروي نا خواله وایې
د ځانې د توری ځای نشته په عشق کښ
معشوقې وټه مری اوسه خوشحاله

د یار غم به په تنها صورت زغممه
چه دا اوسې مې غمازی د فراق دی
همیشه ئې پدا فکر درمانده یم
ملا مت ئې د عاشق د سر بگری ده
د هجران د آتش لا لمبی تازه شی
آشنائی له جدایی سره ښه ده
له طبییه خلق هیله د شقا کا
دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
زه ئې ځکه په گریوان کښ تویومه
چه د خور خاطر علاج په څه کومه
دا بگری له سره چرته اچومه
خو د صبر اوبه زه پرې پورومه^۳
د مرهمو قدر داغ څخه گڼمه
زه خسته د خپل طیب له لاسه مرمه
یاره ته چه جدایی جدایی وایې
زه خوشحال د دې خبری توان لرمه؟

دلریا پسره راشه
چه د ښهر ښایسته دی
سر تر پایه وایه نازی
په خورو خبرو شهده
چه د نه وینم هیڅ عیب
توره شپه د توری زلفی
د راتلو لاری د گورم
څه به وایم چه بې تا مرم
چه پسو تر و تازه ځې^۴
ای زیبا بشره راشه
تر هر چا بهتره راشه
ځما ناز پروره راشه
په خندا شکره راشه
تمامی هنره راشه
په ښه مخ سحره راشه
ای ځما دلبره راشه
ای په زړه خبره راشه
د چنډې شجره راشه
چه د نه وینی نور پوند شی
د خوشحال بصره راشه

-
۱. ما خوشحال ده قبوله کړې.
 ۲. محشی میانه ورته کښلی دی.
 ۳. یعنی بدبوی او متعفن.
 ۴. په خوله او په نفس سره اوبه څاڅکی څاڅکی پاشل.
 ۵. یې.

دواړه شونډې کړه په بيارته
 زه چه ستا و مخ ته گورم
 گل له شرمه خولې پرېږدې
 که می وار درباندي جوړ شي
 گله دا درباندي^۱ بنايي
 که وفا کا که جفا کا
 آئينې و ته نظر کړه

دُر ريزی وکړه خپل يارته
 زړه می نه کيږي گلزارته
 چه نظر کا ستا رخسار ته
 منتظر یم و خپل وار ته
 چه خير خير گورې و خارته
 نار، دم مه وه اغيارته
 که د مينه شي گلزارته

راز و چا ته کړی خوشحاله
 چه د نه گوری څوک راز ته

د دلبرو په ستاينه
 ناترسی د دیو گوره
 زه به ولی هسی خوار وم
 تل ئې خیال د تورو زلفو
 چه جمال ئې را په یاد شي
 د زړه سود د ده د قد کړم
 نه سلام شته نه پیغام شته
 په ارمان ئې ورځ و شپه مرم
 سپينه بږيره نده غم ده
 چه نه زر وی نه خوانی وی
 پدا هونبره ډیره مینه

ما پخه کړه خپله ينه
 چه په حال نکا پوښتنه
 که د حال وی گويړنه^۲
 شندي کا په زړه دننه
 لاله گل ته کړم کتنه
 په شمشاد په سبرونه
 نه ئې پيک شته نه ئې ژمنه
 يوه نه لرم نیازمنه
 ډيره مه کړه لټونه
 عاشقی ده دروغژنه
 يوه نه لرم مينه

چه خوشحال نده موندلې
 دغه دی دغه غوښتنه

درسته شپه دی په کوڅه کښ مرم له سوره
 ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې
 ستا د خوی د زلفو کار سره یو رنگ دی
 حال د واره وار په وار راته معلوم شو
 ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې

لاس می مات شه که د نکړم روږ بوره^۳
 ځما غاړه په ژړا در پسی بوره
 سر هوا لولی دا هونبره سمه کوره
 تگه یاره په زړه تریخه په خوله خوره
 ولی ما لره راځه د دردو روږه

پکښی زړه د خوار خوشحال دی چه خور نشی
 ډمی ورو ورو د شهی زلفینی نموره^۴

۱. ورباندي

۲. گرويړنه.

۳. که ونکړم روږ پور، په دی بدله کښ د سور، تور، پور، روږ، نمور معاوی تحقیق غواړی.

۴. چه خور نشی.

۵. محشی ورته کښلی دی: یعنی ږمنځوه.

دم به نه وهې له خپله زور زره^۱
 چه وټا وټه نيژدې شي هغه تور شي
 يو يو هور^۲ دى چه شاهين ځني آلوزى
 د صبا په ياد نشاط وي د گلوڼو
 پيښکښى غواړي د اوبښو مرغلري
 د خوشحال شعر حلوا دى د شکرو
 ستا په دا حلوا څه کار غل خوره خره

دواړه زلفى ئې پريشانى په خوشانه
 له مستى ئې سر تور گريوان شليدلى
 په خمار ئې سترگى سرې وبله اوبتى
 سپينه خوله ئې ځما غور وټه نيژدې کړه
 زه خورې زلفينى ستا په پالنگ راغلم
 هر عاشق لره چه هسى شاه ور درومى
 حو پيالې ئې پياپى و ما نه راکړې
 چه له هسى رنگه حاله خبر نشوې
 عشق راغلى د توبې په ماتول دى
 دواړه سترگى مى چه ستا په لور دوخته شوې
 په مانې مانې ئې خوره مزه ئې اخله
 په لکونو په کروړونو د بها دى
 ما وې ته ځما د تورى شپې خراغ يې
 چه لاله غندى دا هسى دلخوخته شوې
 چا د اور در لگولې دى خوشحاله
 چه لاله غندى دا هسى دلخوخته شوې

ذري ته چه هسى برينې منوره
 وايې لار د ختو نشته و اسمان ته
 د عشق شور که د عاشق د زړه قضا وى
 هم د خلقو ملامت هم ستا ناسازى
 راز ئې ولى ښکاروه ښه چه په دار شو
 وير مى دا دى چه له کښلو به جدا شم
 زه به غور د ناصحانو په پند نه کړم
 وايې ومړه چه د زه له غمه خلاص شم
 د خوشحال ژبا په دا ده نور څه نه ده
 چه په مهر ورته نه خاندې دلبره

۱. دا بدله په چاپى ديوان کښى نسته.

۲. که ئې ووينى.

۳. محشى ځاله ورته ليکلى ده.

۴. يعنى اوروه.

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره:
 مرم چه جدا کيرې ته می روح يې که پوهيرې
 بخت می مَرور شی چه په نورو دِ نظر شی
 هر حسن دِ ډير دى دَ ليلا تر حسن تير دى
 ډيرى دى نگارى هوسى سترگى پرى وارى
 شونډى دِ ياقوت دى غاښ دِ دُر دَ زړونو قوت دى
 لام و بې ئې ځبيښه چه ښه کښلې شی در پيښه
 ډير دَ ملک شاهان دى چه دَ کښليو غلامان دى
 تل له ډيره خياله خو پيښې کړې له خوشحاله
 هم روغه، هم جنگ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نيسى جانانه، دَ شرابو پيمانه
 معنى په چغانه، راشه بيا کښيرده ليندى
 کور دى دا که بتخانه، پکښى ټوله جوڼه ناستى
 پاس په سر دَ آشيانه، تور کارگه قمر تر لاندې
 گوره جوړ دام و دانه، زلف خال د هغې مستى
 په گيسو کښيرده شانه، چه دَ مښکو بوى لا ډير شى
 عشق مجنون کا فرزانه، شک گمان نشته پدا کښ
 ته عاقل زه ديوانه، څه مو روخ دَ ملگرېه^۱
 دا غزل دى رندانه ما خوشحال خټک ويلي
 ما خوشحال خټک ويلي، دا غزل دى رندانه

رنگينه کالى اغوستى را ښکاره شه ناگهانه
 خداى دى تا له وړيو سترگو نه وژغورى دلربايه
 هغه دم چه تورگيسو پخپل صورت باندې خپاره کړې
 ځان و زړه می هم چاپير ور سره درومی اې نگارى
 دين و زړه صبر و آرام راځنى ولاړل اوس پوهيرم
 دَ يارى دَ آشنایى دودونه هيڅ له تا پټ ندی^۲
 ولى خو کرم په خوشحال باندې خاوند کړکې نادانه

زړه می بيا واله مجنون شه ښه چه شه
 هغه غم چه په مثقال په شیرشاهی و
 بې دَ يار د مخ له خياله بل فکرت می
 دَ وصال په وخت می قد لکه الف و
 لکه قدر دَ وصال را څخه نه و
 پخپل يار پسى مفتون شه ښه چه شه
 اوس تر منو لا افزون شه ښه چه شه
 له خاطره نه بيرون شه ښه چه شه
 په هجران کښ لکه نون شه ښه چه شه
 چه په بخره می بيلتون شه ښه چه شه

۱. ته عاقل زه ديوانه څه مهرخ د ملگرېه.

۲. دودونه پټ ندی له تانه.

په هوا په اشتياق ئې د سرو شونډو
 زړه هر گور په غيرو چارو مبتلا و
 زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم
 هيڅ مکتب له يوه فيضه خالي ندی
 عاشقان په عشق کښ هر کله زبون وی
 چه ئې توره د غمزې راته په لاس کړه
 چه ئې پښه د دلبرې په رکاب کړه
 د خوشحال زړه ئې شگون شه ښه چه شه
 که می وینی درست لېمون شه ښه چه شه
 چه له غيرو چارو ستون شه ښه چه شه
 چه د هند پلار می یون شه ښه چه شه
 چه می خای د سر زنگون شه ښه چه شه
 که می زړه په عشق زبون شه ښه چه شه
 که می آس ورته هارون شه ښه چه شه

زړه را پسې سر شو راته وایی چه وئیره
 تش شه له خروشه، خو په تاکیږی له جوشه
 ظلم جور ستا دی چه په نر ناحق پما دی
 سوی لوغږن یم، تل په آه و په شیون یم
 اوس خو بې پروا یې که زه و مرم بیا به وایی
 څه وایم چه څه کړې، سراسر واړه ښه نکړې
 تله دی تیریده دی ښه له ها چا سره ښه دی
 کبر لوئی مکړه چه دعا گټې هغه کړه
 وایه وایه له ویلو مه دریږه
 ژاړه ژاړه ژاړه په سبا بیگا نخولیره
 مکړه مکړه مکړه له آزاره و ویریره
 وسم وسم وسم درومه اور در ولگیره
 مرمه مرمه مرمه خو لا پایم وپوهیره
 جگی جگی جگی په رشتیا می مه قهریره
 ښه کړه ښه کړه ښه کړه د نیکخواه خبری نغویره
 وینه وینه وینه ولی مهر کړه تیریره
 ریردی غاړی غږونه د خوشحال په فریادونه
 واوره واوره واوره راشه څه خو و کروهیره

زه یو یار غواړم زیبا ښه
 ښایسته په شیر جهته
 خو د ښهر ښایسته دی
 تن ئې ښه د گل تر پانیو
 دواړه زلفی عنبر پاشی
 توری سترگی توری ورځی
 تنگه خوله حقه د لعلو
 گبینه ئې سر د ژبی
 گلریزی کا په خبرو
 څږه نیاز و څږه ناز وی
 که می وژنی تیغ را واخلی
 که هوا ده د ښه مخ ده
 هر چه دا هوا ئې نه وی
 سر تر پایه دلربا ښه
 هر اندام جدا جدا ښه
 دی په حسن تر هر چا ښه
 تمامی قدر و بالا ښه
 گلغدار تر لاله لا ښه
 تور بانډه اوږده والا ښه
 غاښ ئې دُر قیمت بها ښه
 دواړه لب ئې تر حلوا ښه
 تر شکرو په خندا ښه
 په جفا ښه په وفا ښه
 د ده تیغ لگی په ما ښه
 نشته ښه تر دا هوا ښه
 هغه ندی په دنیا ښه

دا غزل چه خوشحال ووې
 څوک به ووائی تر دا ښه

زمانه راته په څو پرته په څو وه
 ودانی ئې په ډیر غم په ځگرخون وه
 د بیدردو یاری ما غم کښله
 تندر تل په مناره باندی پیوزی
 حق نا حق ئې وچ لاند وبله کښینول
 زه ئې واخیستم خونی مزی درو وه
 ویرانی ئې راشه گوره په څه دو وه
 چه می ولیدله سر تر پایه جو وه
 د خسوف بلا د میاشتی په پرتو وه
 ظالمی د اورنگزیب پره د لو وه

هغه تور هندو بچه به چرته غواړم
چه ځما د زړه متاع باندې گرو وه
د زړه نوی ښه یاران و خدای جدا کړه
د خوشحال د زړه دمه په هغه نو وه

زه خبر ور ځنی نشوم بهار تیر شه
د گلونو لڼ وایه په بل پیر شه
حیف دا چه د گلونو عمر لږ دی
په جهان کښی د اغزیو عمر ډیر شه
د بهار بلبلې نه راځی په سیل^۱
مگر زړه ئې د بهار له سیله سیر شه
هغه گل چه د حمل و په جوزا کښی
ځای ئې پاسه په سوات یا په بونیر شه
خوږ ژوندون جدا له ښه شیرینه یاره
په ما خوار باندې یا زهر یا گنډهیر شه
هونبره غم د بیلته لږی په زړه کښی
د خوشحال له دله گڼبت د بهار هیر شه

زړه می یووړ^۲ یو خورد ساله
په دوو زلفو عنبر پاشه
توری سترگی ئې تور زاغ دی
بنایسته پری مثاله
گلغذار ئې لاله گل دی
دواړه ورځی ئې هلاله
تر ښه قد و تر قامت ئې
را پیدا د باز له ځاله
تر ویل ئې نه رسیږی
غابښ ئې د شونډی ئې لاله
تر یانه پوری پوچی^۳
سبر هم بې اعتداله
دلربا شیرین مقاله
د خطا د ملک غزاله

د خوشحال معشوقه دا ده
خوله ئې میم زلفی ئې داله

زه هم چیری فرزانه وم فرزانه یم لا تر اوسه
جدایی نشته وصال دی ځنی بعد هم خیال دی
چه راغلی په جهان یم خبر شوی پخپل ځان یم
په عالم ځما خبری، خلق کا په نیژدې لیری
چه د مخ پلو ئې واشو، یو مشال و چه نما شو
چو د مژگان دی چه بلا د ما د ځان دی
چه ئې ځان سره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم
هغه بحر چه محیط دی په افراط او په تفریط دی
تل بیخوده دیوانه وم، دیوانه یم لا تر اوسه
له هغه چه همخانه وم، همخانه یم لا تر اوسه
د رازونو خزانه وم، خزانه یم لا تر اوسه
په وگړی افسانه وم، افسانه یم لا تر اوسه
هغه دم پرې پروانه وم، پروانه یم لا تر اوسه
ورته عمر نښانه وم، نښانه یم لا تر اوسه
له عالمه بیگانه وم، بیگانه یم لا تر اوسه
دغه بحر در دانه وم، در دانه یم لا تر اوسه
هغه شان له خپله یاره بې وکښله بې ریاره
زه خوشحال چه یگانه وم، یگانه یم لا تر اوسه

ستا په ورد سر فرازو
ستا ملالو سترگو پوچ کړ
تل سجود دی د بې نیازو
واړه کار د سحر سازو

۱. د بهار په سیل نه راځی بلبلې.
۲. زړه می یووی خورد سال.
۳. بوخی.
۴. ځنی بعد و هم خیال دی.
۵. چا.

ستا پوه وينا تيری کا
سپين او سره د دنیا دارو
تر هزار سخن طرازو
د عشق گنج د جانگدازو
د خوشحال وېل هم وار وې
راشی ای نوا نوازو!

ستا په سترگو کښ فتنې کاندې خوابونه
که ته زر حجا به ینسې په مخ کښ
د جنت حوری که وگوری ستا مخ ته
که شعلې د را ښکاره شي له جماله
زه چه ستا د بيلتانه په لمبو وسوم
ستا د خیال میلمه می ناست دی په کوگل کښ
تا وې ما وټا ته ډیر ځله خوله درکړه
زو وټا ته دعا کړم ته ښکښل کړې

توری زلفی دی هم ډیر لری تابونه
را ښکاره وې ستا جمال تر حجابونه
نور به واچوی له شرمه نقابونه
لور په لور به سر خرگند کا آفتانونه
نور می څه دی د دورخ په عذابونه
تل می خوری د زړه د غوښو کبابونه
د یاری په کار کښ هم شي حسابونه
هم لتا ښائي دا هسې خوابونه

ته چه حال د زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښې کتابونه

ستا د زړه سختی می سر تر پایه ولیدله
څه خورا ښکاره شوه په ځېل د سترگو ولاړه
نوره دنیا نشته چه څه وه را څخه خلقه!
ناز که کرشمې دی که غمزې فتنې جلوې دی
گل چه شگفته شي عندلیب باندی نارې کا
یاد می هغه وخت دی چه په شپه به سره ناست وو
اور چه په ځان بل کړې پخپل ځان باندی لگیږی
تل گونه وهلې، هر زمان ساړه آهونه

سنگ به سینه ووړ کړی ستا له هسې سنگه دله
ما وې د آسمان بریښنا وه نه می بیژندله
وار په وار می واړه په دلبرو وښندله
اوس می په دا کار کښ سره درست وپسندله
نشته یوه کښلې چه پرې وبولم بدله
شمعی به ژړا کړه، صراحی به خندیدله
اوس می دا خبره په زړه ښه ولگیدله
ما چه عاشقی کړه خود په ما به دا کیدله

سړې لمبې ئې بلی د خوشحال خټک په زړه کړې
سړې ختی آغوستی په دا لاری تیریدله

ستا د راغلو منت ډیر لرم نسیمه
و صبا وټه ئې هیڅ بیخایه نه دی
د بلبلو بې خودی بې غایه نده
بیم د هجر د هر چا سره جار وژی
گل بلبل سره ښه وصل لری دریغه
کله وصل د خپل یار کله هجران وی
د بهار په وخت چه گڼت د گلزار نکا
په بلبلو د گل بوی لکه وصال دی
هر ورق ئې معرفت د کردگار دی
کله هر لوری ته گل د بهار گورې

چه گلونه غوړوې ځما په سیمه
چه خبر شوم د گلونو له تسلیمه
چه مستیری د گلونو له شمیمه
هیڅ عاشق به خالی نه وی له دې بیمه
که دا چار همیشه وی مستقیمه
سرښته د عاشقی ده دا قدیمه
هغه څوک به اندیښنه لری سقیمه
که ئې رنگ په سترگو وینی ندیمه
و هر گل وټه کاته وکړه حکیمه
کله نه وینی یو گل پخپله سیمه

یو می یار دوهم گلزار ساز و ساقی شته
 نن می کومه اندیښنه له غین و میمه^۱
 د گلزار په اشتیاق دی په خزان کښ
 په خوشحال باندی کرم وکړه کریمه

ساقیا آتش مزاجه
 د شرابو پیاله را کړه
 نه یوه پیاله د میو
 زه او می ای محتسبا
 ورگدا د میخانی شه
 د رندانو بازار تود وی
 صومعې ته تله له دیره
 د ساقی پیاله را واخله
 ساقی هر کله د وینم

د بلورو پیاله ډکه
 د خوشحال ده احتیاجه

سپینو وازدو لره ورغله پیشو
 د عاشق په زړه کښ خیال د معشوقې وی
 د لولۍ پرتوگانې پیسه پرانزې
 په خالی کیسه به نه رسی تر کامه
 د هغو بخره خواری ده تل تر تلو
 چه په هره کوڅه گرزې هرزه کار شی
 خوله به ونسی له وازدو نه په څو
 د هندو په زړه کښ فکر د ټیکو
 محبت ور سره نشی بې پیسو
 څه حاصل که بوعلی شی په کسو^۲
 چه زکوۃ خوری د کتاب په مسئلو
 تر دا هسی گڼت زنجیر ښه دی په پښو
 یو خوشحال څه زړه کباب ندی لاتنه
 تا د خلقو زړونه کښینول په لمبو

سپینه ږیره د مردانو کد خدایی ده
 د سړی چه غاښ په ځای وی ږیره سپینه
 د خضاب ځوانی د چا ده د احمق ده
 زوړ سړی د زوړوالی اندوه نکا
 زاړه مرد لره لیده د دلبر څه دی
 شیخ به کله عاشقی له لاسه پریښوه
 توری ږیری سره وصله نادانی ده
 شیخ به ولی ننداره د کښلیو نکا
 که خوشحال په عمر ولاړ تر آویا تیر شو

زوړ خوشحال چه د دلبرو دیدن غواړی
 د دلبرو په وصال کښې روڼائی^۳ ده

۱. غین و میم یعنی غم.
 ۲. کسه له قصې څخه مفغنه شوې ده.
 ۳. برنایی.

سپين نمری^۱ اغوستی په پښو سرې کونښی نو خطه^۲
 سل د سره کښینی وایه یو تر بل بهتری
 بخت غنډی ناگاهه ځما خوار کره سیده شو
 وایم^۳ چه که وایه زاری زه راوړم خپل کور ته
 راشه سر می پرې کره لا به ښه شم په وفا کښ
 ډیر په دریاب کله شی وایه مټ کا د وتلو
 لوړی لنډی نوروز ده خوشحال ده غوره کړې
 نه لوړه نه لنډه په قد ښه روغه وسطه

سترگی د مستان دی ځما زړه ښیننه مهینه
 سپین سبا د گوره د ټیکي په شفق بند کړ
 کښلی دی که گورې چه مخ پټ کله څرگند کا
 وایه به سبب د بد اصلاؤ د هنر وی
 مست په بهار راغلې په سرود دی گوتی کښینوې
 چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه و
 تل جام دی د شرابو ستا له لاس توبه په شونډو
 حیات لایزال به د حاصل شی که باور کړې
 د عشق^۴ د محبت د ناوی مهر ماسوا دی
 هر څو ئې که پټه، په پټې کښ وی ساتلې
 کله منت اخلي د یوې گیلې دپاره
 زانې بتی گوره چه په هر لوری غوغا کا
 هر چه دانایان دی په امان امان تیریری
 نوم به د هرگز په ژبه وانخلي په عمر:
 دا یاری دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مینه

سر د سره بیا جنون را باندی زور شه
 که هر څو پندار کوی پروا پرې نکړم
 د ساقی د میو هسی شان اثر دی
 حریفانو په های های باندی نارې کړې
 هو دا کار د ازمینبت ندی نور څه دی
 که گدای له لوړی مری علاج ئې نشته
 په خاطر باندی می ډیر داغونه جوړ وه
 خوب خندا د له خاطره فراموش کا

یا د مینی لیونۍ شوم خوی می نور شه
 دا هنر می و عالم و ته پیغور شه
 په خمار کښ می دستار له سره خپور شه
 چه ساقی د میو داد کړ جام نسکور شه
 چه ځما بلا ځما د سترگو تور شه
 چه د دور د خواجه روزگار په پور شه
 ولی ستا له لاسه داغ باندی انځور شه
 د هغو چه د ویشتلې په چم کور شه'

۱. یعنی کالی او لباس.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. وایمه چه وایه زاری ما راوړی خپل کورته.
۴. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
۵. یعنی د زړه سترگی.
۶. د زړه د محبت.

هر کالی چه د رضا پکښی مونده شی
د خوشحال خاطر می ښهر د لاهور شه

ستا په سترگو کښ فتنې کاندې خوابونه
که ته زر حجا به ینیسې په مخ کښ
د جنت حوری که وگوری ستا مخ ته
که شعلې د را ښکاره شی له جماله
زه چه ستا د بیلثانه په لمبو وسوم
ستا د خیال میلمه می ناست دی په کوگل کښ
تا وې ما وټا ته ډیر ځله خوله درکړه
زو وټا ته دعا کړم ته ښکښل کړې

توری زلفی دی هم ډیر لری تابونه
را ښکاره وی ستا جمال تر حجابونه
نور به واچوی له شرمه نقابونه
لور په لور به سر خرگند کا آفتانونه
نور می څه دی د دورخ په عذابونه
تل می خوری د زړه د غوښو کبابونه
د یاری په کار کښ هم شی حسابونه
هم لتا ښائی دا هسی خوابونه

ته چه حال د زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښی کتابونه

ستا له خاله می یو داغ دی په سینه
تا چه واغوښتې د خیال جامې رنگینی
یو گلزار پکښی ناگاهه شگفته شی
بې پدا چه ښایسته وو وته گوری
ساقی نن له لاسه څه خو باده پریرده
د بادشاه د سره تاج ئې مخی ندی
زه په عشق کښ مستثنا لکه مجنون یم
دا څه راز د مینی ندی په کوگل کښ

چه همیش را سره یار دی دیرینه
بله ستا په ډول نشته رنگینه
چه په مخ د مخامخ شی آئینه
په بل خیز می له چا نه کښې کښنه
چه په سر کښ می خمار دی دوشینه
د درویش د سر ټوپی پشمینه
چه می نشته په ډیر قرن قرینی
دا می ینې ده په زړه کښ گنجینه

می خوری لره شنبه خوښوی خلق
و خوشحال ته څه شنبه څه آدینه

ستا په غم کښ می آرام له زړه بیرون شه
همیشه په غاړی غرونه سرگردان یم
عاشقی سړی رسوا کا هاله و مری
گوره څو عالم به لاندی کا تر چلو
هدیره ئې د شهید په څنگ کښ بویه
په گلونو به ئې ړغ کاندې بلبلی
چه درست کال ئې بیا بیا وایم لا یو راز دی
په زر ژبه ئې ستایه واره یو راز دی

د غرخه غندی می خوب په څگر خون شه
پدا دور می درست ډول د مجنون شه
ښه هغه چه مې په تبه په طاعون شه
چه روان می تر دا دوو سترگو جیحون شه
هر سړی چه مې په توره د بیلتون شه
دا گلزار چه په بیاض ځما زرغون شه
دا یو راز تر دفترونو نه افزون شه
عبارت که مختلف شه یو مضمون شه

عشق خوشحال وته یو هسی سبق ورکړ:
چه ئې زړه د قال و قیل له درسه ستون شه

ستا له خویه نه می خوړینه ده اینه
که د زړه دی چه می مینه در ښکاره شی

ځکه هسی وهم کانی په سینه
راشه ونیسه و مخ ته آینه

چه د زه د وړ ملنگ شوم خز به څه کړم
 کله کله راته گوره ستا نوکر یم
 خزینه د سرو مهرانو د شاهانو
 وایې ته کله په مخ ځما مین شوې
 چه ځما سره ئې ستا د پاره کاندې
 ماتیدل ئې هیڅ دشوار ندی که گورې
 د بادشاه په تخت و تاج پوری خدا کا
 انگوری ترخه شراب ور لره بویه

راته توره شپې بس ده پشمینه
 راته بس ده هم دا هونبره مهینه
 ستا د راز لرم په زړه کښ خزینه
 ستا په مخ باندې مین یم دیرینه
 خوښ یم ستا د رقیبانو په کینه
 چه و کانی ته نیژدې شی آبگینه
 د درویش بوریا، ټوپې، پشمینه
 میخواران له گبینه لری گینه

ورځ هغه ښه ده چه ته پکښې خوشحال شې
 که شنبه که سه شنبه که آدینه

ساقی بیا د میو مهر کړه چه عید شه
 په هر لوری یو آفتاب دی خلیدلی
 په هر څه کښ ننداره د هغه مخ کړم
 هم هغه دی همیشه ژوندون موندلی
 زمانه په خلقو هسی ازمینبت کا
 واړه نخښې ئې په زړه وینم حضوری
 هر چه ستا دور د سپیو په حساب وی
 خط و خال په ښه جمال باندې یو دود دی

د رندانو د ښادو وخت جدید شه
 ښاپیرک ئې له جماله نه کور دید شه
 چه له ډیری پیدایې ناپدید شه
 چه د مستی د غمزې په تیغ شهید شه
 چه یوسف د قبطیانو زر خرید شه
 که اشنا په لیری حد له ما بعید شه
 په جهان کښ هم هغه سپری سعید شه
 نه چه حسن د خوبا پدا مزید شه

چه د نوم د خوار خوشحال په ژبه واخیست
 په درست عمر کښ خو نن ورباندې عید شه

سترگی ستا غړوی زړه
 چه دا خوله خوځوی دی دی
 چه څه کار په لاسو پښې کړې
 اوریده په دواړو غوړو
 چه نیکی کړې یا بدی کړې
 چه خندا کړې یا ژبا کړې
 دواړه کونه لکه تن دی
 زړه بې چون و بیچگون دی

سترگی ستا پټوی زړه
 ژبه ستا ویوی زړه
 دا هم ستا ښوړوی زړه
 هم پتا آرووی زړه
 واړه تا سندوی زړه
 خندوی ژبووی زړه
 کار د تن جوړوی زړه
 څوک دا غوښه گڼی زړه

د خوشحال په زړه کښ یو دی
 څوک ئې څه لتوی زړه

شپه د بیلخانه ده پهر پهر کال پما شه
 رایشی گلزار ته وار په وار ننداره کاندې
 پیغام راوړی د وصل عجب ښه راځی په مهر
 په وخت د مشغولا د گلو کله آواز کاندې
 په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلی

بانگ دی د چرگانو په هزار هیله سبا شه
 وار په وار پرې تیر شی اوس که گورې وار ځما شه
 هد هد د یار له لوریه نن پما باد صبا شه
 چه درومی له گلزاره په چیغار چیغار طوطا شه
 ځما د زړه طوطی دی چه نن گورمه گویا شه

رنگ چه باندې پریوزی آئینه د زړه تبی شی
 زړه د خوشحال گوره له هر زنگه مصفا شه

شیرازی که ښه خوراک و واره تیر شه
 که خپلوی د زن فرزند وه حال ئې دا دی
 که منصب و که خانی که سرداری وه
 فرش فروش نقش و نگار د محلونو
 چه له ښکاره به په خیال راتلم و کور ته
 خپل پردی نیکان بدان له هره لوريه
 تار په تار د اکوړ خپلو کږې ولاړې

ملوکی که ښه پوښاک و واره تیر شه
 که له خلقه زیست و ژواک و واره تیر شه
 که په لاس ملک و املاک و واره تیر شه
 که بستر می عطرناک و واره تیر شه
 سور به تل ځما فتراک و واره تیر شه
 په دربار می په بلغاک و واره تیر شه
 پدا ښخ می ځان هلاک و واره تیر شه

اوس ئې روخ د ملنگی د دوهې دی
 د خوشحال چه سرای اوتاک و واره تیر شه

شل کارونه پریوده ننداره ئې د جمال کړه
 کښینه په انگن مخامخ چه ورته گورم
 راغلې و بازار ته درست وجود کړه لکه کسی
 تله دی تیریده دی ښه له هر چا سره ښه دی
 واره ورکول د جهان گوره عاریت دی
 بې د یار له مینې چه به کور د دنیا جوړ کا
 ته هغه رستم بې چه شاهان د طلبگار دی
 الف د دی سربینې ستا په میم چه درته گوری

دواړه کسی واخله په سپین مخ باندی ئې خال کړه
 تور لونگین دواړه چندن هار په سینه ټال کړه
 گوره که پوند نه ئې ننداره ئې د کمال کړه
 و نه د نیکۍ په دا باغ کښ نو نهال کړه
 غم د بیلته ځما زړگیه په وصال کړه
 واره درته وایم خدای ئې مینې په زوال کړه
 چا درته تلقین کړ چه خدمت د پیر زال کړه
 په دواړه لوريه زړه وېړ په مخ دواړه زلفی دال کړه

نور خلق پخښو دی چه پرې بار نشته د مینې
 بار لری د مینې ناز و نیاز په خوار خوشحال کړه

ښایسته نه دی بلا دی آشنایی ئې ده له غمه^۱
 زه نارې وهم عالمه، عشق یو یم دی په موجه
 الحذر له هسی یمه، چه عالم پکښی فنا دی
 دا دریاب روغ دی له دمه چه ساحل ئې لیده نشی
 ډیر غرقاب دی تر قلمه، نه زیارتیری نه کمیږی
 تر ابد تر قدمه، چه شنا کا پدایم کښ
 چه دعوا لری محکمه، هغه دُر ورپسی غواړی
 چه بها لری اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دی
 چه خوبی ده باندی تمه، په جمال ئې زلفی مار دی
 خبر دار ئې یم له سمه، په خو قسم تور ماران دی

آشنایی ئې ده له غمه زه نارې وهم عالمه
 عشق یو یم دی په موجه. الحذر له هسی یمه
 چه عالم پکښی فنا دی، دا دریاب روغ دی له دمه
 چه ساحل ئې لیده نشی ډیر غرقاب دی تر قلمه
 نه زیارتیری نه کمیږی، تر ابد تر قدمه
 چه شنا کا پدایم کښ، چه دعوا لری محکمه
 هغه دُر ورپسی غواړی، چه بها لری اعظمه
 هغه دُر ئې ښه جمال دی، چه خونی ده باندی تمه
 په جمال ئې زلفی مار دی، خبر دار ئې یم له سمه
 په خو قسم تورماران دی، خوک ددم دی خوک بې دمه

خوک د دم دی خوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلی
 هغه مار خوشحال خوړلی، چه ژوندی دی تر دې دمه

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه
 د صحبت په زموږ پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه
 په وصال د یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله
 له نیکانو همنشین له بدانو په زړه خوړینه
 د میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره

پاکیزه په زیست روزگار کښ په ښه بوی باندی مینه
 کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
 چه له یاره نه جدا شی، هم غمجنه هم خیرنه
 له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وی دروغجنه
 حق د چاری په ځای راوړی، په رنځور باندی پوښتنه

۱. په دې بدله کښی صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوی دی.

پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښ نور لحن
پرستاری ترې خوشنودی، ښه د هر چا په ساتنه^۱
که دا هسی څوک پیدا شي د خوشحال په لاسو راشي
هیڅ تقصیر به ئې ونکا د یاری په پالنه

ښه ښه بخ بخ دلداره	وفا جویه غمگساره
چه کنم چه چاره سازم	چه د زړه ^۲ کړم را کناره
به که گویم از فراق	چه می زړه شو پاره پاره
نکند بدل سرایت	که زاری کوم بی شماره
تو چه سنگدل نگاری	چه می ست وکړه ننداره
په عاشق بی سروپا	ستم مکړه ستمگاره
به نگاه گاه گاهی	مهر کړه د خدای د پاره
ای نگار من حذر کن	د ویشتلو له آزاره

نرود ز درگه تو!

که خوشحال شېری سل واره

عجب کار دی ستا د شونډو	ښه روزگار دی ستا د شونډو
پرې پندو دی د خوانانو	څه دربار دی ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځي	بد خمار دی ستا د شونډو
لکه ستا زلفینی زړه می	په کنار دی ستا د شونډو
د یمن یاقوت آبدار دی	که آبدار دی ستا د شونډو
په صورت کښ می ځان څه دی	یو یادگار دی ستا د شونډو
په هجران کښ سرې سرې اوښی	دا نثار دی ستا د شونډو
ځکه ځان هسی عزیز دی	پرې گزار دی ستا د شونډو
چه د خضر ترې مایه ده ^۳	خشمه سار دی ستا د شونډو
ځان بې ستا له شونډو پائی	شرمسار دی ستا د شونډو

د خوشحال خټک په زړه کښ

انتظار دی ستا د شونډو

عیب جوی سره می هونبره ده کینه	و به نه نیسم و مخ ته آئینه
خدای د ما بیغمه نکا په دنیا کښ	زه او غم سره یاران یو دیرینه
ساقی څو خمار شکنی پیالې راکړه	چه په سر کښ می خمار دی دوشینه
دا یم زه ورپسی سر یم که ئې مومم	په دوران کښ مونده نشی خزینه
نن ئې مکړه تفحص وایه چه نن دی	که ئې بیا مومې په قرن قرینه
لاله ځایه چه خوشحال په جهان راغی	
د لاله غندی ئې داغ دی په سینه	

فراق څه رنگ را اوردده کړه پما نن شپه	د جوزا شپه ئې یلدا شی په غمجن شپه
په فراق کښ می په سترگو خوب حرام شه	په هیچا باندي ورمشه د لیچن شپه

۱. سته.

۲. چه د زه کړم.

۳. چه د خضر تر ماء به دی.

چه ريبار ورته پيغام د وصال راوړي
 د فراق په شپه اميد د وصال څه دى
 د دوهې ملنگ هم تيره كړه دوهې ته
 روغ عالم بې غمه خوب كا خبر ندى
 و وصال وته هجران دى وړنيولى
 ورځ ئې ما ليدلې نه ده په درست عمر
 دا نن شپه چه په خوشحال د فراق راغله
 وړ د نشي هسي سخته په دښمن شپه

قربان د تر نامه شم محمد ﷺ پيغمبره
 ادم كه د پدر دى په معنى كښ ستا پسر دى
 د نوح نجات له تا و د طوفان له امواجونو
 چه خلاص شو له كشتنه اسمعيل مړ ئې قربان كړ^۱
 موسى په كوه طور د تجلى طاقت را نه وړ
 موسى ته څرگند نه و و عيسى ته ښكاره نشو
 ستا صفت به خوشحال څو كاندى په ژبه
 انه وانت المولا و افضل تره

كه په هند كښ نشته سپينه
 خدايه ته و ماته راكړې
 به دوو زلفو غبر پاشه
 چه هر ځاى و ته ئې گورم
 هوسناكه ښيوه گره
 د يارى په علم پوهه
 هوسى سترگه مه جبينه
 يوه سبزه نمكينه
 په دوو شونډو شكرينه
 ښايسته كښلې مهينه
 شوخه شنگه زړه سنگينه^۲
 سخندانه نكته چينه

ورځ و شپه كا ځنى چارى
 په خوشحال د كښلى مينه

كه دا ستا سترگي را و جار باسم ځان ته
 يو زمان مى كه دا ستا ليدل نصيب شى
 طبيبان د خپل دارو ور څخه كښيږدى
 كفرستان د شاه د تورو زلفو گوره
 چه په ما باندې تيريږي ستا په عشق كښ
 په جورا^۳ بورا به هم نكا و تنه
 اول ښه شهپر پيدا د الوتو كړه
 په فراق د ښو يارانو چه ډير ژاړم
 چه پخپله افغانى ژبه نادان دى
 له ښادى به نور شا كړم و جهان ته
 نور به سترگي پورته نه كړم گلستان ته
 تا ويشتلى منه نه كا و درمان ته
 چه په څه رنگه تاويږي و ايمان ته
 خداى د هسي حال پيښ نكا مسلمان ته
 عاشقان كله خالى دى و سهمان ته
 بيا له پسه الوته كړه و اسمان ته
 دواړه سترگي مى پيغور كا و باران ته
 په توركي خبري څه وائي افغان ته

۱. شو.

۲. دلنښينه.

۳. دا بت عينا و ليكل سو، په ټولو نسخو كې دغسې دى، اما معنى ئې نسوه راته ښكاره.

ما ئې دواړه شونډې بيا موندې په کور کښ
هغه شونډې چه ځايي بې پاپو سرې دې
نور د لعلو لره درومي بدخشان ته
هغه شونډې څه حاجت لری و پان ته
له خوشحاله ئې بهرام غندی پيدا کړ
دم واهه نشی څوک څه وائی یزدان ته

که دیدن شوی بې نصیبه
په پرهار می اور بلیږی
ما به ولیدې حبیبه
دارو مه سیڅه طبیه
زه د یار یم یار ځما دی
لیونی به لیونتوب کا
و عاشق وته ناصحه
بې پروا دی له ادیبه
څه ویل کړې بې تقریبه

تر فرهاد تر مجنونه
په خوشحال پینځه عجیبه

که گذر په خیر آباد وکړې نسیمه
په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه
یا دی گشت وشي د سړای د سیند په سیمه
ور سره ځما د لوریو څو تسلیمه
ولندې ته وینا ووايه حلیمه
په گنگا جمنا به نه و له قدیمه
د اوبو بلا ئې لا بده عظیمه
هم د هر کوهی اوبه ندی بې بیمه
تری توبه که واره ډک دی له نعیمه
په کریابو کرم کیږی له کریمه
د پرهار ئې چه کمی وشي له ریمه
دا چه اوس ورځنی لیری دی دوه نیمه
هر افعال چه صادر کیږی له حکیمه

همیشه به په هند نه اوسې خوشحاله
عاقبت به عاصی ووزی له جحیمه

که ناگاهه را ښکاره شي هغه خوبه
رقیبان نه سرنگون له غمه پریوزی
زړه به یوسی له عاقله له محذوبه
که په رای کښ د خپل یار درومی محبوبه
چه تل تل نوې شیوه کا دل آشوبه
ولی بل بسی ږوند نشوې یعقوبه
په دا فکر نه ور نشې تر مطلوبه

ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
که د نوم په ژبه نه اخلی محبوبه

که هیڅ نه وای چه ویل راشی له یاره
سره لاله په هغه مخکه شگفته شي
تول د یار مهر په لاس را کړه ریاره
چه خولې د باندې اوری له رخساره
چه ځما په خون ئې مه نیسې دا داره
بخته وخت دی چه ئې ونه وزم له شماره
د غمزې په تیغ می وژنی زه دعا کړم
چا وې خپل تتلی کښی چه ئې په یاد وې

یوه شنه پانې خپل بخت په لاس را نكړه
 په آواز آواز كېن هسی لیونی شی
 كه ئې درست په سیند كېن ډوب كړې هم به سیخی
 په وژو د عاشقانؤ هسی خُغلی
 خلق خو گلونه وړې له دې گلزاره
 چه خبر شوم د عاشق سړی له كاره
 چه سیخل ئې په نصیب شوله روزگاره
 نیم بسمل ئې په خای پریښوم له تلواره
 چه ئې ستا په کوی كېن خای ونیو نور موږ شو
 د خوشحال خاطر له باغه له بهاره

که اغزی وی ستا له لاسه
 د زیگوټی سر می ته یې
 چه به بل تر تا را تیر کړم
 که د نورؤ سره خاندم
 له مانیه به د ورم
 که څوک تا غندی ښکاریری
 تر هغه به نادان څوک وی
 د اغیارؤ سره خنده
 په خوشحال تندر پریباسه

که عالم وته دلخواه^۱ بادشاهی شوه
 د تقوا په کار و بار ډیر خبردار یم
 شاهدانو ته د خضر عمر غواړم
 چه له خایه ئې گناه لره پیدا کړم
 یار می ولیده له ورايه شکر دا دی
 لکه ستا کسی په خوارو برابر شی
 زه د یار په جفا هیڅ آهونه نکړم
 ستا د سرو شونډو په دور می حلال شول
 سر بازی یا د پتنگ یا د عاشق ده
 بخته دا ځله ئې راوله تر غاړې
 عاشقی و ما ته لا عالی جاهی شوه
 ولی څه کړم چه نصیب می گمراهی شوه
 حیف دا دی چه د عمر کوتاهی شوه
 که نظر وکړې ځما بیگناهی شوه
 چه قبوله می دعا سحرگاهی شوه
 د طالع تر روڼا ښه دا سیاھی شوه
 راته غم د رقیبانو بد خواهی شوه
 ښه چه اوس روا د میو مناهی شوه
 یا قسمت د مجاهد یا د سپاهی شوه
 چه بیړی می پدرياب کښ تباهی شوه
 که خبر له حاله نه وی څه به ښه و
 و خوشحال ته غم دا خپله آگاهی شوه

که په زړه کښ د د یار مینه خایی ده
 مخ ئې کله د یوسف غندی زیبا دی
 چه ئې رای د خپل خاطر وی هم هغه کا
 که د زړه وی چه دا خوږ خاطر می روغ کړې
 زه او ستا د دواړو شونډو می هغو زده
 د معشوقی په ترخه کښ ډیر خواږه دی
 چه په خلقو کښ دورخ دورخ یادیری
 په پیغور په تور په زور به ځنی نه ځی
 سکه ناحقه د له غیرو آشنایی ده
 د یوسف تر مخ ئې زیاته زیبایی ده
 په دلبرو مسلمه خود رایي ده
 د لبانو مچه راکړه مومیایی ده
 چه ئې نن په لاس نیولې پارسایی ده
 چه ئې گورې نیکنامی ئې رسوایی ده
 بل دورخ په جهان نشته جدایی ده
 د هر چا چه خپله بخره شیدایی ده

دَ افسون دَ سحر کار دا هسی نه وی
دَ خوشحال په زړه کښ دا مینه ځایی ده

که په زغرو په چپو کړې نیزې خوږه^۱ چه نیکی در خخه نشته واره کوږه^۲
دَ هر چا سره خوږه ژبه باید ده په خوږه ژبه ما هم وزی له سوږه^۳
واړو دُوړو سره فوج د سپرو نه وی په جهان کښ لږی نه دی تشی دوږه
یاوه گوی دراز زبان مه شه که گوری بیهوده خبری مکره پوچی بوږه^۴
د غفلت په خوب بیده په غفلت تللی
د خوشحال خوږې خبری نه دی کروږه

که رشیینی محبت کړې مه ناږه په یوه ناره بیل شوی یار وژاږه
دَ رسا ویشتلې کله توان د یرغ وی په فراق کښ نارې مه وهه له باره^۵
په معنی کښ جدائی نشته وصال دی د آشنا په غم کښ خوښ اوسه تل ویاږه
په هجران کښ هغه هسی شان وصال شته لکه څوک له خپله یاره لاس تر غاږه
دا دیدن لکه په پتو سترگو کیږی دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواږه
لیلا پلار کره په سل پردو کښ ناسته مخامخ وه و مجنون وته ولاږه
پسله مرگه هم جدا نه وی رشتینی په یوه لحد کښ ورشی سره دواږه
د رشتینی مینی ډار د زوال مکره^۶ چه رشتینی عشق لری سلام په واږه
د یار غم د خوشحال له ډله نه ځی
د فانی دنیا خوښی که لاږه لاږه

که غواړم نه یی مومم هسی تا غندی مهوشه خنده رویه سنبل لمویه کلغذاره پیاله کشه
سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره آهو چشمه خړه خشمه مهرجنه منقشه
دلنوازه سر فرازه چم بازه عشوه سازه تیز نظره غمزه گره په دوو زلفو مشوشه
سر بلنده خود پسنده^۷ خود نمایه دلربایه د عاشق د ځان بلا په رنگ زیبا په خوی آتسه
طربناکه تل بیباکه گریوان جاکه تش تا پاکه زړه ئی سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشه^۸
د زلفینو سر ئی تاو لکه نخوش د ماهی گیر شو
کله وی چه خوشحال خلاص شی له دې هسی رنگ نخوشه

که مردی د په دستار ده په منډوسه سکه مردی د مبارک بریتونه پوسه
کشکی زه د نا مردانو په شمار وی چه فارغ وی له ارمانه له افسوسه
د لوهر گلونه ښه دی تر نلگوس ولی بیا چیری لوهر چیری نلگوسه
چه ظاهر باطن ئی دواړه حبطه وی منافق سری بتر گنه تر کوسه

-
۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نشته.
 ۲. محشی ورته لیکلی یعنی عیجن او دروغ.
 ۳. یعنی سوری.
 ۴. سید راحت لیکلی، چه بوړی پزیرې کړی ته وائی، په قندهار کښ بږی بولی.
 ۵. یعنی د گولی خراش او زخم.
 ۶. نشته.
 ۷. هنر منده شکر خنده.
 ۸. تپاکه.

په دروغ په نا راستۍ کښې ډیر غم دی
 چه به هر کله جفا کړې وفا هم کړه
 د رشتیا روزگار کوډه بی غمه اوسه
 د اغزیو سره گل لری پلوسه^۱
 په جهان کښې بد خویی وایه دورخ ده
 د خوشحال له دله خوی د بدیو یوسه

که ملیح یې د زړه مینه په ملیح کړه
 د بهار گلونه ډیر دی وایه گوره
 که د زړه دی چه د مخ ثنا ئې وایې
 مسیحا د رنځ و هر لوری ته ډیر دی
 له ازله ئې رند رند زاهد زاهد کړ^۲
 په حسد په رخه څه ځما پروا ده
 زه که بد یم هم د یار د سترگو تور یم
 د توبې دریاب ئې تا لره پیدا کړ
 که قبیح یې درومه چاری د قبیح کړه
 چه د زړه وی هغه گل پکښې ترجیح کړه
 د بلبلی غندی خپل زبان فصیح کړه
 د خپل رنځ دوا دوخته په مسیح کړه
 زه به ډکی پیالې اخلم ته تسبیح کړه
 چه د پټه کینه کړه اوس ئې صریح کړه
 و هر چا وټه ځما د عیب تشریح کړه
 د گناه له تور یو ځان لکه صبیح کړه^۳
 دا د سر په سترگو مه گوره خوشحال ته
 که د زړه سترگی لری ښه ئې صحیح کړه

که می یو ځله رسد وشي تر سینده
 نه به سترگی د سړی په چا خورې شي
 د پیپلو پانی خوره په غره کی اوسه
 په هغه بازار به څو، سود و سودا کړې
 ای وروستی عقله دریغه که پخوا وی
 نور د مه وینم په تورو سترگو هنده
 نه ئې ما ته په اوبو شي د چا تنده
 نه چه پان د هندوستان خورې ځما جنده^۴
 چه کارگه پکښې قدری دی تر شهنده
 ما به ولی پخپل ځان کړه هونبره شنده
 هر چه وشول هغه وایه در بخښلی
 اوس خوشحال په لاس مه نیسه نا پسند

که نیمگړې پیاله را کړې ساقی تا زده
 د شرابو په مستی بې خوده ولاړې
 د بابا په رضا څه جنت به مومي
 زه د وخوروم په مار د تورو زلفو^۵
 همگی مدار په نیت دی باقی تا زده
 که له سره نه د پریوزی تاقی^۶ تا زده
 روایت می درته وکړ عاقی تا زده
 حال می خود وینې په سترگو راقی تا زده
 د خوشحال غندی همیش په ځان ناچاق یم
 ته چه تل په صورت چاق یې چاقی تا زده

که نیولې زرکه باز پریږدی له چنگه^۷
 ور په ور کلی په کلی پسې گرزه
 گل که هر څو ښایسته دی پدا باغ کښې
 زه هم له لاسه پریږدم شوخ و شنگه
 درويزه که د دیدن مومي ملنگه
 که ئې وینې بیا اغزی لری له خنگه

-
۱. ثوه د غره افزنه ونه ده.
 ۲. له ازله ئې زه رند ته ئې زاهد کړې.
 ۳. په توریو تور یې ځان صبیح کړه.
 ۴. یعنی ځما گله.
 ۵. طاقی.
 ۶. زه ئې وخورم په مار.
 ۷. دا بدله په چاپی نسخو کښې نده راغلې.

چه د توان رسی په لوی دریاب کښ گرزه
 عاقبت به ککړی ورباندې کښیردې
 پندگویان چه عاشقانو ته پند وائي
 تر سهار مې د یاره سره ناز و
 هغه یار که په پالنگ را سره نشته
 چه ئې زړه د معشوقې په مینه مست شی
 لیونی به لیونی نه و عالمه
 که لیلې و نور عالم ته کښلې نه وه
 د عمزې په تیغ ئې خوړ ښه یې خوشحاله!
 مړنې په روغ صورت نه ځي له جنگه!

که هوښیار دی که نادان دی که ساډ که غله
 یو په غم شریک یار نه وینم په ملک کښ
 د میریو غنډی یون دی و دانو ته
 چه امید د میریو نه وی و دانو ته
 خپل ویشتلې غرخه مه پریرده خوشحاله
 ځای په ځای ئې وینی توئی دی په پله

که یو ځله مخ ښکاره کا له نقابه
 لاله گل به ئې له مخه خوبی پور کا
 خلق څه لره تهمت په زمانه ږدی
 د خمار په علامت ئې سترگی سرې دی
 د خاطر وینی ئې نوش په ځای د میو
 خاصه مرگ د معقوې د مقتولانو
 ځما زړه قبله نما شو نه جار وزی
 په وعده ئې زړه خوشحال مکره خوشحاله
 د وفا طمع څوک نکا له حبابه

گم گشته او گم گشته سره رفیق شه
 د شرابو جام په لاس شاهد بازی کا
 یو ئې اصل سره دوه او یا مذهبه
 عشق څه هسی آسان ندی هونیره خلقه
 د آسمان د ستوریو هم و بله فرق دی
 چه توفیق ورسره مل شه کار آسان دی
 آزاده به له چا طمعه امید نکا
 د غلیم مهر په هیچا باندی نه وی
 و خپل بخت و ته تسلیم کړه چه غلیم دی
 نور که سل پیالې آخلی دی د سل څښی
 چه خوشحال د باده نوشو په طریق شه

په بيله کښ دی زوال وینم نهنگه
 تر خراغ چه کین وښی گرزی پتنگه!
 د هوښیار په پوهه سر و هی له سنگه
 درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنگه
 دا هم شکر چه ئې بوی ځي له پالنگه
 د هغه سر یو څه له نام و ننگه؟
 که ئې بخره وی له عقل و له فرهنگه
 پدا څه، چه و مجنون ته وه خوشرنگه
 د عمزې په تیغ ئې خوړ ښه یې خوشحاله!
 مړنې په روغ صورت نه ځي له جنگه!

هیڅوک نه وینم د خپلی لاری صله
 خلق نشی تسلي کاندې په خوله
 چه و ما و ته عالم کا تله راتله
 و هغه لوری ته نکاندې هیڅ تله
 خپل ویشتلې غرخه مه پریرده خوشحاله
 ځای په ځای ئې وینی توئی دی په پله

د ښایست نامه به واخلی له آفتابه
 په زلفینو به سنبل کاندې بې تابه
 په^۱ چشمانو ئې دنیا کړله خرابه
 که چا ښې وخته بیداره کړه له خوابه
 بیا ئې نقل هم د زړونو له کبابه
 چه جنت لره به درومی بې حسابه
 و بل لور ته ستا د ورځیو له محرابه
 په وعده ئې زړه خوشحال مکره خوشحاله
 د وفا طمع څوک نکا له حبابه

گم گشتن د دواړو تنو په تحقیق شه
 شیخ د ښهر عبادت پرینښ زندیق شه
 خدایه څه ښی آدم فریق فریق شه
 په بلخیو کښ خو یو سړی شفیق شه
 ځکه غوره په یارانو کښ سړی صدیق شه
 کل مدار د واپو خلقو په توفیق شه
 چه به طمعه له چا کا کله عقیق شه
 یو فساد ورباندی کاندی چه شفیق شه
 همگی د غم په بحر کښ غریق شه

گوره د یار مخ ته بیا لیمه پرې ولوه
 دا دی هغه مخ چه په هجران کښ پسی ته مړې
 لویه پیښکښی ده په وصال کښ درته وایم
 زه د بیلته په حال خبر نه وم خبر شوم
 تندر د رقیب په کور پریوزی قهقهه خاڼده
 یو ځله چه زړه د چا په مهر مینه بند کړې
 کډی دی د زړونو ستا د مخ په لور روانی
 درسته دله خپلو نمریو و ایستم خوشحاله
 یو د غاړی هار می د گلونو مه شلوه

لا منت لرم پدا هم له اسمانه
 په تیراه په سوات په خوره ور په ور شوم
 لکه گوی هسی په حکم د چوگان یم
 سر نوشت می له ازله مگر دا و
 قدیمی د پښتنو جهل خرتوب و
 که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه و
 پښتانه چه بی ننگی کا څوک ئې څه کا
 د خټکو د نفاق له ناپوهی
 چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندی
 دا داغونه چه خوشحال لری په زړه کښ
 رغیدل به ئې په تا کیږی سبحانه!

لکه زه یم پیدا شوی پدا مینه
 د قصاب چاره په غوښو هسی نکا
 درست عالم را باندی غاو کا زه حیران یم
 په یوه تن کښ دا دواړه توکه نه وی
 نه به بوی د مښکو پټ شی په نافه کښ
 ما په سحر په جادو تقصیر ونکړ
 په ژړا می به دوه سترگی وچی نکړې
 لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
 کشکه نه وی د خوشحال دا رسوا مینه

لکه^۲ ستا د زلفو تاب شته
 لکه ستا د خوله بوی دی
 ستا د مخ ترې خال به یه وی
 لکه زړه ځما ستا شونډی
 که و نمر ته خاته گران دی
 په سنبلو کښ هم تاب شته
 هسی هم په ملک گلاب شته
 په خطا که مشک ناب شته
 نه کباب شته نه شراب شته
 د زلفینو ئې طناب شته

۱. یو راز پسرول دی، چه هنداره پکښی وی. په یوه نسخه کښ شست هم راغلی دی، چه مطلب گوتې ده.

۲. د لکه پر ځای کله ښه ورسره لگیږی.

چه کاته د په حساب شول
کنبلی ډیر وه ما ته یار کړې
کل پما شهد شکر دی
مجنون مړ ندی ژوندی دی
د هجران په شپه مرگ غواړم
چیری نه په بل مرگ ورم
چه می وژنی کوز به گورم
ما خپل خون ورته پل کړی
د چا می په کار ندی
دروغجن یم که دا شعر

دا غزل چه خوشحال ووې
نن ئې چا څخه ځواب شته

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته
که لږه ده که ډیره واړه ونیسه په تیره
د عمر څه اندوه کړې څه اندوه دی که ځان پوه کړې
بادشاه د بحرو بر یې، که قانع په خشک و تر یې
که دُر دی که گوهر دی که گلونه که شجر دی
بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې
مه ژاړه مه پرې ویاړه غم بنادی پریرده دا واړه
بلا دی چه ټولیری په هیچا نه پاتو کیږی
له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې
که وصل که هجران دی دواړه ما و ته یکسان دی
خو سعی خو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې
لږ عمر ډیر غمونه په زړه هونږه ستمونه
پخپل هنر نظر کړه خو ژوندی یې خپل هنر کړه
خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما د یار دی نمر خو هسی وی کنه
د عالم ډیری خبری لور پلور توری لښکری
بې د عشق له شور و شره چه هرگز ځما له سره
چه ئې رییم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا
تا وې درومه نوم می زیر کړه بل سبق له زړه بدر کړه
و هغه ته می سر کوز دی چه معلوم ورته رموز دی
پدا باغ کښ یوه ونه تل تازه تره برخنه
چه آزاد مریی ور درومی خپل مراد ور ځنی مومی
په یوه زمان تر یاره ورشی راشی خو گزاره
د خوشحال خاطر تیز پردی پر خو هسی وی کنه

لا یزاله پادشاهی که چا موندله
جام د میو را پلاس کړه ساقی گوره
کیخسرو به و خسرو ته نه سپارله
په هر لوری دا ځما د غم کرله

په امان امان يوه لا تيره نه وی
 ډير په باد ولاړل د تا غنډی باد وړی
 جام و ساز ساقی بهار واره اسباب شته
 په جهان د نیکو نوم بویه خوشحاله
 چه یادگار به وی تر تلو هم تر تله

لور په لور می په جهان گریوان پاره شه
 چه می پټه په لستونی کښن نوشله
 دا څه زړه ندی چه اوس مهر پما کا
 جه د عمر څه مایه تر واړو تیر شوم
 اوس به کوم ارمان کوم سوبه می وشوه
 د هغه قدر لرم ترې به څاریروم
 اوده بخت وته می ډیری نارې وکړې
 جدائی ورځنی مرگ دی سړی و مری
 کور په کور می د رندیه کار ښکاره شه
 د هغې پیالې جهان په ننداره شه
 راته نرم هغه سخت سنگ خاره شه
 د خوښی ملک ځما په اجاره شه
 چه رقیب د یار له وره آواره شه
 چه په غم کښن چاره جوی د بیچاره شه
 وینن له خوبه په وروستی نری ناره شه
 د بتانو وصل عمر دوباره شه
 که خپل ځان هوښاره وی هوښیار به نشی
 اوس خوشحال د لیونیو په شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه
 بل خیال فکر ئې نه وی بې د یار له رویه مویه
 د مخ ثنائې وایم د زلفینو ئې صفت کړم
 یو ښه نظر چه وکا، سرمایه می د ژوندون شی
 د مښکو د کافورو خوشبوئی به تر قربان کړم
 د مښکو گل قندی به ئې خوشحال ترې صدقه کا
 که ته می سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه
 نه خوب نه می خوراک دی نه آرام په ورځ و شپه
 د زړه په حال خبر یم زه مدام په ورځ او شپه
 په خوله که په خامه وی صبح و شام په ورځ و شپه
 کافی دی خلوتی ته یو بادام په ورځ و شپه
 که ستا له لوریه راشی یو پیغام په ورځ و شپه

لیونی شول پښتانه په منصبونو
 د کنگاش علم د چا دی د تورزنو
 د کنگاش له علمه هیڅوک خبر ند
 پښتانه لږه لوی عیب دی که ئې گورې
 شرم ننگ نام و ناموس ئې په یاد ندی
 د مغل سره لیده په طمعه مکره
 خټک واله بلنځه ښه ځما تر ملا ده
 د بادشاه د زندان شپه ځما په یاد ده
 پښتانه که جنگ مغل سره په تیغ کا
 د خټک د ننگ جرگه نشته خوشحاله
 را وتلی دی له کومو نسبونو
 خدایه ما ژغورې له مسی غضبونو
 لکه څوک لولی قرآن په مکتبونو
 خبر دار یم د هر چا په مشربونو
 چه نازیږی د مغل په لقبونو
 خو ویل کا د منصب د ذهبونو
 که کیدی چیری په نورو سببونو
 نه ښیوه د نوکری په قصبونو
 چه تمامه شپه می تله په یاربونو
 هر خټک نیوی مغل تر جلبونو

ما پټ درله کوگل کښن همیشه اسرار د زړه
 له پښې اغزی مشکل دی په حکمت له تلی خیژی
 آخر ئې خوناوب وکړ په هر لور پرهار د زړه
 دانا طیبب باید د دی چه وکارې خار د زړه

دَ نورو تونگری که دَ دنیا په سیم وزر شی
 دَ شونډو دارو ورکه که ئې ته په رغول یې
 که ښه دې هغه زړه دې چه مین په هیچا ندی
 غمجن په ډار دَ هجر خوښ دَ وصل په امید کښ
 دَ یار مهر تر ما راغی دما مهر تر یاره
 چه خپل اختیار ئې ټول دَ خپل اشنا په لاسو ورکړ
 خوشحال خسته به اوس دَ خاطر راز و چا ته وایی
 چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغی ښه یار دَ زړه
 پدا به تونگر نشی بې دیدنه خوار دَ زړه
 په سترگو ئې علاج کړې، خو به مری بیمار دَ زړه
 چه یو ځله مین شی نور تر تلو زار دَ زړه
 په اور او په اوبو کښ کړ خدای څه روزگار دَ زړو
 رشتیا ده دا خبره چه دَ زړه ده لار دَ زړه
 رحمت ئې پدا کار شه خو هم دا دې کار دَ زړه

ما د شیخ او د ملا حکایت نژده
 چه ئې نوم دَ عاشقانو په شماره شو
 ته چه هسی په چمن کښ چمان کیږي
 عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم
 دَ درویش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دی
 وایی تا سره می نیت دې دَ یاریه
 نادان یار به صدقه تر هوبنیار یار کړم
 عاقلانو څخه څو رنگه حکمت دې
 و عاشق ته نصیحت مکره ناصحه!
 دَ خدمت له نتیجې نه چه محروم شوم
 چه بې سته میلمه کیږی هغه زه یم

زاهدان چه نمونځ روژه کا جنت غواړی

ما خوشحال دَ مزدوری طاعت نژده

ما په ننگ دَ پښتانه ځوانان قربان کړه
 دَ سپرې دَ لارسه مړه وې څه به ښه و
 هونبره کوتی کوتی کوتی ارمانونه
 په یوه ساعت ښادی په بل غمونه
 چه په شپه را سره ټول وو په زرگونه
 ځنی مړه ځنی ژوندی له ما جدا شول
 چه شاهان ځوانان می ومړل هاله مرد یم
 یو مهلت دَ عمر بل مدد دَ بخت وی
 لوی ئې قتل، هلک بند، ښهرونه سوی
 چه نو ښهر می واهه کوهات می پریښ
 چه بد اصل سره ښه کا کله ښه کا
 بیا می غوره جمع ښه ځوانان کړه
 لیونی کوټه سپی مړه گوره شیران کړه
 هر نفس ځی په ارمان ارمان ارمان کړه
 په لحظه لحظه تیریږی د اسمان کړه
 په سبا ئې له ما واړه ځان په ځان کړه
 هزه جدا په غاړه غورنو په ارمان کړه
 که دَ هر یوه می ساری سل ډمان کړه
 په دښمن باندی می وشوې پدا شان کړه
 مال ألجه بندیان دَ کل واړه جهان کړه
 لا هاله ځما دا کړه و دَ نادان کړه
 دَ موزی سره څه سود دې دَ احسان کړه

ښه خو دا په خوشحال وشوه بیا تر کاله

گوره څه رنگه ښکاره شی دَ سجان کړه

ما د نیت خبره ووی و ناکس ته^۱
 خورې شونلې به ئې نه مومې وهه ئې
 دې پخپله د خپل ځان په سوختن دې
 زه چه نن دا رنگینه خبرې وایم
 و طوطیانو ته می پرېښوې خبرې
 یا ئې رنگ یا ئې آواز ځان بلا شي
 گلکه نور عیب د نشته عیب د دا دې
 د غفا^۲ د کال بهار گوره خوشحاله
 چه د مرو به ئې هوا وشې هوس ته

مرد هغه چه زړه ئې وینې سترگی په خوبه^۳
 درویشان د دعا کا زه ئې په ځان کړم
 په مخ ډیره بنایسته ئې نوم د څه دی
 که په توره ئې ځواب ورکړې مردی ده
 په هغه لاری چه پل ږدې هسی وایم
 که هر دم ورته ژړا کړم فایده نشته
 د دنیا سختی تل نه وی غم مکره
 که په تور د عاشقی بندیخانه شي
 که می لاس ورباندې بر شي هیر می ندی
 ستا په تش دیدن می هسی زړه خوشحال شي
 لکه تېری په اوبه شي ښه خړوبه

مه وی هسی کلی چه د چرگو کولمې خورینه
 بل فکر ئې هیر دې خو په غم د زرو پول دی
 ډیر ئې ملکان دې پکښې ښه ملک هغه دی
 کښېنې په مسجد کښ د سودونو کا خبرې
 لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه
 خاندې پروا نکا شرم نلری د تیښتی
 جنگ لره چه ورشي نور څه هیڅ نکا بې تیښتی
 هیچیری د شولو د سړی برکت نه وی
 نوم دا ودانی ویران ښهر دې خوشحاله
 لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ ده کهترینه

شل خمې^۴ په کور کښ د نیستی له غمه مړینه
 نر ښځې ئې واړه خو ټنگې ټنگې لړینه
 هر چه بې ننگی کا د چا بلې رشوت خورینه
 یا د خور د لور د ولورونو ویل کړینه
 کوز وجود برمنه په سر خیره کښیردې زرینه
 ډیری بې شرمې د ژوندون دپاره وړینه
 جوړ چار وسله تیښتی سکه ورور ته نه درینه
 شل شي شول شي شوم شي چه همیشه شولی کړینه

۱. دا بدله په نورو نسخو کی نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.

۲. غفا د ابجد په حساب (۱۰۸۱ هـ) کیږی.

۳. دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

۴. یعنی نفس.

۵. جوش او خروش

۶. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

ناز، نخري، مهر خندا، فتنې، جنگونه
 كله كله خواپخوا غاړه غړی
 چه غما سره ئې ناسته په پالنگ وه
 په لیدو پسی کچکول واخلی ملنگ شی
 په نصیب د روغو زړونو فراغت دی
 عاشقی به هغه کاندې چه تر شا کا
 چه بوسی د جفا جویو د خولې اخلی
 خوک مایوس خوک په امید د یار د وصل
 په لیدو به ئې د گور مری سر هسک کا
 که پستی پستی خبری دراز نکا

د خپل یار سره هم تا زده دا رنگونه
 كله تنبته په دوو پښو په غورزنگونه
 اوس له ما په چرته لار په فرسنگونه
 مینه کا دا هسی چاری آهنگونه
 په قسمت د خوړو زړونو لهنگونه
 زیست، روزگار، شرم، پیغور، ویره ننگونه
 گندی اخلی د یاغیانو قلنگونه
 خوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
 که پرې درومی د پایلو په ژرنگونه
 د جنت د حورو مه وینم رنگونه

زه خوشحال د آهو چشم مینی سر کرم
 د غرخه غندی په هسی گړنگونه

نامرد مل د چا مل مشه
 پی غوړی واره مردار کا
 یو چه دوه ورته ښکاریری
 چه یا سیب یا بهی کیری
 د غوتی غندی موسیره

سر په بد نائی کل مشه
 د خپل کور پیشو غل مشه
 خوک په سترگو احوال مشه
 بصل مشه حنظل مشه
 د ابرو تر منځ خل مشه

په ویل که ډیر افضل یې
 له خوشحاله افضل مشه

نشته هسی سر چه به خالی وی له دماغه^۱
 چرته پسی درومم په کوم لوری به ئې مومم
 مست یم می پرست یم همیشه ایاغ په دست یم
 باغ د د هغه دی په هر چا چه د پیرخو دی
 گل د عندلیب دی په قسمت دی په نصیب دی
 تل هوا هوس کړه، تر اوله یو په لس کړه

کوم دی هغه زړه چه به روغ پاتو دی بې داغه
 ورکه مونده نشی بې رهبره بې سراغه
 یو ساعت چه غی راباندی غم دی بې ایاغه
 زه په ارمان تل و یوه گل یم ستا له باغه
 درومه درومه درومه په جیفه گرزه کلاغه
 ستا له غمه خه دی که زه لارم له فراغه

ورځ ورباندی شپه ده په تورتم کښ ئې میشته ده
 كله به لیده شی د خوشحال د زړه خراغه!

نن په سترگو ورځیو له ما خوار زهد تقوا وړه
 شیخ ملا قاضی مفتی صوفی سره یو ځای دی
 جور د اغزی وړی چه و گل وته هوس کا
 دور د اورنگ دی د ریا زاهدان ډیر دی
 تل چه عاشقان دی پسی تعیین رقیبان دی
 مال دی که می ملک دی څو لا مړ نه یم ژوندی یم
 ډیری دی نگاری ښایسته پری رخساری

ناز و عمزی وکړه عقل و صبر می سبا وړه
 پا څه ښیوه وکړه یو یو خیز می له هر چا وړه^۲
 یار که ښایسته وی ته ئې هم جور و جفا وړه
 پته په لستونی د شرابو ډک مینا وړه
 ته چه عاشقی کړې د وگړی شور غوغا وړه
 هر چه ستا په خوا دی هغه واره لا پخوا وړه
 نورو لره نور څه ته غما زړه په تنها وړه

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

۲. یو څو خزله له هر چا وړه.

شونډې د حلوا دې عاشقان د حلوا وړې
 ښه په وړيو څه په پلو پټه دا حلوا وړه
 تا ويل خوشحاله يو کالی به له تا غواړم
 زړه دې نور څه ندی ښه در کړی مې وټا وړه

نن ئې بيا د دلبرې خنجر تر ملا شه
 ښه چه ژر د مختوری وشو رقيبۀ!
 ما وې بخت به يو ښه يار را کا و ما ته
 کل پدا سبب ارزان درومی په بيۀ
 په بلبلو باندې زيری د بهار کا
 راشه گل وټه نظر وکړه اغزی ته
 ښه چه سر ئې لا اوله په پارسا شه
 هغه يار چه مرور و بيا پخولا شه
 چه د درست جهان ناترس و يار د ما شه
 چه ئې ډيره بقا نشته بيوفا شه
 چه نرگس په هسی سخته ځله وا شه
 گل په هونبره زيبايه يار د چا شه؟
 د فراق شپه ئې چه هونبره اوږده نه وه
 په خوشحال باندې هزار ځله سبا شه

نشته بانگ د مؤزن په درست تيراه
 که اورکزی ئې سراسر واپه گمراه دی
 د اسلام ارکان احکام حلال حرام شته
 ښه هغه چه مستقيم په شريعت وی
 د دنيا چارې همه واپه فانی دی
 چه يکلخته د دنيا په کار کښ غرق وی
 په اوبو سره گندگی له تنه درومی
 موحد د تصوف د رسالو دی
 کله کله چيری ووايي دا هونبره
 مگر واورې بانگ د چرگ په سحرگاه
 آفريدی دی تر گمراهو لا گمراه
 نه زکوۀ نه سرسايه نه د زړه تراه
 بد هغه دی چه په شرعه وی تباه
 که باقی دی خو يو نوم دی د الله
 له هغه غافله زويه نه آه آه
 په توبه په استغفار سره گناه
 مسئله د شريعت کښی گناه
 ځنی ځنی لا اله الا الله
 چه گناه همیشه کا توبه ئې نه وی
 له هغه قومه خوشحال غواړی پناه

نشته هسی مينه د يارانو خاص الخاصه
 يو راز دی پدا کار کښ که ته ښه فهم پرې وکړې
 له مرگ می څه غم کړې چه د عشق په شريعت کښ
 له لاس می رقيبان په تيره توره سره پرې کا
 زاهد به په عشرت ځما له بزمه نه خبریږی
 چه يو خبله څاریري په جهان کښ له اخلاصه
 چه شمع سر جنبانه پروا نه ورته رقاصه
 قاتل په شرعه خلاص دی له ديتۀ له قصاصه
 لمن به د لا هم ځما له لاسه نشي خلاصه
 د عامو څه مجال دی چه خبریږی له خواصه
 چه وگورم و تا ته همگی په درو پر يې
 څه خيژی اي خوشحاله له محيطه هم غواصه

نصیحت دی که ئې اروې درته وایی بیچاره
 روحانی بخره د چا ده چه ئې مينه په درویش وی
 چه وهل خوړل خورول کا، هغه باز دی یا شاهین دی
 علم تا بیائی په پورته، جهل تا بیائی په کښته
 چه ئې علم فضل نه وی چه په تخت د پادشاه کښینی
 بیوفا دروغجن مشه، ناسپاس حق ناشناس هم
 نفس به ډیر څه درته وایی پسی مشې آواره
 نفسانی بخره د چا ده، چه جاهل وی هیچکاره
 چه ئې سوړی لره وړینه، یا میړی دی یا فاره
 یا عیسی لره وړ درومه، یا قارون ته ځان سپاره
 یا یو یو دی یا لیوه دی، یا ئې گاو و خر شماره
 ره زنی کړه بنگ شراب خوره خرخ وهه په دوتاره

د نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وی
 که وعده په قیامت وی، هوس مکوه و پور ته
 په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسی زغلم
 خوک نیکخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدایت کړی
 لوی دریاب دی توره شپه ده پکښی ځی ځما بیړیه
 خپل کشکاب د خپل محنت خوره په سر راوړه پښتاره
 څو توانیرې ښځه مکړه که په مخ وی ستاره
 وا ویلا د نفس له لاسه گریوان چا ته کړم پاره
 چه خبر په قباحث شوم، پکښی ډوب یم یکباره
 خدایه خضر را ښکاره کړه چه لاس را کاندې ښکاره
 هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
 که یو بخت ور سره مل وی د خوشحال کړه ننداره

نه د ما د زړه لرې دی ښایسته
 خپل ژوندون د ده د مخ دپاره غواړم
 بت پرست د یوه بت یم نه دواړو
 زه به مخ د یار مخی نکړم دواړو
 زه له ډیری ځلی یو پریږدم بل گورم
 خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشی
 په وار وار ترې لعل و دُر دی را توئیري
 په خطا که په ختن که په کشمیر شته
 که هر څو د ځوانی عشق لری خوشحاله
 د زړو، نه مکدر دی ښایسته^۱

نن د دور د خویبه دی دماغ کړه
 په خندا خندا راځه غاړه غړی شه
 ستا د زلفو په تورتم کښ می زړه ورک شه
 د مخ خال د تور کارگه دی ځما زړه وړی
 د خلوت په مخ کښ ناست زاهدان ښه دی
 ساقی لور په لور گلزار دی چه لیده شی
 گوره کوم لوری ته لاړ دی مونده نشی
 د خوشحال د زړه پیدا چرته سراغ کړه

نجومی چه قدم نږدی بې نجومه
 چه گری گری د ورځو شپو تیریري
 ځان به خلاص نکا د بد ساعت له شره
 نیک و بد ئې په قبضه کښ د قضا دی
 مقدر به په هېڅ رنگ مبدل نشی
 که په پوهه افلاتون د زمانې شی
 گډی^۲ چرگ تر زمکی لاندې اوبه وینی
 په تنخري نن د گانده حال معلوم دی
 ورځ و شپې سره همه ندی یکسانی

موت و فوت و ناکامی مومی له کومه
 پکښی راشی په چا نیکه په چا شومه
 نجومی ئې که خبر دی له علومه
 بیهوده خبری مه پیمه ور درومه
 هر سړی لره ورځی بخره مقسومه
 دقیقه به د قدر نکړی مفهومه
 ولی نه وینی په زمکه باندې لومه
 ولی بند شی د هلكو په کړکومه^۳
 نن یوه ده کانده بله شی معلومه

۱. د زړونو په گذر دی ښایسته.

۲. ملا چرگک.

۳. یو راز دام دی.

و سړی ته وار په وار هغه رسیږی
 چه د ده په پيشانی باندی مرقومه
 په خوشحال یوه هغه ده بله دا شوه
 بیا به گوره په قسمت پینه شی کومه؟

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه
 که خانان په زر په زرو په توره ناز کا
 یا د کښلیو د زړه رای دی چه می وکوت
 څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښ
 په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه
 بل سر مه څه په دلبرو کښ ئې غواړه
 زه امی په دا خبره نه پوهیږم
 په چا داد په لپه نمځ کوي فلکه
 تر خانانو دماغی دی کښلی جونه
 کښلی مخ لری ښیوي غمزې غنجونه
 یا د لوی دریاب په څو رنگه موجونه
 بیا ئې باندی کړل تاخونو ته سرجونه
 چه به کښلیو لره ځی هغه رنځونه
 اوه ستوری د اسمان دوولس برجونه
 چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
 په چا لونې په اورپو په چجونه
 د خوشحال خاطر ښینه دی مات د نشی
 ستا د سترگو مستی وری په څو کښونه

نیمی شپې می په پالنگ راغله دلبره
 رنگینه جامې اغوستی زرنګاری
 په سپین والی د مخ سپین لکه مؤمنه
 سر یې تور، ښینه په لاس، باده څښلی
 د پائلو د څړی^۱ ئې شرنگهار شو
 ما وې گوره ښاپیری^۲ وه، که حوره؟^۲
 توری ورځی یی لینده بانه یې غشی
 په خندا خندا ئې دا ووی و ما ته
 ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یم
 عاشقان ځما د خولې په کلی ډیر دی
 څو بوسی ئې د لبانو و ما راکړې
 درسته شپه مو سره راز په پالنگ وکړ
 چه آواز د مؤذن د آذان وشو
 چې په ډیر ارمان محبوبه ځنی درومی
 پر پرویه، عنبر بویه، سمڼره
 سره درسته تجلی وه پا تر سره
 په تور والی د طرې لکه کافره
 د مستی پخپل ځان نه و خبره
 زه له خوبه را پرتاب شوم ډیر په ویره
 چه دا هسی شان په ما شوه برابره
 غاښ ئې در قیمت بها په لب شکره
 چې و ما و ته نظر کړه بې بصره!
 بله نشته په خوبی تر ما بهتره
 بختور ئې، چه می و نیوی په غوره
 حقیقی پیاله ئې راکړه له احمره
 د وصال خوښی ئې لانه وه تر سره
 په سحر له ما نه ولاړه ناز پروره
 کشکې شپه د څوار عاشق وی بې سحره
 چه له هسی محبوبا خوشحال جدا شو
 د آتش لمبی ئې درومی له بستره

وچ لرگی وبله کښیږده
 په تیرو تیرو اغزیو
 پکښی ظلم ډیر ستم شی
 د خزان سیلی راغلې
 تل هلکان د خپلو اونیو
 په اعود په لاحول
 اور پرې پوری کړه نور پریږده
 تا ته چا ویل چه پښې ږده
 له بیداده ښهر لیږده
 لکه پانی هسی ریږده
 د گریوان په اوښی بلیرده
 سر آخله له سر ویرده

۱. دا کلمه په قلمی نسخه کښ خړی لیکلې ده، یعنی په سر کښ د وینستانو لویه کلونښته، په ککری د وینستو ځونډی.
 ۲. ښاپیری ده که څه ده.

اوس پیری راغله خوشحاله
د ځوانی چاری پریوده

وخت د نو بهار دی، زه جدا له خپله یاره
ژاړی غاړی غرونه په احوال د عاشقانو
اور د خوړو زړو دی^۱ چې د غره په ونو بل شو
غواړې چې احوال د فراق جنو در معلوم شی؟
داڅه معلومیږي چې جهان د ماتم ځای دی
نوری نارې نشته، خو نارې د بیلثانه دی
رنځ می نه کمیږي په زمان زمان زیاتیری
مرگ د رقیبانو بل^۲ ژوندون د حبیبانو
څه شو که لا دم وځی په شمار دی د ژونديو
پاتو سړی نشول، چې دا گړزی ددو دام دی
هسی خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقی کښ
خپل دی که پردی دی راته نه گوري له عاره

ودره چې څه خو په یاری شی خبره
لا د څه تر اوسه هغه قدر ندی لیدلی
ځای د چپ و راست چې د کافور د پاسه ندی
څوک چې نظر وکا هغه ښه کښلی دلبر ته
ته ئې چې د مخ سره نن شپه برابری کړې
مین هسی څیز ده چې په چا باندی مین شوې
لاری دی بی شماره زر کوڅی دی تر معشوقی
مه پریوده له لاسه کار و بار د عاشقی
هره شپه چې درومې په خوشحال باندی دورخ ده
شپه جدایی که رسیږي پیغامبره^۷

وړاندی وروستو دوه عدمه
خو هم دا ئې چې لیده شې
چې دا دوه دم دی نه وی
ستا غفلت و ته حیران یم
د حرص په وزر گړزې
که بادشاه د درست جهان شې

پدا منځ کښ یو دوه دم
که څه نور څه یې ادمه
په حساب تر جیفه کمه
پخپل ځان باندی ستمه
هم په غرونو هم په سمه
چار دی تیره شی تر جمه

۱. د خوړو زړونو چې د غره.
۲. تل.
۳. گوره.
۴. لا بی څه.
۵. په لافو سرو صوبه.
۶. یا به علتی او بیانی وی، یا به (ولې) وی ما خود له ول څخه چې ارزانی او کم قیمتی ته وایی یعنی کم قیمته وینځه.
۷. د جدایی ده که رسیږي.

بادشاهی به دی خلاص نکا
 خو روزگار هونبره ئې فکر
 په زړه یو درم یو داغ دی
 خو عالم سره گډیږي
 چه و هر څه ته ئې شا کړه
 چه نه څه آروې نه ویني
 چه اجل درشې له همه
 خو دنیا هونبره ئې غمه
 دوه داغونه دوه درمه
 غم به مومی له عالمه
 په هغو ده مسلّمه
 زړه د خلاص دی له المه

ته هم ډیر ښه یې خوشحاله
 ولی څار دی تر قلمه

هر عاشق چه بهره مومی له حضوره
 ښه د قدر د وصال د ساعت زده کا
 اوس د دیو جونو وینځو په ځای نده
 چه پدا هسی جمال ورځنی زووي
 یار به چا په یوه درنگ له لاسه پریني
 صبر تا لمانه درست په کاته یووې
 زه لا هسی په یاری کښ غوڅ نه یم
 لکه باد چه لوی نښتر ولی په مخکه
 د ښه یار دیدن د دواړو سترگو نور دی
 که اسمان او مخکه خوله وبله وروړي
 د خوشحال خاطر به نه وی بی سروره
 په هغه باندې سلام له ما مهجوره
 و ناظر ته تل جلوه نکا منظوره
 درخانې آدم خانه کړه مشهوره
 بوره مور د ښاپیری به وه که حوره
 جدائی له یاره نشي بی ضروره
 بیا و ما و ته ویل کړې ناصبوره
 چه لمن به د پریردم په تیره توره
 هسی رنگ ور پسی ولوښتم بیخ پوره
 خدای د نکا د هیچا سترگی بی نوره

هغه کار لکه په تور وه^۱
 چا به مښک په کافورور کړه
 تل په شپه بازار خپیری
 یا یو خوب و چه لیده شو
 چه څگر خوری د خپل زویه
 اوه غله پرې حواله وه
 لږ ئې راکړه ډیر ئې یووېل
 ما لیده چه په سپین نور وه
 ولی بیه نه وه زور وه
 په روڼا گوره چه خپور وه
 یا یو خیال خالی بیور وه
 عجب ښه مهر د مور^۲ وه
 څه ناتار شه یو څه په کور وه
 پوروې ئې سود خور وه

ما ته ولیدې خوشحاله
 چه د خونبره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنگاش پوهیری ښه
 بزگر د کر د کښلی هنر ښه زده
 ټولول به ئې هغه کا چه ممسک وی
 څوک د هیش ورته د مټ خبره نکا
 د شرابو صفت څه کوې نور چا ته
 د عسلو په حلوا ماړه ناپوه دی
 پخپل زیست او په معاش پوهیری ښه
 بازگان پخپل قماش پوهیری ښه
 په بازنه ئې قلاش پوهیری ښه
 عاشقان پخپل تلاش پوهیری ښه
 پدا کار رند و اوباش پوهیری ښه
 گرسنه په نان و آښ پوهیری ښه

۱. محشی ورته کښلی دی، چه مطلب له تور او سپینه تور او سپین ویښته یعنی ځلمی توب او زورتیا ده.
 ۲. محشی لیکي چه مطلب ځنی مخکه ده.
 ۳. یعنی اوه ستوری.

قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده شمشیر زن پجنگ پر خاش پوهیری ښه

و خوشحال ته وایی خلق ښه پوهیری

ظن د خیر دى دى کاش پوهیری ښه

هر چه ستا د زړه رضا واره هغه کړه
 که د کسب و د روزگار نه یې نه مرد شته
 یار هغه چه د تنگڅي په وخت پکار شی
 چه تنگڅه درباندى درشى که ميره یې
 په خواری کښ زیست روزگار تر مرگ بتر دى
 له خوانمرده هونبره غواړه چه د زیست شی
 غلیواز د بل منگول وته گوری
 که دعوه د مړنتوب لرې په زړه کښ
 خو چه زړه د چا خوړیږی هغه مکړه
 د نامرده ډوډی مه خوره ځان خفه کړه
 چه دعوا کا د یاری حال ئې زده کړه
 په تنگڅه کښ د خواریه ځان ور مکړه
 یا د بل گیده یا خپله گیده بڼه کړه
 د نامرد د خونه همه واره ألجه کړه
 لکه باز لیری نیژدې خپله غوټه کړه
 آس دوند تللېښ په غشی په لینده کړه
 یو هر بیت ئې د حلوا خوړه نمری ده
 که مشتاق یې د خوشحال ویل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دوڅار وه
 چه ودانی چاری وړانی په ساعت کا
 د هر چا یاری می ولیده په سترگو
 نا همواری به هرگز ور پېښی نشی
 صبرناکو سره جور فلک نکا
 پدا باغ کښ می ډیر گل تر نظر تیر دى
 زړه په طمعه د وفا بې وفا کړه
 چه می خیر کړ درست ځما د ژبی کار وه
 چه می ولیده په چارو کښ تلوار وه
 هم هغه راته بلا شه چه می یار وه
 که پخپله اندیښنه سړی هموار وه
 د فلک جور له چا چه سبکسار وه
 د هر گل تر څنگ ما ولیده چه خار وه
 پخپل ځان باندی پخپله ستمگار وه
 که هر څو باندی مرهم ږدی نه رغیږی
 د خوشحال په زړه دا څه د غم پرهار وه

هر سړی چه په لاس ونیسی غلطه
 محبت محنت په خط کښ سره یو شی
 مه یکلخته مړنی شه مه غوولی
 مصلحت ئې په هر قط کښ د خوبی دى
 د مزرى منگل گاوزی غواړی غویری^۱
 بې ښه مخه به د قدر و قیمت نه وی
 چه مدد ئې مهتر خضر دى خوشحاله
 د هغه بیړی ورسى تر شطه
 زمانه ورته پیدا کا ډیر سخطه
 محبت سره جدا شی له نقطه
 په دنیا کښ هره چار ښه ده وسطه
 کاتبان چه قلم نه پریردی بې قطه
 د شاهین حمله په زانې ده په بطه
 د ښه مخ قدر ښه زده کړه خال و خطه
 چه مدد ئې مهتر خضر دى خوشحاله
 د هغه بیړی ورسى تر شطه

هرگز به توبه نکړم د ښه د نندارو زه
 که ما د عشق خبره په ایما تر دا پخوا کړه
 که نور عالم گلونه په دستور اوږی خپل گور ته
 زاهد وائی و ما ته راشه کښینه تسیحات کړه
 شیخان پیران د واروی دا یم وایم په نارو زه
 ښکاره به ئې اوس وایم په رباب په دو تارو زه
 راوړم د یار له باغه هره ورځ په پشتارو زه
 یوه می ده نیولې نه یم هیڅ پدا شمارو زه

۱. سید راحت دا کلمه په معنا د قربانی او خونریزی را وړې ده.

۲. د مزرى منگل گاوز غواړی یا غویره.

گدای غندی جار وزم سینه سوی په طلب کښ
که ډیر لرم په کور کښ هر قماش په انبارو زه
پرهار ئې د بنو د غشی لا بده بلا ده
وتلی یم د غشو د نیزو له پرهارو زه
خوشحال غند که سود لری که زیان ځما قبول دی
عادت یم د غمونو د اندوه په اجارو زه

هم خدای غواړې نادانه هم فانی دنیا نابوده
چه سر په مخکه کښېردي زړه د ډوب په اندېښنو شی
په زړه د کعبې مینه د کعبې په لور روان شی
یو وهم دی که څه دی، چه په خلقو باند پېښ شو
سیلاب د پاسه راسی په غورځی په کښته درومی
ایاک نعبدو لولې په سبع مثانی کښ
په صافه آئینه کښ، هر چه وویښ په سترگو
په څو رنگه گنجونه په هر لوری په جهان کښ
خوشحاله له ځوانی ولاړه په پیری کی اوس مټ کړه
حاصل چه په ژوندون دی هغه چارو گټه زوده

هیڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې یسته
ستا د خورو شونډو چه شاره شی بیارته گزری
زه او ته پدا دور تر واپونه افزون یو
ستا د تورو زلفو ځنځیرونه دی په پښو کښ
هر زمان ستا خیال دی چه ځما په سترگو گزری
گل اوسې په حسن اما گل مشې په عمر
واړه هغه حسن لطافت دی ستا په مخ کښ
کله سبرونه هسی سمه ده په قد کښ
ورځی د لینده دی تور بانه د تیره غشی
تا ویل و ما ته څو ډیر غم غواړې له ما نه
زړه لرې د کانی په خوشحال باندی پوست نشو
څه شو که د خولې خبره کړې چیری پسته

هر تشنه چه د وحدت په سیند سیراب شه
چه په زړه ئې د وحدت ډیوه شوه بله
چه د عشق د نافې بوی پرې لگیدلی
هر چه ولیر له هستیه و نیستی ته
چه تورو ترخه قبول لکه دریاب کا
چه لمبه ئې د آتش کړه په ځان تیره
که په زړه کښ ئې سختی وه لکه پونډه
چه د ډیرو اندېښنو نه ئې زړه ورکړ

نور همه جهان و ده وته سراب شه
تجلی به ئې له مخه ځی آفتاب شه
درست صورت ئې سر تر پایه مشکناښ شه
فراغت د دواړو کونو د غذاب شه
هم هغه د قیمتی درو مآب شه
له غه پسه د گلابو گل گلاب شه
هم هغه د زمانې د اور په تاب شه
په مثال لکه خسری د دریاب شه

۱. تل سرسرا.

۲. شناخ هغه ژی بولی، چه له باده ئی ډک کی، او لامبو په کوی لکه د لامبو کډو.

۳. هغه چار گټه ته زوده.

د شرابو خوښی هیڅ نه وی بې نقله
د کمال کسب پایه د سعادت ده
ته هم زړه مراد وغواړه له عالمه
چه دوستی د محمد (ﷺ) لرې په زړه کښ
چه له شرعی یو قدم درومی بې روځه
په هغه می زیری وکړ چه دفتر ئې
په حیات صورت به وگڼی ځان خاوری
چه خوشحال غندی خبر پخپل حساب شه

هو پدا قائل یم کښلی ډیر دی لور پلور شته
تا وې چه غم مکره یوه ورځ به د غم وخورم
ستا په سر سوگند خورم ته ځما و سر ته لوړې
اې چه راته وایې عاشقی شرم پیغور ده
خلق می چه بولی ستا له مخه وگلزار ته
حکم امر ستا دی که می بولې یا شپې می:
څه به درته وایم د خوشحال بنده څه زور شته

یار ځما کره دننه
عجب حال را باندې پېښ دی
د وصال په اوبه ومری
که په رنگ کښ زیر لیده شې
کوم ماتم در باندې پېښ دی
زړه ئې سر یم په غوښتنه
درومه هیڅ مکره پوښتنه
اور چه ولگی په ینه
گنگونه یې کرکمنه
د اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دی
غم د نه ځی له غمجنه!

یار می کبرجن شو څه به ووايي و ما ته^۱
صبر به هرگز له هسی یاره وکړی^۲ نشی
تل دعا زاری کړم لا می مینه پرې زیاتیري
تل په ورت^۳ ورت^۳ ژاړم لا ئی زړه په ما ښه کیږی
خوښ به لا هاله شی که زه ورمم په ژړا کښ
زه په مرگ راضی یم رقیبان به خوارا یخ کا
ښه په مرگ راضی خوشحال یوه خبره وایم
یار که مخامخ په وخت د مرگ کښینی و ما ته

یا ځما د بینایی نظر نشته
که اختر نه وی د یار سره اختر دی
یا پدا نیژدې ملکونو دلبر نشته
بې مینه که اختر دی اختر نشته

۱. لمړی مصراعونه پوښتنی او دوهم ځوابونه دی.
۲. وکړه نشی.
۳. په ورته ژاړم.

شپینه خوله که را کوی په ځان اړ نه یم
 په اول وصلت^۱ د عشق په توره لار شو
 کښ غوتې پسی وهې په لاس به در شی
 نور توره ترخه که خورې گندی پیدا شی
 ستا غزا لره به زه خپسر^۲ کافر کړم
 په شامت ئې د ماترې^۳ غر نړیږی
 د شمال بښنه کا په جنوب درومی
 که د جنگ پکار کښ ډیر دی حکمتونه
 څه عجب بادشاهی لکه خورشید کړم
 نن دواړو دلبرانو غوره ته یې
 د عنبرو بوی آلوزی ستا په کوی کښ

معشوقې له ما نه زر غواړی زر نشته
 د عاشق سړی په تن پوری سر نشته
 چا وې دا چه په دریاب کښ گوهر نشته
 و طوطی ته هسې وایه شکر نشته
 څه ارمان کړې چه څوک وژنم کافر نشته
 لا پدا د افریدیو بصر نشته
 د ښکاری سړی په ژمنه^۴ باور نشته
 څو صابر نشې زلمیه ظفر نشته
 یک تنها په جهان گرزم لښکر نشته
 که د یو لونگ په پوزه زیور نشته
 واره ستا د زلفو بوی دی عنبر نشته
 په څو غره په غره د باز غندی پرواز کا
 بیا به وایې د خوشحال خټک پر نشته

یار می بیا د رقیب یار شو دریغه دریغه
 یو څو ورځې ئې په زړه کښ مهر ځای و
 هغه گل چه می ساته د زړه په وینو
 و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا
 بی له تا می د ځگر وینی خوراک شوې
 پسرلی^۵ چه تل بلبلو پر چیغار کړ

په خبرو د اغیار شو دریغه دریغه
 بیا بې مهره ستمگار شو دریغه دریغه
 مل د هر خس و هر خار شو دریغه دریغه
 د وژو می روادار شو دریغه دریغه
 تیر می عمر په دا کار شو دریغه دریغه
 د خزان له لاسه خوار شو دریغه دریغه
 بیچاره خوشحال په طمع د وصال و
 د هجران په غم گرفتار شو دریغه دریغه

یار می غوښت چه می اندوه یوسی له دله
 زړه می وسپاره و تا ته چه ساته ئې
 یو پیغام ئې د وصال را لره راوړ
 له اوله عشقبازی راته بازی وه
 خدایه تا په ښایسته وو مبتلا کړم
 که همه دنیا ځما په لاس و دست وی
 د هجران د توری هسې شان گزار دی
 که د مستی د غمزې د تیغ مشتاق یې
 که می دا ځله صورت له غمه خلاص شی
 ما په هیچا محصل نه و گمارلی

نه چه کا د ما په زړه د غم کرله
 نه چه ته ئې سره و سرویه^۶ په بله
 د جهان خوښی ئې ما و ته بخښله
 اوس همه راته را پښه شوه مشکله
 چه له غمه ئې خالی نه یم هیڅکله
 ما به کل د یار په زلفو وښندله
 چه پرهار ئې بل ځای نه کیږی بې دله
 لمړی خپله خون بها کړه ورته پله
 نور توبه له عاشقی له حاصله
 تا و ما ته خپل خاطر را کړ پخپله

۱. وهلت.
۲. محشی ورته کښلی دی یعنی صورت او ځان.
۳. د یوه غره نوم دی.
۴. یا ځمنه یا ژمنه یعنی وعده.
۵. دغه بهار.
۶. یعنی په شدت سره موښل او سولول.

که یاری دی د خوشحال سره هم دا ده
ستا یاری ئې سر تر پایه ولیدله

یو قرین هسی پیدا نشو را خخه^۲
چه احوال د هر یوه راته معلوم شو
آشنای د نا اهل عالم نه دی
که په دو کښی چیری لږه بدری^۵ وخورم
د هر چا سره چه کښینی ورته رام شی
کوټه سگ د زمانی هر گوره ډیر شول
چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښیوت
د خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

یوه بده زمان شوه دریغه دریغه دریغه
مهر، مینه، محبت له زړونو لار شو
چه ئې خای په دواړو سترگوباندی زه کړم
چه د دې دور فتنو وټه وگورم
د زړه^{۱۰} راز له بیدرداونه پټ ښه دی
په نوبت به د هر چا تر څگر خيژی
که په تن شاه جهان د زمانې شې
که بازوان^{۱۲} ئې پسی ورو کاندې بندونه
فهم وکړه که خود بین او خود نما شې
زورور چه په لاس ونسې ناسازی
دا په خم ختلي غوا که هر خو لويشې
تا به چیری هونبره کبر هونبره خیال کړ

د هر چا می د خاطر مینه آمیغه^۸
سینې ډکی شوې همه له مکره ریغه^۹
هم هغه می هلاکت غواړی بې تیغه
ولی کانی تیری نه ووری له میغه
که له درده د سینه شی سره هیغه^{۱۱}
د قضا نیزه و هر چا وټه نیغه
هم د نه وینم خلاصی د مرگ له تیغه
د کرغول^{۱۳} ئې علاج کوم دی بی کریغه^{۱۴}
زمانه به د پایمال کاندې تر زیغه^{۱۵}
هی توبه د زورورو له بلمیغه^{۱۶}
سیم وزر به ئې حاصل نکړې له لویغه^{۱۷}
که د وی رنگ زیبا په صورت سیغه^{۱۸}

۱. می.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کی نسته.
۳. ښخ یا شخ دواړه لگیری.
۴. محشي نیزه ورته کښلې ده.
۵. یعنی غلطی او خطا وتل.
۶. محسې رندی ورته کښلې ده.
۷. دا مسرې په دوو قلمی نسخو کی دغسی ده، عیناً ولیکله سوه، په بله قلمی نسخه کی (راوه) لیکلی دی.
۸. خیرن، چی صفا نه وی.
۹. محشي ورته لیکلی دی فریب.
۱۰. د زړه داغ.
۱۱. هیغ له نیغ سره د مهمل په توگه د مستقیم په معنی کاریری.
۱۲. که بازدار.
۱۳. د بازونو یو ډول ناروغی، په چاپی نسخه کښ گرغول دی، په یوه بله نسخه کښ داسی دی: د کرغولی علاج څه دی بی کوریغه.
۱۴. دی کلمی ته په یوه قلمی نسخه کښ محشي تښته لیکلی ده.
۱۵. وکاریدل، ژر.
۱۶. زور، جبر، ظلم.
۱۷. دا کلمه په دوو قلمی نسخو کښ تویغ لیکلی ده، په یوه نسخی کښ محشي ورته کښلې دی لویشل.
۱۸. دا کلمه هم حل غواړی.

چه د بڼه له خويه بويه خبردار شوم
له خوشحال سره ياری کړې په دوريغه^۱

۱. لکه په عربي په پښتو کښن هم په شعری ضرورت سره اماله راځي، درويغه اماله د درواغ ده.

ی

افغان بچه شوخی! هرگز په عاشق باندی
یک لحظه بیا بنشین، ما خوښ په ښه خندا کړه
گل لاف لطافت زد چه ته په چمن راغلې
دکان شکر یعنی ستا ښه خوږه خولگی
کبک دری و عنبر، دا دواړه حبطة شي
خوشحال دلش شیرې ستا سترگی لکه شوی
ایوای که شد شیرې تر لکه شوی لاندی

ارتینې په عقل کمی
ته د دیو سره سم یې
زر نیکی ور سره وکړه
درته زهر شی تا وژنی
د وفا په خوی کښ ندی
د آدم په صورت روغی
تا به گرم په لږ گناه کا
خو ئې کج وړی هونبره کجی
په هر کار کښ دیگر گونی
پاسه تن ئې ښایسته دی

نور څه مه وایه خوشحاله
ترو جود ښې دی عدمی

آدم خیلی افریدی دی سرې او سپینی
غټی سترگی لوی باڼه، فراخی ورځی
تنګی خولې لکه غوټی، هوار غاښونه
په وجود کښ لکه ها^۱له وینستو خلاصی
ترنځی^۲ گیلې، سینه وری، ملا نری
که د باز غندی می گڼت په غرونو کیږی
باز که چوز وی که کرج^۳ طلب د ښکار کا
یا اوبه د لنډی سیند یا د بارې دی
د ما تری غاښی نیغ درومی اسمان ته
آدم خیلو سره زه په تیراه راغلم

پکښی نشته ښایسته، په رنگ رنگینی
شکر لږی، گل رخساری، مه جبینی
سرې ئې گرد په تورو زلفو عنبرینی
پښې کمکی غنډې پندې، پهن سړینی
قد ئې سم لکه الف، په تن سیمینی
ښکار می هم شوی ښایسته زرکی ټمیني
لا تر چوز وی د کرج غوټې مهیني
چه په خوله می تر شربت لگی سیرینی
په خاته خاته لنډیږی باندی سپینی
نور خصت ورکړی خور په زړه خوړینی

مینه وایه کار د اور لږی خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوگی ئې وینی

۱. خو ئې گنج وړې هونبره کچې، خو ئې درد وړی هونبره زخمی، یا خو ئې خیال وړې هونبره خمی.
۲. ډنگری چه چاغی او لوئی نه وی.
۳. یعنی هگی.
۴. محشی ورته کریزی لیکلی دی.

آشنائی دِ را ښکاره شوه بې وفا يې
و بل باغ و ته به سترگی گبرې نکړې
لا به کله خای خما په سترگو وکړې
زه جدا له تا په سوز و په گداز يم
په لیدلو دِ خوښی در سره راوړې
د امید غوټې می واره شگفته شي
ستا په مینه پوری سل کا نخوا لونه

چې خما سره آشنا د بل آشنا يې
چې خما د باغ بلبله يا طوطا يې
ته مین د ما د دوو سترگو طوطیا يې
ته په گڼت د گلستان په لاس مینا يې
لکه تللی یاغی باز راغلی بیا يې
چې د ووينم په ما لکه صبا يې
د خوشحال د له په چا باندې شیدا يې

مسلمان به درته خوک وایی خوشحاله
د هوا ځینار^۱ په غاړه یو ترسا يې

آئینی و ته نظر کړه شیوه گری
د پندو سترگو حاجت د رنجو نشته
مرجونېا په مټ پرده دی پدا نه دی^۲
چې نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت وی
چې میوه ئی د کابل خوړلی نه وی
پټه مینه د سړی ننه لرمون خوری
زه که غره په غره جار وزم عیب کوم دی
په ختا ختن د مښکو قدر نشته
حق باطل سره بیلیري را برسیر کړه

خود به ستا د حسن وکандی خبری
په بد رنگی ناوی څه بولی سندی
چې ئی راوړی مرغچې مرغلی
له هغو بی دردو تنبته لری لری
د هغو تر فهم وڅکی دی کړگړی^۳
د وښو تر لمبی بد دی اور د سړی
تل مزی گزری په لوړی په ژوری
نه په هند کښ څه قیمت لری شکری
مځکی څو به د قارون خزانی نغری

چې د ننگ توره د واخیسته خوشحاله
درومه سوات ته څه خټک څه ئی لښکری

اې چې لافی د زنجور د رغیدو کړی
نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې
یوه ورځ به په مرگی سره جدا شو
تور بانه راته ځنې په دا پوهیږم
د تیراه اوبه د وڅښې خوی د نور شو
چې په زړه ئې گرزوم په تا معلوم دی
ستا په خوی می ویره شي ظالمان ځوان مری
که د غشی په ویشته سره خوړیږی
واپې تا و ته به وکړم اوس ښکښلی

د خپل کلی رنجور روغ کړه ما به سوکړی^۴
خو که دا ځما گناه تر پښو کړی
یاره تل د بیلخانه خبری څو کړی
یوه ورځ می به په دا تیرو نیزو کړی
آفریدی غنډی خبری د الجو کړی
توریتی^۵ غنډی ویل ټوله د زړو کړی
له آزاره ویره وکړه ظلم څو کړی
زه چې ستا په تیر زخمی^۶ شم ما بڅښو کړی
لا به کله دا نبات په ما پیرځو کړی

۱. د زمار مغنن دی.

۲. دا بیت عیناً وکښل سو، په یوه قلمی نسخه کښ پرده لیکل سوی ده.

۳. په قلمی نسخو کښ په کاف او راء لیکل سوی، مگر په چاپی نسخه کښ گړگړ دی. زما په خیال گړ صحیح دی ولی چې کور د غره بدخونده انگور دی او د دی کلمی املا په یوه قلمی نسخه کښ کور ده. کرگر د غره بله میوه هم ده.

۴. یعنی ما به ژوبل او زخمی کوي د قندهار په محاوره ئی مصدر ځکړییل دی.

۵. دا کلمه د سید راحت په لغاتو کښ په داسی املا ده، ترویتی یعنی نجومی ما خود له ترویت، یعنی نجوم.

۶. په مرگ.

۷. زخمی شوم.

دَ طوطا خبری هم دا هسی نه وی
 په بند بند و مشغولا ویل ورو ورو کړی
 ستا په ډیر مانی به حال د خوشحال څه شی
 چه په لږ مانی ئی ډیر په اندیننو کړی

ای دلبر لاهوری	بالله که برخ اوری
خوبان جهان پیش	چون پیش مہی ستوری
پروای شکر دارد	آنرا که نو می زوری
خواهی که کنی شادم	یکخنده بدین لوری
غمهای تو بر جانم	چون ابر اسد اوری
عالم بتو می بینم	در دیده من توری
می جنگی و می خندی	اینهاست ز خمسوری
سودای رخ خوبت	اندر دل من بنوری

در کویتو چون روہی
 صد شیفت سر توری

اوس خوکار د وار دپار دی	که د زویہ که د پلار دی
یا د ما زویہ داشان دی	یا د هر چا دا روزگار دی
نه په حق نه په ادب دی	خبر نه یم دا څه کار دی
چه پخپل اولاد بازیږی	هغه کس کله هوشیار دی
د اولاد په کار خبر شوم	اولاد واره لږم مار دی
دیرش می زویہ په شماره دی	د نمسیو می څه شمار دی
لوی هلک واره خبر دی	هر یو جنگ و ته تیار دی
اورنگ شاه و ته نظر کړه	چه یو څه خونی خونخوار دی
ورونه پلار ئی وبله کښینول	بادشاهی کا شهریار دی

چه ژوندی گرزې خوشحاله
 لا منت د کردگار دی

اور ئې ولگی په خونه چه عاشق شی	کور ئی خپور لکه د قیس او د وامق شی
یوه زړه لږه یوه مینه کافی ده	څوک چه ډیری مینی کا د غم لایق شی
د مجنون له حاله څه وایم چه څه دی	په ژوندیو کښ به کوم تر ما فائق شی
ډیر عالم د مینی لاف وهی په ژبه	مرد هغه چه په دا لافو کښ صادق شی
چه ئې لار د خولی یوه د زړه وی بله	یوه خدایه مخ د تور د منافق شی
د راحت په وخت هزار هزار یاران وی	د محنت په وخت کي یو یو موافق شی
	د نیمگرو طبییانو ادراک نشته
	د خوشحال د رنځ علاج به په حادث شی

آه که یو ځله می یار راشی په دست کښ	لکه لوی ماهی د خوار صیاد په شست کښ
چه په هر زمان ئې ونیسی و مخ ته	د گلابو گل پیدا شی ستا په شست کښ
ناز غمزې شیوې چه تا زده نور چا زده	سر یی نن د دلبری په بند و بست کښ
دا خوبی به د گلزار تر تلو نه وی	ساقی ستا کومه خوبی ده په نشست کښ
ساقی جام د میو مه پریږده له لاسه	څو د عقل څه ذره وی لا په مست کښ

دانايان فکرونه کا ور نه رسيږي
 په بلند همت کښې پورته پورته درومي
 د دلبرو تنگي خولې په نيست و هست کښې
 کښته گڼته ځي سړي په همت پست کښې
 په طلب به ئې خوشحال تقصير و نه کا
 په مدد به د طالع راځي په دست کښې

باد ئې لاس په پلو کښيږدي سره ريردي
 لاله ورايه رنگ و بوي ورته پيښکي کا
 څو مي ستا مړوند د سر سروير دى نشي
 هغه کس چه مي داغ يښي په خاطر دى
 څو خپل زړه نيسم د زلفو له سودا نه
 گل ئې مخ و ته نظر کا خولې پريږدي
 چه په سيل د بهار د گلو پښي ږدي
 سر به هيڅ کله کښيږدم په سر ويږدي
 هم هغه به بيا مرهم ور باندي کښيږدي
 راشي بيا دورى درازى راته بليږدي
 د خوشحال خاطر په مثل کاروان سراى دى
 انديښني پرې کاروئونه ملي ليږدي

برايه مي زړه خبري ستا د ناز وې
 د هجران له دوکه مرم هغه مي وژني
 دوه په دوه به سره ناست و تر صباحه
 همگي په مثال شهد يا شکر وو
 ستا له زلفو عقل سترگو ته فرياد کا
 له خوښۍ به ئې يوه وينا باز باز وې
 چه به ما او تا جدا له غيرو راز وې
 د يوه راز مو انجام د بل آغاز وې
 چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وې
 کله چا د غلو خبري په غماز وې
 چه له ياره ئې بيلتون په ډير ارمان و
 دا غزل خوشحال په وخت د بانگ نماز وې

بيا له کومه لوريه هسي را پيد شوې
 ستا نظر لکه تور باز زړه مي تارو د
 په بار بار د خند منت را باندي
 په فراق د ځما وارپه سترگي گوره
 هغه شونډې چه درود و تسبيحات وې
 و هر چا و ته د مخ د لاله گل دى
 چه ځما زهد و تقوى لره بلا شوې
 په تور باز د تور تارو غوښي روا شوې
 چه په ما د نظر وشو پخند شوې
 ورځ و شپه لکه څڅواکي په ژړا شوې
 راشه وگوره د ميو د مينا شوې
 که ځما تر سترگو د رنگه زيبا شوې
 په باطن کښې د زړه په سترگو ويني
 په ظاهر که له خوشحاله نه جد شوې

بيا و ما و ته غمزې نگاري وکړي
 چا ئې شمار د زلفو هيڅ نکړ تر سره
 چه دلبري لره درومي يوه لار ده
 په نري آواز کاڼه دي نه خبريږي
 څوک چه سترگي غړوي تر هغه واپو
 څوک خبر ورځني ندې خو ما هم زده
 د جلاد تر تيغ ئې لا خونخواري وکړي
 د تار تار ئې عاشقانو شماري وکړي
 مشتاقانو پسي ډيري لاري وکړي
 ځکه ما هونيره په زوره نارې وکړي
 ما په پتو سترگو ښې ننداري وکړي
 چه ئې ما په دوو رخسارو چاري وکړي
 ته چه ډيري آشنايي کړې خوشحاله
 په هر لوري د د غم اجاري وکړي

بی یاریه د دا خوار مری یاره وه ئې
تا وی مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه
زر فتنې را سره کړی زه ئې آخلم
تر جمال ئې ډیر پتنگ غنډی څاریرې
چیرې نه چه سلامت له پرې ووزی
منتونه د خولې را باندې بار دی

و هر چا وته مرهم شه ورته خنده

گناهگار خو یو خوشحال دی خواره وه ئې

بی ښایسته د هېڅ مخ ننداره نشی
د هجران د شوار دشوار تر هر دشوار دی
اندرون خاطر می درست پاره پاره شو
د دی هسی رنگه رنځ علاج هم دا دی
د خاطر علاج می ژر وکړه طبیبه!
د هجران له دوکه وایم چه نارې کړم
ما پخپل صورت دا کار دي ازمیلی

په ویل کښن فهم وکړه اې خوشحاله

چه د یار د مینی راز د ښکاره نشی

بی د یار له مخه نه وینم په کسی
زړه می ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ
خدای د ستا د غاښو شونډو امان وکا
ما له خپلو شونډو مه شړه بل لور ته
ستا د مخ په مینه سوځم لولپه شوم

که ئې چیرې د قدم خاوری مونده شی

خوار خوشحال به ئې رنځور لره را نسی

بیهوده ئې د دستار په شمله خیال دی
مرتبې د هر چا ندې سره سمی
څوک جرعه د میو نه لړی په جام کښ
دا گلشن د همیشه تر و تازه وی
په خوره میوه د ونی قدر شناخت دی
په ناحق به گرم مانه له بیچا نکا
که جنت لره څوک بیایي یا دورځ ته
کشکه پاته شی تر تلو دا و ما ته
چه دا پلار او د نیکه هنر ئې نه وی
ته چه لافي د مردانو د میدان کړې
د شهباز تر ځایه کله بابې رسی

چه په وخت ئې د مردیه حال بل حال دی
د خره بار د فیل په شا باندې مثقال دی
د چا جام د صافو میو مالا مال دی
چه ئې خیز د ښو گلونو کال په کال دی
د سړی قدر د نیکو په خصال دي
د بدانو غلیم واره خپل افعال دی
بله نه وینم په منځ کښ خپل اعمال دی
په دنیا می د هر چا سره جنجال دی
هغه زویه پیدا شوی غیر سیال دی
په میدان د کوم راوړی استقلال دی
که راوړی ئې له ځایه پرو و بال دی

که همه خلق ئی سر شی په غندنه
بیچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دی

بدبختان د مور په نس کي بد بختان دی
په دنیا کښ زیست روزگار په بد بختی کا
حمیده چاری چه کا پکښی ناخوښ دی
چه هوا ئی د خپل نفس په هغه لور ځی
که قدم چیری ثابت کښیردی په لاری
کتاونه د اسمان د مخکی لولی
په باطن ئی زړه گمان سره لړلی
په خبرو کښ ئی فیض مونده نشی
په طاعت په عبارت کښ که بلعم^۱ شی
زه خوشحال خټک بنده د هغه چا یم
چه ئی رو د زړه د خولی سره یکسان دی

بخت دولت دا واره توکی فلکی دی
دم به نه وهی په دم وهل کښ زیان دی
غم اندوه شدت هغه ورپی خپل زړه ته
په یوه نسب کښ نیک و بد پیدا شی
چه په عقل پوهه کم دی تر هلكو
د مردانو قدر ورک شو بلا دا شوه
چه د پلار په خوی پیدا دی هغه زویه
خوک په غم د نام و ننگ په جهان راغله
هیچا ما سره یاری نکړه تر سره
نه ئی بوی شته نه ئی رنگ شته نه ئی خوند شته
په زمان زمان ئی خرڅ وی و بل لور ته
کله یو سر کله بل سر لکه^۲ کوډه
رنگا رنگ ویل د خدای لره خوشحاله
دا ویل د لکه غشی ناوکی دی

بیا د عشق دریاب را وخوت چلی چلی
که د سر ملاحظه نکړې غواص شی
د پتنگ محبت لا پسی زیاتیری
نا گهان ئی مخ ښکاره کړ بیا ئی پټ کړ
ما وې چرته به وی کان د خوړو قندو
عاشقان پکښی لاهو شول بلی بلی
مرغلری په دریاب کښ تلی تلی
چه د اور لمبې لیدې شی بلی بلی
په خندا ئی دا ویل چه جلی جلی^۳
شاه و لب ته اشاره کړه دلی دلی

۱. وایی چه بلعم باعور ډیر عالم یهودی ؤ، چه آخر په هوا د نفس په مخالفت د حضرت موسی کافر سو.
۲. نغوته.
۳. خوک په فکر د طبق د ښانکی دی.
۴. کله.
۵. که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.
۶. یعنی سوځه سوځه.

د عشق بخره عطائي لکه ايمان ده
 چه د خوله له ما غوښته و تا مې درکړه
 همیشه پسي جار وزه شها غواړه
 زه خوشحال به بل د يار برابر نکړم
 په جهان که کښلی ډير شي ډلی ډلی

بيا ئې واغوست سپين کميس پټې پټې
 څوک به ستا سره څه نرد کا د خوبه
 وايې څوک به زړه د ما له لاسه خلاص کا
 عاشقان به د له وره نه وانورې
 چه نوی نری سپڼسې غرم د شعر
 دواړه شونډې می عسل دي اي خوشحاله
 په څه دور ئې په حرص خټې خټې

په هره زمانه تر ليلا کښلی پيدا کيږي
 په رنگ په هنر نده نه دا کار په سحر دم دی
 چه څوک په مهر مينه سره خپل پيوند محکم کا
 يا حسن دی يا عشق دی د دنيا پدا بازار کښ
 خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصيحت کړې
 په سر تړلی ندی نه اندوه د دورخ کاندی
 به رب د ما سوگند دی واره گل په ما اغزی شی
 خپل زړه می لوی مفتی دی روایت ورځنی غواړم
 یاری چه تازه وکړې صبر فهم پکښی بویه
 انبار انبار پراته دی عاشقانو ته غمونه
 که ناز کا که خیالونه واره وړه د دلبرانو
 خوشحال چه مین شوې که ئې نوری بلا کيږي

په څه شان ئې دواړه زلفی کچ په کچ کړی
 توری زلفی ئې زنجیر مخ ئې کعبه دی
 که یو دم د دا زنجیر په لاسو کښیوزی
 بیا هاله د یگانگی له حاله لاف کړه
 زه تر نام و ننگ تیر شوم ستا د پاره
 قند و گل چه یادوم مقصود می دا دی
 ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر موړ کړ
 چه دا هسی د غمزې په تیغ حرج کړی

۱. سل توری ور واخلي.

۲. یعنی کورونه ئې ور غلبیل کړه، دا د پښتو محاوره ده.

۳. یعنی تنبته او گواښل.

په څه دود ئې ځای نیولی ستا تر څنگ دی
 زه چه ډیر ډیر ستا له ډیره جوړه ژاړم
 لاس ئې مه پریرده له لاسه خوله ئې واخله
 په زړه مهر محبت په خوله ښکښل کا
 لکه سپی د خپل څښتن جوړ و جفا وړی
 په رو رو باندی قدم کښیرده خوشحاله
 خدای د بل د چا خطا نکا گړنگ دی

په ځوانانو پوری پیمچې^۱ کا ولاړی
 د ځوانی هوس مکوه چه زوړ شوې
 تیر ساعت به د د عمر بیا را نشی
 که ئې بیا له مخکې اخلی سود ئې کوم دی
 د خوشحال ویل په زړه د ارویدو دی
 چا ته نه کاندی...

په زړه سخت بې مهره یار یې
 که هر څوو په کوکو ژاړم
 تا ویشتلې یم فریاد کړم
 زه به تل ژاړم و تا ته
 زړه د وسپاری و غم ته
 څوک به څه وائی و ما ته
 چه پخپله عاشق وژنې
 کوم گناه دی عاشق کړی
 کله درد کله دوا شې
 په خوشحال د غم نازل کړ
 چه اغیار سره کنار یې

په کاته کاته می سترگی په خاته شی
 ته خو اوس له ما نه ولارې مروړ شوې
 گوره تا را باندی کومی کوچی وکړې
 چه دیدن د مین وکړمه تازه شم
 د ښه یار بیلتون د ستونی پریکول دی
 په ارمان د هغه وخت یم دریغه دریغه
 د خپل یار د جدایی هسی کار دی
 بخته هونبره مدد بیا را سره وکړه
 چه خبر د د راتلو را باندی وشي
 دا ځما یاری د هم گندی په زړه شی
 که په پښو در ځنی درومم زړه می نه شی
 لکه کښت چه په باران سره اوبه شی
 په یرغ به ستونی چیری پریکاوه شی
 که د زنی سیب ئې بیا د ما په خوله شی
 لکه ساه چه له وجوده په واته شی
 چه په غیر کي می بیا تللی یار اوده شی
 د خوشحال سلام په واپو ښو یارانو
 گوندی بیا می په لیدو و سره زړه ښه شی

۱. یعنی ریشخند.

په ښه مخ به خو تابان یې
که پروون وی زړه او سترگی
لکه سیوره په پښو پروت یم
خدای په ښه جمال یوسف کړې
که دی دوه کونه قیمت شی
دواړه شونډی دی یاقوت دی

په رشتیا ویل بد مه وړه
خوشحال ستا دی ته د ځان یی

پښتانه که آدم زاد دی
نه حکمت لری نه عقل
نه د پلار په ویل کار کا
چه په دیو کښ یو ښه وی
یو د بل په کمی ناست دی
اول زه دا نور له پسه
په نفاق ئې واره ورک کړل
نه ئې قدر شته نه پدل

دا لا شکر کړه خوشحاله
چه بنده نه دی آزاد دی

په گرد کوی تو گشتن مراد ځما دی
من این جمال ترا خود مثال کښ یابم
منم که غیر ترا در جهان نمی بینم
نمی شوم متحمل بروز وعده وصل
جدا زروی تو چونم بگویم ای مه من^۱
گمان مبر که بگردد ز عشق تو خوشحال
چرا که برخ خوب تو ډیر شیدا دی

په نیکی به له بدانو نه خلاص نشې
د غنمو په لذت به نه پوهیږی
د غلیم سترگی به ټاگنی خسری
د بدخواه د بد خواهیه خلاصی نشته
په پاکی کښ به د گپی کا میتاخی
دروغجن به د بیا لیری کا د زړه نه
د بدگویو له ویلو خلاصی نشی

آفتونه په گپون کښ دی خوشحاله
ښه خو دا چه که دایم غرخه د غره شې

۱. په خبرو دُرافشان یې.

۲. به آرزو یتو چو نم.

په ښایست کي دی څوک نشته د سیالی
ورځ په ورځ دی د خوبۍ گل غوړیږی
په پساله به مینه کا چه رنگ ئې نه وی
ستا د مخ سپاهیان همه توری پرې باسی
زه چه ستا د ور په تورو خاورو پروت یم
د پایلو په آواز سره د وینې شی
ته خو اوس د زهد لاف کوي زاهده
زه به نیت درباندي و هارم باور کړه
خدای د امن د خوشحال د سترگو کړه
په خندا خندا چه ځي په خوشحالی

په دانا می د ناپوه دیدن الم دی
چه دانا می د نادان سره گډون کا
بد سړی که په ظاهر سړی لیده شی
د بدانو په صحبت کښ دین دنیا ځي
د ناپوه سره په جشن حاضر مشي
که بی عقل تر یوسف ښایسته روغ وی
د خوشحال خټک په پوهه یو صنم دی

پدا قول د درست خلقو اتفاق دی
که د رنگ خوبۍ ئې ستایې بود ئې نشته
هسی یار د غوری خدای را کړ په غیر کښ
لکه تړی و اوبو ته په تلوار دی
سلامت د ارزانی وی په شیخانو
چه یو ور په سړی وتړی بل واکا
که ئې سر له تنه درومی نور به نشی
د خوشحال چه د خپل یار سره میثاق دی

په راحت کښ په دولت کښ یاری ډیری
نه به هر کله بهار نه به خزان وی
که می لاس لکه دریاب له درد تش وی
له یوی فتنی ئې ځان په دعا خلاص کړم
د دی درد په یارانو باور نشته
چه به ما ورته کاته له جاء نکړه
پرورښ ئې که په شهد و په شکر کړی

په محنت کښ په زحمت کښ یاران چیری
دا د ستوریو چاری ونیسه په تیری^۱
ولی سترگی می دریاب غنډی دی سیری
فلک بیا نوی فتنی کا را برسیری
په زمان ورته اغیار شی یار د غوړی^۲
له هغو خبری اروم تیر و بیري
د خرما تر خوند به نه رسیږی بیري^۳

۱. پساله یې.
۲. هاله یې.
۳. دا د ستور، یوه چار ونیسه.
۴. لکه صدف.
۵. په بله نسخه کښ غیر راغلی دی، غوړه او غوره سید راحت په یوه معنی راوړی دی یعنی منتخب.
۶. د هغه ونی میوه ده چه په عربی ئې سدر یا نبق او په پارسی ئې کنار بولی.

دَ دستار دَ مرتبی به نه رسیږی
که په لعلو مکمل کړی پائیزی
په ژوندون ئی دَ خوشحال دَ زړه وټاسی
ستا کردی به ئی په گور کښ نشی هیری

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له مینی
پردیسی حیران پریشان له خلقه تشی
چه په تا پسی ژړا کوم دَ اوښیو
چه هغه ساعت په یاد کړم لولپه شم
څوک به تا غندی پیدا په جهان نه وی
هغه وخت را څخه ولاړ چه می به کښل کړې
که خمتا واغوندې لا ښه شې تر نورو
ته می پاس دَ زړه په سر باندی میشته یې
ستا په خوی پوری حیران یم خوی دَ څه دی
لکه زه پتا معجون دا هونبره نه و
عشق تنها څه په لیده دَ سترگو ندی
دَ خوشحال دَ زړه دَ خونی لکه خراغ یې
لا به کله را ښکاره شې مه جبینی!

په دریاب کي چه جهاز زیبا ئی ناخدای دی
بادشاهی ئی په نصیب او په قسمت وی
څوک چه طمعه له چا کا په حقیقت کښ
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوټیه
یا د ښو زویو سندرې^۱ وی د زوو
د هغه دَ غلطی اندوه نه وی
وچ ککړ ټټر داغداغ په منځ کښ هیڅ نه
خوی خصلت وته ئی هم نظر دَ کړو دی
په هزار ژبه ئی ستایه بلبله
که ناغونه که راغونه که څه نور څه
چه دَ زړه پکښی خوشحال شو هغه ځای دی

په هر ځای چه قدمونه په خرام ږدی
زه چه چیری آزادی ور ځنی مومم
که تر نوم او تر ننگ تیر شوم غم ئی نشته
نه بهار شته نه ساقی شته، نه مینا شته
څوک ئی نه پسندی پما هسی بد نام شوم
په صحیح سالک هغه دی پدا لار کښ
زه د کښلیو په پښو سر ږدم که نور خلق
ستا دَ خیال فکر می نه درومی له دله

سل منته پدا محکه په هر گام ږدی
چه دلبره راته تل دَ زلفو دام ږدی
عاشق هر کله قدم په ننگ و نام ږدی
اوس به څوک ځما په لاس دَ میو جام ږدی
دَ نیکی نام چه څوک په ما بدنام ږدی
چه قدم دَ ترقی په مقام ږدی
خپل سرونه دَ پیرانو په اقدام ږدی
په زرگوټی می داغونه صیخ و شام ږدی

۱. یا د ښځو ئی سندرې. یا د ښو زویو سندرې د زووو دی.

راشه گوره د خوشحال د خاطر وینی
په بیاض باندی چه هر حرف د کلام ږدی

په ناحق په ما منت کاندی وگری
زه له غایه دماغی په جهان راغلم
که درست باغ د میو ډک و ما ته کنسیردې
په یوه بیلک^۱ ئې نن تر هر چا به کړم
هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دی
په خوږه خندا د خضر عمر را کا
یو څه بند می د غماز په غاړه پریووت
له اصلی فولاده هاله تیغ رغیرې
د جهان په واړو ونو نظر وکړ
زه د یار غمونو درست په زړه رنخور کړم
د تازیانو په میدان باندی غوتې دی
چه و چا و ته شمار یا ئې بیان کړم
هغه مخ ئې پخپل کور په پالنگ بیا موند
چه خوشحال و په طلب ور پسی ستری

په سینه کښ می اوده مینه پهر جا کي^۲
د رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه
په بازی بازی وژلی کتل نشی
خما ستا محبت گوره کیسی لا کي
سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر با کي
ځکه ما په مسخرو وژنی بیجا کي
زه خوشحال چه لا له ورايه ور ښکاره شوم
په خندا خندا ئې وې چه او میرا بیرا کي

په دا کلی کښ ډیر کښلی
ما به دواړو کښ یو یار کړ
هغه هم هسی بد خوی دی
که د ده له چارو وایم
ولی څه کړم پری مین شوم
خو مین په هیچا مشی
گاه کباب په جدائی کښ
عاشقان دی سینه سوی
په خمار هغه پوهیږی
په دنیا کښ به هر چا وی
چه و ما و ته ئې فاش کړل
د خوشحال غندی په عشق کښ
نشته نور په رنگ ځیښلی

۱. محشی ورته غشی لیکلی دی.

۲. ایڅگی.

۳. د دې بدلی د پای کلمې هندی دی چه ذواللسانین صنعت پکښی مراعات سوی دی.

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دی
بادشاهی ئې د مغل به زرو بایله
اوبښ له باره پخپل کور کښ ورغلی
د نفرین لایق په نام سره بنی دی
بی ننگان د بې ننگۍ کار و بار کا
سر ئې هوری قندهار بل ئې دمغار دی
له دې بابو ویل ډیر وشول خوشحاله!
خاموشی وکړه دا هومره ویل بس دی

په خاطر باندی می نه وی پروتی لږی^۱
په بل رنگ می به زپگی باندی سوږ نشی
و هر چا وته چه وگورم فریاد کا
دا دوه توگه و هوښیار وته یو راز دی
په جهان به هیڅوک نه وی چه آزاد وی
چه احمق سره یاری کړې خبردار شه
چه بې عمله تصوف وایی باور کړه
هیڅ مذکور ور سره نه بویه نه ښه دی
چه د لاس په گیدر نه رسی خوشحاله
و مزرئو وته څه لاسونه مږی

په هر کسب کي چه یې حبیب الله یې
په محشر به له تا عدل ایمان غواړی
نفشه تا دا هسی زه مذبذ بین کړم
نور څوک څه لږه بد خواه گڼی ناپوهه
زمانه به د بدرنگ کا غره مشه
په خاته کښ ئې هیچیری ثقل نشته
که پخپل گمان کښ ځان و تا ته کوه دی
د خوشحال ویسا په سخت ساعت په تا ده
ای چه ته د درمانده وو پشت پناه یې

په دا څه که د بنگښ راته ډنگ ډنگ دی
عقل زور د غوریه خیل تر بنگښ زیات دی
د بنگښ نه هونبره زور وینم نه توره
غوریه خیل که په ناکام ور سره زیست کا

زه هم ښه یم د ما هم برغو^۲ تر څنگ دی
غوریه خیل را سره هم ولاړ په ننگ دی
دا په کوم توکی له ما سره په جنگ دی
په رضا ورته بنگښ نیولی تنگ دی

۱. محشی ورته کښلی دی: غولی او انگې.

۲. په خاطر باندی می پروتی ندی لږ.

۳. پتوی.

۴. ئی کږ.

۵. دا می واړه اوره بوس سره آغږ.

۶. ښکر چه د شپیلۍ ږغ ځنی وځی.

غوريه خيل او بنگښ دواړه مغلی دی
 که زه گوري^۱ دُرد آشام ورسره شمار یم
 هر ملخی د سربازیه هنر څه زده
 لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندی
 د کینډیو^۲ په څگر کښ ئې گولی دی
 لا په خوب کښ په لرزه پریوزی له کټه
 که پدا درومی گورې هغه زه یم
 درست جهان می و مغل و ته خیبر کړ
 ځنی څه لوئی دعوی لرم په زړه کښ
 خو طالع را سره هسې مدد نکا

همیشه ورته مغل وهلی لنگ دی
 خوار هغه چه ئې لما سره آهنگ دی
 چه پدا هنر کښ سر ښندی پتنگ دی
 چا چه ما سره وهلی سر په سنگ دی
 که لیدلې چا د ما د ښکار تفنگ دی
 چه د چا تر غور د ما د توری شرنګ دی
 چه می داغ په خاطر یښی د اورنگ دی
 ځای په ځای ئې پښتانه و ته قلنگ دی
 ولی څه کړم چه پښتون واره بې ننگ دی
 گڼه تیر می تر فریدونه فرهنگ دی^۳

د خوشحال د زړه د حال ننداره وکړه
 که په تخت د پاسه کښینی هم ملنگ دی

په وار وار د د خدا منت را باندی
 چه ئې زړه تر کانی سخت دی پر مین شوم
 چه بل مخ و ته نظر کړم د هداد شم
 چه ئې توره د غمزو راته تیره کړه
 رنگ و بوی د د خپل ځان هسې پیدا کا
 زه به څه لره له نوره خلقه زار کړم

چه له ورايه را ښکاره شې راته خاندی
 لاس د نښې د سړی تر کانی لاندی
 توری زلفی ئې دُرې دی آویزاندی
 اوس خو به شهیدی ده ستا دوراندی
 که په رنگ د یاسمین دی گل د سپاندی
 په ما واره چاری زړه دی چه ئې کاندی

اوس خوشحال ټک خپل یار په غیر کښ ونيو
 رقیبان د سترګی اړوی نغلاندی^۴

تا په دوو سترگو مکحولی
 په حیرانو عاشقانو
 نه ئې شمار نه ئې حساب شته
 راز می هیچا ښکاره نکړ
 نه په سر یم نه په مال یم
 پوه په نام و په ننگ نه یم
 چه د عشق الا بلا دی
 لاف می ستا د پالنگ وکړ
 هیڅوک نشته چه پرې پوه شی
 چاری واره په قسمت شی

چه ئې واپړې ملولی
 سل بلا وی کړې نزولی
 خلقې د کړې مقتولی
 ځما اوښی دی پدولی
 نه په ملک یم نه په پولی
 په فروعی په اصولی
 همگی می دی قبولی
 که رسیرم تر مقبولی
 ښې خبری دی معقولی
 نه په ځلی نه په څولی

بخت په کور ورکړه خوشحاله^۵
 تار په تار زلفی مختولی

-
۱. که زه گورې درد آشامو سره مل یم.
 ۲. یو پیاوړی تور رنگه ځناور.
 ۳. گڼه تیر می تر شیر شاه بادشاه فرهنگ دی.
 ۴. یعنی وړی او خواری زاری.
 ۵. بخت به کور درکړی.

تر دا دوو سترگو می اوسې بهیدلې
ستا د وصل اش رمق دې راته پاتو
ستا په غم کښ می د زړه ننداره وکړه
دا هم بخت چه په پالښت د خسته راغلې
زه نه گرم نه ملامت نه مې خوګ یار کړ
ځای په ځای درته بلبلو میشته وکړه
اوس د یار په غیو کښ ونيوه هوس کړه
ځکه تل د باد له لاسه خوری خپیری
اوس ئې جور و جفا وړه دا د سزا ده
د رقیب گونه چه نده شوه لیده دی
په زړه یاد لره دا اور چه دی را بل کړ
بې د یار له مینې وړه لکه باد دی
چه په تلل شوې له خوشحاله لکه عمر^۱
که ئې ډیره بلا کړه نه دریدلې

توری سترگی ستا دی ای زیبا نگاری مستی
تا چه بوسه راکړه زه پرې بې حسابه مست شوم
ما چه ستا دا ښه کښلی بارخو په سترگو څیر کړه
خوله به د آخلی چه پر ستا د خاطر مینه^۲
هر چه ستا له ظلمه و نور چا وته فریاد کا
خوب کاندې بې غمه یا ئې چیری قرارې شی؟
چارې په ما وکړې وائی چاری ځما ندی
تا ووې خوشحال ته نوری لا تر ما زیبا شته
خوګ تر تا زیبا دی ای زیبا نگاری مستی

ته په څو د دنیا مینې مبدل کړی
هره ورځ د دې فانی دنیا دپاره
که د خپله مدعا پکښی درستیری
که کافر درته د سود خبری وکا
که د سل چاری د زړه وړه پوره شی
چه د عمر بقا نشته وړه هیڅ دی
چه په دواړو سترگو پوند په غور کون شوې
په پنجه کښ د د ځان رستگاری ده
که څلور دی که پنځه که شپږ اوه دی
ښې خوږې چاری د دین درته ترخې شوې
عاقبت نه د د گور په خاورو خوب وی

فکر نه رسی هورې پسی جدل کړی
زر فتنی الا بلا دغا دغل کړی
بې صرفه به اور د پلار په خونه بل کړی
د خپل سود دپاره ځان د کافر مل کړی
په حرص به دوه سو نورو ته ټگل کړی
که گنجونه د قارون په کور کښ تل کړی
لال په خوله غفلت په لاسو پښو هم شل کړی
ته پدا کښ هم په څو رنگه خلل کړی
له اصلی چارو ئې وړه معطل کړی
نفس ترخې چاری و تا وته غسل کړی
چه ئې اوس په نهالی او په بخمل کړی^۳

۱. پخسیدل.

۲. لکه عمر له خوشحاله.

۳. خوله به د هغه خوری.

۴. ټگل یعنی فریب او حيله يا ټکل مخفف د ټاکل یعنی انتخاب.

۵. دا چه اوس په نهالیو د بخمل کړ.

ستا پخوا هم د دنیا طالبان نور و
 چه^۱ ئې مینی تار په تار خورې اجل کړی
 بهنبت خای د پرهیزگارو دې خوشحاله
 ته بهنبت وټه هوس په کوم عمل کړی؟

ته چه سترگی توروې خود به پوهیږی
 ستر تر پایه جامې واغوندې گلگونی
 تور سنبل د باد و مخ وټه ولاړی
 په ورځ سل ځله آشتی کړې هم جنگونه
 هم په لاس د میوه جام را کړې چه نوش کړه
 خپله څه د درست جهان فتنې نازونه
 لونگین چه بنوروې خود به پوهیږی
 ځان چه هسی جوړوې خود به پوهیږی
 چه په گل ئې خوروې خود به پوهیږی
 هر دم خوی چه نوروې خود به پوهیږی
 بیا می جام نسکوروي خود به پوهیږی
 چه عاشق ته پوروې خود به پوهیږی
 مگر لږ دې د خوشحال د زړه غمونه
 باندې نور ټنډوروې خود به پوهیږی

ته چه هسی حکم ناز کړې په وگړی
 د دریاب سره دریاب وی یو څو وخته
 چه ئې څو په پورته لوری لوری وړی
 لکه ته یې بیهوده یاوه باد وړی
 طمطراق د جهان کل واره عبث دی
 دا چه تا وټه ژوندی دی ژوندی ندی
 چه خوروې میوې لری خوشبوی گلونه
 په آواز سره سړی بندیخانه دی
 جنتی دورخی پټ ندی ښکاره دی
 په تا څه د چا پوره د چا نیمگړی
 بیا په هر لوری پراته وی اوبو وړی
 د هغو مانې وگوره چه لوری
 جهان څو دا هسی یاد لری باد وړی
 هوښیارانو وټه کم دی تر خسری
 دا و ما وټه ښکاریږی لکه مړی
 پخپل باغ کښ د کښینووي هغه زړی
 د څاروی علاج په ترکیږی په پړی
 خپل عمل دی په نوم نوم واره نومړی
 زلزله په جهان گډه شوه خوشحاله
 د اسمان له شدتونو کنډی رغړی

ته هغه لیلی یې چه د تل په بخره ناز دی
 ما وې خو یو زه یم نن شهره په عاشقی کښ
 زه تر عشق څاریرم تر هغو چه عاشقان دی
 رایشی له کومه خای په څو وکا په زړه کښ
 هی د خدای دپاره نفحص را پسی مکره
 توری توری زلفی کبود خال لکه کوتره
 سکښی د زړه ولی چه په شونډو کښ موسیږی
 زه هغه مجنون یم چه می تل سر پسی نیاز دی
 لا تر ما د نور وگړی لا لیری آواز دی
 واره عشق پکار دی حقیقت دی که مجاز دی
 هیڅ پرې نه پوهیږم عشق یو څه سوز وگداز دی
 پلار ته وایه نشی عشق یو هسی مخفی راز دی
 راشه که ئې گورې پرې بندی یو څه شهباز دی
 تیغ ئې د غمزې دا ځله لا څه تیره ساز دی
 هر څوک یو یو بت لری خپل بت وټه سجود کا
 بت د خوشحال ته یې تل ئې تا وټه نماز دی

تمامه شبه د ژمی په هی هی پما تیریري
 دا سحر دی که مینه که څه لا بله بلا ده
 خپل زړه وټه نظر کړم پدا هونبره محبت کښ
 چه ته د ما طیب ئې رنځ به لا ځما زیاتیري
 که هر څو ئې له دله هیروم نه را هیږیږی
 یو هسی مستسقی شو چه په بحر نه اویږی^۲

۱. چه څه مینی.

۲. نه سپړی.

یوسف د زمانې دی درست جهان په روشندلی
 دنیا لکه حلوا ده، ښه شیرینه مزه ناکه
 چه ننگ کا ننگیالی دی ورته یښي دی دوه کاره
 که مښک^۱ و که گوهر و همگی ولاړل خوشحاله
 و ځان وته وگوره چه اوس څه عمر تیریری

توري سترگی ستا دی بیا په تورو رنجو کړی
 وځاندې و ما ته شونډی بوخی په ناخوال کړې
 زر د که په وړ مری په هیچا د زړه سوی نشی
 هیڅ در نه پوهیږم که رشتیا وایې که پیڅمی
 پتی پروتی ښې دی څه به دم وهم و چا ته
 ما وې چه ځما ده موزی یو وړه سیه چشمه
 ته پدا خیالونو په ښوو غمزو موجونه
 دوه توری بلا دی پرې می وژنې بابا مری
 دا فتنې ښیوې د بیا له کومه دی راوړی
 زړه لرې د کانی بیا خپل ځان بولې ښه زړی
 ما وته د خوله ده په خندا خندا نومړی
 م څه هونبره ندی ستا فتنې ناسازی وړی
 څه شو کوټه نیسی د پرې هوسیه ستری
 سیند د اباسیند سوې چه څو څو بیرې نغړی
 څه لره خوشحاله تا د زړه کیسې ښکاره کړې؟
 ستا د ظلم ندی ما و چا ته کیسې سپړی!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دی
 په معنی قلبه رویی ده مخ ئی تور شه
 د بدیو بد بوئی به پټه نشی
 که د زړه سترگی د شته ننداره وکړه
 ابا سیند وته نظر کړه و دربره
 که د خولې ویل د ښه دی پدا څه شي
 نه به زوړ پریردی نه ځوان نه نن زوولی
 خدای پخپله د رشتینو سره مل دی
 هر سړی چه په یاری کښ په زړه غل دی
 که په سل پردو ئې ونغاړې بصل دی
 د جهان په وارو چارو کښ خلل دی
 ستا د عمر د اوبو غندی چل چل دی
 چه ښکاره دی و علم وته عمل دی
 چه ناڅاپه ناتارونه کا اجل دی
 بد کردار به نیک کردار نشی خوشحاله
 د شیطان لښکر و لاندی کړ قبل^۲ دی

تا یاری له ما نه پرې کړه که پښیمان ئې
 همیشه د ما د باغ زرغون طوطا وی
 زاړه هم کله ځوانان وه وار ئې تیر شو
 یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دی
 که طامع په سریر پاس کښینی گدای دی
 په بل ځای می پیرځو ښه یې د یار غمه
 غم الم به د ونه رسیی و زړه ته
 بیا را درومه هغه زړه یې هغه ځان یې
 اوس خبر نه یم طوطا د کوم بوستان یې
 په زړو پوری خندا مکړه که ځوان یې
 راته ووايه د کوم یوه جهان یې
 که واز وته د شا کړله سلطان یې
 ته د ما د زړه د مات کودی^۳ ریحان یې
 که د خپلی ژبی هر کله پاسبان یې
 ته جوهر د لویی نه لرې خوشحاله
 د کم شناختو په بازار هسی ارزان یې

۱. محشی ورته لیکلی دی چه مطلب له مشک او گوهره تور وښته او غاښونه دی.

۲. محشی حصار ورته کښلی دی.

۳. د خاورین لوبی ماتی ټوټې.

تا چه دا ناسازی چاری دی را کړی
 چه می هسی شان په خوارو سترگو گورې
 ته پدا حسن د گل غنډی پیدا یې
 راته وایې صبوری در څخه څه شوه
 بیا په کوم توکی دا هسی بی قولی کړې
 د تقوا سپاهیان چه ستا په کوڅه تیر شی
 د خوبنی مفرح را عنایت کړه
 گوره کوم به د په بخت په طالع مومی
 په پله پله در پسی ځم د پرینو نه یې
 چه مین شوې درست د یار په رضا درومه
 اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پړې^۳

تورو زلفو د په غورو دی خولې یبني
 دا ځما د پریشانیه نه څه وائی
 نندارچی چه ورته گوری کت کوټ کیږی
 تر لبانو د خجل آبحیات دی
 چه مین شی قبلوی مکر دروهونه
 په خو تار په تار پریشانی سره نښی^۴
 که ئی لا نوری اوږدې دی درته بلښی
 د مخ نخښی د بلا دی گوښی گوښی
 به باټه په سترگو سهم و تیر کښی^۵
 په یاری می قبول کړی که بنگښی^۶
 زه خوشحال د د بدی نیکی گواهی یم
 د ښایست مخی د نشته په خوی وشي^۷

ته چه دا دماغ لرې
 توره شپه د دواړه زلفی
 دا د خال د ورځیو ندی
 واره باغ دی په گلونو
 که ساعت دی ساعت دا دی
 چه طوطی د دی په لاس کښ
 څوک به څه فراغ لرې
 پکښی مخ خراغ لرې
 دا د زړونو داغ لرې
 یو څه کښلی باغ لرې
 چه په لاس ایاغ لرې
 څه نظر په زاغ لرې
 بیا و کوم لوری ته ورک شو
 د خوشحال سراغ لرې

تر مکې تر مدینې ولاړې حاجی
 صفائی د زړه په کار ده نه د ږیری
 صوفی لافی د سلوک کا هم دا لافی
 په ملا توره تیاره شوه چه حق پوش شو
 علم څه دی په معنی کښ گڼه دی
 لا د نفس له خویه هیڅ نه یې ناجی
 څو په ږیره گرزوې شانه عاجی
 سرا سرگڼه د ده بی منهاجی
 که په لاس ئی فتاوی وی سراجی
 کاسه هم ور لره بویه خراجی

-
۱. بلی.
 ۲. ژور ځای.
 ۳. مخفف دی د پړیې یعنی ملامت هستی.
 ۴. تشی.
 ۵. تیر کی یې.
 ۶. بنگښ یې.
 ۷. وش یې.

دا تاراج لکه شیخان کاندی په مکر
 دا ئې سحر د بابل د مخکې راوړ
 نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښ
 نه جیحون دى نه سیحون دى لا افزون دى
 که صاحب په لاری پلى نفر سپور ځي
 له اوله تر آخره په جهان کښ
 زه خوشحال خټک په حب د اهل بتیو
 خارجى او رافضى ک۷م اخراجى

تور وربل به ئې و چا و ته غوړیږی
 د شونډانو له بوسې به ئې بس نکړم
 نور به کومه آرزو وی لری په زړه کښ
 عاشقان تر تورو خاورو لاندی نه مری
 بیا به توری بلا لا توری بلا کا
 د بڼو ناوک ئې نه درى تر زغرو
 د فراق غمجن په مرگ تر ژوندون خوښ دى
 د جهان عمارتونو ته نظر کړه:
 ما وې نن د زمانې ژبه ورزه یم
 د دې باغ گلونه لږ ندی خوشحاله
 تازه تر تر تازه ترو نور غوړیږی

تازی سپی چه په نمری مومې ویریا دى
 په کوټه باندی دا دواړه حبطه دى
 که ئې ته په منت مومې دا یې مخله
 بخت چه کور شى یوه تن ندی راوړی
 د آسمان پیرې دایم نه وی یکسانی
 یوه ورځ به ئې دا رنگ زیبائی نه وی
 سپین و سره باندی ښنده که په بهار دى
 چه د تش په غولی گزى هم بلا دى
 که د چا په باغ کښ بوتی د کیمیا دى
 چه د خدای باندی پیرڅو دي د هر چا دى
 که ئې خرڅ دى نن پتا کاندې په ما دى
 راشه گوره چه گل څه رنگه زیبا دى
 د هر چا یاران دا هسی بې وفا دى
 که خو یار د خوشحال هسی بې وفا دى

ته چه دا ښکلی چهره لری نگاری
 چه د لاری د دیدن را باندی بند کړی
 چه گهی گهی د وینم له ورايه
 هر ه ورځ تازه مانې تازه جنگونه
 که د غاښ و شونډې گورم دُر مرجان دى
 دریغه نور سحر په ملک پیدا شوى
 خو په ما باندی چه راشی ځان نادان کا
 په کوڅه ئې باد گذر نکا خوشحاله
 ته له کومه سازوی ورته ریباری

ته چه سر تر دیوال هسک کړی سړی گوری
 که د زړه د غین په عشق نه وی بایلی
 پرده پوښی په ضرور وزی لمانځه ته
 یا ئی نیت د کاسیری^۱ یا د میړه وی
 په هغی باندی گواهی د بدی وله
 د میړه په بریره نه خاندی نور څه کا
 د کس تاو نخښی د نشته تر دا نوری
 په وداده په ویر څه هر لوری ته ښوری
 سترگی وازی په بازار گزری سر توری
 هر کڼه چه لاس سره کا سترگی توری
 چه ئی گڼت په نورو خونو خپل ورپوری
 چه د بل سره خبری کا خمسوری^۲
 د خوشحال ویل به بی مضمونه نه وی
 چیری نه چه ئی مذاقو سره شموری

ته د تل اوسې پدا ښهر یاری کښ
 غم د یار د جفا هیڅ را سره نشته
 هغه یار د خدای له هره رنځه ژغوری
 په زاری زاری به ما په ځان مین کړ
 لکه باز د زړه په وینو آموخته شو
 د ربیار منت ئی ډیر را باندی بار دی
 خدای په ما باندی نادان کړ بخت می تور دی
 نا قرار د خوشحال زړه همیشه ښه دی
 یو زمان د نه وی بند په قراری کښ
 که زه عمر تیروم پدا خواری کښ
 خدای د ما بی پته نکا په یاری کښ
 زه که پروت یم همیشه په بیماری کښ
 که ئی مینه زیاتیدلای په زاری کښ
 بل به نه وی هسی ترک په خونخواری کښ
 چه می یار مونده د ده په ربیاری کښ
 که ویښته چوی په ډیره هوښیاری کښ

جهان شرم نام و ننگ دی
 چه وفا ور څخه نشته
 چه ئی عشق تر سره کړی
 د ښایست کمی ئی نشته
 تر ښکځلو ئی څاریروم
 په ښاغلیو جهان آرت
 ښه چه راغللی په غیر کښ
 که دا نه وی جهان ړنگ دی
 گل به څه کړی چه خو شرنګ دی
 نور څوک نشته خو پتنګ دی
 ولي یار می په زړه سنگ دی
 بیا ئی چا سره دا جنگ دی
 په غوولیو باندی تنګ دی
 بیا می لیری د زړه زنگ دی
 چه خوشحال باندی ناستې کا
 دا پوزي ندی اورنگ دی

چه پخپل عیب بینا شی
 نادانی ئی پته نده
 د بلا اندوه به نه کا
 په دنیا به دین حاصل کا
 په جهان باور پیدا کا
 چه غنی په قناعت شو
 سړی هاله درست دانا شی
 چه له ځانه ئی ثنا شی
 چه له خدای سره اشنا شی
 چه خبر په کن ثنا شی
 چه رشتینی ئی وینا شی
 له هر چا ئی استغنا شی

ابدی ژوندون به خپل کا
 چه خوشحال غندی فنا شی

۱. فاحشگی یا قحبه والی.

۲. آسان، آزاد، بی باک.

چه په خیال په زر زری جامو کښ درومی
پکښی څرنگه هوښیار مرغونه بند دی
ستا د شونډو سره به ولی هسی نه وی
زه به تا غلطه نکړم په ټولی کښ
د مجنون مینه یواځی په لیلی ده
ناز نخرې ښیوې غمزې فتنې خیالونه
د ښایست سره هزار کارونه نور دی
چه رضا ئې په جفا وی نور می ستایی
و خوشحال ته چه د نورو نوم آخلی
بې له تا^۲ به مینه ماته شی په کومی؟

چه توفیق ورکوی رب العالمین دی
په هر لور چه غورزوی سړی هوا ده
څوک چه خوښ نه وی له ځانه هیڅوک نشته
په بهبود د خپلی چاری هر څوک مټ کا
د ستار د سیوری رنگ واړه یکرنگ دی
حبشی که په ځان نوم د کافور کښیږدی
آزمینت د دهر وگوره خوشحاله
چه ملک د شیاطین سره قرین دی

چه خدای په بت مین کړم که دا عیب دی هم وی دی
عالم وائی عاشق شوې زه سوگند خورمه چه کله
که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنگه
کافریم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبی
که ستا کوڅه جنت سره څوک سمه راته کښیږدی
تحسین لره بل نه لرم چه هونږه ډیره مدح
چه ځوان وم دا یم زور شوم په رشتیا رشتیا خبره
که نور په صهبا مست دی زه خوشحال په خوابات کښ
مستی ئې په دودن کړم که دا عیب دی هم وی دی

چه دا هسی بې نیازی کوې دا ښه کړی
د بل خراغ غندی په شپه د هجران راشه
خو له ما نه نوره مکره د زړه مینه
دما زړه ورځنی صبر و چه گنگ دی
په ژوندون له ما نه مه ځه د یار غمه!

زه به نور یاران پیدا کړم ته به څه کړی
چه په راغله می روښان د واړه لیمه کړی
نور می کل واړه منلی دی چه څه کړی
نن ځما طوطا یو څو خبری وکړی
ته به سم د ما له ساهي سره تله کړی

۱. د زړه وینی پشومی.

۲. د خلقو خونه.

۳. بې له تا ئې مینه.

۴. په نورو نسخو کښ دا بیت داسی دی "که نور په صافو مست وی زه خوشحال په خرابات کښ - مست په درد ددَن کړم که دا عیب دی هم وی د" محشی تر دَن لاندی خم ترجمه کښلې ده.

گوره بيا د خه په زړه کوم می گناه دی
د غمزې توره د ماته شه په ما کنب
وايي ستا په عيادت دما رضا ده
چه تر خولې د بيلتانه د ويل و باسی
د خوشحال خټک روزگار په اور اوبه کړی

چه ژوندی وی غم د نکاندی د لوری
په شکرو په نباتو ئې^۱ سود نشی
په لحظه لحظه د وینم قهر قهر
ستا په لبو به کباب شم په دا خوښ یم
دا چه اوس درته حاضر دی ښه ئې گوره
عقل و هوښ ئې و سړی و ته پیدا کړ
دا بیدرد که په ظاهر سړی لیده شی
و خوشحال ته مچ میری دی ماشی سپری

چه مزری خپلی منگلی نه کا کنبلی
مرجون^۲ د درمرجان هاله ألجه کا
عاشقان چه تر سر تیر شی هاله کُښل کا
باز چه والوزی له خالی هاله گوری
چه د اور بخری باد سره رفیق شی
چه سیلاب د غره د سره نه روان شی
په تحصیل پسی ئې ځکه^۳ کوښښ بویه
هونبره نه وی خربی غوښی ورته تلی
چه قبول کاندی د بحر خونی چلی
د دلبرو پستی خولې لکه بخملی
د کبکانو ښایسته سترگی کجلی
بیا هاله کا په ملکونو لمبې بلی
بیا هاله بیایې په مخ ډیری خخلی^۴
که قسمت به د چا زیات نشی په خلی
خبر هنر له لاسه مه پریرده خوشحاله
خوره خوره وه وه واره غصې خورولی^۵

چه و باز ئې ورکولې تیرې نوکی
د ښې نظر د چټی^۶ په لکی
د کارگه توره مشوکه د گندگی ده
د گلرنگو ناز په هر کله د وړو دی
یا به سر د خپل ورمیر په وینو رنگ کړم
تر ټټو به ئې یستی د زرکی خوکی
د شهیاز نظر د میور^۷ په خوټکی
قد لایق دی د طوطی د سرې مشوکی
بیهوده بې ځایه ناز کا رنگ املوکی
یا به کُښل کړم دغه ستا شونډی ملوکی

۱. می سود نشی.

۲. چه په ما شوې.

۳. لمړی خور په معنا د شیرین او دوهم په معنی د رنج او مرض دی.

۴. دا بیت حل طلب دی، په یوه نسخه کښ داسی دی: ستا په لب به لبالب شم په دا خوښ یم - که هر خو می د ایرو غندی آغېر.

۵. یعنی غواص.

۶. یعنی خس او خاشاک.

۷. خله.

۸. دا مصراع حل طلبه ده، په نسخو کښ ئې املا مختلفه ده مثلاً (خوره خوره دواړه غصې خورولی یا خوره خوره وه وه واره غصې خورولی).

۹. د شتی په.

۱۰. یعنی طاوس.

آفرین دی په دا تورو شهلا سترگو
 لا به کله هغه گل په چمن راشي
 د هجران له غمه هيڅ سړی خلاص ندی
 چه توبه د ملو کا، په وخت د گلو
 يا د بنو زلميو ږغ دی په میدان کښ
 د زاړه خوشحال خوانی په بوسه نکا
 پښتني جونه بخیلی بد سلوکی

چه ما کړی په جهان کښ رڼا سترگی^۱
 که ستا^۲ له مخه وگورم بل مخ ته
 ښکاری چه غرڅه ولی ورته گوری
 هر گور^۳ می له هیبته وار خطا شي
 خوشحال غریب په در درته ولاړ دی
 ته هم کله و ما ته کړه وا سترگی

چه صحبت د ملوکامو سره کاندی
 په رشتیا ویل د هسی باوری شي
 که ئې دواړه پښې ټاکي په خدمت شي
 حاسدان به ئې زوال د دولت غواړی
 د غضب په وخت د لیری ځنی گزری
 چه نادان ته نصیحت وایي خوشحاله
 دا د واره نادانی ده په ځان خاندی

چه خون په غاړه کیږی له دې کاره څه خو غم دی
 چه هونږه ښه مخونه پدا خاورو کښ په گور دی
 پیری راغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو
 که ښه وایم و چا ته هم ئې بد نیسی په زړه کښ
 نه بخت دی د مغلو نه زه هيڅ په عقل کم یم
 مغلو ته چه گورم هغه هسی مغل نشته
 پښتون په زرو نیسی په فریب په ټیټالونو
 نه مچ یم نه کارگه یم چه په کړو مړو گزرم
 که ما غندي نور هم وی پدا کار به ډیر خوشحال یم

یاران ځما په گور کښ زه په کور کښ یم ستم دی
 چه د یو لره درومم گور و ما و ته ارم دی
 چه زه کړم هغه نشي هغه ملک هغه عالم دی
 یا بخت دی د مغلو یا ځما څه عقل کم دی
 دا کل واره پیری ده چه می کار برهم درهم دی
 د تورو وار ئې تیر شو اوس وریاتو یو قلم دی
 په ما ئې اثر نشي لا په ما د خدای کرم دی
 یا باز یم یا شاهین یم پخپل ښکار می زړه خرم دی
 چه ما غندي څوک نشته ځکه پروت را باندی غم دی

۱. سترگه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا سترگی په معروفه یا راځی.

۲. که زه ستا.

۳. هر گوره له هیبته.

۴. چه ته وایوې.

۵. و نکا.

۶. یعنی دودوی.

ایمل خان دریاخان دواړه په ښه رنگ تیر شول په ننگ کښ
د دواړو په فراق کي غما تل آه و ماتم دی

چه تا گورم حیران شم چه ته څه رنگه بشر یې
د ماء وطن له میانه څوک دا هسی پیدا ندی
چه شونډو ته د گورم تر یاقوتو لا تیری کا
که هر څو د لاله گلونه ښه دی په چمن کښ
که خوار دی هغه خوار دی چه محرمو د له دیدار دی
که آه نالش می وکړ مسلمان نه یم کافر یم
په حسن په ښایست کښ د څوک سیال په جهان نشته
زه ستا له ډیره غمه همیشه په آه واوه یم
خوشحال وته د ووې چه بې ما به په څو پایې
په څو به ژوندی یایم ته می خود په حال خبر یې

چه د پلار په نصیحت نکا برغری
د پرون ورځی به نن حلاوت نه وی
لکه مور د بابا زویه وو په نغته
که له پلاره زوی مومی په رای درومی
نور ئې واړه سربسې برهم درهم شوې
دا هم هیڅ حق د نمک ته نظر نکا
اوس په سپینه ږیره زر غواړه خوشحاله
که په زړه لرې دعوې د سر دری

چه په سب د ابوبکر د عمر دی
د هغو په مرگ ثواب گټلی پویه
رافضی خارجی دواړه باور وکړه
تر مهدی پوری یو لس دی یا دولس
همه واړه امامان وه د خپل دور
له اوله تر آخره که کروهيږی
چه دوستی ئې د سید نه وی په زړه کښ
تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم
په سرو زرو کښ کمی د قدر نشته
زه خوشحال خټک هغه سنی مذهب یم
چه یاران را باندي واړه برابر دی

چه می ولیدی دا ستا سترگی خونخواری
په یاری به د هیښ وی چه غلط شی
ما یوه د زړه په غوره ده نیولی

۱. دې کلمې ته محشی د خربشوی ترجمه لیکلی ده.

۲. د بتول اولاد دی واړه تور بصر دی.

وی^۱ ئی خو لری گلی خُما په زړه کښ
 د میری چه وزر نه وی هونږه ښه وی
 اوس به ولی په غلا غلا د مینی کار کړم
 په خاطر به د قراره قراری وی
 بی اثره به دا اوبنی پاته نشی
 نه یواځی د لاله په زړه کښ داغ دی
 په خوشحال ئی عندلیب غنډی اور بل کړ
 چه پلو له مخه واخیست گل رخساری

چه یو گړی په جمع زړه ښه مخ وته وگوری
 دا خوی خُما قدیم دی چه^۲ ما اوس ندی راوړی
 د خلقو تهمت یو سرد هجران غمونه بل سر
 دا اور چه په ما بل دی د خپل یار له جدائی
 آشنا ته وایه نشی نا آشنا به څه خبریږی
 ناوک ئی د مژگانو د ابرو په کمان جوړ کړ
 ښه باز د خوشحال ختک خاطر په لاسو کښیووت
 په قدر ئی خبر شه چیری نه په لږ ئی پلوری

چه دا هسی ورځی غوټه کړی خبری
 یا خُما تر فهم ښه شوی، عاشق پوند دی
 ستا تر شونډو تر غاښونو به ئی څار کړم
 دا څه جام د میو نه دی چه ئی ته څښی
 هغه کار لکه دوه تورو سترگو وکا
 دوه قدمه بیلتون هم له یاره مرگ دی
 د ښو ناوک ئی ښوی درومی تر زړونو
 دواړه شونډی د خوشحال په خوله کړه
 و طوطیانو ورکوی خلق شکری

چه په سپینه ږیره کا ځوانی نکاری
 که په خوله د زاپه یار تر سر جاریږی
 نیک و بد پدا جهان کښ پیدا کیږی
 خوښه ځوان د ځوانی ښځی په غرض دی
 په کم ذات په اصیل هیڅ ندی راغلی
 زوړ د ځوانی ښځی نکا که ئی کاندی
 له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښی

پخپل ځان باندی به وکا ځنی چاری
 په زړه ندی ځوانی هیڅ د زاپه یاری
 نیک و بدی د زاپه نه دی ویزاری
 که بادشاه وی د زاپه نه وی آزاری
 ښځی واره د ښه کار دی طلبگاری
 فکر بویه چه له ښه ځایه دی باری
 په حیا په شرم ننگ وی خبدری

۱. وایی خو لری.

۲. څه.

۳. مور.

۴. په تورو په لښکر.

۵. به څو.

چه په پلار نیکه د ننگ و ناموس نه وی
هغه ښځی قباحه ته دی تیاری
اوس پخپلو زړو خوښ اوسه خوشحاله
دا د دور خوانی مکره ناپکاری

چه نظر دی په اغیار هورې دلې وی
ته چه هسی ښایسته یې گرم خو نه یم
چیری نه چه څه د ورسی خاطر ته
یو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شه
ته به وایې د گلاب په گل شبنم دی
د رقیب له ویری بل لوری ته سترگی
په عاشق باندې د پلار نصیحت اور دی
چه له سترگو می^۱ غمیری غم رنگه
د ناپوهی خوبا ټول مهر په یار شی
زه خوشحال به د وانورم له لیدنه
په دربار د که هر څو پروتی کلې وی

چه دانا نه کړې گردش د زمانې
زر پیرې لری د سترگو په ځنبل کښ
په یوه زمان دی شاه بیا د گدای کا
په خزان کښ د بوستان په ونو راشه
کله مخکه سپیره ډاگ کله گلونه
د سفله غندی ئې ور کړل را نیولی دی
د حلوا سره ئې زهر هلاهل دی
پت امید د پلار د زویه سره پریکا
شاه جهان بادشاه د چا په بند بندی دی
حقیقت ئې سر تر پایه را معلوم شو
زر علت زه فساد زه عیبونه
چه ئې شا کړه د دنیا و آسایش ته

چه دا هسی ئې کړدې د زړه پیاد وی
لا خوشحال لری خواهش د زمانې

چه می اوښی هسی آل شوې
چه په نور څه پسې ندی
لیونی شوم خوب می نشی
نور می محو شول له دله
د زړه داغ د مبارک شه
خلق خوښ گزری هوس کا
مگر نول د بیلته د دی

دواړه سترگی می سره لال شوې
واړه ستا د مخ په خیال شوې
راته ته پری مثال شوې
چه می ته په زړه نهال شوې
چه مین د شاه په خال شوې
د ما زړه ولی بد حال شوې
په ناله کښ لکه نال شوې

۱. ئې.

۲. محشی ورته کښلی دی یعنی سرې.

نور څوک هم شته دى اې غمه
که يواځې د خوشحال شوې

چه مى زړه پسې مينې مينې شى
د هغو شونډو شربت به
په پرهار مى ظلم کيږي
په خزان کښ نورى ونى
صبر و هوښ پسې لينې لينې شى
يا نصيب چه کله چيښ شى
چه توږى ځنى وکيښ شى
توان لرى چه سبر سريښ شى

زه ئې ناسته په پالنگ يم
که خوشحال له خوبه ويښ شى

چه يوه مى ده نيولې
لکه يو يو مرد ئې نيسي
څوک د هيڅ ملامت نکا
اوس به نه درومى له ما نه
په هيڅ رنگ به پريښوه نشى
گندى وى را باندې راشي
که ئې نه وينم په سترگو
گندى سمه شى عالمه
په رشتيه مى ده نيولې
هم هغه مى ده نيولې
عجب ښه مى ده نيولې
چه له زړه مى ده نيولې
چه تر پښه مى ده نيولې
سر پره مى ده نيولې
ښايسته مى ده نيولې
که کړه مى ده نيولې

د خوږو هيله خوشحال کړم
چه ترخه مى ده نيولې

چه ئې هسى لايعقل ولاړم په شومى
خدایه څه د يو باد وړى زړگى راکړ
پدا هم لا رقيبان کا په ما رخه
ما لا حرف نه ؤ له ياره بدل کړى
بيلتانه د ما په قصد چاره تيره کړه
واړه دوک مى د اشنا د بيلتانه دى
دا پيال د چا د لاسه ده څه نومى
چه هميش د عشق د باد په مخ کښ درومى
چه مى زړه د يار په يادو راحت مومى
د سحر خروس دى وويشت شى په کومى
د قصاب دلسوزى نشى په ورغومى
په دروغه سر ترم بهانه د دومى

چه ئې بې له ده بل خيال نشته په زړه کښ
د خوشحال دلبره کومه ده څه نومى؟

چه د عشق په گرانه لار کښ ډير خطر دى
که سینه مي سره چاک کړې و به وينې
ستا د مهر باران نه اورى چه شين شى
ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره
زه له عشقه خبر نه يم چه عشق څه دى
چه ئې عشق تر سره کړى هغه کم دى
صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښ
عاشقى لا زه ته نه وو چه پيدا وه
خو ځما طالع ښه ندی يار جفا کا
هر قدم چه پکښى اخلم ډار د سر دى
چه مى ستا له غمه وينى درست ځگر دى
ما په زړه کړلى ستا د مينى کړ دى
تل تر ژبې رسيدلى راز سمر دى
هونږه اروم چه له حسنه ئې اثر دى
پدا کار کښى لاف وهلى يوه هر دى
جو دانه صبر پر ما باندې لوى غر دى
نه چه ما وتاگې کړى دا هنر دى
گڼه کوم يو په وفا تر ما بهتر دى

د عشق غم له خلقه پټ لره خوشحاله
خه ئې پټ کړم چه جهان خنی خبر دی

چه پیدا شوه جدائی	کشکه نه وی اشنائی
د بلبلی بخره نول ده	د گل بخره زیبائی
تا چه شان د لیلې واخیست	که مجنون شم را بنائی
د لیلې دپاره سر شو	خوار مجنون په گدائی
چه عاشق شو قبلوی دې	پیغورونه رسوائی
ستا په در دوهان ^۱ وهلی	درته ناست یم دوائی
که پل بل لوری ته واخلم	ته می بوله هو خائی
چه به زه بې تا نه پایم	بی چیجی لوپټ پائی

چه ئې ولیده په سترگو
خوشحال خکه تا ستائی

چه ئې دری خیزه حاصل وی	د هغه خوښی به تل وی
اول خپل صورت ښاغلی	بیا ئې ښه صورت واصل وی
غه دریم وایم چه کوم دی	د دنیا دولت ئې خپل وی
چه پدا کښن ئې یو نه وی	پریشانی به ئې په دل وی
چه ئې یو وی پدا درې کښن	غم به تل باندی نازل وی
هر چه درې واړه ئې نشته	که چا مړ کړ هم د گل وی

د خوشحال ویل معقول دی
پری به خوښ شی چه عاقل وی

چه بندی د یار د یار د زلفو په کمند دی	بهاڼه ئې د خلاصی دغه بند دی
سر می یار وټه پښکی کړ لا شرمیرم	د نادارو عذر پټ ندی خرگند دی
نه شکری دی نه قند دی نه نبات دی	د شهی د شونډو لا گوښی بل خوند دی
خه صفت د هسی حسن په غزل کړم	چه په نونس بابو کل شکل پسند دی
خه به غم د مال و ملک د دین و دل کړم	چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دی
یوه زړه لره یوه اشنائی بس ده	نور به ډیری یاری نه کوم سوگند دی
پخپل زړه می به دا هسی شندی بکړې	کله هم د عاشقی کار پسند دی

د خوشحال خټک د ستا په سر سوگند وی
که ئې بې تا په نور خه زړه خورسند دی

چوهرې د خپلی خونی په بوی خوښ وی	ولی بوی ئې په چمیار باندی آتش وی
نور وگری د چمیار له خونی تنستی	په چمیار د خپلی خونی بوی دلکش وی
هسی رنگه د هر چاری تفاوت دی	یو تر بل پوری مطعون او مشوش وی

د دهقان فهم په پاله^۲ یا په یوم دی
د سپاهی نظر په توره په تیرکش وی

۱. دونه.
۲. یعنی د یوی تیش.

چه دلبره دلربا ده هغه ته يې
 چه د کبر د فتنو د خرخبښو ئې
 چه مشتاق د د خدا دى هغه زه يم
 په جهان که بښايسته وه بې حسابه
 د پسرلى گلونه څه دى چه ئې ستايم
 ستا په مخ مى په خراغ نشته وټنه
 خپل عاشق سره وعده نکړې تر سره
 چه هر څو دى د خوشحال معشوقې ډيرى
 چه ور تيره تر هر چا ده هغه ته يې

چه اير و غنډى ئې پروت په دربار نه وى
 عندليب چه په گل رايشى نارې کا
 د زړه چاک مى به په هيڅ سره ور نشى
 ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم
 تر هندوى مه شه کم د يار په پت کښ
 په ما هر زمان اختر دى چه يار وينم
 په کوم ځاى مى به مرهم کښيردې طبيبه!
 په هغه د عاشقې نوم حرام دى
 هيڅ مانه له ياره مه کوه خوشحاله
 د دنيا ساعت به تل په قرار نه وى

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته يې
 چه نازک ئې دى اندام د گل تر پاتې
 که هر څو شې په جهان محبوبى ډيرى
 له عذابه له وبا له د ترس نشى
 چه اثر مى د ژړا ورباندې نشى
 چه تمامه شپه د خوب په ما حرام کړ
 چه له مينى ستا په سر لورى خوشحال دى
 چه د ده د سر قضا ده هغه ته يې

چه ئې عمر د څارويو سره تير وى
 چه شيطان غنډى رانده شى څوک ئې څه کا
 ځوانان واپه برابر ندې په وزن
 که په زړه باندې پراته دى زر غمونه
 د شکرو تر حلوا به ئې لا ښه خورم
 د ښه مخ په ننداره به لکه روغ غم
 هر عاشق د عاشقې ته هوس نکا
 دريغه بيا را سره ژر غاړه غړى شوى
 چه نيمى روزگار د هغو هم په هغه خير وى
 که هر څو ور څخه علم هنر ډير وى
 ځنى من، ځنى نيم من ځنى نيم سیر وى
 چه مى يار په نظر کښيوزى واپه هير وى
 که د يار له لاسه زهر يا گنډهير و
 که په تن مى پرهاړونه د شمشير وى
 د عشق لاف د هغه ځوان کاندې چه شير وى
 چه فليل په زلفو پورى د اجمير وى
 د خوشحال خټک خو کښلى مخ په کار دى
 که د سوات که د پکلى که د بنير وى

چه په زړه ئې ستا د غم غشی سیده شی
همیشه به ئې سرینې په زنگون وی
توری سترگی توری ورځی سره زیب کا
په تپو باندې ئې خط د وینتو ندی
ستا خوبی ځما په پوهه ډیر تیری کا
په بنو باندې می بښې په احتیاط ږده
ځان و زړه می هغه لور وټه پرواز کا
زه پدا سبب په دوو سترگو مین یم
له قسمته زیاتی مه غواړه ناپوهه!
لاس په لاس ئې گرزوی هنر آموزی

قراری به ئې له دله رمیده شی
په فکرت به ستا د زلفو خمیده شی
بیا په تیره چه و سمه پر کییده شی
دا ئې سیوری د څړی ده چه لیده شی
د یوسف خوبی که هر څو اړویده شی
چیری نه چه می باڼه پرې خلیده شی
هغه ځای چه ښه دلبره شنیده شی
چه چهره د ښو یارانو پرې لیده شی
و هر چا ته خپله بخره رسیده شی
چه ښکاره د هنرمندی کښیده شی

په ژړا می به و نه غلوې خوشحاله
که د سرې وینی روانی تر دیده شی

چه ښیری و ما ته وکړې ژونده وې می
دا چه وایې راته څیر گوره چه مور شې
غمازانو اغزی توی د غمازی کړل
ما خپل زړه وټه ویل چه اې بد خوږه
وئې عمر می پدا بد خوئی تیر شو
که می سر په عشق کښ درومی هم د لار شی
که د زهرو پیاله راکړې هم نه وایم
چه گهی په مخه رایشې کنکس^۱ خورې
کشکه زه دربارندې نه وی مین شوی

چه می یاد کړې په ښکښلو نهاله وې می
که تمام عمر د گورم مړه وې می
چه د دوی په وینا غور کړې پرې څکوې می
څه په هر صورت مین شې شورې وې می
څه دا اوس راته ویل کړې اړه وې می
خپل وژلی راته شمارې ویره وې می^۱
خدای دی خیر و تا درکا ژونده وې می
یو تر شا نظر و نکړې خوره وې می
تا نادانی مینه نه زده پخه وې می

ما خوشحال څخه په ذات دورنگی نشته
د زړه حال می در معلوم دی ویه وې می

چه درومی په انگن کښ درست انگن سره یو گل شی
چه سترگی کړې ورپورته په نرگس شی بلا سازه
د ملا د وینسته فرق به د هیڅ یو سره و نکا
عالم وایی و ما ته له ښه مخه صبر وکړه

د مښکو بوی را پاڅی چه د تار په تار کاکل شی
چه زلفی کړې نمودی حبطه واره سنبل شی
که واره دانایان می په دا فکر تأمل شی
حیران یم له ښه مخه په څو صبر و تحمل شی

د خوشحال خاطر ئې هسی ځنی یووړ تورو سترگو
کله صید د شاهینو تر مښکو تر منگل شی

چا به راکړه په پالنگ دا هسی کښلې
شیخ د خورو صفت کا زه د دلبرو
عاشقان ئې صد هزار دی په هر لوری
په دربار ئی سناسی شه ورته کښینه
که هر څو د خلقو جوته ښایسته دی
لا به کله ننداره د هغه مخ کړم

که می نه وی په ازل په قسمت کښلې
دا ځما هغه د ده دعوا پرینلې
سر گښته حیران پریشان گونه څښلې
تار په تار د سر وینسته ایرې مښلې
ما یوه ده غوره چوڼ پکښی وکښلې
چه می کپه د خاطر ده پسی لښلې

۱. دا کلمه عیناً ولیکله سوه، راحت زاخیلی گنگوسی په معنی د پټه خوله والی او خاموشی او سرگوشی را وړی دی.

د هغې پيالې مستې لرم په سر کښ
 نه د مښکو پتيدنه نه د عشق شته
 چه پرون مې د ساقې له لاسه څښلې
 په اذل ئې نه دې دا پردې پوښلې
 چه مې تل د مخ ثنا وایي خوشحاله!
 په صله مې سپينه خوله درته څښلې

چه گلگونه معشوقه لري په کور کښ
 په هجران کي مې ژړا هغه خندا شوه
 لکه لوند خرڅوړی تا وکړې نم ئې نه وی
 د عشق ښور دی د عاشق له دله نه ځي
 په هر ځای چه د زندانو مجالس وی
 شور و شر به د رانجا په جهان نه و
 که خبر به د درځاني د مخ نه وی
 پښتني جون د الفی باد ته نیسی
 د خوشحال د زړه مې ښه ننداره وکړه
 سمندر غندی بازی کا په بل اور کښ

چه له ورايه را څرگنده مسته شاشی
 چه پلو په مخ کښ ونیسی ماښام کا
 د جمال خوبی ئې زیاته ده تر نمره
 تر یانه پوری ئې گوډه سی کوتره
 حبشی زلفی ئې پاس په سینه زانگی
 مرگ مې سل خله قبول بیلتون د نه وی
 په مانی ئې مرده شو یو کره عید وی
 توری خاوری د رقیب په سر کا توئی
 چه په لیدو ئې نه ومړې خوشحاله
 ځکه هسې د جهان بلا په تا شی

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شی
 که فلک ئې د مزی په خوله کښ ورکا
 لکه باد کله ئې مخ کله ئې شا ده
 یو لاله په غوړیده بل رژیده کا
 د یوه مانی شی سر د بل نړیږی
 وا ویلا ژړا ناره ساړه آهونه
 دا همه چاری د ده دی چه را کیږی
 هغه شان لکه په تورؤ اوس په سپین دی
 د خوشحال مجاز به کله حقیقت شی

۱. نښتځلی او په تکلیف اخته.

۲. رانجا او هیر په هند کی دوه میان وه چه په هندی کی ئې قصه مشهوره ده.

چه راغلی په حيله دى
که مثال ئې له ما غواړې
آشنائی ئې د جمال ده
پروا نه پرې پرېری کا
خوار مجنون د عشق په کار کښ
هم خالق ته هم مخلوق ته

د خبری په میدان کښ
نن خوشحال خټک قبله دی

چه ښکاره په آرایش کښ شگفته شی
آشفته کاندې روزگار د پرهیز گارو
چه ئې نه وینم زه هسی ځلېلاند شم
چه د غورو دُر ئې نه وینم په سترگو
د وصال په وخت هم خوب د عاشق نه وی
ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرته ده
زړه می وائی چه ورتلی په در ئې ایل کړی
و خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شی!

چه ادب لری سړی سړی هاله شی
څه پتونه ئې په شمار په حساب ندی
چه همت د سړی خو قدر ئې هونبره
دولتمن سړی هغه بللی بویه
هر سړی چه دولتمن شی که دانا وی
که د توری کار د ځوان دى یا د نور څه
دولتمن د په هنر په علم مټ کا
څوک دنیا وته مریونه دی خوشحاله
شاه زلمیو ته د لوبو چنغاله^۱ شی

چه پرانده وته اسمان ښئى یا ستوری
روڼا ورځ په ښاپیرک باندې تور تم شوه
که خښتن ورته زورل^۲ کا یا ښکښل کا
بیا به شنى په پانیو نشی وچی نوی
زور قوت د هر چا سم برابر ندی
راشه نن دی د نخاس ننداره وکړه
چا د سر د پاسه سور مندیل تړلی
د چا حکم د چا لاس درباندى نشته

وايه پړوند به ئې په کومه سترگو گوری
روښنایی د نمر ښکار پیړی په هر لوری
مری هم په زړه کښ هسی خښتن زوری
که باران د ښکال په شیبو ووری
څوک له ځایه زورور شول څوک کمزوری
یو کالی په بها بیرى بل ئې پلوری
ځنی هسی خوار حیران گریزی سر توری
پخپل بخت پخپل قسمت پریوزې غوری

۱. یعنی پښې تر، هغه شی چه د اوبښ پښه په تړی.

۲. چنغاله هغه نجلی بولی، چه میړه ئې معلوم شوی او نامزده شوی وی، اما واده ئې نه وی سوی.

۳. زوری کا.

په تلوار په اضطراب چه صبر نه کا
د خوشحال خاطر سیماب شو سره بنوری

چه می خپل مین نیولی تر آغوش دی
ساقی زه څه هوښیار نه یم باده را کره
چه پروڼ ئې اهانته د می خور وکر
ساقی ترس د محتسب د درې نشته
هدایه وقایه څه لولې و ما ته
دا گلگون شراب د کومی میخانې دی
د بهار په وخت به څه له میو اوړم
بیا به دا گلونه نه وی میخوری کره
ډیر د باد سپاره په خیال تر ما تیریری
چه په ډیر ارمان د یار له مخه بیل شو
د خوشحال په بخره هر کله خروش دی

چه لري پخپله خونه کښ خوشخوی
دین دنیا ئې دواړه کښیوتل په لاس کي
د بلبلو غوغا تل په هغه گل وی
زه دلې له غمه مرم چه جدا کیږي
چرته ویر چرته سندری په جهان کښ
د جنت هوا به هم کړی درې شوی
چه په کور کښی ده خوشخوی هم خوش روی
چه صفت ئې شي له رنگه هم له بوی
په شانه سره د شاه د زلفو موی
که ئې گورې د هر نه دی بې های هوې

گلدستې دی د بهار را لره راوړي
په جنت کښ پراته چیری چرته درومی
چه خوشحال شری عالم د یار له کوی

چه په آن و آن په مخکه په اسمان دی
دا یوه خمڅه د ځان دینی بلا شوې
د نامرد د مرد پدا تفاوت وشو
مست هاتیان خونی مزی توری وکښلې
کشکه ته پدا دنیا همیشه پاڼې!
که د ځان که د ایمان بد خواه می ډیر دی
ننگیالی چه د اخلاص توره په لاس کا
له اوله تر آخره خو روزگار شته
په بنادی سره شریک دی اولسونه
غم یواځې د خوشحال خټک د ځان دی

چه وربل دی په سپین مخ آشفته کیږي
که د مخ ښایست ئې دا دی چه لیده شي
په ښو ئې اوبښې ندی آویزاندی
یو ئې رنگ یو ئې نگهت یو ئې وی پانی
په ژړا می به پوهیږي خوب و نه کا
په ماښام کي روڼا ورځ نهفته کیږي
لا به ما غندی پرې ډیر الپته کیږي
همگی دُرو گوهر دی سفته کیږي
پدا باغ کي عجب گل شگفته کیږي
هغه څوک چه په گیسو ئې خفته کیږي

د خوشحال د خولی خبری خوشی ندی
دا همه د یوه حاله گفته کیږی

چه مور پلار ځنی آزار شی هغه عاق دی
هغه مور او پلار به خلاص نه وی له غمه
هغه زویه به آخر په خواری خواری شی
د اورنگ بادشاه په دور رسم دا شو
نن هغه قطب آفاق گڼی خپل خپسر
با خلف زویه په گور خلف د غواړی
دا ځما همه گله ده د ټټوانو زیږی
د ټټوانو نه همه ټټوگی زیږی
د هغه اسلام اسلام ندی خوشحاله
چه بهتر ورځنی گبر په میثاق دی

چه د خولی ویل ئی نور د زړه ئی نور وی
د باپوه سره راضی نه یم په باغ کښی
که په لاس کی ئی ډک جام کښیږدې څه سود دی
نالایق زویه د خدای د چا لوی نه کا
ښه لایق زویه مور پلار په نیکی یاد کا
یو لایق زویه د پلار کره لوی ښه دی
د غوولی زویه شور وی پخپل کور کښی
که هر څو د سړی ډیر زویه پیدا شی
هغه زویه خو په گور ښه دی خوشحاله
چه بهرام غندی یواځی د خپل کور وی

چه دا هسی سحرگری سترگی ستا دی
پښتنی جونه می ولیدې په سترگو
ښاپیری که هر څو ستا ئی وگری
تا چه ووینی مین در باندی نشی
واعظان چه یادوی د جنت حوری
یا به ستا زلفینی ونیسم په لاس کښی
د ناموس خبری مکوه خوشحال ته
عاشقان له نام و ننگه بی پروا دی

چه می کړی هر آثم دی
اوس له واپو توبه گار یم
ته کرم را باندی وکړه
په دوه سترگی می منلی
واړه امر می قبول دی
استقلال د توبې راکړه
ما ساته د ده له شره
که په خوله که په اندام دی
په اخلاص می دا کلام دی
شتا کرم په هر چا عام دی
چه د شرع هر احکام دی
ترې توبه چه نهی نام دی
د شیطان د بلا دام دی
نفس می مدعی خود کام دی

په توبه کښن ثابت راکړه
پخپل لاف به هيڅ وننگړم
چه توفيق له تا نه نه وي
په هغه لاری می بيايه
نور به څه کړم ډير خواستونه

چه ثابت ولاړ په دين دى
د خوشحال باندی سلام دى

چه په زړه ئې گرزوى وړې وړې
چه په تا پوری ئې زړه نه وي تړلی
که می وړمی ساره ډير وی قبلوه ئې
چه څير څير ئې مخ ته گورم نه مړيرم
ستا خوړی شونډی نبات دی رقيب مچ دی
څو ځوانان د پخپل ځان د کښینولی

ياره ته چه له اغيار سره خندا کړې
د خوشحال په لړمانه درومی چرې

چه د بخت د تالو سپين دی تور به نشی
هر چه غوړ د محبت لړی په زړه کښن
د دې نورو بازارونو خپریدل شته
خو چه وژیړی له موره چه بد ذات وی
چه له ياره سره کښینم رقيبان می
څوک چه زور سره ښکاره کا و زیانیږی
هسی نه چه زور می نشته زړه د گورم
و هر چا وته رسیږی خپله بخره
لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده

که هزار ځله حکمت هنر تدبیر کا

د خوشحال په باب چه شوی نور به نشی

چه په حسن په ښایست دی زور وړی
رغیده ئې ستا د خولی په دلایا دی
ما چه ستا د خوړو شونډو لذت بیا موند
عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا
د ښو په تیر ئې بیا سره پاش پاش کا
تریانه د د خطا آهو خجل شی
یو نظر په درست صورت علامت وکا
تر خوړه خندا د څار شم راته خنده
چه څوک بی عشقه څه وائی باور وکړه

د هغو وائی بدلی یا سندرې
د رنځورو دارو ندی له تا لیری
نه می شهد په غرض دی نه شکری
چه پرې رایشی د عشق خونی لښکری^۲
که خپل زړه وته پوښم د صبر زغری
چه په شین شین یون کړې ښیوه گری
په مثال لکه بخری وچی سری
چه پریوان کړې په ما لعل و مرغری

۱. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښن نسته.

۲. چه پرې رایشی تنها د عشق لښکری.

لکه باد دى په خوشحال هغه خبرى

چه د خپل عقل ويل کا هغه کله خرد مند دى
 چه مى فهم فکر وکړ پدا خپله دانائى کښ
 تر مشرقه تر مغربه چا دا هونبره جهان وغوښت
 گډه و غواړه باغونه په هزار رنگه ميوې خوره
 لعل الماس دى په جهان کښ دُر مرجان شته دى مشکينى
 هر سړى چه محنت نکا هغه لکه راحت مومى
 که ته راشې له اسمانه جبرئيل شې پدا څه شى
 څوک چه حکم رياست کا سياست د کا په شرع
 چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم د عقل بند دى
 بل نادان را ښکاره نشو که نادان دى خود پسند دى
 عقل علم هم دا هسى په جهان کښ چند در چند دى
 راشه راشه راته وايه سم د وارو لذت خوند دى؟
 واره هيڅ پوشيده نه دى د هر چا قدر څرگند دى
 راشه رنځ قبول کړه که ته گنج غواړې ښه پند دى
 خوف رجا راوړه اې ځانه کار د توري يا د شخوند دى
 اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دى
 ډير به ښه ښه زويه راوړى دا نه پلاره څلور ميندى^۱
 نن په واره پښتانه کښ يو خوشحال لايق فرزند دى

چه امید پدا ایام لى
 عافیت غوښتل له دهره
 کل امید خامی تکیې دى
 په سراب د تېرى خوى دى
 زه له غمه مخ جار باسم
 په هیبت د ناست و خیز کا
 دغه خون په خپله غاړه

د خوشحال بلا هغه شو
 چه سوگند د ده په نام لى

چه پخوا مى په خاطر نه وې ليدلى^۲
 وار په وار مى واره وليده اغيار وه
 په بڅښښ ئې نر ناحقه غلطى کړې
 چه خبر له ځانه نه وه ما خبر کړه
 نه هغه شته نه په خوله کښ هغه غاښ شته
 چه په خوله مى کښلول پرې نازيدلم
 چه ئې نن وکړې په چا کانه په تا شى
 چه هميش به په تسليم راته ولاړ وه
 د جهان گلونه واره بى وفا دى
 کشکه زه يو خر غڅکى وى سړى نه وى
 دوه رفيق دى د يوه په ويل ږغ کړم
 نه د دين نه د دنيا دى ځنى نورى
 چه اوربشې کړى کله غنم وشى
 يو ئې ټوله په محنت گا بل ئې يوسى
 فلک ډيرى نندارې را وښيلى
 چه هميش ئې د يارى لافى وهلى
 وار په وار به جهان واخلى واره خپلى
 له هغوى څو خبرى وارويدلى
 چه به ما په اننگيو وه چيچلى
 د هغو د خولې مى وارويدې ښکښلى
 وېړيا ندى چارى واره دى په تلى
 د هغو مى څو ناسازى دى زغملی
 بيهوده ورباندې مينى کا بللى
 هونبره چارى سړيتوب را ونمايلى
 دا دوهم را باندې غرپ وهى چه غلى
 د ياغى د ايل په منځ کښ و بلښلى
 پټه نه ده چه کړې هغه آخلى
 راشه گوره چا اولجه کړه چا ساتلى

۱. نه پلاره او څلور ميندى، نه اسمانه او څلور عنصر دى.

۲. چه پخوا په خاطر نه وې ما ليدلى.

يا دارو د ليونتوب وکړ خوشحاله
يا ناحقه دروغ خلقه سره ملي

چا ئې راز د خولې تحقيق ندی موندلی
په چشمانو کښې ئې سحو د بابل دی
يو نظر ئې راته وکړ نور په تله شوه
و چمن لره چه درومم تللی نشم
په هر لوری کښلی ډیر دی خلق وائی
چه و مرگ وته می مینه ستا غمزه کا
تر جلب نیولی تل باندی سپارلی کا
چا به نې د عشق له کاره بل کار نه کړ
د خوشحال د خولې ویل که چا منلی

چه سړی تر عقل تیر شی مخبط شی
د حرص دریاب تر شرقه دی تر غربه
نن خما بیړی لاهو شوه په دریاب کښ
د ته درزی جامی قدر قیمت ډیر وی
غائب وتلی ږیره سپینه ازموینت دی
جاودانه خوښی دا ده په جهان کښ
ښایسته یاران می هسی ملک ته ولاړل
د خپل یار و تیغ ته سر کښیږده خوشحاله
د قلم خوبی هاله گڼه چه قط شی!

چه د لویو کتابونو دانشمند وی
چه خرما ئې د بلوټ نه وی خوړلې
چه د هند په شکر قندو خبر نه وی
د اټک په مناره به نظر نه کا
هر سړی د خپل وطن ثنا صفت کا
د ناپوه سړی د پند سره کار نشته
زه خوشحال ئې دا دانش په سترگو وینم
د هر چا چه بده پوهه غلط سند وی

چه ئې مخ تر گل زیبا دی یار خما دی
چه ئې تش په کوڅه تیر شوم لیونی شوم
که واعظ می له ښه مخ له مینې نیسی
بې له کښلیه زیبا مخه که گلزار دی
چه هر لوری وته درومم په غم اوړم
همیشه به په ما وار د رقیب نه و
د خپل یار سره دوړخ خما قبول دی

چه په مخ ئې عندلیب شوم کار خما دی
که ئې ووینم په سترگو زار خما دی
که می لاس ورباندی بر شی پلار خما دی
چه هر گل وته نظر کړم خار خما دی
ته به وایې غم یکلخته ښکار خما دی
بیا له خپله بخته خوښ شوم وار خما دی
که بی یاره جنت مومم نار خما دی

بت پرست کله د بت له مینې اوړی

زه که مینه د یار پریردم عار ځما دی

زه خوشحال چه د منصور په مذهب خوښ شوم
اوس څه غم چه زه د داریم دار ځما دی

چه د خلقو نیکخواهی لری په زړه کښ
که ئې غور د دانشمند په نصیحت وی
د ناصح په نصیحت به اصلاح نشی
د مردانو په معراج به ورتلی نشی
مختورن د دواړو کونو نه دی څه دی
نیک بختان به اندیښنه کاندې د نیکو
مبارک شه بادشاهی لری په زړه کښ
څه عجب آگاهی لری په زړه کښ
هر سړی چه تباهی لری په زړه کښ
که د سعي کوتاهی لری په زړه کښ
چه هر چا سره سیاهی لری په زړه کښ
گمراهان به مناهی لری په زړه کښ^۱
په هغه هنر کښ ټینگ اوسه خوشحاله
هر هنر چه سپاهی لری په زړه کښ

چه ئې تل کښینوې په سر دا خیال درې
د روانو اوبو کار د عمر یو دی
محبت بې خدایه واره که ئې گوری
ته پدا حسن جمال چه درته گورم
په مدد د باد نه رسم مراد ته
ستا د زلفو له ښاماره ویره نکا
تور وینسته شو د هغی سپینی وړې
بیا به ورځ و شپې را نشی د نړۍ
د دریاب په مخ د خلیو پل تړی
نه پوهیرم ښاپیری یی که سړی
که هر څو روانوم د زړه بیړی
چه تر خوله ئې ستا د مینې شی جرې
د خوشحال زړه په تقوا کي لکه غر و
ستا په مینه یکباره شو و ووړی

څو بیړی پدا سیند کښ ډوبی ولاړی^۲
فراق هر څه ته لمبې دی لگولی
غم ښادی سره تړلی دی له ځایه
چا ئې نوم راته وا نه خیست چه د چا دی
په زرو رنگه غمونه د جهان شته
لکه رای ځما د زړه هغه لا نور دی
دا طومار څه هسی نه دی چه تمام شی
دین دنیا لره په کا و خپله کرده ده
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دی
غافلان په غور کانه دی نه ئې اروی
د خوشحال خټک د خولې خبری لواړی^۳
څو بیړی پدا سیند کښ ډوبی ولاړی^۲
فراق هر څه ته لمبې دی لگولی
غم ښادی سره تړلی دی له ځایه
چا ئې نوم راته وا نه خیست چه د چا دی
په زرو رنگه غمونه د جهان شته
لکه رای ځما د زړه هغه لا نور دی
دا طومار څه هسی نه دی چه تمام شی
دین دنیا لره په کا و خپله کرده ده
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دی
غافلان په غور کانه دی نه ئې اروی
د خوشحال خټک د خولې خبری لواړی^۳

څو چه مینه د دنیا پر یوزی په زړه کښ
هونبره غم شدت بلا پر یوزی په زړه کښ

۱. نیک گردهار سره به فکر وی د نیکو
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. یوه کوچنی الوتونکی دی.
۴. یعنی سختی او درشتی او سپینی.

څوک له ځايه پاکيزه ځنی ناپاک دی
 په يوه بښنه کې شاش د قارورې دی
 چه څه وینی چه څه اړوی چه څه وایی
 چه څه نه وینی نه اړوی نه څه وائی
 نیک و بد پخپل قسمت وی له چا نه وی
 نه په پند ځی نه په بند ځی نه په نور څه
 چه صحبت دی له چا کیږی هسی ته شې
 د بلبل محبت یو دی که بلبل وی
 نا آشنا عالم د چا په فکر گزری
 د بهار په وخت دا درد وی د دردمنو
 د خوشحال غندی به بیل شی له عالمه
 د هر چا چه دا سودا پریوزی په زړه کښ

څوک به ستا د مخ نقاب کارت پتی
 که د بیا نوی شیوي په خاطر نه دی
 مظلومانو وته څه خو نظر وکړه
 چه ئې پسی شاله ما هونبره ویل کړه
 پخپل یار به یې کیدې دا هسی شندی
 یار په هر لوری جلوه کا ورته گوره
 په نورو کښ دا غزل واخله مطربه
 گل ته چا دا هسی زیب و حسن ورکړ
 د خوشحال په پالنگ بیا راغله سرشاره
 په زعفرانو په چووه^۲ لړلې ختی

څوک په لوری د کعبه ځی په هی هی
 دواړه توکه په معنی په حقیقت کښ
 عاشقان ئې سل هزار یوه معشوقه
 څوک په کور دننه ناست ور سره کیل کا
 میخانه یوه هزار پکښی خمونه
 که همای دی که کجیر دی که کرگس دی
 که څوک وصل د خپل اصل پسی غواړي
 زه خوشحال چه د وحدت په میو مست شوم^۱
 وایم دا چه کاوس کله وکي کي؟

ځما خرابه دله ته یو څرنگه خراب شوې
 د مښکو دور تیر شو د کافورو دور راغی
 د باغ نرگس د هم لکه تازه وه هسی ندی
 د خولې حقه د ډکه په کوهر و وه خالی شوه
 چه وو در څخه لارل، په هر خیز پسی کباب شوې
 چه نوم د د شباب و په نامه د شیخ شباب شوی
 د باغ د لاله گلو د هم بانې پیچ و تاب شوې
 په حزن په حسرت د یوه هر در نایاب شوې

۱. د دې بدلی د بیتو د پای کلمې په اوسنۍ املا په (ی) کښلی کښیږی.

۲. خووه.

په باغ به د چه کنبلیو ښایسته بلبلو ږغ کړ
 بیړی د د سینې په زور چه پاسه تله په غرونو
 مزی به د له ترسه په هیبت وه په کوهسارکی
 چه ډکی په ښو مښکو په غنبرو هغه خولې وې
 په عمر چیری وینس وې بیا به هم چیری وینبیرې
 پیرې لری خوشحاله د آسمان ننداره وکړه!
 چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

خما مرگ هغه زمان دی چه رشتیا د یار هجران شی
 زه به ځان جهان ښندمه، په اشنا پسی به ځمه
 تا زړه ورکړ یوه هر نه یوه هر یوه بشر نه
 یو خدنگ ئی وویشمه وائی بل به دی هم ولم
 ما د شاه د خولې سودا کره په کروړونو ئی بها کړه
 له یو هسی می روزگار دی، چه گه یار کله اغیار دی
 د خوشحال خاطر سوخته دی ستا په جور آموخته دی
 درد و غم ئی اندوخته دی هم دا درد ئی بی درمان شی

خما مینه یاره چه نن ناست خما په کټ یې
 آرام شته د زړه کام شته د چمن لاله غوړیږی
 نه دین لرم نه دل لرم نه صبر شته نه عقل
 چه مخ وته د گورم لکه نمو هسی ځلیږی
 چه ته را څخه نه وې یو کنگال^۲ د زمانی وم
 پیړی به په گلزار کړې که بلبله د گلزار یې
 دوه درې حجان څه دی چه ئی ته په مخ کي نیسې
 په خوب په بیداری کښ همیشه په فکر ستا دی
 اورنگ وته خیر دی و خوشحال وته کوهټ یې

خما زویه د ننگ ندی نمر پتار دی
 نه ئی لویه اندیښنه نه ئی لوی کار شته
 د منصب د اضافو خبری کاندی
 اتفاق یگانگی ئی سره نشته
 یو څرگند قابل هر گز په دوی کښ نشته
 په الکش الکش^۳ ئی ستری کرم ښکار نکا
 یو څو دی پکښی هر گوره ن پکار دی
 نه د نوم دی نه د شرم نه د ننگ دی
 نه له پلاره نه پیدا دی نه له موره

پرې پوهیږم چه همه واره مردار دی
 د مغلو و وطباخ وته تیار دی
 په عزت په حرمت کله خبردار دی
 همگی روان په بیله بیله لار دی
 که و دیر شو ته نیژدی د ما په شمار دی
 د کوټه سپی کوکری پکښی سه چار دی
 دا نور زویه می لا لیر او ډیر پکار دی
 اندیښنې ئی د ناکس د ناسردار دی
 خو صندوق بخچې ئی دواړه مور و پلار دی

۱. په باغ کښ چه د کنبلیو.
۲. د شیدو وکړ لوښی چه اوبه ولغوی، کنگال یې بولی.
۳. دا کلمه په یوه نسخه کي چټ لیکلی ده.
۴. برگ پروگ ځناور یا مار.
۵. په الکیش په الکیش.

چه به تلل دَ نا قابل سپړی د وړاندی
 خو دا هسی بیرقونه نځونسار دی
 شکایت له نورو مه کوۀ خوشحاله
 چه خپل زویه هم په ننگ له تا ویزار دی

خلقی واپه د شاه د خولې په غم دی
 چه د شاه د زلفو خیال لری په زړه کښ
 که په زړه باندی ئې زر داغونه جوړ شی
 عشق یو څه عظیم بادشاه دی که ئې گورې
 ته د عشق سپروته سهل نظر مکره
 دا د عشق د گدایانو هسی چار ده
 د چندن دونی ځکه بوی روان شو
 چه له عشقه خبر نشول خدای ئې واخله
 د آتش لمبه کړو لره پیدا ده
 چه د شاهی خوله ئې کښل کړه هغه کم دی
 هغه تل په زړه پریشان په صورت خم دی
 چه د یار له داغه آه کا هغه گرم دی
 چه گدا ئې له سلطانه محتشم دی
 چه بې زرو ب لښکرو لکه جم دی
 چه د فقر په جامه کښ محترم دی
 هر چه ولی ئې د عشق په اوبو نم دی
 که ظاهر صورت بادشاه د کل عالم دی
 په هغو د آتش څه غرض چه سم دی
 که په زړه زخم لرې دارو طلب کړه
 د خوشحال ویل د خوړو زړو مرهم دی

خدای راکړه په غیر کښ د رویار منت را باندی
 یار را سره یار دی د هر غم می غمگسار دی
 پریوده چه پرې سوځی ستا د مخ بلا آخلی
 دا څه بارخونه دی، نه پریشانی توری زلفی
 زه ور پسې درومم د یوه نظر په طمع
 سپینه خوله سرې شونډی دواړه زلفی آویزاندی
 غم اندوه می نشته چه رقیب را رخه^۱ کاندی
 عشق د لکه اور دی عاشقان د لکه سپاندی
 پروتی دی په گلو د سنبلو پانی تاندی
 بیارته نظر نکا هسی درومی مخ په وړاندی
 بخت نه دی نور څه دی په دا هونبره ډیره مینه
 ژاړی رخه کړینی چه خوشحال خټک ته خاندی

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نیولی
 له کبره ډیره خیاله به څه سم وایی و چا ته
 له گوره نه به پاڅی رنگینه جامی اغوستی
 چه سترگی په رنځور کړې برنده کښینی خوری زلفی
 هرگز به ارویدلی د لیدلو مخی نکړم
 په ورځ د جدایی څوک مه وائی و ما ته
 که پسله مرگه زړه د خوشحال وگورې په گور کښ
 هرگز به د ښه مخ محبت نه وی ځنی تللی
 څه بده بلا وې زړه ما نه وې پیزندلی
 د کلی د محلت سره چه زیست کا نا نمخلی
 د حشر په ساعت به هم څرگند وی تا وژلی
 چه غټ به درته گوری یویو مرد بویه بللی^۲
 خوبی د یوسف اروم ستا جمال می دی لیدلی
 مرده وته هم کله نصیحت دی چا ویلی
 که پسله مرگه زړه د خوشحال وگورې په گور کښ
 هرگز به د ښه مخ محبت نه وی ځنی تللی

خلق نادیده دی په خبرو پسی غغلی
 دو اويا مذهبه پکښی هونبره قال و قیل
 ډیر دی کتابونه مشتمل په دیرش حرفونه
 سل بهی سل سیه چه ئې مات په یوه ځای کړې
 واپه نور د نمر دی هم دښه هم دباندی
 څار تر عارفانو چه په حال دی پوهیدلی
 واپه سر هوا پخپل مطلب پسی دی تللی
 کل واپه که گورې له الفه دی زوولی
 سل به بلل نشی سره یو دی لا لیدلی
 هر چرته دا نور دی په هر ښهر په هر کلی

۱. حسد او بغض.

۲. یو یو بویه مرد بللی.

زه خوشحال خټک يم د رندانو په مذهب کښ
نور ويل می نه زده مختصر دی ما ویلی

خوله دی غنچه گل ده تور گیسو د سنبل پانی
شونډی د ژوندون بڅښی په سترگو کړې خونونه
پنې د دی د زرکي سپینه غاړه دی د زانی
ژبه د شکرې ده دننه زړه پانی^۱
مهر دی له دله لکه مو له مخه ورک شو
راشه نا ترسی لور د ترک که د پتانی^۲
هیڅ پرې نه پوهیږم دا د زنی که مڼه ده
خال دی دی په زنی که دانه ده د ممانی^۳
ته په پالنگ پریوزې زه حیران په فکر لار شم
پنډ دی د گلونو که دا ته پټه په پانی
زه هغه خوشحال يم چه دی راز لرم ساتلی
ولی هسی وایې چه تا عشق نزده نا ځانې^۴

خندنې هسی لږ برگرزی برسیری
یو مرغه په سر و په سپینو قیمت مومی
برابر په تورو وریشی سر تیری
بل هزار حيله په توره پیسه پیری
په غوټه کښ تپوس کله لکه باز دی
که ئې خلق د منگلو څښتن شمیری
مړنی لیوه حمله په ښکر وړکا
د نامرد یا په ورغومی یا په لټیری^۵
دا دوه څیزه پټوه په څه به پټ شی
د نامردو نامردی د ښځو نمیری^۶
اوبشو لره پخه کوتر بایده دی
د باز یو هنر هیڅ نزده کټمیری
په جاهل خلق کښ ورک شوه چه عاقل دی
یو یو بیت به د خوشحال پیری په زیری

خسته زړه می چه نگار هورې هورې وی
زه ئې ځکه د زلفینو په ارمان مرم
هو بلبل می چی بهار هورې هورې وی
هر څوک وائی چه گنج مار هورې هورې وی
که ته غواړې ورځه رقیبان گوره
د غلابو گل چه خار هورې هورې وی
د ښادی خوان ئې نور و ته کښښ
غم ئې واړه چه د خوار هورې هورې وی
په هیڅ رنگ ئې اوبسته ور ځنی نشته
لیونی منصور چه دار هورې هورې وی
تپوسی می په مردار و باندی گرزی
وهندی^۷ شهند چه ښکار هورې هورې وی
په گلونو باندی گڼت گاندی بللی
پروانه غریب چه نار هورې هورې وی
نه په باغ وی نی په راغ نه په بل لوری
د خوشحال خاطر چه یار هورې هورې وی

خټکی له خټکیو نه خوند آخلی
خه به غم د صغیره گناه هغه کا
همسایه له گاوندی نه پند آخلی
چه په غاړه کبیره څرگند آخلی
هوشیاران د نیکخواهانو ویل نغویری
نا پوهان د بد خواهانو سند آخلی

۱. مطلب ئې پان دی، چه خوله سره کوی.
۲. پتان یی.
۳. میوه ده چه په غره کښ کیږی.
۴. نادان یی.
۵. دا کلمه په یوه نسخه کي لیری لیکلی ده، د سیند خاوند کښلی دی، چه لټیره یعنی یله گرد او بیهوده.
۶. د ښځو حیض راتلل (دریاب، پښتو لغت).
۷. یعنی زنده.

دَ مظلوم آهونه کانی د غره سیخی
 دَ هغه لاسونه مه سیجې په اور کښ
 ظالمان به آزارونه چند آخلی
 چه له پښو دا بندیانو بند آخلی
 که په زړه کښ ډیر غبار دَ غلیم پروت وی
 پرې خوروه چه غبارونه شخوند آخلی^۱
 خوشحال خپلو خوږو شونډو وته پریرده
 چه طوطا خوږه مزه دَ قند آخلی

خوږې شونډې دی شکری ندی څه دی
 بی له تا چه راته نور مخونه ستا ئی
 کنډلی غاښ دِ مرغلی ندی څه دی
 دا و ما وته خبری ندی څه دی
 چه تسخیر په تورو سترگو کا دَ زړونو
 چه د زلفو په خنځیر ئې مزی بند کړل
 چه د باغ سبری ئې پستی تر قامت دی
 وایې نوری مینی لیری کړه له دله
 چه لاشه^۲ ئې دَ خوشحال په زړه څو خیری
 سرې لښتې ئې سرې ښوړی ندی څه دی

خبر ور څخه نه وم په څه خیال راغله پیری
 د سترگو په جوهر و می په سی^۳ کښ را ښکاره شوه
 په لورو په ژورؤ دم در حال راغله پیری
 په مښکو په گوهر و می په کال^۴ راغله پیری
 تر مرگ څه کمه نده ما ئې ښه ننداره وکړه
 په زړه چه را په یاد شی دَ ځوانۍ تلابونه
 په زور او په قوت په ملک و مال راغله پیری
 دواړو تلابونو پایمال راغله پیری
 د کل وارو خوبو په زوال راغله پیری
 په تن باندی چه راغله په اقبال راغله پیری
 د کښلیو په جمال په خط و خال راغله پیری
 په عشق او محبت کښ انفعال راغله پیری
 نه ښکار شته نه گزار شته اوس دِ جوړ سلامت گزری
 دَ تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پیری

دا چه گزری کښینی پاخی پایخی لنډی^۵
 دا همه واړه رهزن د طریقت دی
 شانکی وهی وربلی څربی لنډی
 خپلی خونی لَره وړی پردی گنډی
 نیک و بده چه و چا وته رسیږی
 د عالم رخنې تړه په سبا دی مړه
 پخپل ځان تړی دا دواړه په ډوډنډی^۶
 خبره نه دی دا گیدی^۷ له خپلی انډی

۱. یعنی جگي او لوئی.
۲. لاشه یا لښه یعنی نښ.
۳. محشی لیکي چه سی د ابجد په حساب ۷۰ دی یعنی پر اويا کالو می د سترگو لیده لیر سوه.
۴. محشی ورته لیکي چه مطلب له مښکو تور وښته او له مرغلو سپین غاښونه دی، او کال په ابجد ۵۱ کیږی چه پر دغه سن وښته سپین او غاښونه وزی.
۵. کنج دزنگ پریوزه.
۶. دا بدله عیناً ولیکله سوه اکثر لغات او ابیات ئی حل طلبه دی.
۷. په بله قالمی نسخه کښ (ډوند) کنډلی دی.
۸. گیدی سید راحت په معنی دَ خره راوړی دی یعنی دا خر له خپله انډی (بار) خبر نه دی.

و رنځور ته ورکوه صحت په نذر^۱
 قتلولی ورکولی باور وکړه
 چه به بی خدای یقین په نور څه کاندې
 عالم کفر ته وباسه په زمان کښې
 شرع منډه^۲ د بنی ده چه ولی دی
 دا ئی ذکر دکامل نه دی اخستی

لا به کله دا سگان وژنی خوشحاله
 چه به دا ثواب حاصل کړی پندې پندې

دا چه وايي چه ډیر مهر په فلانی کړی
 ستا وصال په دعا غواړم نه ئې موم
 زړه می ستا و تیر ته نخښه دی قتال!
 چه جمال وته دی گورم حیرانیږم
 سحرگر په سحر توری اوبه پرېه کا
 زه چه شونډې ستا په شونډو باندې کښیږدم
 ځما زړه لکه مزرې و خاوند خدای می

د خوشحال په دود به ستا ورته پراته وی
 چه په پښو ئې ستا د زلفو زولانې کړی

دا چه وايي چه دا بد کړې یا دا ښه کړې^۳
 چه په بین الا صبعین^۴ زه خبر دار شوم
 په خطا باندې عطا په طاعت قهر
 دا چه اوس و واړه خلقو ته رسیږی
 د هر چا په باب چه شوی هغه کیږی
 چه بیگاه ډکی په شهد و په شکر دی
 چه هر دم د العطش نارې وهینه
 په یوه مخکه یوه باغوان کړلی
 د سحر گتته ډیره تر هر څه ده
 چه په تور وینسته مغرور پخپل پرهیز شی

آلوده لړلې درغی درگاه ته

هیڅ می نژده چه به حال د خوشحال څه کړی

که رشتیا وایم زه نه یم واړه ته کړی
 په لحظه لحظه کښې څه چاری په زړه کړی
 چه په وهم فهم نه وی هغه وکړی
 چه د کړی په ازل دی هغه کړه کړی
 په هیڅ رنگ به خپل مبرم حکم نور نه کړی
 په سبا د هغو خولو خاورې په خوله کړی
 په ساعت ئې د مقصود په رود اوبه کړی
 عباسی گلونه زیر و سپین و سره کړی
 ځنی ځنی ورته وینې ځنی اوده کړی
 د صنعان غنډی ئې خوار په سپین وینسته کړی

۱. دا کلمه په ټولو نسخو کښې نظر راغلی ده مگر نذر به صحیح وی.
۲. کښلی زوی ورکوه دروغ د شنډ.
۳. دی کلمی ته محشی لار ترجمه کښلی ده.
۴. ښوروی ترنډ.
۵. شیدې چه کلکی او منجمدی سی، پښتانه فیرنی ته برنې وائی.
۶. ژانه یعنی چاپلوسی او خوشامد.
۷. دا بدله په چاپی دیوانو کښې نسته.
۸. قلب المؤمن بین الاصبغین من اصبع الرحمان.

دا یم راغلم پدا عمر چه می وینی
 یو د بنکار بل د کتاب بل د دلبرو
 د همت جامه می سپینه پاکیزه ده
 شیخ ملا زاهد عابد ور خبر ندی
 که ټټر وهې له تیږی گمان مکره
 د دوو کونو مراد کل درکا په غیر کښ
 زلمی توب را څخه یووړ ږیری سپینی
 په جهان کښ نوری نشوې دا درې مینی
 پرې دوستی د زرو څه وه لکه وینی
 چه په زړه کښ د عاشق دی دلنشینه
 چه به مهر په تا وکا زړه سنگینی
 په خندا چه در کنار شي مه جبینی
 نور به کوم ارمان د گنج د گنجینې کا
 چه په غیر کښ ئې نیولی تن سیمینی

د الفت غندی ئې ته په قامت سم کړی
 مخ به چیری راته سم کړې په یاری کښ
 دا گلزار د هیڅ گلزار سره سم نه دی
 در پوهیږم چه می سر و ته په څو یې
 چه له دم سره می کښته پورته کرزې
 هم د ووژلم پخپله هم بیا گوره
 چه په زړه می گرزیدې هغه خبرې
 د هجران ورځې چه کې پشمار د عمر
 چه و یار و ته تل غندی رقیب!
 خدای ځما د زړه په سر باندې رقم کړی
 که دا خوی به تل ځما د عمره سم کړی
 چه زلفینی په سپین مخ راته خم خم کړی
 که هزار ځله ځما په سر قسم کړی
 ته په ما باندې دا چاری په کوم دم کړی
 بیا په ما باندې ټټر وهی ماتم کړی
 کور په کور په هر دیار خورې عالم کړی
 د قضا کاتبه عدل که ستم کړی؟
 څه په دا به د یار مهر له ما کم کړی
 چه د سر تر پایه درست په غم کښ لیو کړم
 راته وایې اوس خوشحال اوسه څه غم کړی

دواړه شونډی دی خورې شکر پارې دی
 د هغه خونی څه باک د چا له مرگه
 چه د لاف د سپینی خولې کا هغه سر خوری
 د خپل یار کره د گل نشته له باغه
 د دردمنو له آزاره ویره وکړه
 شیخه ته راته د پند خبری وایې
 پدا اور کي د د ما لمن و نه سوه
 د گلابو گل د د واړه رخسارې دی
 چه په تیغ ئې روغی شوی منار دی
 په دربار دی د سرونو انبارې دی
 د اغیار کره پراټه په پشتارې دی
 ورځ و شپه ئې ستا په ور باندې نارې دی
 چه می غوړ ورباندې ندی څه شمارې دی
 په هر لوری رسیدلی شرارې دی
 حریفان ډکی پیالې اخلی له ورايه
 د خوشحال خټک په بخره نندارې دی

د ځوانۍ په خوبه کي څه شک دی
 پرهارونه می په زړه تازه تازه شی
 که څه ښه در باندې راشی پرې خوښ مه شه
 هیڅ فریار دچا د ظلم جور مکره
 غم ئې بې حکمته ندی پیدا کړی
 خو چه ږیر ږیر لذتونه ږیر غمونه
 توره چا و ته ترم چه زه ملنگ شوم
 د پیرۍ عمر درست له عیبه ډک دی
 د وړولی په پرهار باندې نمک دی
 په ښادی پوری هر کله غم لک دی
 په هر چا باندې چه شندی کا فلک دی
 د نامر د مرد په منځ کښ غم محک دی
 ښه هغه چه بس ئې گیدې ته کنډک دی
 ښه خو دا چه می په غاړه یو کوتک دی

تفحص که خوک د خورو زړونو کاندې
د خپل قوم له لاسه ورک خوشحال خټک دی

د عطار خونی عطار وته اظهار دی
خدایه ته می په ښه مخ باندې مین کړه
خوک ئې هونبره مینه کښیردی په کوکل کښ
نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منځ کښ
د هر څه رموز مونده شی په جهان کښ
عقل صبر و دل و دین ولاړ شه په عشق کښ
د دې ښهر دلبر واړو زړونه سم خوری
ساقی زه د جرعه نوشو غندی نه یم
که دی نه وینم په سترگو ستا په یاد می
چه سنبل ئې د زلفینو نمودار شی
تا هرگز د چا د زړه دلاسا نده
مگر ستا د زلفو نوسی ئې وکاری
د سونپک مونپک سیلی آخری کیږی
په وصال کي ئې بادشاه د زمانی و
چه له کښلیو نه جدا شو خوشحال خوار دی

د دنیا خانی میری په زور و زرش
و عاشق ته نصیحت په مثال څه دی
کار ځما او د مجنون سره یو رنگ دی
چه په دار ئې آبدست کړ پخپلو وینو
خو به راز د زړه پنهان لرم له خلقه
په هر باد پسې پریشان پریشان جار وزم
خوار خاطر می چه مقیم شو ستا په ور کښ
کله کله چه په مهر بوسه را کړې
چه په غولی ئې نظر وکړم ستا له ورايه
زه به هیڅکله وا نورم ستا له کویه
که هر څو سړی ویښته جوې په پوهه
د یار غم له خلقه پټ لره په زړه کي
چه ئې وروځی ورنکاره کړې خلقو بویه
چه خوشحال ئې د کښتۍ قلندر شی

درباب څه د جالې دپاره نه ځی که خوک وائی
په غرونو واورې اوری بارانونه په ملکونو
په دوولس برجه گزۍ نمر پوره په دوولس میاشتی
په درست جهان کښ گزۍ باد حیران په څلور کنجه
میوه غلی گلونه ځنی رنگ رنگ نعمتونه
څلور واره عنصر چاکران دی ای خوشحاله
چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندی فرمائی

دَ دانا په حال نادان کله خبر دی
 د لیچن په سترگو وځلیده ستوری
 دا داغونه می چه یښی په څگر دی
 خدای دی هیڅوک پدنيا کښ عاشق نکا
 لیونی زړه می پرون په خندا ولاړو
 چه د ففکر مرجوئا له بحر وکښ
 راشه گوره د خوشحال کلام گوهر دی

دا چا به څه لره ماڼه له بله شی
 هر چه وکړی هغه به وریبی
 دا خودنمایه محبوبه گوره
 کله غوغا کا په خرابات کښ
 لون لون ښیوې ئې ډیری دی
 نورو خوښیو وته به شا کړې
 شمعی چه ژبه په راز اوږده کړه
 چه زاهدان ئې په زهد مومی
 جفا ئې واړه په وفا حساب کړه
 که اور در لگی چا ته مه وایه
 خوشحال فهم کړه مجلس د عامو دی
 د منصور پیاله به په منصور نوشله شی

دا نه زهد پارسائی دی چه کیږی
 نصیحت د دانایانو لکه باد شو
 هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو
 مخ بد رنگ زر و گوهر زیور پرې پوری
 نه ئې داد نه ئې دهش نه ننگ نه شرم
 د رشتینی مینی بوی نشته خوشحاله
 د دروغو آشنایی دی چه کیږی

د دنی دنیا دا هسی قرارداد دی
 عاقبت به د دنیا په غم غمجن شی
 د دوشش نارې وهی دوه خال ئې پریوزی
 له دنیا نه هیچا کام موندلی ندی
 د دنیا مثال که وگورې عاقله!
 نه اوبه په یوه ځای کښ قراری کا
 مبتلا ئې همیشه په زړه محزون دی
 تر وفا ئې د جفا خویونه ډیر دی
 ځکه هسی د خوشحال ځنی فریاد دی

دَ عاشق په زړه دباندي بار د يار وي
يو ځل بيا سر توره مسته را ښکاره شوي
ستا په نه ليدن ئې شمار نه ئې حساب شته
چه تا ووينم تازه غزل انشا کړم
په درست ملک کښن چه څوک لافي د ښايست کا
ستا تر هر چاري څاريرم بلا دا شوه
تا ويله چه خپل زړه و ما ته را کړه
زه خوشحال د يار ديدن وته تلوار کړم
تل بلبلې ځلبلاندې د بهار وي

د ښو غشي ئې کل واړه د لدوزدي
نن مي بيا په نظر کښيوته مهوشه
په مثال ئې توره شپه دا توري زلفي
په بارخو باندې ئې خړپ دي د غابونو
اغوستن لره ئې پاني د سوسن دي
د کوترې اشارت د ديو مرگ دي
عاشقان د دغو غشيو غم اندوز دي
تر لباس ئې شرمنده اهل نوروز دي
گلغذار ئې خراغونه شب افروز دي
دا چيچل مي د عاشق نو آموز دي
که د نورو جامې روغي شمندرود دي
عاشقان تر کله تير بازونه بوز دي
سر تر پايه په لمبه باندې گذر کا
د خوشحال ويل پدا سبب دلسوز دي

د نادان په ياري څه لهره څوک وياري
د ياري هنر هيڅ ورڅخه نشته
هسي مست بي پروا يار ځما په کار دي
د رقيب په بد ويل عاشق داړه شي
ډير مي وگانډه گريوان د عشق پکار کښن
د وصال په وخت امان د رقيبانو
هر شاعر څخه تازه مضمون د ځان دي
د ښه ليندې صدقه خوري د ښکار شاري

د همه خلقو نظر پخپل بهبود دي
چه څه درد د عشق لري تری به څاريرم
چه خپل يار وته نظر وکړم خوشحال شم
د يار مخ که په ظاهر له ما جدا شو
د عاشق د آه غشي بويه ويره
د آسمان چه سراسر کبود لیده شي
بيا ځما طالع مدد وکړ په خداړو
د جهان ښادي کل واړه ځما دي
د خپل ور خاوري که ورکا ځان ئې واخلي
د خوشحال خټک پدا سود دا کښن سو دي

دَ خاطر می له اندوهه نه خه ننگ دى
 لا می یو خدنگ له زړه وتلی نه وی
 هر سحر په ما له ورايه تیغ وکښلی
 تر چشمانو می اوړه گټه بی نمه
 په خروار عیش و عشرت کاندې وگړی
 ما د زړه په سترگو رنگ زرگی وکوت
 د اسمان چه پاس په سر باندي خرخیږی
 دَ دنیا په لوئی خه باور خوشحاله
 پرون دور د خرم^۱ نن د اورنگ دى

دلربا خوبا وربل دى تیر و بیر دى
 د اوزبک تاراک می هم دا هسی نه وی
 د ما زړه چه د مزی تر زړه تیری کا
 هغه راز چه به ما تا سره تنها کړ
 د غمزې په تیغ ورم خونى می ته یې
 د خوشحال و مرگ ته خه توری وکارې
 د ښو ناوک د هم ور لره ډیر دى

دا کلام می دى هغو ته چه په هوش دى
 په ټکي ټکي جامو کښ که لویی ده
 د مردانو د خپل شرم کار و بار دى
 د زنانو په حساب دى مردان مشه
 شری ور پښتن به سل په ډکه یوسی
 هوښیارانو خخه ډیره هوښیاری ده
 په هغو ئې د جهان بنادی پیرڅو ده
 چه په غم کښ د خوشحال سره په خروش دى

دا ویی ځما دراز دى
 تازی سوار دى پکښی پاتو
 د نائی ږیره ناسازه
 د دانش کښیدې بویه
 نه د سرو زرو طراز دى

د کمال لافى د نکا نا درستی
 دانشمند د معما په علم پوه دى
 هېڅ کمى و ځان ته نه پریږدى په ژبه
 د دانا تر سر می د رگوهر نثار کړی
 ارادت ئې بر سیرن په وړاندې نه ځی
 د ململو قدر چا وته ښکاره دى
 چه تلقین ئې د کامل نه وی آخستی
 د ابجد په حساب خه خبر نا لوستی
 د کردې په کار کښ غوخ په گیسو سکښتی
 د نادان په سر می پنډ دا خاورو لوستی
 د خپل پیر په عیب سر شه یقین سستی
 چه ململ ئې همیشه په تن آغوستی

۱. خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنگ بندى کى.

په هغې یارۍ څه باور خوشحاله
چه پیوند ئې په ویښته سره آمستی^۱

د یار غم کله اغیار وته ولاړ دی
د هغه بادشاه له ملکه عالم تنستی
بې همت سړی له هر کاره غړیږی
د هغه شاعر مخ تور شه چه په طعمه
خلق هیڅ را خبر ندی چه په عشق کښ
چه د توری زلفی ووینم حیران شم
په بورجل باندی د هسی نا قرار شم
د یار غم خو هم خپل یار وته ولاړ دی
چه د ظلم و آزار وته ولاړ دی
همت ناک سړی هر کار وته ولاړ دی
و هر ور و هر دربار وته ولاړ دی
خو فکرونه و ما خوار وته ولاړ دی
په حیرت سړی تور مار وته ولاړ دی
لکه څوک چه و گلزار وته ولاړ دی
لیونی خوشحال په نن دى دیدن ورکړه
د سبا فکر هوښیار وته ولاړ دی

دا خونى سترگی چه ته لری دلبری
لا به کله ځما خوار طالع مدد کا
په خرام خرام راځه چه بوی ئی واخلم
په عارض د د زړه داغ د لاله ورکړ
باز د جال کوتره وویښی پر درشی
گوره چرته وی په چرته گزیدلی
په کشتن به خلقی کاندی ډبری
چه به ستا سترگی په ما شی برابری
دواړه زلفی په عنبرو معنبری
یاسمین دی د پیغور کړل سمبری
تپوسی باندی پیری کا لر و بری
چه فراق کړی هونږه اوبښی را خبری
محتسب د ځنی لیری لیری گزړی
مست خوشحال څخه کوتک دی د ډنبري^۲

دا معنی دی زوروری^۳
څوک چه لب کا سره بیارته
څوک چه کښیوزی په ویلو
د مشکښو په بازار کښ
خپلی خپلی شلومبی ستایی
هر هر سکښی ئې وگوره
سمی چیرې د خبری
ځنی توئی شی شکری
واړه وایی خاوری سړی
تویی نه وی مرغلری
چه شلومبی پلوری گجری^۴
په هنر زغیرې زغری

ډیر د ښه ووې خوشحاله
بس کړه مه درومه ډیر لیری

دا څه بارخونه دی ستا د تورو زلفو لاندی
تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته
قیس و که وامق و که فرهاد و که خسرو و
نور خلق فانی دی که باقی دی هم هغه دی
پروتی دی په گلو د سنبلو پانی تاندی
هسی یار می بیا موند چه عالم ئې کیسې^۵ کاندی
هر چه عاشقی کا^۶ سل رحمت په واپو باندی
هر چه په فانی دنیا یادیرې وروستو وړاندی

۱. محشی ورته لیکلی یعنی ترلی.
۲. دیوه ونه ده چه د تور مرچ غوندی دانې لری.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۴. هغه خواری ښځی چه شلومبی یا شیدی خرڅوی.
۵. دا کلمه په ټولو نسخو کښ دغسی ده، یا به کیسې وی په معنی د معما او چیستان، یا به مفغن د قصې وی.
۶. هر چه عاشقان دی.

نوری کیسې څه دی و خپل ځان ته نصیحت دې شمع ته نظر کړه خود به وژاړې^۱ چه خاندې
ته گوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په ژړه پرتې دې ستا د تورو وربل پیاندي

دا ستم چه خپل آشنا دې په ما کړی په یاری د ئې هیڅوک غلط نشی
گوره سر به ئې په رندکه په زاهد شی د مخ خال ئې تور تارو دې په گلزار کښ
خدایه ته ئې د ژړه مهر په ما وکړه د فراق غمونه هسی را پسې دی
زه به ولی د ښه مخ نندارې نکړم یو وصال د ښو یارانو بل هجران دې
چه خوشحال ئې په خندا په ژړا کړی

د تقوا لافې وهی د صادقي په رشتیا خبرو هم متردد یم
دا چه وائی څوک به هست کړم څوک به نیست کړم سکه دعوا کاندې سړی د خالقي
که عذرا په ملک کښ شته مخ د ښکاره کا آدم زاد په تفاوت سره پیدا دی
د بزرگانو په مسند هغه تیری کا ننگیالیو سره ویره دا سر نشته
نمر په گوته پټاوه نشی خوشحاله هیڅ منکر مه شه د خپلی عاشقي

د ما کومه اندیښنه ده که ما پریږدی زه یو هسی یار لرم که می روزی شی
ته سړی یې که څاروی یې رنگ د ورک شه ما په ډیرو ستو اور دې لگولی
زه چه ستا په دا اوږو زلفو مین شوم د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واړه ته د خپل جمال نخښی پکښې ږدی

د هغو چه گرزیږنه ستا په تل شی ستا چشمانو می زړه یو ښو قبل کړ
د وصال د ناوی مهر څه دې غم دې عشق یو څه د مزی بریت دی په کوگل شی

۱. خو به وژاړې.

۲. دا کلمه په ټولو نسخو که دغسی ده، په یوه قلمی نسخه کښ محشی ځان ورته کښلی دی، ممکنه ده چه مخفف د؛ پخپل سر“ دی.

۳. پیچل او نغښتل او گرفتاررول.

ښايسته که هر څو لافي د ښايست کا
يو گلزار په يوه درنگ کښ شگفته شي
چه ئې ته په نظر کښيوزې نور خجل شي
چه ئې زلفي په بارخو باندي وکول شي
تر هر حرف ئې د خطا نافي څاريږه
آفرين دي د خوشحال پدا غزل شي

دا سپري خو په ادب سره سپري دي
چه وفا ور څخه نه وي سپري نه شه
عادلان مي د جنت د گلزار گل دي
سپي چه چا سره آشنا شي چه بر وځوري
د انصاف د خښتن غم د دوږخ نشته
په ښه خوي د سپري قدر قيمت کيږي
چه ئې علم هنر نه وي ځني تبسته
چه په پند په نصيحت د بندي نشه
په روا په ناروا د ملحد څه دي
د راحت په وخت د يار تجربه نشي

هر زاهد چه زهد واخلې بي مرشده
د خوشحال خټک په پوهه تش ملخي^۲ دي

دواړه شونډي دي شراب پرنگالي دي
په سپين والي په ښايست په زيبايي
په ښيوه ښيوه چه پل کښيږدي په لاري
په کاليو سره مخ ښايسته کيږي
په طلب په استغنا چه تجربه شول
نن هغه سپري که غواړم مونده^۳ نشي
هره چار ئې قبوله که پري مين بي
په ورښمينو نهاليو د نور خوب کا
د فراق په وخت د ما سترگو ته گوره
تل ژړا نارې بلغا کښ خوب په څو کا
زه د مستي په پيږواند باندي مين يم

نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
مخ ئې تور که په ياري کښ ټيټالي دي

د هوشيار د نادان هونيره تفاوت دي
نادان څورب فراغت گزري خوشي کا
که په ما باندي څرخ خوري پروا ئې نکړم
که حاتم شي يا رستم شي خوله ئې گوره

څو د محکي د اسمان په منځ کښ وت دي
هوشيار تل تر انديښنو لاندي چت پت دي
د هر هر کله دانا سره په نښت دي
چه ئې لافي د خولې وکړې نور انډت دي

۱. د ضرورت نه زيات (درياب، پښتو لغت)

۲. پلي دي.

۳. نه ئې مومم.

۴. يعني سوري او دزراو فاصله.

عشق یو مست هاتی ولاړ سره بنوریږی
 چه د حکم اختر پرې وشو لوی به هم کړې
 څوک د بل د کورته خوری ور پسی گزری
 د تحصیل او د ترتیل بلا په ده شه
 حاجی ولاړو و مکې ته راغی ده می
 چه دیدن ئې د گلویو سره کیږی
 چه په کور کي ئې کښیږدی په چا بی نه خوری
 چه کردار ئې موافق د گفتار نه وی
 د باطن په سترگو گوره هغه مخ ته
 دا چه ځان خونی عاشق ئې مهاوت^۱ دی
 چه خیرن در څخه نشی دا یو خت دی
 چا خوړلی به درست عمر ښکار د کورت دی
 چه ملا د حق گویی په کار ساکت دی
 په دروغو په حرص ډک کړی کت دی
 می د خوری نوروز دی کا بهار ئې نت^۲ دی
 خدایه مال ئې و ما راکړه چه معنت^۳ دی
 همیشه د دروغجن په ږیره ډت دی
 ظاهری نظر د نمر په لیدو تن دی
 د خوشحال کلام شیرین دی تر نباتو
 چه په خوند ئې خبر نه دی ورته کورت دی

د سوخته وو، یو وصال دی
 د یار غم چه معشوقه شی
 که هزار پردې تر منځ وی
 چه راځی د یار له لوریه
 چه په عشق کي ئې سوخته وی
 د هغه بیلتون له کومه
 چه هجران پکښی محال دی
 نور ئې وصل لا یزال دی
 هغه واړه اتصال دی
 ورته بس هغه شمال دی
 ور ښکاره هغه جمال دی^۴
 چه تل خوښ د یار په خیال دی
 مخ د یار گوره په تیل^۵ کي
 د خوشحال خټک مثال دی

د فساد فکر می نشته خدای حاضر دی
 اطاعت د اولو المر څکه نکړم
 پلار ئې ووژی په بند ورونه په توره
 د ابلیس غندی مکرونه ئې په زړه کښ
 په باطن ئې ودانی ته نظر نشته
 خپل ساعت به تیروم عمر آخر دی
 خلیفه د زمانی په زړه کافر دی
 په آزار د مومنانو بهادر دی
 په فریب کښ تر ابلیسه لا ماهر دی
 په ظاهر که ودانی ته ناظر دی
 د چا زړه به ځنی روغ په دنیا نه وی
 د خوشحال خټک چه چاود ځنی خاطر دی

دا دنیا ده چه پدا کښ څه موجود دی
 بد هغه چه ئې نظر په سود و زیان دی
 نه محمود شته نه ایاز دور ئې تیر شو
 د خپل دین د خپل ملت سیله ثنا کا
 تربیت ئې له فلکه دی موندلی
 که آفتاب دی که ماهتاب که واړه ستوری
 د دنیا سره همه واړه نابود دی
 ښه هغه چه نه په زیان نه ئې په سود دی
 په جهان پاتو خبری د محمود دی
 مؤمنان دی که ترسا دی که جهود دی
 که پوهیږې چه دا دری واړه موجود دی
 ورځ و شپه په عبادت کښ د معبود دی

-
۱. دا کلمه هندی ده یعنی فیلبان.
 ۲. یو قسم پخکړی چه د اربشو د اوږو او شوملو نه جوړیږی (دریاب، پښتو لغت)
 ۳. یعنی غنیمت.
 ۴. دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ځنو نسخو کي مغت راغلی ده تحقیق غواړی که داسی سی معنا ورکوی، مال ئې و ما راکړه غنیمت دی.
 ۵. تیلی یعنی اورلکیت یا کوگر (دریاب، پښتو لغت)

پخپل حکم به ئې بیا سره تازه کا
 آغوستن که ئې زر بفت وی که شریه
 که د لیری که نیژدې شمارونه مکره
 په قیامت په بل ژوندون چه شک گمان کا
 شگ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دی

د هوبنیار غلطی نه وی او که وی خو د خندا شی
 د دنیا مینه ډیر مکره د دنیا آینه خو ډیر کړې
 قربان ئی تر همت شم غنی هسی لیونی شته
 چه ستا نصیب قسمت دی که طلب ور پسی بکړې
 د یار د زړه ساتنه په مثال دروغ کالی ده
 چه باز د پرواز وکا په طلب ور پسی گرزې
 نادان دی که هوبنیار دی له هر چا نه عقل اخله
 چه د وخوړ هغه ستا دی مال چه نخوړې بلا شی
 مدد د طالع بویه چه منر سره همراه وی
 په زړه کښ خپل غرض دی چه هیڅوک غنی خلاص ندی یا یافت دی یا نیافت دی چه خندا شی یا ژړا شی
 خپل ځان وته ئې وائی خوشحال دا خوړې خبری
 حلوا ده د نباتو که تر خوله د دا حلوا شی

دنيا بده بلا ده چه و ما وته ښکاریږی
 چه څوک وبله خپل دی ولی فهم فکر نکا
 په هر لوری چه گورم و عالم وته حیران شم
 و بل ته توره واخلی پدا کار کښ ډیر حیران شی
 چه بخت را سره مل و مار به مار ته څو مښکی شو
 دنیا د مست هاتی په خوی خصلت ده که ئې گورې
 عالم عالم غمونه چه خوشحال ویتی له خپلو
 غم خور ئې که پیدا شی خپل پردی ته به شماریږی

د ناکس د تربیت سره څه کار دی
 که خپل پلار ئې په ډیر مهر ورته وائی
 ورځ و شپه د په آرام باندې تیریږی
 د گاوزو ورمیرونه مزی نموری
 چه هوسیه په میدان وهي تازیان دی
 فصاحت د باغ بلبلو څخه غواړه
 چه له ځایه یې په بخره سلامت شو
 درومه هر لوری ته گڼت کوه خوشحاله
 د رندانو د خلوت سره څه کار دی

دا دروغ دی چه په ستوریو سود و زیان شی
 سود و زیان واړه په حکم د سبجان شی

که د رنگ خوبی ئې شته لوئی له کومه
 زمانه په طبیعت ده د هلكو
 د دنیا اقبال چه مخ کا و نادان ته
 د منصب سره د ما خبری دړوی
 گوره کومه چار به کانه مخ ښکاره کا
 د دنیا لالچ خو ډیر اندوه ئې ډیر وی
 دانشمند څخه چه مال د دنیا نه وی
 زه خوشحال خټک هغه یم قدر نشته
 دا می واره له افغانونه افغان شی

د باطن په تجلی ظاهر صفا وی
 لکه نوم چه د کیمیا د عنقا اروې
 د ناکس سری نه زر خبری واروې
 د دی دور په یارانو غلط مشه
 د هغه طبیب طلب کوه خوشحاله
 چه د مخ په تجلی کښ ئې شفا وی

ډیر مین په تازه مینه سره تیر شی^۱
 لا یو غم می تمام نه وی څه نصیب دی
 زه په ویر د معظم په غم کښ ډوب وم
 لکه ږیره د طاهر نوې په زنی
 خدایه هسی غم بل ما ته پیدا مکره
 طاهر و مړ په شباب کښ، دا تاریخ دی
 چه به کال د ده و مرگ ترې را برسیر شی

ډیر مین وه چه ئې لافي کړې د مینی
 خوګ چه یار په اوشیو ژاړی ژړانده
 د رشتینی مینی کار خو دا خپل زړه دی
 د مجنون او د لیلی مینه رشتیا وه
 ستا په رنگ به په جهان راغلی نه وی
 توری سترگی د شهلا نرګس د باغ دی
 له دیو خاورو نه چه گل زیږی خوشحاله
 دا پدا چه تل ور درومی مه جبینی

راستی لار ده بادشاهی
 د رشتینو پروا نشته
 د رشتینو سره مل وی
 د رشتینو ځای جنت دی
 پکښی نشته گمراهی
 د جهان په بد خواهی
 تل نصرت د آلهی
 د قرآن په گواهی

۱. دا بدله خان د خپل زوی طاهر په مرثیه کي ویلې ده، په آخر بیت کي "طاهر و مړ په شباب کښ" د ابجد په حساب (۱۱۰۳) راځی، چه د مړینی کال ئې دی.

بيا به نه مومي خوشحاله
په راستي کي تباهي

رفتار ئې مستانه دی
دا پسر په لب شکري
که په سترگو ئې نظر کړي
که و مخ و ته ئې گورې
پدا پيچ و تابو زلفو
لا ئې پي خاخي د شونډو
خما خان تر ده فدا شه
نه چه زه په ده مين يم

په غمزه کښ يگانه دی
چه هر غاښ ئې دُر دانه دی
کل له نازه همخانه دی
لاله گل ئې نښانه دی
چه د مښکو خزانه دی
په هر کا کښ فرزانه دی
چه هم خان هم جانانه دی
د همه خلقو ستانه دی

خپل صورت ستا ئې پخپله
د خوشحال زبان بهانه دی

رنگ دی ورک شه بده روې
له يوې فتنې د خلاص شم
ستا غمونه هسي توغ کړم
چه اوډه وې هونبري ښه وې
پرې به کله باران وشي

را پسې يې سینه سوې
را پيدا کړې بله نوې
وکښي نه شمه سيلوې
کشکه تل وې اوډه شوې
چه به وټوکيري سوې

فصل نه کوی خوشحاله
خو پتي نشي په يوې

رنگينه کالي اغوستي را ښکاره شه ناگهانه
خدای دی تا له وړيو سترگو نه وژغوري دلربايه
هغه دم چه تورگيسو پخپل صورت باندي خپاره کړې
خان و زړه مي هم چاپير ور سره درومي اي نگاري
دين و زړه صبر و آرام راخني ولاړل اوس پوهيرم
د ياري د آشنایي دودونه هيڅ له تا پټ ندی^۱
ولی خو کړم په خوشحال باندي خاوند کړکې نادانه

راته وگوره وځانده خوشحالي می کړه پر يوانه
چه ټيکه په جبين کښيردې او سينگار وکړې خوشانه
خوشبو ئې د خاصه مښکو په درست غولې شي پريشانه
چه گهي په شين شين په انگن کښ شې روانه
چه يو خان دی راته پاتو دا به هم يوسي له مانه

را ښکاره دي د دې دور لنډ لستوني
که په باغ ئې د يتيم د کنډې گله کړې
د خوړو مزه پوښتي بزه ئې هيره
کله سر په سینه ومنډې سبرگي شي
چه په ښهر په اولس کښ ساده هيښ وي
پخپل ځای لکه شاخوړي خر خوله خشکه

پردي مال و ته اوږده لاسونه موني^۲
د انگورو به خواړه ږنکوري چوني
ښې خړبي لنډې وهي ور باندي سوني
کله سر موري د مار لکه سربوني^۳
ورځ و شپه پرې حواله وي لکه کوني^۴
په بل کور لکه آس په راتب پوني^۵

۱. دودونه پټ ندی له تانه.

۲. سرمايه، رقم.

۳. موش خرما، خر رنگه ځناور چی د مار سره جنگ ئې ډير مشهور دی.

۴. گنجی.

۵. ميده شی، وور شی.

که خه کار دی د رندانو دی خوشحاله
چه ظاهر باطن ئې دواړه دی مخ روڼی

راشه گوره نامردان بلا وهلی
د آسمان د پاسه گڼت ننداره نکا
کم دلیل د د سر دواړه سترگی وخورى
مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته
څوک پخپل پټی کرل کا د اغزیو
پسینه کرله هونبره فائده نکا
د کرلو وخت آخر شو تخم لبر دی
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی
چه لذت شهوت ترک نکا ولی ندی
د هوا ترکول عروۍ الوثقی دی
چه د نفس د ظلمانی کوهی را ووزی
درخانۍ پکښی یو آدم خان خوش کړ
خو مخلص تمام خالص نشي خوشحاله
خطرونه دی چاپیر در جار وتلی

راشه گوره خه کارونه درنگ په درنگ شی
واړه و سوځی په اور کښ خبر نه یم
لا به کله مخامخ را سره خاندی
چا ویل د کښلیو جنگ پسې آشتی وی
په هر چا باندی ئې زړه دی لکه ژاوله
حال دی وگوری د ما بیا د آهنگ کا
په فراق د مهوشانو لا چینه دی
تا په خپله رضا وینو په غوره
اوس دی ولی د خوشحال د یاری ننگ شی

راشه لیونی شه چه د نور خلق غم خور شی
هیڅ پرې نه پوهیږم چه د چا ویل رشتیا کړم
صبر د دردمنو زړونو هر کله اثر کا
زر هنره وکړه نصیحت په کوم حساب دی
یو هندو بلا دی چه په مکر ټیکه کښیږدی
سپین جمال د گوره ښایسته په تور خالونو
درسته شپه می تیره په فریاد او په نارو کړه
غیر بیگانه چه اخلاصی شی ورور هغه دی
ډیر دی په دا چم کښ چه پټ پټ د مینی لاف کا
ولی اوس یوازی و خوشحال و ته پیغور شی

۱. تل ئې ما سره آشتی ده که په جنگ شی.

را ښکاره چه د دلبری و مخ خال شی
 په خو ژبی شاعری په جهان کیږی
 دنیا دار کره چه نه وی ښی دلبری
 په وصال د سمبرو زړه تونگر شیعق
 چه عاشق د معشوقې په عشق کښ غرق شی
 ارمان دا دی چه به زه همیشه نه وم
 د گلونو وخت تیریری ساقی گرم یې
 لکه ښکار د ښکاری ولگی خوشحال شی
 د هر چا ثنا صفت د ښه جمال شی
 اور دی پوری د دنیا په ملک و مال شی
 چه ئې نه وینی په سترگو خوار کنگال شی
 جدائی له منځه ولاړه تل وصال شی
 همیشه به سره گلونه کال په کال شی
 که د جام په راکولو د اهمال شی
 لکه باغ چه په گلونو مالا مال دی
 د ما جان دی په شرابو مالا مال شی

راشه گوره د یارانو بې غمی
 زه دا هسی په فراق په اشتیاق کښ
 اسمان لیری مخکه کروړه عاشقان دی
 ما پدا جهان کښ غوښته مونده نشوه
 خوک چه دم د همدی و هی ترې سوړ شوم
 چه په هیڅ ساعت خالی نه وی له غمه
 هیڅ طیب نشته چه حال ورته معلوم کړم
 ته چه ما ته عربی خبری وایی
 که خبر په دا مثال یې وئی وایه
 پادشاهان به ئې میڅ کم نکا خوشحاله
 که قدم دی د د وفا په لاری ټینگ کړ
 د خوشحال په پوهه دا ده رستمی
 هونبره مهر هونبره مینه محرمی
 حقیقت ئې راته نه کړ قلمی
 چه په خو رنگه غمونه تل زغمی
 که په بل جهان پیدا شی خرمی
 چه می ولیده د خلقو همدی
 مگر غم لره پیدا دی آدمی
 چه په کوم زحمت کښ پروت یم المی
 د عربو ژبه څه زده عجمی
 چه په گوته یوه گوته دوه غمی
 که یو خدای د سړی نشی په کمی
 که قدم دی د د وفا په لاری ټینگ کړ
 د خوشحال په پوهه دا ده رستمی

راشه گوره خلقه نصیب په خو خوری
 په غارونو کښ مزی ختی منگلی
 هغه ډک طباح په سپی خوړلی ښه دی
 لکه خوک چه ډک چلم خکوی په غم کښ
 د فلک د نا قابل سره غیرت دی
 لا به کله هغه گنج ورکوې بخته!
 چه خوشحال به ئې په پلیو په سپرو خوری
 توری نور خوانان و هی منصب صد و خوری
 په تیاره د گردې و ازدی پیشو خوری
 چه تر څنگ ئې د عورتو پر سوپر و خوری
 فواقجن هسی لوگی د اندیښنو خوری
 نا قابل به د نباتو حلوا څو خوری
 لا به کله هغه گنج ورکوې بخته!
 چه خوشحال به ئې په پلیو په سپرو خوری

را ښکاره شوې د جهان بې وفایی
 لکه اور په بوتی ولگی بیا نه وی
 روښنائی د معرفت تر نمر والا ده
 له یوه شاخکي نه څه صورت پیدا کا
 تا هاله و گل خپل زړه ورکړی بللی
 په گلزار کښ ناستی هم دا هسی نه وی
 چه پخپل کوبښښ بهود د دنیا غواړی
 چه ځما د درد علاج لره پیدا دی
 چه بلا ورسره وصله د فراق ده
 نور می را خکاوه قلم په آشنایی
 یو څو ورځی دی ارمان د جدایی
 خوک د ونه وزی له هسی روښنائی
 هم په خدای ښائی کارونه د خدایی
 که ئې تل وی دا بازار د ریایی
 چه خبر شوم ستا له قدره تنهایی
 راته هیڅ نه دی د خلقو دانایی
 زه له چا غواړم دا هسی مومیایی
 د دلبرو حسن څه لره ستایی

چه گوهر تر خر مهر و په قدر کم دی

مگر نشته جوهری د بینایی

چه په چرته ښه صورت هوری ئې زړه دی

خو ثنا کړم د خوشحال د پارسایی

رحمت په اکوړی شه چه ئې ونيوه ځای سرای
تور غر ئې د هوډی دی تر تیراه پوری سم تللی
پرې سازه لویه لار د هندوستان و خراسان ده
هر فیض د د جهان څه چه یادیری پرې را درومی
که سوات که اشغر که پینور دی دا ملکونه
په هر لوری ئې ښکار شته د شاهین د باز دا هر څه
خوانان ئې چاق درست چست و چالاک دی په هر کار کښ
پکښې میشته می زویه خیلخانه نمسی اولس دی^۱
اسمان ځنی جدا کړ لاس د چا رسی اسمان ته
خوشحال له سرایه ندی جدا شوی پخپل رای

زلفی د دلداری چه زناړ فرمائی
سهل دی دا امر که می سر و مال قبول کا
څه لره ای عقله ډیر له صبره راته وایې
خو راته ناصحه نصیحت کړې لیونی می
ما ترې توبه وکړه چه د عشق په شریعت کښ
قطع لیونی دی چه د یار د مخ په دور
خپله رضا پریرده که رشتینی ئې په عشق کښ
کړه هغه خوشحاله چه د یار فرمائی

زه چه ستا د مخ گلزار گورم په کور کښ
ما پدا تندی اخیستی ستا د پاره
د ټولې په مخ کښ ځی په شین شین
اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو
په قراره قراری کښ عالم خوښ دی
که رستم د زمانی شی گمان مکړه
دا سلیمان په گوتې کښلی دا وینا وه
د خوشحال د له هغو نه لاس په سر وی
چه به ځای د گوتی غواړی په څلور^۲ کښ

زه خو شرابی یم شیخه څه را سره جنگ کړی
ښه وایې واعظه برکت شه ستا په ژبه
ولاړل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وو
بخری ازلی دی کشکی ما د ځان په رنگ کړی
ښه یی په وټلو د دریاب اوبه کرنګ کړی
ولاړل و د ورځ ته چه ئې لافی د فرهنگ کړی

۱. که زویه که نمسی که خیلخانه ده که اولس دی.

۲. هغه رودبار چه ځنډی ئې زنگل وی، د قندهار د جنوب و خوا ته یو رود هم په دغه تقویب ډوری بولی.

۳. محشی ورته لیکي چه مطلب څلور یاران (رض) دی.

۴. یعنی یخی په یوه نسخه کښ که رنگ لیکلی دی.

پند د محمد (ﷺ) د ابو جهل پکار نه شو
 کښینې په خلوت کښ شېخه سود ئې راته وایه
 زه خو د زړه درد غواړم په هر یوه مذهب کښ
 رایشه مطربه! د نورو سرود آغاز کړه
 هر لوری ته گل دی شقایق نرگس سنبل دی
 چا در پسی ډیری توبنې واخیستې طلب کا
 کاشکی^۱ د عمل تله درنه په قیامت شی
 خوک به ئې صیقل کا چه ئې خدای آینې زنگ کړی
 ولی پخپل ځان دا هسی ارت جهان تنگ کړی
 تا زده ستا خبرو چه نقلونه رنگا رنگ کړی
 ښې نغمې زړه سوزی په رباب په نی و چنگ کړی
 بی گلزاره بد که و بل لوری ته آهنگ کړی
 ځنو مسلې د بې ننگۍ در پسی لنگ کړی
 موم په رقیبانو په عاشق باندې زړه سنگ کړی
 مرگ لږه ئې وایه د دهلی لښکر راغلی:
 ته لا د خوشحال په مرگ ځان روغ نه گڼې ننگ کړی

زلفی ئې سبب دی د عاشق د پریشانی
 رد می سرشته ده د هزار رنگه دارو و
 زخم ئې مایه د لایزاله حیانتگی دی
 محتسب چه احتساب لږه ورځی مجال ئې نشته
 ما په عشق کښ رسولی دی خپل کار تر هسی حده
 ننداره ئې بهانه ده د بیحدی حیرانی
 غم ئې لا تیری کاندې تر ډیری ښادمانی
 وړانی ئې دی موجب په جاودانه ودانی
 که د برندو سترگو مست ئې همیشه کاندې وړانی
 لکه خوک په مټ د توری سزاوار شی د ځانی
 زه خوشحال خټک د عشق په کار هونبره خوشحال یم
 خو سلطان غره پخپله بادشاهی او سلطانی

زور سپری چه د ځوانۍ هوس کاندې
 چه په کال کښ ئې زړتوب وی هم ځوانی وی
 کله هسی په ځوان مور شی چه ئې نه خوری
 په نیتونو په صوتونو په لاسونو
 اوس په سپینه ږیره څه له مرگه ډار کړم
 چه د مخکې مخ ئې لاندې و تر حکم
 دا عالم ریگ روان دی که ئې گورې
 د قضا تنور ما ولیده په سترگو
 ما خوشحال چه پکښی سیڅی وچی تاندی
 ورته وایه چه دا څه په گنه خاندی
 د سپری تر کاره ښه دی کار د سپاندی
 کله ځوان ته سترگی آړوی نغلاندی
 خلقي دی سره یو تېله هړاندی
 یاران توری ږیری ولاړل تر ما وړاندی
 راشه وگوره هغه تر مخکې لاندی
 خو هم هسی سره اوړی لاندی باندی

زه او عشق بی قراری
 تیغ وکښلی را ښکاره شوه
 چه هر دم په ما ستم کړې
 ستا له مهره ستا له لطفه
 دايم ستا د غم وړی وړم
 خاکپای اوسه خوشحاله
 لوی به کاندې خاکساری
 دم په دم ژړا زاری
 خوار عاشق د ځان سپاری
 ستا دا هسی ده یاری
 زه لرم امید واری
 شرط د عشق دی بربادی

زه اول در خبر نه وم چه دا هسی بی وفا یې
 ما چه زړه و تا ته درکړ خلقي را باندی غاو کا
 ای چه ما و ته ویل کړې چه په کښلیو نظر مکړه
 په ورځ سل سوگنده وکړی بیا له واپرو بی پروا یې
 ولی هسی خبر ندی چه ته څه رنگه زیبا یې
 خوک به ستا په ویل غور کا چه د مرگ خبری وایې

په ما یو ویسته د خپلی معقوقي تر خوری ښه دی
 د گلونو قدر هر زاغ و زغن نژده طوطا زده
 دا څه توری سترگی ندی چه ځما زیږگی ئې یووړ
 دا نه خال نه زنځدان دی نه پریشانی توری زلفی
 دا د خلقو ملامت دی که پیغور دی د وگری
 نن به خراغ په کور کښ نه ېردم چه گمان هیڅوک و نکا
 ما ویل چه د زړه غم به درته ووايم چه راشي
 چه د زلفو نافي تل تل څنډې وې د باد و مخ ته
 خوشحال خود په تا پوهیږی چه هوسیه د خطا یې

زړه به ستا له جوړه ظلمه په څو ځان وړی
 ما دا هسی رنگ هندو لیدلې نه و
 هغه لاس چه د کوتاه دی تر لمنی
 د هغه عمر څه حال حلاوت نشته
 چه هرس د هغو شونډو غاښو کاندې
 ستا د زلفو و چوگان وته حیران یم
 پکښی بند زړونه وکارې که ئې گورې
 چه د زړه په ما هغه حکم فرمان کړه
 د خاطر خوښی می هر کله پدا ده
 د نور چا په ما څه کار دی زه پرې خوښ یم
 د وفا خصلت چه خدای ندی ورکړی
 غم د درد به د تر کومه پدا شان وړی
 چه په حسن دین و زړه د مسلمان وړی
 هر زمان ئې په ډیر غم کښ تر گریوان وړی
 چه ئې بې له تا په غم کښ په پایان وړی
 د ارمان گوتی هر دم پخپل دندان وړی
 چه د زنی گوی د څرنگ په میدان وړی
 چه د سر زلفینی تل تر زنځدان وړی
 د ما زړه به د تا هر حکم فرمان وړی
 چه دا ستا غمونه هر کله پر یوان وړی
 که می دین و زړه واړه تېان وړی
 څوک به څه لږه په کښلیو دا گمان وړی
 د زړه مینه ئې په کښلیو ما ته نکړه
 خوار خوشحال به له دنیا دا ارمان وړی

زر ځما تر لاسه نه راځی ویریري
 ځما لاس ورته تر اوړه هم بتر شو
 زه او زر سره له ځایه غلیمان یو
 چه غلیم د مړنی په نظر کښیوزی
 شاه زلمی به خپل غلیم کا تر ځان وړاندی
 په قرآن کښ ستا احوال په غلیم یاد دی
 کانی زر که سره وگورې یو رنگ دی
 هغه زر تر کانی لوټه لا بتر دی
 چه اوږه په ځای حصار شی نور خسا شی
 تل دی لاس په غلیم بر اوسه خوشحاله
 غلیمان دی شرمند تر تا څاریري
 که هر څو می دلاسه ور سره کیږی
 لا په اور کښ ئې یو درنگ ساعت تیریري
 په جهان کښ غلیمان سره رغیري؟
 نور ئې زړه د ده و مرگ وته پر کیږی
 و نامرد وته به سل حیلې دریري
 بل به کوم حجت تر دا قوی یادیري
 فرق ئې دا دی چه په زرو زړو رغیري
 چه ئې و منډې په مځکه نه خرڅیري
 صفائی ئې هم پدا ده چه بهیري

ساقی گل شگفته کیږی
 که د باغ خوښی په زر شی
 د رگوهر ځما بې میو
 که ئې پټ لرم له خلقه
 باد د زلفی آشفته کا
 خس له باغه رفته کیږی
 د راغ هسی مفته کیږی
 په مژگانو سفته کیږی
 راز می نه نهفته کیږی
 ځما زړه آشفته کیږی

په محفلو گفته کیری

هغه راز چه به ما تا کړ

د خوشحال بخته بیدار شه

تل څوک کله خفته کیری

توری زلفی دی هم ډیر لری تابونه
را ښکاره وی ستا جمال تر حجابونه
نور به واچوی له شرمه نقابونه
لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
نور می څه دی د دورخ په عذابونه
تل می خوری د زړه د غوښو کبابونه
د یاری په کار کښ هم شی حسابونه
هم لتا ښائی دا هسی خوابونه

ستا په سترگو کښی فتی کاندی خوابونه
که ته زر حجا به ینیسی په مخ کښ
د جنت حوری که وگوری ستا مخ ته
که شعلی د را ښکاره شی له جماله
زه چه ستا د بیلثانه په لمبو وسوم
ستا د خیال میلمه می ناست دی په کوگل کښ
تا وی ما وټا ته ډیر ځله خوله درکړه
زو وټا ته دعا کړم ته ښکښل کړی

ته چه حال د زخپل عاشق غواړی په شرح

بویه دا چه خوشحال وکښی کتابونه

پروکی پروکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
جگی جگی جگی رای واخله له جینه
گل د بهار ندی چه رازیږی له زمینه
هر آفت چه گوری چه را پاڅی له کمینه
خو به لا وباسی ډیر د ویاسته له دینه
غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړی له زینه
د خلقو لرمون شین دی که پوهیږی ستا له شینه^۱
د زره لیدونی^۲ دواړه که روشن کړی له یاسینه
اول ئې درته وایم چه ئې ورکړی له کابینه
څه بده بلا ده نه پتیری د زره مینه
هر چه همت ناک دی که په کور لری جوینه
هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هی توبه له دوره الامان له دې آئینه

سترگی د مستان دی ځما زره ښینه مهینه
سپین سبا د گوره د ټیکی په شفق بند کړ
کښلی دی که گوری چه مخ پټ کله څرگند کا
واړه به سبب د بد اصلائو د هنر وی
مست په بهار راغلی په سرود دی گوتی کښیښوی
چرته لوئیدلی نوم دی خپور په جهان نه و
تل جام دی د شرابو ستا له لاس توبه په شونډو
حیات لایزال به د حاصل شی که باور کړی
د عشق^۳ د محبت د ناوی مهر ماسوا دی
هر خو ئې که پټه، په پټ کښ وی ساتلی
کله منت اخلی د یوې گپدی دپاره
زانی بتي گوره چه په هر لوری غوغا کا
هر چه دانایان دی په امان امان تیریږی

نوم به د هرگز په ژبه وانخلي په عمر:

دا یاری دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مینه

پس له مرگه به لعنت لعنت په ده وی
ته به وایې مرگ ئې نشته تل به ژوی
خو دنیا وته ځوئیری لکه روی
که عالم ته ویا لا شی پری ئې زړه وی
په کردار کښ شیطانان ترې پوری څه وی

ستمگر به همیشه په دنیا نه وی
هسی خوښ د ظالمی په کار ولاړ دی
ظالمان په نور څه هیڅ راغلی ندی
چی د خپلی کامرانی په کار راشی
په گفتار کښ د فرستو سره سیالی کا

۱. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.

۲. یعنی د زره سترگی.

۳. د زره د محبت.

که په سول ئې د دنیا مقصود حاصلیری
 پخپل زویه ورور یې زړه نه وی ترلی
 په هغه چاره قلم روغ کا قرآن کښ
 په رکوع کي تسبیحات د مال و ملک کا
 که بیکخواه ورته د پند خبری وکا
 زه خوشحال چه د اورنگ بادشاه نوکر یم
 که و زویه ورکول کړم زړه می نه وی

ستا له جوړه ظلمه هیڅ نکړی ژرلی
 همیشه عما دعا په غوږو اړوي
 رقیبان د لکه سپی په کوڅه غاپی
 چه به ته د هغه ټال په پړیو زانگی
 قافلي د همراهانو شوې روانی
 حاسدان بې غمه خوب کا دریغه دریغه
 د خوشحال ئې وکرم و ته امید دی
 که هر څو په گناهونو دی لړلی

سا د کښلی مخ په خال می زړه په داغ دی
 سخ چه ناست یم د گلونو په چمن کښ
 یا د ښو زلمیو خیال دی په شمله کښ
 د زلفینو په تور تم کښ به ئې غواړم
 چه د کښلیو د جمال ننداره کاندی
 په سپین مخ ئې تازه خط نوی ټوکیږی
 د گلونو په بوی ځی په گلزار ورشی
 نه په اصل هونبره ښه نه ښایسته یې
 د خوشحال سترگی هورې چه ښایسته وی
 خلقه زړه ئې نه په باغ دی نه په راغ دی

ستا وصال لکه دریاب دی زه ماهی
 په ژړا می ځنی خواست د شپینی خولې کړ
 ویې څوک یې چه عما په کوڅه گرزې
 هم په څو رنگه ناله هم په تن نال شوم
 د ځوانۍ بهار څه ښه دی دریغه دریغه
 گل، سنبلی، نسرين، نرگس لاله غوتیه
 چه ئې ونیسم په غیر کښ راته گوری
 دا شیرین یاران به نه ونیم چه ومرم

په هجران د هر زمان دی په ماهی
 په خندا ئې وې چه څه کا دا سړی
 ښه حاضر ځواب می ورکړ ستا مری
 بیلتانه را باندی وکړ کار د ئې
 دا بهار که همیشه په دنیا وی
 د مقدم سره د راوړه درست پسرلی
 لکه مست د مور په پیو کم کبلی
 خدایه ما په جهان تل لري ژوندی

۱. ژوبی.
۲. یعنی پرې کول او پوستول.
۳. نرلی یعنی غوغا کول او دربول او ډبول.
۴. روږد یعنی آموخته او بلد او آشنا.
۵. راشی.

غم خو ستا د رسوائی کړم نه د سر کړم
 هسې ستا د بيلتانه په آتش سوځم
 ډير صفت د ښاپيريو آرویده شی
 په ښايست کښ هېڅ لقب دربادی نشته
 اورنگ زيب به د کابل د خلل غم کا
 چه زړه سوۍ دی د خوشحال په فرياد نشي
 په سینه کښ د سندان دۍ که زړگي

ستا په غم کي لکه زه يم بل به نه وي
 ستا له غمه می ځگر له وينو ډک شو
 تا ويل ځما ديدن قيمت بها دی
 سر به درکړم په بها کښ ديدن را کړه
 هسې گل د گلستان په منځ کښ نشته
 که تل تا لره درځم ملامت مکړه
 د ښه خيز پوښتنه مه کوه له اصله
 که صورت ژغورې له غمه کاته مکړه
 زه خوشحال چه آشنا وينمه خوشحال شم
 لکه گل چه تازه شوی په اوبه وي!

سړی هونبره څو ئې نيت وي
 گر گډن گردن د فيل خوری
 نه هر خره د عيسی بار وړی
 و صورت ته نظر مکړه
 زه مریۍ د هغه کس يم
 که صورت سیرت د جوړ شول
 جامه هونبره څو قامت وي
 څه میری څه ئې قوت وي
 نه هر سر سره دولت وي
 په کرده د مرد قيمت وي
 چه صورت وي هم سیرت وي
 سر تر پایه عنایت وي
 د خوشحال په وينا غور کړه
 په ويل کي ئې لذت وي

ساقی تل به د دا ست وي که به نه وي
 راشه ډک د میو جام په می ناب کړه
 هر هوس چه د صورت کړې نن ساعت دی
 په رشتیا و ما ته ووايه طبيبه!
 د وصال وعده د وکړه ستا سوگند دی
 که په تا پسی ملنگ د مسلی شم
 له جهان به مهلت وي که به نه وي
 تل به هسې فراغت وي که به نه وي
 گوره کانه به صورت وي که به نه وي
 چه د رنځ مي به صحت وي که به نه وي
 پدا کار کي به غفلت وي که به نه وي
 شاه په تا می به قيمت وي که به نه وي
 سپينه خوله که بې رياره ور پښکی کړم
 په خوشحال به می منت وي که به نه وي

ستا په تور می مال تالا ماڼۍ نړیږی
 ستا غمونو لره هر کله ژوندون وي
 راشه گوره که پدا دی زړه سپړی
 پدا لبر عمر می زړه کله مړیږی

وايي ما ويشتلی څه کا حال ئې څه دی
د فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ
لا به گوره څه شان شان غوتې وا کا
ما به هيڅ په ورت ورت نه ژړل عالمه
د رشتيا خبری خير و برکت دی
د خوشحال خټک په کار پوری حيران يم
مينه لا وربادی زور شوه څو زړېږی

سخ د آتني دی چه دی مخ وته تل گوری
نه دی ستا د غوړو غټی غټی مرغلی
روغ می کړې له رنځه چه د خولې ښیرې د اورم
ظلم د د سترگو پما خوار هر گوره ډیر شو
زه که ډوب په غم يم تل دی ډوب وم چه عاشق يم
ما وته ارزان دی ډیر په منځکو په عنبرو
تل ځی ستا و لور ته په ارمان کاته کا
سپین ئې په کاته شی د خوشحال د سترگو توری

ساقی راکړه و ما می
دا هم ظلم دی که گورې
هغه ځای چه گل و مل وی
گوره څه وایی پرې غوړ کړه
بیا به تیر ساعت را نشی
د دنیا ژوندون هم ښه دی
چه تر تلو همیشه ندی
ډیر مین ئې و بله تیر کړل

ستا په زړه د دنیا څلی^۱
چه د گور لړم ماران دی
که د یو ځله ځان خلاص کړ
دا لړم شلوه له دله
چه به وه تسبی په لاس کښ
ته اصیل ځان دی مری کړ
هی توبه خوشحاله ولی؟

ساقی چه مهربان شی په پیاله کښ می زیاتیری
قربان ئې شم تر سترگو په طالع کښ زورور دی
بوسه د سپینې خولې راکړه بد مه وړه مستحق يم
آفت د هلكوالی و جمال د هغې ترکی

چه می ورځنی اخلي د رقیب ښښنه ماتیری
چه هر کله ئې سترگی په زیبا جمال لواتیری
د حسن له نصابه د څو توکه زکاتیری
چه کال باندی تیریری آفت لا څه تازه^۲ کیږی

۱. دا بدله په نورو نسخو کي نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

۲. آفتیری.

ژوندون د عاشقانو د معشوقې په وصال دی
 چه اوسپنی تر خيژي هغه کاني رنگارنگ دی
 چه بيل شی له معشوقه ژوندی ندى وفاتيری
 ترخي خوږې ترې خيژي څوک فولاد ترې مراتيری
 د چا خونى چه و مری پسله مرگه شی میراتی
 د چا خونى خوشحاله په ژوندونی مراتيری

سرگی د دې که ورځی که ئې زلفی که اوربل دی
 چرته به خلاصيری دا بلا تر زړه چاپیری
 خیال ئې د زلفينو عقل و صبر و دین و زړه وړی
 نور عالم لا پریږده چه عاشق وته څه وایی
 قیس و که وامق و بیا فرهاد ورپسی نور وه
 مینه الستى شته لباسی شته نفسانی شته
 هر چرته یو مخ دى که په سترگو احوال نه یی
 جام بینا ته ورکړه چه ئې ډک یوسی تر ځایه
 عشق دی نور څه ندى چه غواص په دریاب ډوب کا
 ځای په ځای چه گورم زه خوشحال ورته حیران یم^۱
 بله غوغا نشته همگی د عشق کل کل دى

ستم دی د عینینو یاره عین عنایت دی^۲
 په شپه ځما ویل کله آمیز و له هستی
 خبری د مجنون او د لایلا ولاړې زړې شوې
 د ما او ستا خبری دی پټ راز څه هسی ندى
 په مخ چه ښایسته شوې که په پسرل پسرلی نه وې
 بند دی د زلفينو د خلاصی کنایت دى
 په ورځی ځنی دور یم هغه حرف چه شکایت دی
 ځما و ستا خبره تازه نوی حکایت دی
 چه چا ته ئې پیدا یا بدایت یا نهایت دى
 ساده د ورځیو خال دی د درست حسن کفایت دى
 هیڅ کله له مرگه د خوشحال اندیښنه مکړه
 چه وې وژنې دلبری خون ئې روغ په روایت دی

سر په بیدی بید یا و نیووی ژړلی
 که اشنا که نا اشنا و اړه لیدل شی
 چه د قام د خیلخانی په حال خبر شوم
 په ناحق می آزادی ته تلاش کړ
 خپل پردی چه د دنیا شکر خواره دی
 د مال حال به و هغه وته معلوم و
 په صحرا د ونون پانی پټ خوړلی
 د همه واړو په ږیره ورځړلی
 څه روزگار به پکښی شی په غم لړلی
 په زندان د اورنگ زیب ښه وم تړلی
 لکه مچ هسی له ځانه و شړلی
 که دا هونږه ډیر آهونه چا نغړلی
 که خوشحال پنجهزاری کا مه ئې وینه
 د مغل له نوکری دی اغیرلی^۳

شین مرزی چه گیډی داړی
 څه عظمت څه مهموتی دی
 د ښادی سترگی د ووزی
 باند نخيژي خسی زاړی
 چه په مرگ به ئې څوک ویاړی
 پریږده دى ور پسی زاړی

۱. شم.
 ۲. دا بدله له یوې قلمی نسخی را نقل شوه، په نورو کښن نشته.
 ۳. یعنی قی وهل، بد هضم کیدل.
 ۴. عظمت خان او مهموتی او ښادی خان د خان معاصرین وه، چه په دې بدله کښن یاد سوی دی.

په یوه غوټه یو نیسی
عابد خان ځما شفقار دی
هم شفقار می هم شاهین شته
وخت د ښکار دی سهیل وخت
زه په ښکار یم د سر خابو
خرقه خیری د زاهد شوه
ژر به ورک شی مدعی می
ازمبست گوره د دهر

باز نه دوه تارو ونغاړی
په غوټه وهی دوه څاړی
هم ښه باز لک غاړی
خپل خپل ښکار به پسی غواړی
وړاندی زاغ راځی مرداری
رنگ ئې نه وینم د نماړی
یو څو مچ دی د غوباړی
راته لیندی شول اوس شاړی

تیغ پرې سور مکره خوشاله
چه لایق دی د خوباړی

شفاعت د محمد (ص) ثابت په نص دی
د موسی د عیسی کله دا صفت و
اولیاء ئې د امت واره ممتاز دی
سر حلقه د اولیا و هغه شماره
د رستم د مړنتوب خبری هیڅ شوې
دوستاران د اهل بیت له اوره خلاص دی

دا په دا چه دی د درست جهان اخص دی
د لولاک نعت پده باندی مختص دی
هر ولی ئې په ارشاد کښ مرخص دی
چه شیطان ئې بندی کړی په قفس دی
ذوالفقار چه ئې یاد شوی په قصص دی
بی دوستیه ئې عالم کله مخلص دی

په ولا که د علی رافضی کیږی
سکه خوشحال ئې په ولا کښ مشخص دی

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه
د صحبت په زموږ پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه
په وصال د یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله
له نیکانو همنشین له بدانو په زړه خوږینه
د میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره
پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښ نور لحن

پاکیزه په زیست روزگار کښ په ښه بوی باندی مینه
کم خورا که خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
چه له یاره نه جدا شی، هم غمجنه هم خیرنه
له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وی دروغجنه
حق د چاری په ځای راوړی، په رنځور باندی پوښتنه
پرستاری ترې خوشنودی، ښه د هر چا په ساتنه^۱

که دا هسی څوک پیدا شی د خوشحال په لاسو راشی
هیڅ تقصیر به ئې ونکا د یاری په پالنه

ښې ښې شپې ځنی پیښی
ځښی ځښی ځښی ښیښی تشیری
چین چین خونۍ ځی په شین
شی په چین تشی پوښتی
هسی ځی په شین شین

غیر په غیر شی شفت ځیښی
نن به شی بخښی ښې ښې
بتی زشتی فتنې پیښی
چین چین خونۍ پښتی شی
نخښی نخښی حتی پښې ښې

ښه سر راست ټوپک دی چه نظر ځنی لر بر شی
ولی هسی نه وی چه وینسته چوی په عقل
څوک چه مخه ولی لیندی ډیر و بله کښینی

گوره چه گزار د کم خطا په چرته شر شی
بیا چه درې څلور مصلحت وکاندی ښه چر شی
کله په سپینکی د هلك غشی برابر شی

نوری لولی هیڅ دی د نسب که د نور څه دی
 ډیر د سروری دعا کاندې په جهان کښې
 آس تر کته لاندې شا په څو ځایه زخمی وی
 یو توری نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم
 زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازیږه
 بخت راوړه خوشحاله چه د کار لکه سره زر شي

ښه هغه چه ولاړ بی خوده په خیال ستا دی
 ښه می ولیده په سترگو واره کښلی
 د دنیا په مخ به ډیر وی ښه مخونه
 دواړه زلفی دی حلقه کړی لکه لومی
 دواړه زلفی د حلقه کړې لکه لومی
 دواړه پښې گلگونی سرې پدماغ درومي
 ته کشتن د غمزې کړه مه ودریږه
 تا خو نوم د جنجالی را باندې کښېښ
 که همه د خلقو کښلی سره ټول شي
 چه د څوک په کوڅه تیر شي نور مین شي
 که مثال د صورت غواړې گوره میاشته
 چه سبا بیگا ئې لوند لرم په اوشیو
 څو ریار در سره نه بیایې د وړاندې
 که په قهر ئې شړې په لطف ئې برلې
 چه ئې نه پریردې په هیڅ کښ خوشحال ستا دی

ښاپیرک که په هوا ځي په تور تم کښ^۱
 له حتی درسته ورځ درومی په پورته
 د چندنې اوشوانه^۲ فرق سره هیڅ نه و
 چا له ډنډه دُر گوهر نه دی وکښلی
 که گیدر په خم کښ رنگ شو پدا څه شي
 زاهدان شیخان می ولیدل نامرد دی
 څرخ می ځکه په سر لونی گلونه
 که هاتي د بادشاه ومری غم ئې نشته
 عشقه واره ستا د غمونه خرڅېږي دی
 گوتی و منډه په غورو ترې تیریره
 که خوښې د وصال ورسره نه وی
 هغه چر دواړه گوتو ته نظر کا
 آفرین د په ویکلو شه خوشحاله
 چه د تورو رږول کړې په قلم کښی

۱. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.

۲. راحت زاخیلی ښوون په معنی د زیتون د ونې راوړی دی.

ښه هغه چه ښه ئې رنگ ښه ئې جمال دى
ښه هغه چه په ميات خانې مېرې کا
ښه هغه چه که احمق وى که جاهل وى
ښه هغه چه په رشوه قاضى گرى کا
ښه هغه چه ډير لښکر ورپسې درومى
ښه هغه چه په مجلس د ملوک ناست وى
په عالم کښې بدې نشته واپړه ښه دى
چه و بدو و ته روغ دى يو خوشحال دى

ښارونى د غوا شينې پسې غواړى
که په رنگ کښې لکه غلوخه^۱ هسې روغ دى
يو آواز د ښو آسونو د ششنا دى
څوک ژړا د آخرت دپاره کاندې
د گزار دپاره ليندې په خو ناست دى
مرتبې د دواړو ندې سره سيمې
که د څنگ پروڼه ئې هر څو کښلې روغ دى
د بازونو پرواز مه غواړه له څاړى

ښه سړى گڼه هغه چه په زړه صاف وى
چه دا څو توکه ئې نه وى سړى نشه
په دنيا چه دا عالم سره خلاف کا
نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف و
که دانا سړى بدرنگ وى پدا څه شى
د هيچا غرض پدا خبرو نشته
جوهرى به ئې خود کار سره ښکاره کا
د يارۍ دپاره گرز نه ئې مومم
د بخملو په اودل به خبر نشى
عشق په حق په باطل هيڅ ندې راغلى
ښايسته هر گوره ډير شول پرې ويريرم
ما خوشحال چه د تقوا وهلى لاف وى

عاشقان که ستا د لاسه په جفا مړى
بيدلان مې د هجران په تيغ قتل وى
زه مړه وم ستا د جام په گوټ ژوندى شوم
زړه مې ستا طرې طرارى ته هوس کا
اې تازه گله بلبلې ته نظر کړه
بارى شکر چه په عهد په وفا مړى
دا يو حرف دى چه په توره د قضا مړى
چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مړى
ځان مې ستا غمزې بيمارى ته رشتيا مړى
په نوا کښې ستا له شوقه بينوا مړى

۱. يعنى د شاتو مچۍ.

۲. د خره مچ.

خوار خوشحال په مرگی حال دی ځکندن کا
راشه گوره په ارمان د لیدو ستا مری

عاشقان له بیش و کمه آسوده دی
د ساقی له لاسه ډکي پيالې اخلي
بت پرست دی د مغان په خرابات کښ
ورځ و شپه باندې تیریری په بنادی کښ
تل ساقی د میو داد کا بې منته
همیشه شونډی د جام په مورگه یښی
پادشاهان که خزاني و بله آسپی
په دریاب کښ ئې د عشق دی غسل کری
له وجوده له عدمه آسوده دی
په مستی کښ دم تر دمه آسوده دی
خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دی
هر زمان می له صنمه آسوده دی
کریمان می له کرمه آسوده دی
په خاطر له جام جمه آسوده دی
دا گدای می له درمه آسوده دی
له حدوټه له قدمه آسوده دی
ای خوشحاله که نظر درباندي وکا
ډیر ئې تا غنډی له دمه آسوده دی

عاشقان چه د معشوقی دلدا ده دی
په یوه لحظه کښ هست په بله نیست شی
مگر زه له ځایه غم لره پیدا یم
نه یو زه د نظام پور په کوټ گڼی پروت یم
په درون د عاشقانو نظر وکړه
ترک تاجیک عرب عجم عاشقان واړه
د هوا خدایان د لیری کا له دله
چه تر خپلی رضا تیر شی اولیاء شی
غوبانه شپانه ظاهر سړی لیدل شی
شیخه ته چه ډیر طاعت کریې جنت غواړې
عاشقان که معشوقه په تیغ ورژنی
چه د ننگ په چارو نر نه دی خوشحاله
که ئې نر وینې په سترگو هم ماده دی
له همه واړه غمونو آزاده دی
که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دی
په هر دم راته غمونه آماده دی
سوختگان ئې په هر لوری افتاده دی
د لاله غنډی د داغ سره زاده دی
مست بې خود د دیو خمرو په باده دی
یوه خدای وته چه ناست په سجاده دی
اولیاء له هره غمه آزاده دی
په معنی کښ د پاده سره پاده دی
و جنت وته ورتله په اراده دی
ورمیرونه ئې و تیغ ته نهاده دی
چه د ننگ په چارو نر نه دی خوشحاله
که ئې نر وینې په سترگو هم ماده دی

عمر هر زمان گداز کا لکه واوری
هغه تیر یاران به بیا بیارته آرا نشی
زور د چچ د وپلو نه لرې نادانه
په سمن د شهلا نقش د سیور زیب کا
دواړه سترگی می چه ستا په مخ دوخته شوې
د خوشحال غنډی به ډیر دا هسی نور وی
ته چه هسی رنگه زړونه رو نما وری
یا به ستا له مرگه واوړم یا به واوری
که په سر باندي را لوم توری خاوری
نه پوهیږم چه دا دروند وری په چاوری
په شیوه چه سترگی کوزی له حیا وری
عجب ښه له ځانه دوه قبله نما وری
د خوشحال غنډی به ډیر دا هسی نور وی
ته چه هسی رنگه زړونه رو نما وری

۱. یعنی کناره.
۲. دی کلمی ته محشی بیکیلی دی: یعنی جارپای.
۳. بیرته.

غم آخر شو د بڼادۍ روزگار راغی
 په تلوار ئې تیاری د سیل کاندې
 پدا هسی خاصه وخت د ښو گلونو
 دا ئې واړه له خزانه نه فریاد شی
 د هجران مشقت ډیر و خدای آسان کړ
 که په نورو باندې هر کله اختر دی
 لون لون کالی بیا پیری خواجه شو
 چه خوشحال د یار د مخ په بازار راغی

غم بڼادۍ چه په جا ویر شی^۱
 سر رشته ئې مونده نشی
 چه په خوا په خاطر نه وی
 په هجران کښن غم د یار دی
 هر چه وواته له سترگو
 لکه ویر شی هسی تیر شی
 گوناگون د دور پیر شی
 هسی چاری په تا دیر شی^۲
 چه همیشه تر زړه چاپیر شی
 عاقبت له دله هیر شی
 چه به سخته په خوشحال کا
 گندی ژر د ده په خیر شی

غیمت گڼه گلونه میخوری کړه په چمن کښی
 په غنچه چه تطاول کا صبا دا کله باطل کا
 وطن ښه دی که غمخور وی ښه یاران دی لور په لور وی
 هم ماڼی شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته
 اور اوبه نده نور څه ده چه په تله یا په راتله ده
 که ئې تل په ظلم زړه وی که می زړه له غمه چوی
 چه بلبلې وته گوری له آوازه ژبه ژغوری
 چه جدا شی و دی مړینه له غمونو چه خلاص شینه
 که د سپی غندی ئې ولی په روروبه پسی زغلی
 خوار خوشحال به ئې آخلی خو چه ځان لری په تن کښی
 چه به پس له هفتې نه وی دا گلونه په گلشن کښی
 د بلبلو کام حاصل شی^۳ د گلزار په شگفتن کښی
 خو چه شته که هونبره نور وی لا غریب یم په وطن کښی
 نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوبی ده په دیدن کښی
 په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښی
 خدای د نکا دا به نه وی چه ئې خوړ کړم په گفتن کښی
 د بلبل په آواز ښوری هونبره ژبه په سوسن کښی
 خوک چه بی یاره پاینه سود ئې کوم دی په زیستن کښی

فلک کا دا هسی چاری
 دوه یاران سره جدا کا
 گاه د زړه وی په بڼادۍ کښ
 گاه دشواری کا آسانی
 د ده چاری دی مرداری
 بیا ئې بند کا سره لاری
 گاه د غم ژړا چیفاری
 گاه آسانی کا دشواری
 دواړه توگی گذران شی
 بده دا هم نه ده باری

که تن سوکه په تن اغوندې حلوا خوری
 دا مستی به د تل نه وی خو به گرزی
 خو آخر د مرگ سپری بی و به مری
 په خمار سره اؤښتی سترگی سری

۱. ویر شی د قندهار په محاوره (ورشی) مگر دا کلمه په یوه نسخه کښ ډیر شی لیگلې ده.

۲. ډیر شی یعنی درشی.

۳. حاصل کا.

۴. محشی ورته کښلی دی، چه یو ډول جامه ده.

که بې شماره خزاني کړې سره ټولي
ستا پخوا د طبيلو خښتن وگوره
هميشه وايې فاني دنيا گنده ده
په دنيا خو ډير مين هونبره غمجن شي
د دنيا ارمان به بيا وگور ته وري
چه په کور باندې ئې گززي غوا وڅري
که گنده ده ولي نه تيريږې تري
جگي جگي راشه مکره مينه پري
يو غفلت بهل جهان دريم شهرت دي
د خوشحال د خان بلا دي هم دا ذري

که په هند کښ نشته سپينه
خدایه ته و ماته راکړې
به دوو زلفو عنبر پاشه
چه هر ځای وټه ئې گورم
هوسنا که بڼيوه گره
د ياري په علم پوهه
هوسی سترگه مه جبينه
يوه سبزه نمکينه
په دوو شونډو شکرينه
بنايسته کښلې مهينه
شوڅه سنگه زړه سنگينه^۱
سخندانه نکته چينه

ورځ و شپه کا ځني چاري
په خوشحال د کښلي مينه

که په زړه کړې د خوشحال خبري زبري
خلاق په تفاوت سره پيدا دي
په زرگونو کښ يو دوه سړي خبر دي
لکه کار د خوي خصلت په تفاوت دي
د دانش له کاره نه دي لري بري
پوهي نه دي سره واړه برابري
نوري واړه خلقي دي ناخبري
هسي زيږي په بنايست سره دلبري
د سیرت زيبايي بڼه ده تر صورت
چاري واړه د باطن دي معتبري

که مي نوم په ژبه نه اخلي هيچري
د زاهد د سترگو آب هونبره په ځای دي
د بنادي نوم پرې زور^۲ دي تل تر تله
زه به څه ځني مانې کړم يو زه نه يم
د بڼو سيوره ئې خار^۳ په پښو خرخيږي
شونډي ستا لکه نبات هسي خوري دي
وايي شته په چين ما چين کښ کښلي ډيري
بې خبر له ځانه ډير ورته پراته دي
د ختا د ملک نافې واړه خجل شي
په تش نوم به د هم سود کوم دلبري
چه ئې سترگي باندې^۴ نه دي برابري
چه په زړه ئې ستا د غم شيتي شي سري
په غمزه ئې خلقي کړلې ډبري
له حيا چه کوز کوزگوري ناز پروري
تر يخ ويل ځني نه بنيابي لب شکري
خدای د نه کا چه تر تا به وي بهتري
ته يې هم په حال خبر شه بې خبري
چه د تا زلفي ښکاره شي معنبري

که د چيري د آشنا په لور گذر شي
د صبا باده! ځما سلام پر وري

-
۱. دلنښينه.
 ۲. پر تا باندې.
 ۳. په قلمي نسخو کښ زور ليکلي دي داسي: نوم پر زور دي تل تر تله.
 ۴. شتي.
 ۵. د خار.
 ۶. ورته يعني دروازي ته، يا در ته.

که می یاد که می نایاد کاندی مخدوم دی
 دا گدا ئې وَ وصال ته څه هوس کا
 په عاشق چه ستا له لوریه ظلم وشو
 همیشه ئې سور سور آه وی گونه زیړه
 په جهان کښن چه څه رنځ و څه محنت و
 هغه یار چه وفا دار دی مونده نشی
 د خاطر وینی می خوری په ننکی ننکی
 که یار سر غواړی له ده نه به نکا
 چه په عشق کښن موافق نه وی ای دله
 د دورخ لمبې به نه رسی عاشق ته
 ما خوشحال ته ستا د خولې اسرار مکشوف شو
 که دا راز د چا له سترگو نه مکتوم دی

که یو دم د یار په غم فراغت کښینی
 که د کار د محبت وینو په لاس کښن
 که گدای شی د مغان په خرابات کښن
 ډیر و لږ د زړه زحمت دی که عاشق شی
 که اختر دی که نوروز دی خو هم دا دی
 که په کوی کښن ئې مقام وکړې زاهده
 لاس په لاس بهشت دا دی ای خوشحاله
 چه خپل یار سره یو دم فراغت کښینی

که دا عقل د همه خلقو یکسان وی
 د دې لال قدر به نه و په عالم کی
 په پخسر^۱ به د هر چا کره پراته و
 هیڅ حساب به ئې په هیڅ جنگل کښن نه و
 په خوراک به خرو غویو نه قبلولی
 دا تپوس به هم په لاس د بادشاه ناست و
 د لیلی او د مجنون مینه به هیڅ وه
 ما خوشحال د حقیقت په ژبه ووې
 دریغه دریغه که څوک پوه پدا زبان وی

که صورت و ته دی گورم په صورت کښن یوحیوان یې
 چه ظلم جهول یادیږې کنت کنزاً هم پوهیږې
 چه مسجود و د ملکو ځای ئې پاس و په فلکو
 غوښی هډ څه په کار ندی دا د گاو د خره هم وی
 چه ئې ستا په حال پیغور شو تر ابده ئې مخ تور شو
 د دنیا عقبی باغونه پکښن واره نعمتونه
 که معنو و ته د گورم شاهزاده د کل جهان یې
 ته و دا ته نظر مکره چه دا غوښی استخوان یې
 ته خلف د هغه هسی خلیفه پدر نښان یې
 د گدای په گند کښن پته ته یو څرنګه سلطان یې
 د چا نوش یې د چا نښن ئې د چا درد د چا درمان یې
 واره ستا دپاره جوړ دی ته مقصود د کن فکان یې

۱. دا کلمه عیناً ولیکه شوه په ځنو نسخو کښن پیخړ راغلی دی تحقیق غواړی.

۲. یعنی نل.

که هر خو گلونه ډیر دی تر حساب تر شماره تیر دی د فطرت په حدیقه کښ نو باده د گلاستان یې
نور به څه وایې خوشحاله له دې حاله له احواله!
هم دا هونږه ویل بس دی که پوهیږې نکته دان یې

که په باغ کي رنگارنگ گلونه ډیر وی
آشنایی د گڼینه ده که شکرې
ستا دور د سپیو خو ثنا صفت کړم
آرزو به د حیوان د اوبو نکا
چه په عشق سره ژوندی دی مرگ ئې نشته
د غمزی توره ئې هر چرته وژل کا
تل ئې لوبی دی د ما د زړه په وینو
ستا د زلفو هر هر پیچ وته چه وگورم
په خوشحال د یو زمان لیده و نکا
هسی نه چه د گلاب د گل په خیر وی
چه خواږه ئې په خو رنگه را برسیر وی
چه تر پیره میره زړه وته را تیر وی
عاشقان د چه د خولې په میو سیر وی
که په گور کښ تر دا تورو خاورو زیر وی
لور په لور ئې شهیدان په دا شمشیر وی
ستا د سترگو آهو ما ته لکه شیر وی
همگی په رنگ و بوی لکه کستیر وی
یو زمان ورته تر کاله هم لا ډیر وی
مگر هیڅ ئې د زړه حال ور ښکاره ندی
چه لیده ئې د خوشحال سره ډیر ډیر وی

که راضی می په جفا او په وفا ئې
بی له ما که جهان ستا شی په اوربشه
که د طمع د مخلوق له وره پریکړه
غاړی غرونه خبردار دی چه مجنون یم
ستا د غم په توره مړ په ورد پروت یم
جگی جگی په لیمه می قدم کښیږده
کله ما و تا روزگار په یه ځای کړ
چه یاری له یاره کړې د سود له مخه
چه د یار سره پخپل غرض یاری کړې
چه د بولم معطل مکړه را درومه
په دربار می چوتری دی د سرونو
چه د خوی خصلت د رنگ سره جوړ ندی
پدا هسی ښایسته جمال چه ستا دی
په امید دی د لیدو په ور کښ پروت یم
که ته هر څو له خوشحاله بې پروا یې
نور را درومه چه زه ستا یم ته ځما یې
چه زه ستا شم که اوربشی خورې دارا یې
بادشاهی دی مبارک شه که گدا یې
که جهان پدا خبر دی چه لیلا یې
کله کله راته گوره مسیحا یې
چه ړندې سترگی می روغی شی طوطیا یې
بېر پر راشه د یار سپیه چه اشنا یې
په خاوند می د سوگند وی بې وفا یې
د یاری بلا په تا شه یار د چا یې
که د باز غنډی حاضر په ږغ د بیا یې
راشه واروه چه پخپل وژل شیدا یې
رنگ د ورک شه که هر څو په رنگ زیبا یې
غم شدت فتنو آفت لره پیدا یې
په امید دی د لیدو په ور کښ پروت یم
که ته هر څو له خوشحاله بې پروا یې

کله خپل بشر د گل غنډی نما یې
چه هر هر زمان په هر شگل جلوه کړې
په یوه ویښته د نه ارزې دوه کونه
د خپل درد دوا به زه له چا نه غواړم
کله نازکله ښکښل کړې کله مهر
له خوشحاله مروه که پخولا یې
کله کله د بلبل په ژبه وایې
عجائبه دلربایه خود نما یې
په غایت لکه گوهر قیمت بها یې
چه هم ته محبوبه درد یې هم دوا یې

که ئې لری له جماله نه جلباب شی
 که ئې بوی د پیچا پیچو زلفو ورشی
 خو بوسې که له دشنام سره آمیز کا
 که هر خو له زیبا مخه خاطر نیسم
 یکباره ئې قرارې له ما نه واخیست
 د هغو طاعت قبول ندی نور څه دی
 دا پیاله څه ځما نوش ده زه پرې مست وم
 د رندانو د شرابو هسی کار دی
 نا محرم می و صحبت ته څه هوس کا
 که یو ټول د بنایسته وو سره کښینی
 غه روپی څه د ټنگ سال له لاسه نه وی
 دروغجن غشی که هر څو ثابت روغ کړې
 د خرما ونه خو سازه کړی له مومو

حبطه به بی تر مخ پوری آفتاب شی
 په خطا کښ به بی قدره مشکنا ب شی
 شماتت به ئې په قند و په گلاب شی
 زړه می بیا په اضطراب لکه سیماب شی
 سرسته شپه په ما حرام شه که می خواب شی
 چه سجده ئې تل د ورځیو په محراب شی
 دا مستی می نه په بزم د شراب شی
 چه زاهد ئې هم په بوی سره خراب شی
 چه ځما له محرمانو هم حجاب شی
 خو هم بویه د همه وو انتخاب شی
 و صراف وته ظاهره په هر باب شی
 خو به بیا د هلوکاتو تیر پرتاب شی
 د خرما غندی به کله ترې دوشاب شی

ما خوشحال چه په پښتو شعر بیان کړ
 د پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شی

که په عشق کي زړه د نورو په لیده ځي
 نوری مینی ئې ځما له دلې یو وړې
 هسی یاد بویه چه یو ځله یار یاد کړې
 پکښی خیال د سبر قدو دی پالم ئې
 که په زړه شوی زه په اوس د یار سره وم
 نه په زړه ده نه په پښو د خدای په کړه ده
 که د مال وه که د ملک وه که د زر وه
 د دنیا مینه په زړه باندی لوی بار ده

ځما زړه په ارویده تر لیده ښه ځي
 یکباره می په لیدو پسی لیمه ځي
 نور د وینی لکه باز تر هر وینسته ځي
 چه می هر کله تر دوو سترگو اوبه ځي
 چا وې دا چه پښې هورې درومی چه زړه ځي
 دا غریب سړی همه د خدای په کړه ځي
 وار په وار می د زړه مینه له هر څه ځي
 آزاده به بار په زړه وگور ته نه ځي

روغ به خوب د بی غمی کا خوشحاله
 چه څه خور د زړه لری خوب د هغه ځي

که می سترگی د باور کړې سره لواتی
 که د لاس د نیکی نه رسی د زړه کړه
 په جهان کښ که حجاج که نوشیروان و
 له قسمته به نه کم نه به څه زیات شی
 که په څه هنر د هونبره توان رسیږی
 بیا هاله په جهان خوښ گرز هوس کړه
 د دنیا ودانی خونی چه لیدې شی
 له دنیا نه هم هغو ده بخره وړې

په جهان کښ خو نیکی ده نوری باتی
 راشه واروه "الاعمال با لنیاتی"
 هم دا داد، او دا بیداد شو ځنی پاتی
 دا دواړه اندیښنې دی کم و زیاتی
 چه به ته کړې د مرگی لښکری ماتی
 گڼه نوری اندیښنې دی بی ثباتی
 عاقبت به ئې مرگی کاندی میراتی
 چه ئې نوم شی د نیکی پکښی پاتی
 سر تر پایه د خوشحال سره لباس کړې
 خدای د واخله لباسی دنیا کم ذاتی

که میوه د چندنې نشته هسی شنې دی
 وایې زه به په تا وکړم ځنی چاری
 که می ځان ځي که جهان پرې به ئې نېردم

لا ئې ښه تر میوه دارو ونو خنډ دی
 زه د دی چاری ارمان لرم ډیر ځنډ دی
 ما نیولی اوس د عشق د سپرو منډ دی

پدا لار د شهنسوارانو ختل گران دى
 زه او دا د هر ناكس سازى ناسازى
 كه مثال ئې په دنيا غواړې له ما نه
 د چرې د لاره كار نشته ناپوهه
 يا سبا دى يا غرمه ده يا ماپښين دى
 خوك د حج، خوك د تلقين خوك د مكتب شول
 يو خوشحال په واړه خلقو كښ لونه دى

تر ايمان نه ښه نه دى
 هغه كس سړى په څه دى
 د سړى لكه ليمه دى
 كه بادشاه دى خوار په زړه دى
 سپى د كور مزرى د غره دى
 بد سړى بتر تر خره دى
 غافل وينښ ندى اوده دى
 دا د ما كلام په وله دى
 چه حلال په خوله په زړه دى

كام د زړه كه هر خو ښه دى
 چه ئې دا اندېښنه نه وى
 اعتبار پدا دنيا كښ
 د هر چا چه ليمه نه وى
 سپى به ښه كړم تر مزرى نه
 خر كه بد دى بيا وړى وړى
 ته ئې وينښ وينې په سترگو
 په رشتيا كښ زوال نشته
 اوليا بللى بويه

ته ئې سست وينې په سترگو
 د خوشحال اختيار تيره دى

يا د چين او د ماچين يا د تاتار دى
 هغه كل واړه خجل د دوى تر كار دى
 چه په اصل د يعوب قوم و تبار دى
 په پنځه وخته لمانځه عطر عطار دى
 دا همه تر تورو زلفو پورى خوار دى
 دا همه واړه تر سپين پرونى څار دى
 تر ظاهر ئې د باطن خواړه بسيار دى
 نه گريوان تر نامه خيږى په بازار دى
 نه آموخته په ښكښلو په پايزار دى

كه په حسن د كشمير خوبا اوڅار دى
 پښتنې جونه چه ما په سترگو خير كړې
 په ښايست باندې ئې ختم دا وينا ده
 هيڅ حاجت نشته د ښكو د گلابو
 كه ټپكه كه كټماله كه نور سنگار دى
 كه اوډنې^۱ مقيش دوزى كه سالو^۲ دى
 تر صورت ئې د سيرت خوبى افضل ده
 كل روزگار ئې سر تر پايه پرده پوښ دى
 له حجاب پورته غټ كتلى نشى

ما خوشحال له ډيرو لير دى څه ويلى
 له دې حاله گوى مگوى ويل بى شمار دى

د كتاب د مسلو زبان دراز دى
 چه د زړه سره ئې جوړ د خولې اواز دى
 كه په هر لمانځه اودس كا هم بې نماز دى
 كه د ستگو ئې غمزې دى كه ئې ناز دى
 د گلزار د غوړيدلو ئې آغاز دى

كله رند غندى ملا واقف د راز دى
 زه مريى د هغه چا يم ترې څاريږم
 چه ئې رو د خولې د زړه سره يو نه وى
 وار په وار ځما په زړه كا هسي چاري
 لا به ډير گلونه وا شى پدا باغ كښ

۱. دا كلمه په يوه نسخه كښ جلا ليكلې ده مله كنه يعنى مه څه چه كنده په مخ كي ده.

۲. پرونى، چادر.

۳. كه شالونه.

خوک به نه وی چه به غاو ورباندی نکا
 ځان و تن سره مثال کړه دواړه توکه
 چه عزت ترې پیدا کیږی قناعت دی
 زه خوشحال له خپله بخته دلگیر نه یم
 چه غما ستوری ځائی دشمن گداز دی

که هر خو پخپله پوهه کښ سقیم یې
 که په خوله په غور په سترگو څه زده نکړې
 د سیرت خوبی پیدا کړه چه جوهر ده
 پیر اوستاد مرشد به وایه درته شا کا
 عاقبت به د په بخره ندامت شی
 دا دانش چه د هندو د شمار حساب دی
 سخاوت په روایت په روح په رنگ کړه
 همیشه په زړه خوشحال اوسه غم مکره
 په اخلاص چه و دانا و ته تسلیم یی

که هر خو په هوا پروانه وهی چتی
 شاه زلمی توری^۱ نیزې خوری تردد کا
 سترگه ور اور کښ وینی چه بریښی
 ناسوتی عالم په خو په دنیا شیخ دی
 دی د خپلی گوتی غم کاندی که نه وی
 په هر ښکار به بې خطا چورب آلوزی
 که ئې بل له بدبویی سیرمې نیسی
 خوک به څه لره خوشحاله ته نصیحت کا
 عاشق نه دی نصیحت د چا نه نغتی^۳

که هر تار ئې د کوڅی مشک تاتار دی
 هغه ځای چه می د زلفو بازار جوړ شی
 چه لذت د تورو زلفو را تر زړه شی
 دا خبره څه عجب ده چا ویلې
 چه د تورو زلفو خیال ور څخه نشته
 که همه دنیا پری وښندی هم هیڅ ده
 خوار خوشحال چه ډیر صفت کاندی د زلفو
 په قیمت د تورو زلفو خبر دار دی

۱. توری تیرې خوری.

۲. په بریښنا د توری تښتې تیز آرتی یا په بریښنا د توری نشی تیز آرتی.

۳. نغوتی.

۴. دا کلمه په یوه نسخه کښ ماتویو لیکلې ده یعنی خونې چه یوې خوا او بلې خوا ته وی.

۵. ناتار دی.

که هزار ځله هنر کا هیلې بیلې^۱
 د ازل حکم په مثل د هاتې دې
 د حیات اوبه سکندر په هیلو غوښتې
 یوه څرنګه خونریزه لار د عشق ده
 عشق یو هسی یو دیرشم توری را زده کړ
 عاشقانو ته اندک د دنیا مال دې
 دا دلبرې چه په دا کشور کښ نن دې
 هغه ترکه چه ځان جور کا را ښکاره شی
 په ارمان ارمان می ځان راغی په شونډو
 بیا هاله د محبت په کوڅه پل ږده
 خوک به نکا د ازل چاری تبدیلی
 د سپرې فکر مثال پری د ډیلې^۲
 خضر بیا مونده عبث شوې د ده هیلې
 پکښې ډیری قافلې شولې قتیلی
 چه په دیرش توری څکوم د قلم کښلې^۳
 تر همت پوری کثیری دې قلیلی
 په کشمیر کښ به ئې نه مومې عدیلی
 تر جمال ئې حوری هم ندی جمیلی
 تا د شونډو دارو نه راکړه بخیلی
 که د وینې لکه ما کړې سبیلی
 خپل پردی به د هیڅوک سیله و نکا
 اې خوشحاله که د بخت نشی په سبیلی

که خاطر د د خوشحال نه دلگیر دی
 د بیمار ساهه په شونډو باندې راغله
 د موسی په معجزه به څه گروهیږي
 یار ځما په پالنگ ناست زه ولاړ په خوب یم
 ما خپل سر تر فلک ولیده په پورته
 بیا می کینه سترګه لاندې باندې راپی
 بې وفا سپرې د یار د هیجا نشی
 په ژړا پوری می خاندې چه می وکوت
 هیچ یو مخ به ئې مخی د ښایست نکړم
 د ما زړه د یار زلفینې سره گوره
 لیونی په لیونتوب کي په ځنځیر دی

که پکار دی ده د خدای بیژندګلی
 هر آیت چه به راته پاسه له عرشه
 محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ
 په محشر به هغه تور مخونه پاڅی
 محمد علی چه دوه وینې په سترګو
 د زړه زنگ په بل صیقل نه لیری کیږی
 که دا هونږه ویل کا ورته رخصت دی
 چه په بغض د علی یاد عمر (رض) دی
 د علی د آل دوستی د ایمان زړه ده
 چه تر منځ د چاریارانو بد ویل کا
 پیروی د محمد (ﷺ) کړه د علی (رض)
 لا په عرش به ئې علی و متلی
 یکایک و و علی و ته جلی
 چه ئې نه دی توری خاوری د تلی
 پدا کار کي احولی ده احولی
 په دوستی ئې د علی ده مصقلی
 محمد دی پیغمبر علی ولی
 رافضی دی خارجی دی خللی
 خوک د شک پدا په زړه نه راوولی
 په مذهب کښ د هغو ده درغلی

-
۱. خپلې سبیلی.
 ۲. یو راض چمنی وابنه دی.
 ۳. یعنی خط او د ګاډی د عربې خط.
 ۴. یعنی منل او گرویدن.

دَ علی دَ آل په مدح کښې جنت دى
دَ خوشحال خټک پدا دَه تسلى

که رُویت ئې نا ممکن دى په دنیا کښې
چه موسى وته خواب لن ترانى و
چه په ملک په ملکوت کښې مونده نشي
زه حیران یم پدا خلقو نه پوهیږم
چه په لا احصى وېل ئې خبر دار کړم
دَ عاشق دَ معشوقې سره یو راز دى
چه لیلی کړه دَ مجنون کونډۍ^۱ ماته
نور که هر خو پاکیزه زه گناهار یم
دَ خوشحال دَ هغو لار سره جدا دى
چه ئې غواړي په مسواک په مصلی کښې

که چرگان کرکړه^۲ دار دى
نه یو باز دَ ښکار دپاره
دَ معشوقې ښوې واړه
عاشق عشق لره پیدا دى
عاشقان دَ معشوقې دى
دَ خپل ور عاشقان گوره
په هغو دَ خدای نظر دى
عشق ناپوه وته اسان دى
په خوشحال به عیب نکا
چه په حال ئې خبردار دى

که اسمان دَ چا په حکم جار وتلى
په ږندو باندې لا هسى توره شپه ده
هم ئې هیڅ راته پرې نښول هم بیا وائی
بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کړ
چه ادب ور څخه وې صحبت هغه کا
هغه یار می لکه باز په پرواز ولاړ شو
ځان چه نن تر مین ځار نکړې خوشحاله
ځان به تا وې و نور چا وته ساتلى

که په کور کښې دى سردې دَ بدخشان وې
چه ئې زړه ور څخه موږ وې نه ئې گوری
موږ به څه پوښتي له نغن^۳ چه نغن دى
یا ږنکوری دَ انگورو یا رمان وې
دَ وړ سترگیو ورته خو رنگه ارمان وې
وړی سپی خوړلى نغن ته نگران وې

۱. لرگینه کاسه.
۲. یعنې طره او کاکل.
۳. یعنې د تنی ډوډۍ.

کله کښلی معشوقې ته نظر نه کړې
 په ساعت ساعت کښ حال باندې نورېږي
 د سړي فکر په مثل د سیماب وی
 کله کله ښایسته شی په گلونو
 کله کله د خوښۍ په صحبت کښینی
 چه دايم په یوه حال دی هغه خدای دی
 چه حالونه پرې ور درومی دا انسان وی
 آخر تله دی له جهانې باور وکړه
 که هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وی

که هر څو یې پدا خپل حسن کښ لوی
 ما به زړه لټانه وتاړه په بله
 د شرابو په خوړو کښ فهم وکړ
 چه مکان ئې نا پیدا ښان ئې نشته
 د تشنه خود اوبو سره مقصود دی
 عاقبت به برخوردار پخپل مراد شي
 د یاری حق هم بیژندلی بوی
 که موندی شوی هسی تا غندی دلجوی
 چه د نه شی دا پیاله له لاسه توی
 څوک به څه غواړي د شپڼو بازو هوۍ^۱
 که اونه ئې د دریاب وی یا له جوی
 که د پلار په نصیحت کښ درومی زوی
 د خوشحال ویل خواږه تر نیشکری دی
 که په خوند ئې خبر دار شی وئې ژوی

که ته خوله و ماته نه راکړی ملکی
 په غمونو کښ دی هسی ځنځیری^۲ شوم
 په کرکتیو کښ دی ډیر زړونه پراته دی
 چه خراغ ورځنی دورمی پتنگ خوار شی
 ما د ښو مخونو ښه ننداره وکړه
 ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائی
 بلی هم راته نومړې ده خولکې
 لکه اوړکۍ چه زیون شی په بلکې^۳
 پدا دوه زلفو د زړونو یې غلگۍ
 یو زمان له ما نه مه درومه دلکې^۴
 نشته تا غندی زیبا بله جلکۍ
 په پارسی پارسی خبرو مغلکۍ
 جدائی ئې هسی سخته په خوشحال ده
 لکه څی د چا له ځانه نه سلگۍ

که اشنا که نا اشنا دی
 که ئې خویښ کړې یا ئې خپل کړې
 چه آصف خرم ښه نشه
 خوشحالی که یار غاروه
 که ئې ځان کړم یا ئې زړه کړم
 نه ئې ننگ شته نه ئې شرم
 چه کوتک ورته ښکاره کړې
 پخپل سود پخپل مقصود دی
 د سیالانو خوی ئې ندی
 بولاق واړه بې وفا دی
 شاهي بیگ ندی بلا دی
 نور خرم په یار د چا دی
 هم د ده نه دا غوغا دی
 ځان و زړه کله ځما دی
 نه پخپل قول وینا دی
 لکه ښځی واړه ستا دی
 بند په خپله مدعا دی
 په بیکار خصلت پیدا دی

۱. ها یا هوۍ یعنی هگۍ او بیضه.

۲. زنځیری شوم.

۳. د وړو ماشومانو د سونو مرض.

۴. پرکه، دام، جال.

۵. د دل اسم تصغیر.

مخامخ و تا ته خپل شی
پردی واره پس شا دی

که په فضل شی څه غم دی
له گناهه به خلاص نه وی
چه ظلوم جهول ئې یاد گرم
په لاتقنطوا تکیه ده
زه هغه ناتوان ضعیف یم
پدا ضعف هغه بار وړم
که لویی ته می گورې
اسمانونه می خیمې دی
لا می نور باغونه نور دی
که په عدل شی ماتم دی
چه په نوم بنی آدم دی
که پویرې ډیر کرم دی
گڼه اور ووری تور تم دی
چه میړی تر ما محکم دی
چه تری تښتی درست عالم دی
میاشت و نمر د ما پرچم دی
پرې د ستوریو زینت تم دی
کمکی باغ می د ارم دی
غم می هیڅ نشته خوشحال یم
که خپل بخت را سره سم دی

که د یار دپاره غم شدت څوک مومی
د هغه سپری یاری څه یاری نده
زه له وراه ورته گورم یار می گوره
ما به څه پوښتې د ما د یار له نومه
نه ئی زه یوازی قتل په غمزهو یم
په فراق ئې د ما اوبښی هسی تله کا
دا دواړه بدان نه گوری له کسته
په خندا خندا دی مخی ور درومی
چه بې یاره ئې اوبه درومی تر کومی
د اغیار سره د میو پیالی شومی
یو بې رحم بې وفا بې مهر نومی
څو ئې ما غندی په ورکی دی لږومی
لکه څوک چه اخته سوې وی په دومی
په ښه مخ باندی و مښه دانی سپومی
که تازه یاری بنی نه دی خوشحاله
څوک به نه خوشبوی غوښی د ورغومی

که سپری په مصلحت کښی لربر نشی
و هغه ته سپری مه وایه چه پوخ وی
که هر څو مشکل کارونه درته پیښ شی
ما چه ولیده خو زر دی پدنی کښی
زویه یار که لاف کوی باوری ندی
د رستم د مرنتوب خبری اروم
چه د مرد د نامرد شناخت ور څخه نه وی
د خوشحال خبری واره نصیحت دی
مگر خر وی چه په زړه ئې اثر نشی
زه صامن چه د ده کار به ابتر نشی
آراسته خو سر تر پایه هنر نشی
فکر مکړه چه آسان به په زر نه شی؟
خو سپری د ئې په مینه کافر نشی
څو په ډیری حادثې دی باور نشی
ولی څوک به بې لښکره صفدر نشی
بد صاحب څخه د هیڅوک نوکر نشی
د خوشحال خبری واره نصیحت دی
مگر خر وی چه په زړه ئې اثر نشی

که تا و ته حیران دی د لیلی حکایت کړونی
د هر ویښته په سر لرم زه تا سره زر کاره
څه ښه وشول طالع وې چه ئې ولیدې په سترگو
د حسن یغما چه د د العجه راوړی و زړونو
و ما و ته په ځان دی د معجون روایت کړونی
خبر ندی له حاله دا بی کار نصیحت کړونی
تر ما پوری خجل شول دا د ما ملامت کړونی
پڅک د ستا و سترگو ته بیل کا قامت کړونی

چه درد لری په زړه کښ د هغه دارو موندل شی
 چه زه د بت سجود کړم مخامخ راته حاضر دی
 کوم ملک دی له ما پاتو چه می پل ندی پریښی
 په هسی ځای مین یم چه ئې نوم واروی وگری
 نور تنستی تار په تار شی د خوشحال حمایت کړونی

که هر څو په سر د خیال دستار زرین ږدی
 د سلیمان غندی هم پریوتل له تخته
 دغه پښې به دی خوراک شی د چمچو
 په ارمان به خالی لاس ورځنی درومي
 په الا بلا که ټول د دنیا گنج کړې
 چه کردار ئې د گفتار سره سم نه وی
 تا په زړه کښ سل خدایان دی کښینولی
 د غفلت تسبی په ورځ و شپه جار باسې
 هر آیت ئې د معنو په سترگو گوره
 یو قدم که په رشتیا له دنیا واخلې
 که اسلام د خلقو دا دی اوس خو بویه
 زمانې څه نا انصافه را ښکاره شوې
 شاه جهان غندی بادشاه په بند بندی کړې
 د مچۍ لاشه هم جوړه ور سره وړې
 د خوشحال خټک کوم جرم کوم گناه دی
 چه په زړه کښ ئې آهونه آتشین ږدی

که منصور غندی کافر د محبت شی
 د هوښیارو مجالس به ورته هیڅ شی
 د جهان خواړه به تا و ته ترڅه شی
 فراغت به د هاله و زړه ته ورشی
 د جهان په خزانو به دی صندا شیی
 که نظر د کیمیاگر درباندي وشي
 د بې آبی مرغلی هیڅ قیمت وی
 ته به هاله مستقیم په شریعت شی
 که د عشق د لیونیو په صحبت شی
 که خبر د یار د مینې په لذت شی
 که له خلقو کناره کنج و خلوت شی
 که تونگر په خانو د قناعت شی
 که ته خاوری ئې تر زرو په قیمت شی
 په زیبا سیرت به قدر د صورت شی
 اې خوشحاله بتخانې دی زړې ډوندي
 خلیلی ناره پرې وکړه په همت شی!

که په مخ باندي خالونه عنبرین ږدې^۱
 د پیالی اوبه خوری شی تر نباتو
 خدایه زړه په ما د کښلیو مهربان کړی
 دواړه زلفی چه ولول سره حلقی کړی
 خدای دی نکا چه ئې یو سر کړم یا بل سر
 هونبره داغ به په خاطر د ما مسکین ږدې
 په پیاله باندي چه دواړه لب شیرین ږدې
 ته بهزړه کي د بتانو مهر و کین ږدې
 په هر ول کي ئې گلونه د نسرین ږدې
 که تل می په دا چشم جهان بین ږدې

۱. دا کلمه په ځنو نسخو کښ زړ ډونډی لیکلې ده، یعنی نسل، خټه، نسب.

۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

ستا د پله خاوری رنخور غندی آخلم
ستا تمامه خندا بخت دی څوک ئی مومی
گه لیدلی دی د عشق قمار خانه ده
آفتین دی ه ویکو شه خوشحاله
په بیاض باندی عجب شعر رنگین ږدې

په هر ځای چه قدمونه په زمین ږدې
په دا نیمه خندا طعن په پروین ږدې
ه لمړی بازی په یار ته دل و دین ږدې

که هر څو دی پښتې جونی طنازی
نه ئې جنگ نه ئې مانی نه ئې هوډونه
خو یوه زړه پړه^۱ نا سازه درکا
په خدمت کښ تر صباحه لکه شمع
په غمزو په کرشمو په مکیزونو
په ادب په ظرافت په رمور پوهی
که هزار جوړو جفا وینی له تا نه
نوی نوی شیوې کا درته جوړیږی
د ښو څوکی ئې نیغی ځی تر زړونو
په جیو جیو درته پسې خبری وایی
عجب سرې په پانو شونډی درته خاندی
غټ غټ تی لکه انار په ملا نری
د صورت په لطافت بې مثله روغی

دا دهند سکښی هم نه دی بی نیازی
څړه^۱ مهری څړه مینی څړه نازی
په مانی کښ نه دعوی کاندی آغازی
په یوه قدم ولاړی ځان گدازی
فرخ بخشی، غم تراشی، دلنوازی
د صحبت په علم څو رنگه ممتازی
بیا له تا سره خندا کا په خوله وازی
په څو رنگه جلوه کا جلوه طرازی
چه تیره تیره کاته کا لکه بازی
هر زمان له تا په څو رنگه همرازی
میخی غاښ په مسی تور عشوه پردازی
سر تر پایه د اوښ وریښمو سازی
په قامت تر سرو ونی سر فرازی

خرخښې ئې د خوشحال له دله نه ځی
که جدا دی دماغی باریک مجازی

گله ته چه زیبایی د دې چمن یې
د خپل ځان په قدر ولی نه پوهیږی
د بلبلو ږغ به تل درباندی نه وی
پخپل بوی د بلبلاڼو خاطر خوښ کړه
که جفا و چاته وایم شمار ئې نشته
چه د یار له جوړه چا وته ژړا کړی

خار و خس و ته په څه په خندیدن یې
پدا باغ کښ خو یو ته نازکبدن یې
کښلیه گله په وفا کښ مبرهن یې
یو څو ورځی چه تازه پدا گلشن یې
پدا هونبره ستمونو جان من یې
د یاری بلا په تا شه دروغجن یې

په یاری پوری د پیچمی کا خوشحاله
فکر ښه وکړه په چا باندی مین یې

گله ته چه په بلبلو هونبره خیال کړی
دا جمال به دی جاوید په جهان نه وی
د انصاف په سترگو ښه ننداره وکړه
ډیری خونی د هجران په لمبو وسوې
د بهار گلزاره ښه یې خوی د بد دی
تر قدرت به د څاریرم ذوالجلاله

دا خیالونه همگی پخپل جمال کړی
ښه خو دا گڼه چه شکر په دا حال کړی
جهان څو کښلی چهرې هسی پایمال کړی
ما لیدی چه تجلی ئې په وصال کړی
چه راتلنه یو څو ورځی په درست کال کړی
رنگارنگ گلونه ښه^۳ هسی نهال کړی

۱. سره مهری.

۲. منت.

۳. ته.

د بلب دپاره تل وې په چمن کښ
که د سترگی د عرفان شته مبارک شه
گل ته هسې رنگ و بوی ورکړې چا دی
چه گلونه د گلشن همیشه گوري
د پسرلی گله تله ولی دم در حال کړی
د گلزار په ننداره چه استقلال کړی
د لاله د گل چا هسې پانی لال کړی
لکه خضر هونبره عمر د خوشحال کړی

گل کرم اغزی ترې زیږی
چه می خراغ په اوبو بل و
که ئې مخ وی که ئې شا وی
هره ورځ که سل غمونه
خما زړه پدا ډاډمن دی
هم خزان هم به پسرلی وی
خما اوسنی گرمی ندی
په حضور دیدن ئې وینی
اوس خو اور په خوشحال بل شو
بیا به خرنګه سږیږی
نوشدارو می زهر کیږی
اوس په تیلو نه بلیږی
پخپل بخت هر څوک پوهیږی
له جهانہ را رسیږی
غم بنادی واره تیریږی
چه اسمان په سر خرخیږی
که سیلاب غندی بهیږی
ظاهر خان ځنی بلیږی

لا منت لرم پدا هم له اسمانه
په تیراه په سوات په خوږه ور په ور شوم
لکه گوی هسې په حکم د چوگان یم
سر نوشت می له ازله مگر دا و
قدیمی د پښتنو جهل خرتوب و
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسې نه و
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا
د خټکو د نفاق له ناپوهی
چا ته وایم خو به کښم څه هونبره ندی
دا داغونه چه خوشحال لری په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږی سبحانه!
ننداره د ابا سیند له میر کلانه
بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
درست وجود پرهار پرهار یم له چوګانه
زه به څه لره ماڼه کوم له چانه
اوس په طمع په حرص درومی له میانه
لکه مور یو نه پیدا له کوهستانه
گورستان لره به درومو له ارمانه
یا چه غم لغرم له خپله خاندانه
چه تمام شی له مذکوره له بیانه

لاس په لاس مو سره وکړلې څه چاری^۱
دواړه پښې له تا نیول له ما اخستل
څه اغزی لرې په مخ کښ زړه می سکښې
د ویت والی به ئې څو ثنا صفت کړم
چه می پاس په غاړه پروتی څنډیدلی
چه په تا باندې ئې جوړ کړم زړه می ښه شی
غږول ئې هم وتا وته ښکاره دی
څه کوم، که ته ښکځل کړې لا خوشحال شم
چه پړون مو تور منگور وژی په لاری
زه به پاس په سترگو کښیږدم ستا پایزاري
ای په تور باڼه د ما د زړگی خاری
چه صبا کړې د غنچې پانی ویزاری
ښې وی ستا مختولی زلفی تار په تاری
نوم د حوری د پری ای نگاری
چه دا توری سترگی ته لرې خونخواری

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

۲. دا کلمه په ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده، مخ تولی په معنی د تورو زلفو دی چه پر مخ څږیږی.

چه کومه ستا د مخ زيبا ننداری

لکه قلمپ مهر په لاس باندې بریښنا کړې
هیڅ ځما په زړه کښ ستا اشنایی نه وه
که ډیر بد را سره کړې په ښه ئې نیسم
چه په تا باندې مین شوم حال می گوره
که وعده د د لیدو په ماخستن وې
که د ما په دوکان ناست یې کالی گوره
کله مخ کله د شا وې و بلبل ته
په دا خوی د اور د ما په کوگل بل کړ
چه وفا د د خوشحال سره ونکړه
راته وایه اوس به چا سره وفا کړې

لکه یار را سره یار و هسی ندی
که په خو رنگه به ما ور باندې ناز کړ
د بهار بلبلې ژاړه خو په تا شی
شکر شکر چه ئې څه خو خوی بدل شو
ستا د مهر د باران باندې کمی شو
یا ئې ویره شی له خونه یا ئې هیر کړم
ډیری مینی د خوشحال عقل تغیر کړ
لکه نور کله هوښیار و هسی ندی

لاله گل ئې تر جمال پوری بد رنگ دی
توری ورځی ئې لیندۍ بانه ئې غشی
دواړه سترگی ئې په تن توری بلا شوې
ته به وایې حبشی شکری پیری
تجله ئې د جمال لکه مشال شوه
چه له غورو ئې مقصود مومی لښتی ده
په ښایست کي ئې تقصیر د صورت نشته
د هر چا پخپل غرض پسی کوښښ دی
د خوشحال ئې په جمال پسی آهنگ دی

لکه بځن^۱ چه حلوا خوری
څوک د غاؤ ور باندې نکا
زه ئې تل خورم خوړې شونډی
دواړه تی ئې ناشپاتی دی
هغه هیڅ مړنی ندی
هم عاشق مړی ستا له لاسه
وړی څه پوښتې له حاله

عاشق سپینه خوله د شا خوری
واړه خپله خون بها خوری
که دا نور من و سلوا خوری
چه ئې یو یو امرا خوری
چه به توره په قضا خوری
هم سوگند په سر د تا خوری
چه روا که ناروا خوری

خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز د ښکار غوښی په غلا خوری

له شیخه خبر نه یم چه په کوم عمل مشغول دی
عشق لکه بادشاه دی زه په مثل د چاکر یم
د سبا نسیمه پاڅه په تلوار تلوار را درومه
بل استواځی د عاشق د معشوقې په منځ کي نسته
د یار غم می له خلقه پټ پنهم درله په زړه کښ
چه په تور د لیونتوب می هر سری په زولنو شو
هم هغه دی همیشه ژوندون موندلی که باور کړې
د گلونو پانی بویه چه کمیس شي د ملوکی
گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همیشه د خوار خوشحال ور پسی نول دی

لکه زلفی د هغو چه سودا ستا وی
لکه د سبر ونه لاف کا ستا تر قده
هغه زړه چه تا ویشتلې زړه هغه دی
په خاطر کښ به ئې ځای د نور څه نه وی
کله وی چه ستا له لاسه چا ته ژاړم
که په سل رنگه زیبا د چمن گل دی
د خوشحال غنډې به مست گززی په میو
چه هوا د برندو سترگو د چا ستا وی

له اوله په سر جوړی کا درې
جړاوې حلقې په غوړ بیسر په پوزه
مرصع باهو په لاس گوتی په کوتو
په ښیوه ښیوه عاشق ته ځان ښکاره کا
په وصال به ئې په خو رنگه هوس کا
سر تر پایه آراسته شی په خو رنگه
د زلفینو ښاماران ئې هسی ندی
خلقو زه د تورو زلفو لیونی یم
زړه ئې هسی د هجران غمونو موړ کړ
د خوشحال تر ستونی ندرومی نمری

لکه زه په یار مین یم بل نه وی غمجن هسی
هم می ووژنی پخپله هم پما باندی ژړا کا
مخ ئې درست سره گلزار دی رنگا رنگ لری گلونه
زړه داغدار غرقه په وینو لال گل وټه وگوره
لکه زه پسی غمجن یم بل نه وی غمجن هسی
حُنه ښه یار دی ښه ئې مینه وژل هسی شیون هسی
تفرج د بهار گوره پکښی نشته گلشن هسی
هیڅ شهید ندی راوړی له ازله کفن هسی

تورؤ زلفو ته ئې گوره بښايسته دواړه رخساره
 لکه زه ئې ننداره کړم ورځ و شپه پخپله خونه
 که د گُل پانې ئې خط کړې لا به هم باندي خرخيري
 که ئې رسم يا ئې دود دې يا وفا د هندوگي
 چه څوک تاپ در پسي وکا سره ټک وهي لاسونه
 د ارم آرام مي بيا موند ستا په غولي کښ خوشحاله^۱
 چه خوشحال خټک ئې وائي په پښتو ژبه خبري
 په پارسي ژبه به نه وي که پوهيري سخن هسي

له غمونو به خلاص نشې د غم خویش يې
 مه بد وايه مه بد اړوه مه بد گوره
 ستا په زخم به دارؤ مرهم نور کښيردي
 که د ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ
 يا به دد يا به منگور يا به لړم يې
 پخپل دين نظر لره دينونه ډير دي
 که هر څو در ځنی غيږم بده خويه
 په کردار توره مشکني يې خوشحاله
 په گفتار سره د سپينو درو ویش يې

مخ ئې را څرگند کړ ويې هسي رنگ آفتاب وي
 وي مي خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه
 هسي ئې بي آبه د گلابو گل تر مخ شو
 هجر مي وژلو ته تيار دي که خوله را کړې
 مرم د عشق له لاسه نه د مستي په غمزه مرم
 هر چه ته ئې وليدې په تا ئې زړه باي نه کړ
 نن کاندې هر گوره په آزاد د زړونو مټ کړې
 نور به د خپل يار سره څرگند مهر آغاز کړم
 زلفي ئې نمود کړې ويې هسي مشکنا ب وي
 ويې که د عمر يم د عمر تله شتاب وي
 زرمه که وسيځې حرام که پکښي آب وي
 هجر به هلاک شي زه به خلاص شم ستا ثواب وي
 کار تيره چاره کا لاس او زړه خو د قضا ب وي
 زه وایم سړي ندی هغه به هم دواب وي
 هسي فکر نکړې چه آزار د زړه عذاب وي
 څو مي به له خپلو له پردیو نه حجاب وي
 ستا دا بي نظير جمال چه ووينم په ده کښ
 تر زر سحر خيزي ښه خوشحال ته هغه خواب وي

ما چه ستا په جمال سترگي کړې رڼي
 چه په داد و په فرياد مي نه رسيږي
 گندي وي چه بيا مي راشي په منگل کښ
 سپنه زنه ئې مڼه سمرقندي ده
 که د سپين بارخو کبود کړم په چيچلو
 بخته ته که د خوشحال سره مدد کړې
 د رقيب په سر ئې وشلوه پښې

۱. د جهان په باغ کښ نشته.

۲. خوشحال شوم.

عشق دے چہ ہمیش ئی پہ توبہ باندی یرغل شی
 کاشکی دے چا چاری پدا خپل فکر فیصل شی
 زہ خہ ہغہ نہ یم چہ و ما و تہ اٹکل شی
 راشہ کہ ئی گوری چہ دا خہ دغادغل شی
 اوس چہ پشیمانی کپی دلہ دا فکر اول شی
 خیال ئی دے زلفینو راتہ بیا دے زهد غل شی
 شرم دے پیری تر دا منع را تہ خلل شی
 یاد ئی چہ پہ زہ دے شاہ دے لام و بی عسل شی
 گورہ پدا اور بہ اور پہ خو خایہ نور بل شی
 خوک چہ اوبہ واخلی و پایاب و تہ ئی زغل شی^۱
 نور خایونہ پریردہ کہ تنور راتہ بورجل شی
 نوری کیسی پریردہ دے عشق کار پہ توکل شی
 بیا بی خودہ ولار شم وارہ گل را خخہ تل شی
 اور ئی پیدا نہ ولی دے دہ سینہ منقل شی

ہونبرہ دے خوشحال ختک تقویٰ زهد پرهیز شتہ

ستا چہ توری زلفی پہ سپین مخ باندی ولول شی

ما خو توبہ وکرہ کہ زہ ہم را سرہ مل شی
 دیر کاندی فکرونہ دا سپری پہ دیر رنگونہ
 خو وایی پندونہ درومہ ای نصیحت گویہ
 ہونبرہ رسوایی دم وھل دے پارسایی
 کار دے عاشقی خہ آسان او سہل ندی
 زهد پہ لاس واخلم چہ بہ نہ گورم دلبر تہ
 زہ وایم کہ تل دے بنایستہ وو نندارہ کرم
 تل بہ پہ ارمان ارمان مگس مویری لاسونہ
 اور دے محبت دے چہ خما پہ زہ کنب بل شو
 زہ پہ بیلتانہ کنب دے وصال نارے وھمہ
 کنبینمہ پہ طعمہ دے مین دے مخ پہ اور کنب
 نہ رسی تر یارہ ہر چہ دیری اندیننی کا
 گاہ شم پہ گلشن کنب لمن دکہ کرم دے گلو
 ہر چہ بد غلیم دے گرفتار پہ عاشقی شہ

لکہ نخبنی دے ہر چا غشی تہ بیری^۲
 پہ خولہ نر ناحق و ہر چا و تہ زیہی
 لکہ چرگہ دے مستی وھی چقپی
 تل ئی ذکر د ذکر دی ولپی^۳
 کہ ئی دہی پہ تندی کپی دہی وپی
 و غوتپی و تہ وار ساز کا^۴ لکہ لگپی
 سور بیرغ دے چتگی پوری پہ لگپی
 دے اجمیر پہ فلیل دوارہ زلفی غوری
 چوہری تہ ووزی پریوزی پہ غوشیری^۵
 نہ دے پلار نہ دے نیکہ پہ شرم اپی

مہ ہندو غندی پہ سرو لمبو کنب وسوی

چہ ئی ولیدی خوشحال دے اور لوخپی

ما لیدلی دی پہ دا سترگو پوہپی^۶
 پہ زہ خو خایہ وپتوپن ئی روغی
 پہ خندا خندا ئی اوینی خی تر سترگو
 پہ سبا بیگاہ ئی فکر نور خہ نہ وی
 ہیخ لہ خپلہ خویہ نہ اوپی پہ عمر
 ہمیشہ سترگی نیولی و خپل بنکار تہ
 بدغ ئی ولار پہ درست جہان دے بد کاری
 پہ چوہہ پہ عطر غرقہ سر تر پایہ
 دے محل دننہ ناستی زربفت پوینی
 کہ ئی پلار نیکہ لہ خایہ بادشاہان وی

آہ دے خوار عاشق دی چار ئی وکر دے دیری
 راشہ توری زلفی فلیل پوری اجمیری
 خو بہ درتہ وایم پہ ما دوہ کونہ پیری
 درستہ شپہ بی خوابہ دے آسمان ستوری شمیری
 زہ یم ہغہ وری خہ لہ ما غواپی سیری

مخ دے آئینہ دی باندی ندی تر سیری
 سر تر پایہ زیہی زعفرانی جامی اغوستی
 تا وی چہ دے مخ قدر قیمت می پتا خو دی
 زار دے خوار عاشق دے چہ پہ شپہ دے جدایی
 تا ویل خیر خیر می مخ تہ گورہ گندی مویشی

۱. پہ خنو نسخو کنب داسی دی: و پایاب تہ ئی اہل شی. زغل بہ دے زغستل مخفف وی، اہل پہ معنی دے حرکت او رغبت دی.

۲. بد لمنی بنخی.

۳. دا بدلہ پہ چابی دیوان کنب نستہ.

۴. ولہ پر.

۵. و غوتپی تہ وار ساز کا.

۶. مردار خای.

تا سره په سيل د گلونو سهيلي
واړه را څرگندي دي د درست کلي دلبري
سترگي د بلا دي چه ئې واړوي ملالي
ته چه په ښه حسن جمال تيره تر ليلي يې
ځکه تر مجنون د خوشحال ږغ دي د تيري

مزي کله پرهيز کار دي
خوره خوروه له خپلو ليچو
چه په توره ترک تازی کا
چه اخلاص لری په زړه کښ
چه ئې زړه نه وي د توري
ننگيالي چه په ننگ راشي
سل د ښکار تر تازی څار شه
مور د نشي باندی بوره
څوک چه شته تر شرقه غربه

سر د نه غړوي خوشحاله!
د بلا نه چه سردار دي

مخ دي په پلو کښ که خراغ دي چه بليري
سترگي دي که ورځي که په څو کښ تير انداز دي
زړه دي په کوگل کښ که دا کاني په سپين زر کښ
مهر خدا پرېږده د دلبرو درته وایم
چا ئې چه په غولي باندی ښي چيري پل دي
تا ویشتي گوره چه جدا له نوره خلقه
سنگ لری هم خوړ لری د غره غندي سینه می
څه حساب شمار کړې چه په سرگرزی دا ژرنده
لاف به ميره نکا که ئې چيري تر خولې وووت
هیچا ئې صفت د مخ د موتر سره نکړ
زه خوشحال پښتون چه په پښتو په پارسی طاق یم
لا می په پښتو ژبه کښ ژبه درغليږي

ما څه شونډی غاښ د هغه یار ندی ستایلی
هر چه عاشقی کا خوب خدا باندی حرام شي
ځنی عاشقان هوا هوس کا په وصال کښ
یو مزی وښته په طریقت کښ لوی حجاب دي
ما پدا جهان کښ بل ستاد ندی لیدلی

راشه که ئې گورې لعل و دُر می دي پیلی
نور عالم به څه کړې ما په ځان دي آزمیلي
څوک جدا له یاره په آه آه کښ زیر څښیلي
ځکه قلندر ږیره بریتونه دي خریلي
پیر مرشد می عشق دي واړه عشق دي را ښیلي

۱. وفف سوی ځای، د مسجد یا زیارت دپاره کوم ځای جلا کول، چه له هغه ځایه هیڅوک کار او نور شخص استفاده نسي کولای.
۲. يعني وور او میده.
۳. لل یعنی ویل.

سل سړه بنی د تر دا یو غزل څاریره
نن چه دا پښتو ده کرلانی خوشحال ویلې

ما چه وکوت د دنیا خلق مختوری
چه ئې څه د دنیا سود څه ئې فایده وی
خپل ئې لا په بدی پاڅی تر پردیو
یا د لیچو زور پکار دی یا د زرؤ
سر تر پایه منافق واره بد بوی دی
کال په کال چه ورته وگورم نور نشه
د ناپوه بخره ښادی د هوبنیار غم ده
د یوه گوله په خوله د بل په زړه کښ
غل بې غمه ننداره کاندې خوشحاله
په تهمت ترلی سادۍ درومی سر توری

ما فراق د حبیبانو ژړوی
چه سیلاب ځما په عقل وکړ هسی چاری
عشق ځما په عقل وکړې هسی چاری
مه هجران وی مه د ده ترخه غمونه
د فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ
په پیغام ئې د وصال هسی تازه شم
یمه پوخ د عشق پکار لکه کودری
په لیدو پسی ئې مرم سخ د هغو دی
که د زړه په محبت شی خوشحال ځوان دی
پدا سپین ویښته ئې خلق زړه وی

مست د هغه مخ یم چه مخموری لری سترگی
یار می په ښایست کښ بې نظیره بی مانند دی
ډیری کښلی سترگی ما لیدلې دی د کښلیو
سل ځله د شیخ ملا صفت ورځنی کاندې
ناست دی لکه څری رقیان و خوار عاشق ته
هر چرته چه ته یې هغه لور ته می نظر دی
نشته په جهان کښ تل طلب ور پسی کړمه
نه گوری و چا ته خو پخپل ښایست غره ده
سخ دی د هغه چه خوبښ خورم د یار په وصل

هسی پرې غوڅیرم وایی توری لری سترگی
لا په درست صورت کښ ډیر مشهوری لری سترگی
تا غندی یو یو په ښو پری لری سترگی
ښی به ستا تر وړو سترگو حوری لری سترگی؟
ځکه ستا له مخه هوری دوری لری سترگی
هر چرته چه زانی شاهین هوری لری سترگی
یو هسی منظور چه نن منظوری لری سترگی
گوره دا خیال په څو مغروری لری سترگی
هر ساعت د یار په مخ مسروری لری سترگی

۱. یعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دبانندی سپین دی.

۲. غور په معنی د پیغور ده.

۳. یعنی پسه.

۴. پاک، سوتره، ایماندار.

۵. سید راحت لیکي، چه څری هغه لرگی ته وایی، چه د ستون پر سر ئې کښیږدی، او شهتیر پر واچوی مگر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لگیږی. څری یعنی استازی، مجازا هوبنیار.

۶. وی.

راشه که ئې گورې چه خوشحال په درد و غم کښ
ورځ و شپه بې تا په اوسنيو پړۍ لری سترگی

منښک افشانه په کاکل یې
چه و مخ وټه دی گورم
تنگه خوله د غنچه گل ده
په رفتار کښ لکه زرکه
پښتنه یې په بد جهل
پدا تورو شهلا سترگو
څو خوبۍ د جهان دی
لکه سبر په چمن کښ

عنبر بیزه په سنبل یې!
په مخ درسته لکه گل یې
په لبانو لکه مل یې
په گفتار لکه بلبل یې
ستمگره تر مغل یې
هم شاهین هم ئې منگل یې
آراسته په واړه کل یې
په قامت په تجمل یې

د خوشحال و مرگ ته ناسته

په غمزه په تغافل یې!

مار که هر څو پیچ و خم ځي
د غفلت له خوبه وینښ شه
مرگ به هیڅ سړی پرینږدی
بی دلیل به ځان ورک کا
د پښو وار ئې خطا کیږي
که قضا وټه تسلیم شي
د دوږخ د اور علاج کا
هغه عمر لکه باد دی
چه تور منښک د حبطه کړل
چه نه تول لری نه پوله^۱

خپلی سوړی لره سم ځي
شیرین عمر دم په دم ځي
وار په وار به درست عالم ځي
مسافر چه په تور تم ځي
چه قاضی لره څوک گرم ځي
هن پدا له دله غم ځي
چه سحر تر سترگو نم ځي
چه په غم د بیش و کم ځي
به کافورو څه ستم ځي
هغه هر چرته خرم ځي

منډۍ پرې مېرده خوشحاله

که د سر لکه قلم ځي

مگر رسم دین آئین هسی لري
دا د زړونو مینې وړانې پرتې ښې دی
عاشقان به لکه مچ ورباندې گززی
څه نسرین^۲ د د سنبل سره دسته کړه
دا یو ستوری د آسمان دی که ټیکه ده
کله کله به مرهم ورباندې کښیږدي
لکه مخ ځما د یار دی ای باغوانه!
په کوڅه کښ ئې څه ته گززي زاهده
مياشت به څه لره اوس لافي د خوبۍ کا
که هر څو ښایسته ډیر لري کشمیره!
چه ئې پورته کړې گلونه تر ښکاره شي

چه دا خوار زړه می غمگین هسی لري
چه تل آس د جفا این هسی لري
دواړه لب چه شکرین هسی لري
چه د تورو زلفوو چین هسی لري
چه ئې یښی په جبین هسی لري
که همیش می په زړه خوړین هسی لري
په درست باغ کښ یو نسرین هسی لري
که دا خپل عقل دوربین هسی لري
ته دلبره چه مخ سپین هسی لري
لکه یار یو نازنین هسی لري
یو پلو دواړه آستین هسی لري

۱. چه نه پول لری نه پوله.

۲. نستر د د سنبل سره دسته کړه.

د خوشحال په حال به چیرې ترحم کړې

مستی ته چه زړه سنگین هسی لري

د دلبرو حسن هاله شور انگیز شی

ملاحت چه صباحت سره آمیز شی

خدای ئې واخله چه له کنبلیو په پرهیز شی

خدای پخپله په ښه مخ باندې مین دی

که د سترگو د ترکانو ئې پرې خیز شی

په زمان به د زاهد خونه ألجه کا

گوره بیا به ئې په چا باندې مهمیز شی

د غمزې سمند ئې جوړ کړ و جولان ته

که دا اور می د خاطر په حشر تیز شی

د دورخ لمبې به هم ور ځنی ډار کا

که هر څو په تورو خاورو کښ ریز ریز شی

د عشق بوی می به ولاړ نشی له هلوونو

چه گه ناز کا گه عتاب کا کله مهر

دا ئې واړه له خوشحال سره مکیز شی

شل خمبې په کور کښ د نیستی له غمه مړینه

مه وی هسی کلی چه د چرگو کولمې خورینه

نر ښځې ئې واړه خو ټنگې ټنگې لړینه

بل فکر ئې هیر دی خو په غم د زرو پول دی

هر چه بې ننگی کا د چا بلې رشوت خورینه

ډیر ئې ملکان دی پکښې ښه ملک هغه دی

یا د خور د لور د ولورونو ویل کړینه

کښینی په مسجد کښ د سودونو کا خبری

کوز وجود برمنه په سر څیره کښیردی زرینه

لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه

ډیری بې شرمې د ژوندون دپاره وړینه

خاندی پروا نکا شرم نلری د تیښتی

جوړ چار وسله تیښتی سکه ورور ته نه درینه

جنگ لره چه ورشی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی

شل شی شول شی شوم شی چه همیشه شولی کړینه

هیچیری د شولو د سړی برکت نه وی

نوم دا ودانی ویران ښهر دی خوشحاله

لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ ده کهترینه

د احمق خواب هم نه خواب خواب دی

نصیحت د دانایانو د کتاب دی

دا تعلیم ئې راته پاتو پدا باب دی

چه عیسی په غرونو تښ له احمقانو

په هر ځای د احمقانو څه حساب دی

لکه دد د صحرا ډیر دی په هر لوری

یو آفتاب دی بل مهتاب دی بل شهاب دی

سړی واړه سره سم ندی په عقل

بل د دین په مرتبه قطب اقطاب دی

یو په قدر شهنشاه دی په دنیا کښ

که ئې گورې دا هم سخت گنده عذاب دی

د هوښیار چه له نادانه زیست روزگار شی

دا سړی دی چه اغزی دی سر تر پایه

دا سړی دی چه اغزی دی سر تر پایه

ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ

دا پدا چه نادان ډیر دانا نایاب دی

پدا کار کښ لا په هورته شنیدن دی

نه د عشق مدار یواځې په دیدن دی

سبا کیږی اوس د صبح دمیدن دی

ښه چه شپه د جدایی خدای آخر کړه

چه طلب ئې د دلبرو د دیدن دی

تل په ستغ په ځوړ د اوسنیو قاصدان دی

راته بس د هغو زلفو شمیدن دی

د خطا آهو په بوی د نافې ښکار شی

چه و کنبلیو ئې ورکړی دا دیدن دی

دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک

که یک لخته ئې زده کړی رمیدن دی

کله کله به آرام د ما د زړه شی

څو می یاد د هغو شونډو مکیدن دی

خوند د شهدو د شکرو راته هیڅ دی

نور دارو ور لره مکوه طيبه!
چه خوشحال ور پسي مري هغه ديدن دي

نفس شيطان دواړه بلا دي	را پسي خرگند په غلا دي ^۱
ځني چاري لري پتي	ځني چاري ئې ملا دي
د هغو جزا سزا کا	چه په جهل مبتلا دي
خدای ئې خلاص لره له عجبې	خوک چه ناست په مصلي دي
د دنيا د هوا چاري	سر تر پايه ابتلا دي
جاه په چاه شي و هغو ته	چه د جاه په تولا دي
د دنيا بنادي واپړه	که باور کړې وا ويلا دي

انديښنې گوره خوشحاله
چرته سري په قلا دي

ناقرار زړونه قرار شوي	د زړه غم ئې تار په تار شوي
د هجران غمونه لاري	بيا د وصل دندو کار شوي
هغه لاس چه بې حنا دي	بيا حنا سره نگار شوي
شانه ورغلي تر زلفو	رانځه سترگو سره يار شوي
د پايلو د خړي	په هر لوري ژر نگهار شوي
په گنگو د زير پړوني	په څو وه سره خالدار شوي
وار د غم د ژړا لاري	وار د بوس او د کنار شوي
په عذار د مهوشانو	بيا کبود کبود پرهار شوي

چه خوشحال ور پسي مړينه
ور ښکاره هغه ديدار شوي

نښتر ستا د قد سيالي و نه کړه دنگي	اور ئې بل کړ پخپل ځان په ننگي ننگي
سره ښه د زړه خوښي کاندې همزولي	نه د لوي نه د هلک، وي ^۲ يار د کنگي
په خيال خيال ئې تر پوې بدرې ^۳ ومه خوره	و مندېل شملې پريښي سپور د جنگي
د خوشحال ويل و هر چا ته ښکاره دي	
نه د مښکو بوي پټيږي نه د هنگي	

ناز، نخرې، مهر خندا، فتني، جنگونه	د خپل يار سره هم تا زده دا رنگونه
کله کله خواپخوا غاړه غړي	کله تنېته په دوو پښو په غورزنگونه
چه ځما سره ئې ناسته په پالنگ وه	اوس له ما په چرته لار په فرسنگونه
په ليدو پسي کچکول واخلي ملنگ شي	مينه کا دا هسي چاري آهنگونه
په نصيب د روغو زړونو فراغت دي	په قسمت د خوړو زړونو لهنگونه
عاشقي به هغه کاندې چه تر شا کا	زيست، روزگار، شرم، پيغور، ويړه ننگونه

۱. را پسي په الا لا دي.

۲. دي.

۳. په ځنو نسخو کښ بودري ليکلې ده يعني نوک خوړل او خطا وتل.

چه بوسې د جفا جويو د خولې اخلي
 خوک مایوس خوک په امید د یار د وصل
 په لیدو به ئې د گور مړی سر هسک کا
 که پستې پستې خبری دراز نکا
 گنډی اخلي د یاغیانو قلنگونه
 خوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
 که پرې درومی د پایلو په ژرنگونه
 د جنت د حورو مه وینم رنگونه
 زه خوشحال د آهو چشم مینی سر کرم
 د غرخه غنډی په هسی گړنگونه

نن غما کره میلمه عزیز د خدای دی
 پخپل خای باندی قائم دی لکه قطب
 چه پرې څه خو توجه د فکر وکا
 چه گذر ئې پدا غولی باندی وشو
 ما پرې اوس د غلطی کرښه وکښه
 د بادشاه څخه ئې مه غواړه چه نشته
 تناونه به ئې ورسی تر نمره
 د ښه حسن به ئې خوک کاندی ستاینه
 چه ئې پاس غما په سترگو باندی خای دی
 همیشه د گم گشته وو رهنمای دی
 یو زه څه چه د هر چا مشکل کشای دی
 سعادت ئې ورسره راوړ همای دی
 پخپل رای می چه منلی د ده رای دی
 هغه گنج لکه په کور کښ د گدای دی
 لکه زلفی چه ئې سرینبی په پای دی
 چه د خپل حسن پخپله خود ستای دی
 لکه عمر لارغه رایشی ژر درومی
 په هجران ئې د خوشحال خټک هاهای دی

نن د یار د لاسه بیا یو تیر راغلی دی
 زه چه دو اسپه له عشقه تنیم پتیدلم
 ښه چه پکښی بند شو وئې مشلوه له زلفو
 چه ته یې ای عشقه چه وربوز ئې راته مات کړې
 خونبره ښایسته یې چه د مخ په نندارو د
 ټول محبوبه راغلې سمن بوئی سیه چشمی
 خوک که جهان نیسی په لښکر و هغه ترک می
 زړونه ئې زخمی کړه چه ئې گوتی په بم کښیښوې
 وچولی چه تر یو کړې ورته نه گورې په مهر
 وایه له خوشحاله کوم تقصیر راغلی دی
 بد رسا د خان په وړلو خیر راغلی دی
 بیا را پسی گوره گیراگیر راغلی دی
 زړه می لیونی دی په خنځیر راغلی دی
 بیا گوره که عقل په تدبیر راغلی دی
 درست وگړی مات شه ما وې پیر راغلی دی
 ما وې چه ته راغلې درست کشمیر راغلی دی^۲
 گڼی خان د زړونو په تسخیر راغلی دی
 غور باسه له بمه اوس په خیر راغلی دی

نادانان پخپلی چاری ښه پوهیږی
 چه نادان ئې په مخ و خوری هاله پوه شی
 کانی بوټی وچ لاند هره څه پر مخ وړی
 چه سرې اوبه ئې کښیوزی په نظر کښ
 په هغو خوړو پیښ مشې چه ئې نخوړې
 که ویل ئې په هزار رنگه سودمن دی
 د خوشحال په ویل کله خوک گروهيږی
 دانایان که ئې په چارو اندوهیږی
 گڼه هونبره په خبره نه گروهيږی
 مشیت لکه دریاب دې چه بهیږی
 کله تیری له سرو اوږو سهیږی
 سړی هسی په لیدو ورته سوهیږی

۱. یعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.

۲. ما وی چه په راغله ئې کشمیر راغلی دی.

نن ځما په خیلخانه کښ خونبره غم دی
 ناخلف زویه اغزی کړی خپل پلار ته
 ناقابل زویه دوړخ غندی پیدا دی
 ښه فرزند د پلار په خونه خراغ بل شی
 په لوی والی کښ ئې خوی د دام و دد دی
 نالایق زویه ننگ نام د بابا ورک کا
 د قابل سره به غم د نام و ننگ وی
 چه دا هسی رنگه سپی ځنی پیدا شول
 لا په شک یم چه خوشحال کله آدم دی

نور څوک نشته لاندی باندی
 د ده حکم به نور نشی
 دی قادر دی باندی ښایی
 څو سینې ئې کړې قراری
 څو ئې بیا ورباندی پاس کړل
 خلقي ئې دی که گورې
 په لیدو د یار مړې شوې
 د خوشحال سترگی نغلاندی

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه
 که خانان په زر په زرو په توره ناز کا
 یا د کښلیو د زړه رای دی چه می وکوت
 څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښ
 په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه
 بل سر مه څه په دلبرو کښ ئې غواړه
 زه امی په دا خبره نه پوهیږم
 په چا داد په لپه نمځ کوي فلکه
 تر خانانو دماغی دی کښلی جونه
 کښلی مخ لری ښیوي غمزې غنجونه
 یا د لوی دریاب په څو رنگه موجونه
 بیا ئې باندی کړل تاختونو ته سرجونه
 چه به کښلیو لره ځی هغه رنځونه
 اوه ستوری د آسمان دوولس برجونه
 چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
 په چا لونی په اوړیو په چجونه
 د خوشحال خاطر ښینه دی مات د نشی
 ستا د سترگو مستی وری په څو کښجونه

نه ځما د خیلخانی څه حال احوال دی
 کار ئې درست د نادیده وو په خصال دی
 ورته ښی د مغل د حلوا تال دی
 اوس په منځ کښ یو کرم د ذوالجلال دی
 نه می زړه په سرداری درست خوشحال دی
 د خټک اولس په ننگه نه پوهیږی
 پښتانه لکه مگس ورباندی گزری
 نور ئې وایه تکڼې تار په تار خپرې شوې
 ایمل خان دریا خان وایه خورد بین ولاړل
 اوس خو پاته و مغل ته یو خوشحال دی

واژگونه شوې همگی د دنیا چاری
 زوی ئې پلار سره کا رویه د غلیم کا
 چه لیدی می هسی نه دی وایه لاری
 لوهڼی مور ته لکه ښی دی تیاری

چوهرې^۱ پلا وشولې خوره حلوا خوری
 باوری د بادشاهانو لکه غله شول
 بلبلان طوطیان حیران په بیابان گزری
 په وښو د عراقیانو ژواک ژوندون دی
 نادان خوښ بې غمه خوب په فراغت کا
 په څښتنو باندې حکم کا مریونه

په دوران د عالم گیر بادشاه خوشحاله
 خانه زاد ئې واړه بخږی لری خواری

و سړی وته دا خپل عیب ویښته دی
 پخپل ځان پسندنه نیکه په بل بده
 هنرور یې نیک سیر یې لوړ اختر یې
 چه می یو ځله اخلاص ور سره وشو
 بیا د خپل مین د ما له سترگو نه ځی
 چه غمونه درته راوړی سترگی غور دی
 که خواړه خوری که اوبه څښی پدا څه شی
 د ما زړه تر کانی کلک وښوی ترې پریووت
 که یاران می تر حساب تر شماره تیر دی
 د سړی د صورت کار دا هسی نه وی
 چه ئې زړه د خوشحال یووړ لا نور څه دی

و خراغ ته د اورپښتی حال معلوم دی^۲
 یو د بل له حاله نه کاندې پوښتنه
 یا یک لخته هغه یار واړه جفا زده
 نن چه زه باندې مین یم په ډیر رنگه
 یو په حسن بل په دا چه عاشق وژنی
 نندارچی ئې د جمال دی نور څه ندی
 چه گلونه د بهار باندې لیدل شی
 څه به هر یوه ته حال وایې خوشحاله
 د لیمو په حال خبر کله ادوم دی

ورځ په ورځ د باغ غنچې دی چه غوړیږی
 چه ښه مخ وته نظر کاندې لازم دی
 جگې جگې ماڼی مکوه پخولا شه
 د عاشق خاطر په مثل د نافی دی
 زه جدا له یاره خوب په شپه و نه کړم
 روغ عالم خندا خوښی هوا هوس کا

د بلبلو وړی سترگی پرې مریږی
 که ئې سترگی و بل مخ و ته غریږی
 چه پما د رقیبانو زړه سړیږی
 که کالونه پرې تیریږی نه زړیږی
 وایې مالگه می په سترگو کښ دوږیږی
 پرهاړ ژلی په غمونو کښ نړیږی^۴

۱. مزدور او خاوری پاکونکی.
 ۲. راتب هغه مقرری دانې او خوراکې ته وایې چه آس ته یې ورکوی.
 ۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه په نورو کښ نسته.
 ۴. ژړیږی.

نور عالم ئې تار په تار تنستی له غشیو
یو خوشحال دی چه ئې غشیو ته بریږی

زړه می یوړ یو مزی	وايم خلق نه دری
تر ویښته لا ده نری	دا خبره چه زه وایم
چه په خوب وینم پری	چیری نه وی لیونی شم
د یوه مزی مری	زه له یاره سره څه یم
هم هغه بوتی کری	چه ئې خوند د میوې خور وی
که څوک خر شی په خری	ته هم خر ور سره مشه
څوک چه غواړی مهتری	په کهترو د نظر کا
تل د سترگو کړم ږغری ^۱	بله نه گوری بل مخ ته

د وروستی پسرلی نرگس دی
د خوشحال قدر لری

کبر لوئی مکره که هر څو صاحب جمال یې	وايم له تا ولاړم که په ناسته می ملال یې
ولاړم له ما نه څی دا چه ته می په زړه نهال یې	ولاړم ستا له وره ستا په یادو به مشغول وم
قهر کړه هغو ته چه دی سیال دی یا ئې سیال یې	زه غریب نامرد یم څه و ما وته گواښیږې
واړه دی مستی ده نه تړلی په وبال یې	هیڅ گناه می نشته چه می وژنې یا می ولې
لږ و ډیر مشتاق ځما د سر که یا د مال یې	خدای خو خبردار دی چه له تا به ئې دریغ نکړم
تل جور ستم کړه هغه نه یم چه زړه بد کړم	
سل جور جفا کړه بیا لیمه د خوار خوشحال یې	

نه دا دود دی په جهان کنښ ما راوړی	و ښه مخ وته نظر دی هر چا کړی
که هر څو راته ویل کاندی وگړی	زه به هیڅکله له عشقه نه وانورم
ولی څه کړم چه بد زړه لرم وووړی	ما ویل چه زړه به نه ورکوم چا ته
چه په عشق کنښ سر حساب کاندی خسری	د عاشق د رښتینۍ نخښه دا ده
که د واړه د جهان لذت دی نغری	په یو گوټ به ئې د عشق د میو هیر کړې
خدای ځما په زړه کنښ نهال کړ هسی زړی	چه په ښاخ باندی ئې اوړی ژمی گل وی
چه به بیا په څه علاج په لاس کنښوړی	
د خوشحال خاطر ئې ندی هسی وړی	

لال و دُر یاقوت و نور و ته ستای	و معجون ته د لیلا له شونډو وای
هر چه وړانه ویرانی هورې ئې بیای	د معجون له ودانۍ سره څه کار دی
یار د څوک دی چه د نه ووزی له رای	چه به بله اندیښنه کاندی اغیار دی
یو ویښته به د کنډو نکا بې خدای	درست جهان د تیرې توری درته واخلی
زه دا هسی دماغی راغلم له ځای	ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړی
زه په کاندۀ مانده نه یم نن ئې نمای	وايې کاندۀ به خپل مخ درته ښکاره کړم
که ئې غواړې خو ئې غواړه له همای	د دولت شهپر کارگانو څخه نشته
چه وکښلی ئې اغزی ندی له پای	ته د زړه اغزی په کوم طبیب وکارې

۱. ږغول، او ژغورل یوه معنا لری.

د منصور په حال خبر نه یې خوشحاله
درته چا وې چه دراز خبری وای

ورته گوره ځما یار څه ننداره دی^۱
څو عاشق په معقوفې باندې مین شی
ما وې عشق خو یو ښه څیز دی خبر نه وم
چه نصیب ئې د ښه مخ ننداره نشوه
غم ځما له دله نه درومی بل لور ته
عقل، علم، هنر مه یادوه ما ته
هغه زه یم چه د اوښ وری په شا وړم
چه علاج ئې په چا نشی څوک ئې څه کا
غم په نورو یو ځل وریشی بیا تیر شی
چه ئې هیڅ د ښایسته وو مینه نه وې
د ښه مخ ننداره نکا خلوتی شو
بادشاهان د هم سیالی ور سره نکا:
خوشحال ستا د ور مریو په شماره دی

ولاړم قلندر شوم دا می حال دا می احوال دی
وران وگړی گوره په څو قلب کارونه کاندې
زه تر هغه څار شم چه ئې راکړه تر ځان څاره
هیڅ په منځ کښ نشته په خالی دکان غوغا ده
یو په گور کښ ښځ کا، بل په گور کښ نکا فکر
ما خو لاس په غوړ کړل ځنی تنبستم که خلاصیږم
نور عالم به څه کړې د خپل ځان په خلاصی مې کړه
لاندې یې خوشحاله دا یو څه د بلا جال دی

وې می که زه درشم ستا تر ځایه خوله به راکړې؟
وې می چه په مخ د توری زلفی تور ښامارر دی
وې می چه په کوم توکی به تا وته نزدې شم
وې می چه په تاسی هر گوره لیونی یم
وې می چه ما تا سره خدا په یوه وخت کړه
وې می چه هر گوره کبریا شوې خدای د وینی
وې می چه د سپینی زیبا خولې عاشق د زه یم
وې می چه له ننی د چارگل په پوزه زیب کا
وې می که زه ستا په کوی کښ ورم ستا رضا ده
وې می چه په څو رنگه خوشحال په تا مین دی
وې د ختک سپرې د مینی څه ثنا کړې

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نه وه، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.

۲. د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی یعنی چه پاتیده نه لری.

همیشه می تر پرهار وینی بربریری
 که فریاد له درده کرم ملامت نه یم
 همیشه می د یار یاد د زړه سبق شو
 زړه می گل د نیلوفر مخ ئې آفتاب دی
 که هر خو باندي دارو ږدم نه لبریری
 چه پرهار په پرهار وشي خو خوربریری
 چه ډیر ډیر ئې یادوم زړه می خوربریری
 نیلوفر می و آفتاب و ته کبریری
 د خوشحال د خوشحالی وخت هم دا دی
 چه رباب سرینده جوړ سره غبربریری

هیڅ صفت ئې نه ځایبری په تحریر کښی
 ستا د مخ د شونډو مثل را معلوم شو
 نه چه خوله دننه زړه می هم په خور شی
 ما چه ستا د څهرې ښه ننداره وکړه
 زړه می ستا په زلفو بند شو پرې خوشحال شوم
 که هوا ده که سودا ده پکښ ستا ده
 زه چه ستا په تیر زخمی شوم فراغت شوم
 لکه بوی د یار د زلفو دی عطاره
 محبت می هډو و پلو سره مخلوط شو
 چا به هونبره د عشق گنج را عنایت کړ
 د خوشحال ویل په نورو کښ څرگند دی
 لکه ږغ د ویره ژلی په گڼ ویر کښی

همیشه می له ښه مخه گفتگوی شی
 د بلندی په قامت باندي مین شوم
 چا خپل یار په غیر کښ ونیوه خوښی کا
 د منصور غنډی به غل د خاص و عام شم
 په زړه هونبره پروتی ندی چه ئې شمار شته
 خاړو خس سره ئې څه مهر پیوند دی
 نه به زهد وی نه علم نه څه نور څه
 ځکه هر کله خوشبوی او معطر دی
 د ناپوه یاری په مثل د ډک جام ده
 د خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
 چه ئې تیره درسته شپه په های و هوی شی

هر دم تر نقاب لاندي
 تازه اوریل اودلې
 انگن ئې ښایسته کړ
 ځما په مرگ د زړه دی
 څه ظلم څه ستم کړې
 و عاشق ته شیوه^۱ کاندی
 توری زلفی آویزاندی
 چه راووته دباندی
 چه بې دردو سره خاندي
 چه پلو نیسې د وړاندی
 څه عجب غزل ئې ووي
 آفرین په خوشحال ناندي

هر گناه چه په توبه په استغفار ځي
 ساقی راشه سره شراب راکړه سرې شونډې
 په هر چین کي ئې د څوڼو مښک د چین دی
 د خپل زړه خبری واره ویرانی کا
 جهان ځای د خوښۍ ندی و ناورین دی
 په وار وار چه په دنیا باندی راغلی
 که له درده می خبر ندی وگری
 د هغه طبیب نوم څه اخلې په ژبه
 که می بیژنې هغه لیونې زه یم
 دروغجن به همیشه وی په خزان کښ
 د رقیب خلل به نه ووزی له میانه

د هغه گناه به څه په زړه کي ډار ځي
 تر چشمانو دی څاریرم چه بهار ځي
 لخلخی ځنی توئیرې چه په لار ځي
 یار هغه چه همیشه په زړه د یار ځي
 چه طوطا له گلستانه په چیغار ځي
 عاقبت به ځنی واره وار په وار ځي
 چه می سرې وینی تر سترگو په رخسار ځي
 چه بیمار ور لره رایشی بیمار ځي
 چه نادان را لره رایشی هوبیار ځي
 د رښتینو په مخ هر کله بهار ځي
 وخت نیژدې راغی د وصل دندو کار ځي
 چه محروم ئې دی له میو یو خوشحال دی
 گڼه واره حریفان ځنی سرشار ځي

هره مینه چه په خال په زخه کیږي
 زړه دلگیر مشه د خلقو په جفا کښ
 خاوند خدای د سر زنش د هغو وکا
 غه مرغه به له همایه څه پرواز کا

هغه واره د ښه مخ له مخه کیږي
 په عاشق د رقیبانو رخه کیږي
 چه په حال ئې د دردمنو سخته کیږي
 چه لا اوس ئې تن وجود په پنځه کیږي
 که هوس کوی خوشحال هوس ئې نهیل^۲ شه
 غه هوس چه به بې ستا له مخه کیږي

هر زمان چه فلک مهر بنیاد شی
 په هر شام پسی سحر شته نظر وکړه
 ساقی نن د سر شاری شراب راکړه
 چه نه می نه معشوقه پسرلی رفتن کا
 یو له بله زده کوی د جهان دود دی
 یار به مخ راته ښکاره کا لکه شمع
 یا ډیر زر بویه یا بخت بویه یا توره
 د ملحد په زړه به نه لگی خبری
 زمانه به ئې پرینږدی و ثبات ته
 صورتی عمر فانی دی باقی دا دي
 عقله ته له عشقه لیری لیری گرز
 د هغه سړی په مرگ ژړا هیڅ مکړه

نامرادی د مانې^۳ پخپل مراد شی
 عاقبت چه څوک عمجن شی بیا به ښاد شی
 محتسب چه حاضر ندی څه هډاد شی
 نن ځما له خپله بخته نه فریاد شی
 له اوله چه شاگرد شی بیا استاد شی
 عاقبت به د رقیب خورا نامراد شی
 چه په سپینه ږیره څوک د چا داماد شی
 که ویل د ورته تل د نون و صاده شی
 په هوا چه د حباب غندی پریاد شی
 چه ئې پسله مرگه نوم د نیکو یاد شی
 مخالف چه سره وریشی فساد شی
 چه د بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شی
 په هر ځای باندی ئې زړه دی لکه ژاولی
 په خوشحال باندی ئې زړه لکه فولاد شی

۱. ته دلگیر مشه.

۲. مایوس، نا امید، محروم.

۳. نامرادی د نړۍ، یا مراد د زمانی.

۴. عاقبت به د رقیب په سر مراد شی.

۵. نون و صاد یعنی نص چه په اسلامی احکامو کښ اساس دی.

هر سپری که رشتیا گوی وی
د لویی لافی به نکا
که ئې نغاړې پټ به نشی
چه خپل یار له ما بیلتون کا
په بیلتون د مینانو
چه قیمت د کالی خونبره

نه دی مړ که سر ئې گوی وی
چه په اصل هنر جوی وی
په هر ځای چه رنگ و بوی وی
د ما سترگی پسی جوی وی
زړه تر دوو سترگو را توی وی
پسی هونبره جستجوی وی

خو جفا کا زه خوشحال شم
یار د هر کله بد خوی وی

هر ناپوه زلموتی څه زده، چه څه ده د عشق بازی
هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښ بای کړ که باور کړې
که د یار به غم کښ و مری خاصگی ژوندون هغه دی
حقیقی سجده هغه ده چه د یار په لور ئې کړې
تورو زلفو ئې په باد کړه ډیر سر و نه د مظلومو
اې خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سره تیر شه
دا ځما خندا خندا ته بازی مه گڼه بازی

هغه دم چه د یار سره صحبت وی
چه له یار سره باده خورم په خلوت کښ
ښه یاران چه سره ناست وی محبت کا
تل گدای په بادشاهانو مین شوی
عاشقی می خدای له ځایه خوی خصلت کړه
ستا د شونډو تر لذت به نه رسیږی
ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ
د زنج د ځا د بند فراغت غواړم
ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې یووړ
ما به سترگی لکه باز درلې اندرتی^۱
خوبه مه راځه په ملک ځما د سترگو
شیخ به ولی د رندانو عیب نکا
ستا به زلفو کښ می خوار خاطر بناد نشو
مگر واره جوهری په مرگ تام شول
بل جنت ئې شیخه تا و ته بخښلی
د خوشحال د هم د یار کوڅه جنت وی

هغه مخ چه ښایسته د نندارو وی^۲
د بلبلو له بلغاک نه دلگیر مشه
که هر څو ښایسته ډیر دی گمان نکړم
چه ئې وینې د هر چا پسی هو هو وی
هغه ځای چه رنگ و بو وی گفتگو وی
چه به بله لکه ته پاکیزه رو وی

۱. په لوری کیږی.

۲. پتی.

۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښ نسته.

تور گیسو پر همگی صورت خپاره کړه
 زه به سترگی ستا له مخه نه وانخلم
 قاصدان ځما د اوبنیو کښته پورته
 نن چه ته لمانه ځې زړه می خوشحال کړه
 کاتبان به ئې په کومو گوتو کښینه
 د سحر په بلا ته یاد شې ای چرکه!
 د خوشحال خټک له حاله خبر دار شوی
 چه په زړه به ئې د عشق داغونه څو وی

هغه څه دی روغ صورت دی
 د دنیا دولت که ښه وی
 چه ډیر ښه دی تر توقیره
 چه سړی له غمه خلاص کا
 په طاعت که ته لوئی کړې
 چه فایده لری بی شماره
 په منت چه ورکول کا
 چه دویڅ دی په دنیا کښ
 خپل نیت ښه لره خوشحاله
 که څه ښه دی خو ښه نیت دی

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دی
 د ژوندیو سره گرژی په علم کښ
 کښت چه وسیخی باران ور باندی مشه
 که ئې غواړم په کوگل کښ مونده نشی
 خدای به امن د هر چا له سترگو وکړه
 زه به زار کوم له دله نه له یاره
 خپله مینه په عاشق باندی سور اور شوه
 گوره خو قرنه کالونه باندی تیر شوه
 زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
 د زړه حال د مخ په رنگ پوری پیدا دی

هر سړی چه د اخلاص په لاری درومی
 نومیدی د ښه بادشاه په درگاه نشته
 د ما زړه دا ټول دلبرو تر میان ورک شو
 ښه چه زه په عاشقی کښ شهید شوم
 ما د سویو ښکار کاوه هوسی می ښکار کړه
 نور د صافی پیالې خوری نصیب ئې غم دی
 که خوشحال په درد و دوک کښ پیالې شومی

هغه يار چه له ما ليري په هواد^۱ دی
 د وصال خوښی ئې هم لا هونږه نده
 بيهوده له ياره زار کوم و چا ته
 پما واره چاری وکړې آشنایي
 چه می هيڅ اثر د آه ورباندې نشی
 د خطا هوسی په بوی د نافې ښکار شی
 ته چه ما وته ارشاد کوي په عشق کښ
 چه په هيڅ توکي د ما له زړه نه نه غي
 يو زمان ورځنی خلاص نه يم په عمر
 څه عجب ښه بوی راځي د يار له لوريه
 تل گريوان په اوښو لوند ساړه آهونه
 چه خوشحال مين کيده دا ئې هداد دی

هر خاطر چه نا قرار شی
 چه خپل زړه و چا ته ورکا
 هسي سيند لرم په سترگو
 يو څه راز لرم په زړه کښ
 هسي ژاړم له بيلتونه
 زه هم عار لرم له خلقه
 واويلا علاج ئې څه کړم
 هونږه ډير پيران شيخان دی
 په بيلتون د خندا مخو
 د خوشحال ژړا آزار شی

هی هی توبه لتانه ستا له خويه بويه تنبي
 له سترگو ورځيو زلفو له ښو به دی ځان څه وړم
 د ما په بخره نیاز دی چه عاشق يم زه به نیاز کړم
 په مخ د مهوشانو چه څه خال و خط لیده شی
 عاشق په اندیښنو کښ د تازی غندی نس نغښتی
 بد خواه د په قصد کړې ده خوشحاله ملا محکمه
 څه ویره څه اندوه کړې ته هم وروڼه يې چابلښی

هر چرته چه ته کښيڼې هغه ځای د گلو باغ شی
 چه باد د توری زلفی په سپين مخ کاندې پریشانی
 په زلفو کښ د ورک د ما زړگی شو مخ څرگند کړه
 چه ما مزه موندلې ستا د شونډو دروغجن يم
 پیغام ځما اي باده تر شیدا بلبلو وروړه
 چه درومي په چمن کښ د لاله سینه داغ داغ شی
 د ښکو د عنبرو بوی پریشان په هر دماغ شی
 د ورک کالی غوښتنه تل په توره شپه په څراغ شی
 که دا مزه به هم مونده د میو په ایاغ شی
 لا شک چه پدا باغ کښ د گل بوی د گل سراغ شی
 يو دم د خوار خوشحال سره ته هم فراغت کښينه

۱. هیواد.

۲. زه کښ.

چه زړه ئې له ديو ډيرو اندېښنو څه خو فراغ شي

په غاښويي مرغلري
ستا ثنا د مخ دلبري
حيرانيزم سمبيري
دم واهه نشي له ويري
رنگينه پري پيکري
سلامت به اوسي چري^۱
صبر وړوني شور و شري
طربناکي ناز پروري
عين ما ته برابري
کچ کلاهي قد عرعي
مخ په ما کړه مخ قمری
وينا دا ده پرده دري

هوسۍ سترگي لب شکري^۱
تا به ستايم په څو رنگه
چه جمال وټه د گورم
خوي د نن را سره نور دی
ذکر ستا د تنگي خولي دی
زړه چه ستا سره ياري کړي
شور د گډو کړ په وگړي
صبر وړي چه له تا دور شي
ظاهر نن له تا جدا يم
قامت سم لرې تر سرو
ليري مه درومه له ما نه
نور به ستا له وره نه ځم

هر چه ستا رضا هغه کړي
خوشحال وينوي په غوري

يا ما زده يا مي سترگو چه نن شپه را باندې تير دی
دارو ئې د درد مکره نه ئې روځ د رغيدو دی
له درده نه خلاصيرم چه طبيب پسي طلب کړم
عاشق د لا دوخته خپله زيرمه د کفن کا
عاشق وټه ښکاريږي لکه مخ په آئينه کښ
څه ته و ما ته وايي اي ناصحه چه عشق هير کړه
خوشحال خټک چه بيا مونده لذت د يار د شونډو
و ده وټه نور واړه د جهان جواړه گنډهير دی

يا د گند د پهورۍ^۳ کړه تياري
زه بي ياره عمر کل گنم خواري
تر هغه سړي به زه شم بلهاري^۲
د گزار وار ئې خطا کړ د ښکاري
چه تمامه شپه بيدار ستوري شماری
چه ځما د يار تر منځ کړې ريباري
ستا له بويه نافه څار شه تاتاري
د عاشق له زړه نه درومي قراري
که ئې ستا د وروځيو خال په نظر کښيووت
د خوشحال شي نور له غمه ويزاري

يا خو مکره ليوني سره ياري
چه په نور څه ئې حساب گڼي هغه زده
چه د يار د راغلو زيری په ما وکا
په خرام کښ د هوسۍ علامت گوره
ځما حال به و هغه وټه معلوم وي
خدای د تا په جهان تل لري اي باده
معطر د شاه د زلفو نه را درومي
چه وعده د يار د وصل نيژدې کيږي

۱. دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

۲. زړه چي ستا سره ياري کړم سلامت به اوسم چر.

۳. پهورۍ يا پوهري يعنی بوريا.

۴. محشي ورته قرباني ليکلي دی.

یار ځما کره دننه
عجب حال را باندی پېښ دی
د وصال په اوبه و مری
که په رنگ کښ زير لیده شې
کوم ماتم در باندی پېښ دی
خوشحال تل په غم کښ ښه دی
غم د نه ځي له غمجنه!

زه ئې سر یم په غوښتنه
درومه هیڅ مکره پوښتنه
اور چه ولگی په ینه
گنگونه یې کرکمنه
د اختر په ورځ خیرنه

یو قدم چه په خلاف د نفس روان شی
چه د نس په حکم درومی هغه خوار وی
دا سړی چه فرسته دی هم شیطان دی
یو په بد عمل کښ ځي تحت الثرای ته
دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دی
دا خونونه په ټوپک په توره نشی
تربیت که د باغوان له لاسه مومی
هوا ستا د سره چه کښینی یو څو ورځی
د نیکانو په صحبت کښ به ښه کیږی
چه مغلو سره کښیناسته مغل شه
د خوشحال سره که کښینی یو څو کاله
دا د غره خټک به واړه شاعران شی

په هغه زمان ولی هغه انسان شی
سړی توب ور څخه مه غواړه شیطان شی
که سړی و خپل عمل ته نگران شی
بل په ښه عمل کښ پاسه په اسمان شی
دا سړی دی چه په عقل کښ ددان شی
دا خونونه چه د خلقو په زبان شی
په هر ځای باندی گلونه د بوستان شی
د هغه هنر په ده کښ نمایان شی
اولیا له اولیا نه را عیان شی
د افغان سره که کښینی نور افغان شی

یا په تخت باندی بادشاه وی
چه په لار دی هغه ډیر دی
زه هر دم په بسم الله یم
چه ئې کار د میره نه دی
په شماره می زویه ورک دی
غاړی غرونه ځنی ډک دی
ابلقی په کار کښ هیڅ وی
توره شپه ده د غمونو

یا درویش د خانقاه وی
یو څو ما غندی گمراه وی
که یاران په بسم الله وی
هغه نه وی میره داه وی
که یو څو پکښی واه واه وی
سر انجام که د سپاه وی
یا درست سپین وی یا سیاه وی
د ښادی صبح گاه وی

په خوشحال به ئې بد نه وی
که ئې څوک په حال آگاه وی

لمړی ټوک بشپړ سو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library